

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Pomoc prawna

Pomoc prawna

Pomoc prawna umożliwia pokrycie kosztów procesu lub zastępstwa prawnego osobom, które nie dysponują wystarczającymi środkami finansowymi.

Systemy pomocy prawnej, zarówno w postępowaniu cywilnym, jak i karnym, istnieją we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej.

Wyobraźmy sobie sytuację, w której jakaś osoba bierze udział w sporze we własnym kraju lub za granicą i chce skierować sprawę do sądu, bądź sytuację, w której zmuszona jest do obrony, kiedy inna strona wytacza przeciwko niej powództwo. Można sobie wyobrazić sytuację, w której na jakiejś osobie ciążyą zarzuty o popełnienie przestępstwa w jej kraju lub za granicą, a nie stać jej na pomoc prawną lub reprezentację przed sądem karnym. We wszystkich tych przypadkach można ubiegać się o pomoc prawną.

Prawo do pomocy prawnej zostało przewidziane w:

Europejskiej konwencji praw człowieka (EKPC) – art. 6 ust. 3 lit. c) tej konwencji gwarantuje prawo do pomocy prawnej, jeśli oskarżony nie ma wystarczających środków na pokrycie kosztów obrony oraz do otrzymania pomocy prawnej, kiedy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości;

Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej – art. 47 Karty stanowi, że pomoc prawna przysługuje każdemu, kto nie posiada wystarczających środków, w zakresie niezbędnym do zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Pomoc prawna w postępowaniu cywilnym

Spory krajowe

Systemy pomocy prawnej istnieją we wszystkich państwach członkowskich UE. Będąc w sporze z firmą, osobą prowadzącą działalność zawodową, pracodawcą lub inną osobą w **kraju zamieszkania** i nie posiadając wystarczających środków finansowych na sprawę sądową, można wystąpić o pomoc prawną przewidzianą obowiązującym prawem krajowym.

Porównanie krajowych systemów pomocy prawnej pokazuje jednak, że istnieją fundamentalne różnice w filozofii i organizacji systemów pomocy prawnej oraz w zarządzaniu nimi w państwach członkowskich. Jeżeli chodzi o filozofię systemów, to wydaje się, że ogólnym celem w niektórych państwach członkowskich jest zapewnienie powszechnego dostępu do usług prawniczych i wymiaru sprawiedliwości, natomiast w innych pomoc prawna ma być dostępna tylko dla najbardziej potrzebujących.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

ARCHIWALNA strona Europejskiej Sieci Sądowej (w sprawach cywilnych i handlowych)

Spory transgraniczne

Będąc w sporze z firmą, osobą prowadzącą działalność zawodową, pracodawcą lub inną osobą **za granicą** i nie posiadając wystarczających środków finansowych na sprawę sądową, można wystąpić o pomoc prawną przewidzianą w sporach transgranicznych.

W celu usprawnienia dostępu do pomocy prawnej w sprawach cywilnych i handlowych, przyjęto **dyrektywę** o pomocy prawnej w sporach transgranicznych.

Zakres pomocy prawnej obejmuje przedprocesową poradę prawną służącą rozstrzygnięciu sporu przed wniesieniem sprawy do sądu; pomoc prawną w trakcie wnoszenia sprawy do sądu oraz reprezentowanie w sądzie, a także pomoc w uiszczeniu kosztów procesu lub zwolnienie z powyższych kosztów.

Aby uzyskać pomoc prawną w sporze transgranicznym, należy wypełnić odpowiedni formularz wniosku o pomoc prawną. Dyrektywa przewiduje **dwa formularze**: formularz wniosku o pomoc prawną oraz formularz o przekazanie wniosku o pomoc prawną.

Pomoc prawna w postępowaniu karnym

Państwa członkowskie mają własne przepisy regulujące udzielanie pomocy prawnej w sprawach karnych na obszarach ich jurysdykcji. W przyszłości szczegółowe informacje o tym zagadnieniu znajdują się w europejskim portalu „e-sprawiedliwość”.

Co się tyczy spraw transgranicznych, nie ma obecnie przepisów unijnych w tym zakresie.

Ostatnia aktualizacja: 30/05/2023

Stronę zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [cs](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Pomoc prawna - Czechy

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Ogólnie rzecz biorąc, koszty ponoszą Skarb Państwa, strony postępowania i osoby biorące udział w postępowaniu (są to głównie koszty przeprowadzenia dowodów). Koszty te pełnią dwojaką funkcję: prewencyjną i represyjną.

Kodeks postępowania cywilnego (Občanský soudní řád, OSŘ) zawiera wykaz przykładowych kosztów, które strony mogą ponieść w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych. Wspomniane koszty to wydatki pieniężne poniesione przez strony i ich pełnomocników (np. koszty dojazdów, wyżywienia i zakwaterowania); opłaty sądowe; dochody utracone przez strony i ich pełnomocników procesowych; koszty przeprowadzenia dowodów (np. koszty przeprowadzenia dowodu z opinii świadków i biegłych); wynagrodzenie i wydatki pieniężne notariusza pełniącego funkcję komisarza sądowego; wynagrodzenie i wydatki pieniężne zarządcy spadku; koszty tłumaczenia ustnego; wynagrodzenie z tytułu zastępstwa procesowego, jeżeli pełnomocnik jest adwokatem, notariuszem lub rzecznikiem patentowym. Koszty mogą również obejmować zwrot podatku od wartości dodanej lub wynagrodzenia mediatora. Wykaz ten nie jest jednak wyczerpujący. Dlatego też inne koszty poniesione przez stronę bezpośrednio w związku z postępowaniem sądowym mogą również zostać uznane za koszty postępowania.

Co do zasady strony są zobowiązane do pokrycia kosztów, które poniosły osobiście, oraz kosztów poniesionych przez ich pełnomocników. W przypadku wyznaczenia adwokata w charakterze pełnomocnika lub przedstawiciela strony wydatki pieniężne adwokata i jego wynagrodzenie z tytułu zastępstwa procesowego pokrywa Skarb Państwa; w stosownych przypadkach Skarb Państwa zwraca również uiszczony podatek od wartości dodanej.

Kwestie związane z uiszczaniem opłat sądowych regulują szczegółowo przepisy ustawy o opłatach sądowych. W toku zwykłego postępowania kontradiktoryjnego opłatę sądową uiszcza z reguły powód. Ustawa określa również, które postępowania sądowe są zwolnione z opłat sądowych (np.

postępowania w sprawach dotyczących pieczy, postępowania dotyczące opieki sądowej nad małoletnimi, postępowania w przedmiocie przysposobienia, postępowania dotyczące wzajemnych zobowiązań alimentacyjnych między dziećmi a rodzicami, postępowania spadkowe w pierwszej instancji, postępowania dotyczące zdolności do czynności prawnych).

W tym kontekście należy rozróżnić obowiązek pokrycia kosztów postępowania i obowiązek zwrotu tych kosztów. Strona postępowania pokrywa koszty postępowania, w szczególności w jego toku, w miarę ich naliczania; w tym przypadku obowiązuje zasada interesu prawnego (koszty ponosi osoba dokonująca czynności procesowej lub osoba, w której interesie dana czynność jest dokonywana). Zwrot kosztów postępowania jest możliwy wyłącznie po pokryciu tych kosztów. Sąd zarządza zwrot kosztów na mocy postanowienia wydanego na podstawie zasady powodzenia powództwa lub zasady winy. Jeżeli w sprawie wystąpiły przesłanki uzasadniające szczególne traktowanie, sąd może skorzystać ze swobody uznania przy wydawaniu postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania i może odstąpić od zasądzenia zwrotu kosztów na rzecz strony w całości albo w części. Uprawnienie to pełni funkcję zabezpieczenia chroniącego przed nadmiernie dotkliwymi skutkami zastosowania zasady powodzenia powództwa i zasady winy.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Jedną z podstawowych zasad postępowania cywilnego jest zasada równości, którą zabezpiecza m.in. prawo do pomocy prawnej. Prawo do pomocy prawnej przysługuje stronom wszystkich postępowań od chwili ich wszczęcia.

Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego (OSŘ) za pomoc prawną w postępowaniu sądowym w sprawie cywilnej można uznać następujące czynności:

wyznaczenie pełnomocnika na wniosek strony (§ 30 ust. 1 OSŘ);

wyznaczenie adwokata, jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia ochrony interesów strony lub jeżeli skorzystanie z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez adwokata jest konieczne z uwagi na specyfikę danego rodzaju postępowania (§ 30 ust. 2 OSŘ);

częściowe lub całkowite zwolnienie stron z opłat sądowych (§ 138 OSŘ).

Dodatkowo spoczywający na sądzie obowiązek pouczenia stron również można uznać za pomoc prawną udzielaną stronom postępowania.

Pomoc prawna świadczona przez Czeską Izbę Adwokacką (Česká advokátní komora) stanowi odrębną kategorię pomocy prawnej. Pomoc ta została zdefiniowana w ustawie o adwokaturze. Zgodnie z przepisami tej ustawy każdy, kto nie spełnia warunków niezbędnych do tego, by sąd wyznaczył adwokata pełniącego funkcję jego zastępcy procesowego, i każdy, kto nie jest w stanie zapewnić sobie możliwości korzystania z usług prawnych w inny sposób, ma prawo zwrócić się do Czeskiej Izby Adwokackiej o wyznaczenie adwokata, który udzieli mu porady prawnej lub będzie świadczył usługi prawne na jego rzecz. Tym samym wnioskodawca jest upoważniony do skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej, o ile jego średni miesięczny dochód w okresie sześciu miesięcy kalendarzowych poprzedzających złożenie wniosku nie przekracza trzykrotności minimalnych środków utrzymania przypadających na wnioskodawcę lub grupę osób poddawanych ocenie wspólnie z wnioskodawcą zgodnie z przepisami ustawy regulującej kwestie związane z minimalnymi środkami utrzymania i płacą minimalną oraz o ile wnioskodawca nie korzysta z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez adwokata lub inną osobę upoważnioną do świadczenia usług prawnych w sprawie, w związku z którą ubiega się on o pomoc prawną (zgodnie z § 2 ust. 2 lit. a) ustawy o adwokaturze).

Jeżeli wnioskodawca spełnia powyższe warunki, będzie uprawniony do bezpłatnej pomocy prawnej w wymiarze od co najmniej 30 minut do maksymalnie 120 minut w każdym roku kalendarzowym.

Jednocześnie w ustawie o adwokaturze przewidziano możliwość udzielenia jednorazowej pomocy prawnej na rzecz nieokreślonej liczby osób przebywających w ośrodkach detencyjnych dla obywateli państw trzecich zgodnie z przepisami ustawy regulującej kwestie związane z pobytem cudzoziemców w Republice Czeskiej lub w ośrodku recepcyjnym zgodnie z ustawą o azylu, na wniosek podmiotu zarządzającego tym ośrodkiem.

Zgodnie z ustawą o adwokaturze wnioskodawca może również wystąpić o pomoc prawną, jeżeli jest to uzasadnione w świetle uzyskiwanych przez niego dochodów i jego sytuacji materialnej.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Sąd może zwolnić stronę postępowania (lub interwenienta) z opłaty sądowej na jej wniosek, jeżeli uzna to za uzasadnione, biorąc pod uwagę sytuację tej strony, i o ile wniosek nie jest arbitralny, oczywiście bezzasadny lub nie ma na celu utrudnienia przebiegu postępowania.

Zwolnienie z opłat sądowych można przyznać zarówno na rzecz osób fizycznych, jak i na rzecz osób prawnych.

Strona postępowania nie może utracić możliwości korzystania z przysługujących jej praw lub obrony tych praw przed sądem wyłącznie z uwagi na swoją niekorzystną sytuację finansową. Sąd uwzględni w szczególności ogólną sytuację finansową wnioskodawcy, kwotę opłat sądowych, prawdopodobne koszty przeprowadzenia dowodów oraz charakter roszczenia. W przypadku osób fizycznych sąd bierze pod uwagę ich sytuację socjalną, stan zdrowia itp. W przypadku osób prawnych i osób fizycznych będących przedsiębiorcami sąd bierze również pod uwagę charakter prowadzonej przez nie działalności gospodarczej lub innej działalności, status i strukturę ich aktywów oraz ich wypłacalność.

Wniosek, który jest oczywiście bezzasadny lub ma na celu utrudnienie przebiegu postępowania, oznacza w szczególności wniosek składany w sytuacji, gdy z okoliczności faktycznych sprawy jednoznacznie wynika, że uwzględnienie wniosku nie będzie możliwe. Wykonywanie prawa w arbitralny sposób lub utrudnianie przebiegu postępowania oznacza w szczególności wykonywanie prawa w złej wierze lub ewidentną próbę opóźnienia wykonania wyraźnie wiążącego zobowiązania.

Jeżeli strona spełnia warunki zwolnienia z opłat sądowych i jeżeli jest to konieczne do ochrony jej interesów, sąd wyznaczy pełnomocnika na jej wniosek.

Prawo do korzystania z usług pełnomocnika wyznaczonego przez sąd nie przysługuje jednak stronie z urzędu, jeżeli zwolnienie z opłat sądowych w odniesieniu do postępowania lub strony postępowania wynika z przepisów (tj. ustawy o opłatach sądowych). Przedstawione powyżej warunki zwolnienia z opłat sądowych przewidziane w kodeksie postępowania cywilnego muszą zostać spełnione nawet w takich przypadkach. Adwokat zostanie wyznaczony na pełnomocnika strony, jeżeli będzie to konieczne do ochrony jej interesów lub jeżeli korzystanie z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez adwokata (lub notariusza) jest obowiązkowe w toku konkretnego postępowania.

Strony nie można zobowiązać do wniesienia zaliczki na poczet kosztów przeprowadzenia dowodów, które sama przekazała lub których przeprowadzenie zarządził sąd na podstawie okoliczności faktycznych, na które powołała się strona (lub na które powołano się w interesie strony, § 141 ust. 1 OSŘ); podobnie strona nie może zostać zobowiązana do zwrotu kosztów poniesionych przez państwo (§ 148 ust. 1 OSŘ). Kwoty na pokrycie wydatków pieniężnych i wynagrodzenie z tytułu usług zastępstwa procesowego uiszcza się na rzecz adwokata wyznaczonego przez państwo.

Strona może złożyć wniosek o zwolnienie z opłat sądowych w chwili wniesienia pozwu (pisma wszczynającego postępowanie) lub w dowolnej chwili w toku postępowania przed wydaniem prawomocnego orzeczenia przez sąd. Sąd może wyznaczyć pełnomocnika przed wszczęciem postępowania, jeżeli przyszła strona postępowania zamierza wytoczyć powództwo przy wsparciu takiego pełnomocnika.

Sąd orzeka w przedmiocie wniosku o zwolnienie z opłat sądowych, wydając postanowienie, na które przysługuje zażalenie.

Jeżeli sąd oddali wniosek o wyznaczenie pełnomocnika, wnioskodawca może wystąpić o wyznaczenie adwokata przez Czeską Izbę Adwokacką. W takim przypadku wnioskodawca jest upoważniony do skorzystania z bezpłatnej pomocy prawnej, o ile jego średni miesięczny dochód w okresie sześciu miesięcy kalendarzowych poprzedzających złożenie wniosku nie przekracza trzykrotności minimalnych środków utrzymania przypadających na wnioskodawcę lub

grupę osób poddawanych ocenie wspólnie z wnioskodawcą zgodnie z przepisami ustawy regulującej kwestie związane z minimalnymi środkami utrzymania i płacą minimalną oraz o ile wnioskodawca nie korzysta z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez adwokata lub inną osobę upoważnioną do świadczenia usług prawnych w sprawie, w związku z którą ubiega się on o pomoc prawną (zgodnie z § 2 ust. 2 lit. a) ustawy o adwokaturze).

Wnioskodawcy przysługuje również prawo do skorzystania z usług prawnych, jeżeli jego dochody i warunki materialne to uzasadniają. Również w takim przypadku wnioskodawca zwraca się do Czeskiej Izby Adwokackiej.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawną przewidzianą w kodeksie postępowania cywilnego (OSŘ) przysznaje się we wszystkich postępowaniach prowadzonych zgodnie z tym kodeksem.

Z pomocy prawnej świadczonej przez Czeską Izbę Adwokacką można również skorzystać w sytuacjach innych niż postępowania przed organami publicznymi prowadzone w formie postępowań sądowych, postępowań administracyjnych i postępowań przed Trybunałem Konstytucyjnym.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Nie przewidziano żadnych szczególnych procedur, które miałyby zastosowanie w takich przypadkach.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Kwestie związane z formularzami reguluje instrukcja Ministerstwa Sprawiedliwości nr 4/2017 z dnia 23 października 2017 r., nr ref. 12/2017-OJD-ORG/36. Przykładowe formularze dla osób fizycznych i prawnych (oświadczenie dotyczące sytuacji osobistej, majątkowej i zarobkowej składane na potrzeby zwolnienia z opłat sądowych i wyznaczenia pełnomocnika oraz oświadczenie osoby prawnej dotyczące sytuacji majątkowej i innych istotnych okoliczności faktycznych składane na potrzeby zwolnienia z opłat sądowych i wyznaczenia pełnomocnika) są dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Czeskiej.

Formularze na potrzeby składania wniosków o pomoc prawną udzielaną przez Czeską Izbę Adwokacką stanowią załącznik do rozporządzenia Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Czeskiej nr 120/2018, w którym ustanowiono formularze wniosków o wyznaczenie adwokata oraz formularz wniosku o przyznanie jednorazowej pomocy prawnej. Są one dostępne na stronie internetowej Czeskiej Izby Adwokackiej.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Wszystkie dokumenty, które należy załączyć do wniosku, są wymienione w odpowiednim formularzu. Mogą one obejmować: wydane przez pracodawcę zaświadczenie o dochodach z tytułu stosunku pracy lub dochodach z tytułu stosunków innych niż stosunek pracy; ostateczne oszacowanie dochodów sporządzone przez organ podatkowy (dochód z działalności gospodarczej i innego rodzaju działalności prowadzonej na własny rachunek); ostateczną decyzję dotyczącą przyznania świadczenia lub potwierdzenie od płatnika tego świadczenia (dochód z tytułu zabezpieczenia majątkowego i społecznego) lub inne ostateczne oszacowanie płatności sporządzone przez organy administracji podatkowej (inne dochody).

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek o zwolnienie z opłat sądowych można wnieść do sądu prowadzącego postępowanie z udziałem strony ubiegającej się o zwolnienie z tych opłat. Sąd pierwszej instancji orzeka w przedmiocie wniosku, nawet jeżeli dotyczy on zwolnienia z kosztów postępowania, w odniesieniu do którego wniesiono już środek zaskarżenia.

Wnioskodawca może złożyć wniosek o wyznaczenie adwokata przez Czeską Izbę Adwokacką:

w formie pisemnej, przesyłając go na adres Czeskiej Izby Adwokackiej, oddział w Brnie, nám. Svobody 84/15, 602 00 Brno lub

w formie elektronicznej opatrzonej uwierzytelnionym podpisem elektronicznym, przesyłając go na adres epodatelna@cak.cz lub pozostawiając go w skrzynce danych Czeskiej Izby Adwokackiej – numer identyfikacyjny skrzynki danych to n69admd.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego (§ 5 OSŘ) na sądach spoczywa ogólny obowiązek pouczenia stron, tj. przekazania im informacji na temat ich praw i obowiązków procesowych. Sąd ma obowiązek poinformować stronę o przysługującym jej prawie do wystąpienia z wnioskiem o zwolnienie z opłat sądowych lub wyznaczenie pełnomocnika.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Zob. odpowiedź na pytanie: Czy przysługuje mi pomoc prawna?

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Decyzję o wyznaczeniu pełnomocnika podejmuje sąd na podstawie wniosku złożonego przez stronę. Jeżeli jest to niezbędne do zapewnienia ochrony interesów strony lub jeżeli skorzystanie z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez adwokata lub notariusza jest konieczne z uwagi na specyfikę danego rodzaju postępowania, sąd wyznacza adwokata i powierza mu pełnienie funkcji pełnomocnika. Sąd wyznacza konkretnego adwokata, który jest zobowiązany do świadczenia usług prawnych, chyba że powoła się na przesłankę prawną uzasadniającą odmowę świadczenia takich usług (np. konflikt interesów).

Za rozpatrywanie wniosków o pomoc prawną wnoszonych do Czeskiej Izby Adwokackiej odpowiada prezes tej izby. Prezes Czeskiej Izby Adwokackiej powierzył obowiązek reprezentowania go w tym zakresie dyrektorowi oddziału Czeskiej Izby Adwokackiej w Brnie.

Na potrzeby wyznaczania adwokatów Czeska Izba Adwokacka prowadzi wykaz adwokatów, którzy zgodzili się świadczyć opisane powyżej usługi pomocy prawnej. Przy wyznaczaniu adwokata odpowiedzialnego za świadczenie tego rodzaju usług prawnych Czeska Izba Adwokacka ma obowiązek zapewnić wyznaczanie adwokatów w sprawiedliwy sposób, stosownie do charakteru i stopnia złożoności sprawy.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Zob. odpowiedź na pytanie: Ile wynoszą koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Wnioskodawca ma obowiązek uiścić opłatę w wysokości 100 koron czeskich na rzecz Czeskiej Izby Adwokackiej za rozpoznanie wniosku o pomoc prawną udzielaną przez tę izbę. Z obowiązku wniesienia tej opłaty zwolnieni są posiadacze kart zaświadczających o poważnej niepełnosprawności (ZTP) lub o poważnej niepełnosprawności wymagającej specjalistycznej opieki (ZTP/P) lub osoby pobierające świadczenia z uwagi na trudną sytuację materialną.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Sąd może również przyznać wyłącznie częściowe zwolnienie z opłat sądowych lub zwolnić stronę z takich opłat wyłącznie w odniesieniu do części postępowania (np. wyłącznie w ramach postępowania w pierwszej instancji); sąd może również zwolnić stronę wyłącznie z określonych opłat sądowych. Strona ma obowiązek pokryć pozostałą część opłat sądowych.

W przypadku wyznaczenia adwokata w charakterze pełnomocnika lub przedstawiciela strony wydatki pieniężne adwokata i jego wynagrodzenie z tytułu zastępstwa procesowego pokrywa Skarb Państwa; w stosownych przypadkach Skarb Państwa zwraca również uiszczony podatek od wartości dodanej.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

O ile sąd nie postanowi inaczej, zwolnienie z opłat sądowych obowiązuje przez cały czas trwania postępowania, tj. do chwili wydania prawomocnego orzeczenia rozstrzygającego co do istoty sprawy. Zwolnienie z opłat sądowych obejmuje zarówno postępowanie w pierwszej instancji, jak i postępowanie odwoławcze (zwykły środek zaskarżenia). Postępowania w przedmiocie nadzwyczajnych środków zaskarżenia (skarga rewizyjna, skarga o wznowienie postępowania, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia) nie są jednak z urzędu objęte takim zwolnieniem. W takim przypadku strona może złożyć nowy wniosek o zwolnienie z opłat sądowych.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Sąd cofnie zwolnienie z opłat sądowych, jeżeli sytuacja strony zmieni się w taki sposób, że zwolnienie nie będzie już uzasadnione, lub jeżeli sąd stwierdzi, że faktyczna sytuacja strony nie uzasadniała objęcia jej zwolnieniem już w chwili, w której pierwotnie udzielono jej zwolnienia. Tego rodzaju środek obowiązuje z mocą wsteczną wyłącznie w przypadku, gdy sąd wyraźnie tak postanowi. Sąd może cofnąć zwolnienie z opłat sądowych wyłącznie do chwili wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie.

Sama zmiana przepisów dotyczących oceny sytuacji wnioskodawcy lub zmiana opinii sądu w kwestii tego, czy wniosek jest arbitralny, oczywiście bezzasadny lub czy ma na celu utrudnienie postępowania, nie jest jednak wystarczającą przesłanką do cofnięcia zwolnienia z opłat sądowych.

W przypadku gdy pomocy prawnej udziela Czeska Izba Adwokacka, cofnie ona wyznaczenie adwokata, jeżeli w toku świadczenia usług prawnych w danej sprawie okaże się, że dochody i sytuacja majątkowa klienta nie uzasadniają świadczenia tego rodzaju usług prawnych na jego rzecz.

Izba cofnie również wyznaczenie adwokata, jeżeli w toku świadczenia przez niego usług prawnych w sprawie okaże się, że dochody i sytuacja finansowa klienta zmieniły się w taki sposób, że dalsze świadczenie usług prawnych przestało być uzasadnione; izba cofnie wyznaczenie adwokata z chwilą zmiany sytuacji klienta. Nawet w takim przypadku adwokat ma obowiązek dokonywać wszelkich pilnych czynności przez okres 15 dni od dnia cofnięcia wyznaczenia, aby nie dopuścić do naruszenia praw lub prawnie uzasadnionych interesów klienta. Zasada ta nie obowiązuje, jeżeli klient poinformuje adwokata na piśmie, że nie oczekuje od niego wywiązania się z tego obowiązku.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

O uwzględnieniu wniosku o zwolnienie z opłat sądowych lub o cofnięciu takiego zwolnienia orzeka sąd w drodze postanowienia. Na postanowienie służy zażalenie, chyba że wydał je w pierwszej instancji sąd odwoławczy – w takim przypadku jest ono prawomocne.

Decyzję w sprawie wyznaczenia adwokata w postępowaniu administracyjnym przez Czeską Izbę Adwokacką wydaje prezes Czeskiej Izby Adwokackiej (lub dyrektor oddziału Czeskiej Izby Adwokackiej w Brnie upoważniony do działania w jego imieniu). Od tej decyzji przysługuje odwołanie.

Ostatnia aktualizacja: 23/06/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [de](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Pomoc prawna - Niemcy

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Jeżeli strona postępowania korzysta z usług adwokata, który ją reprezentuje, adwokat ten ma prawo do stosownego honorarium, którego wysokość w dużej mierze zależy od wartości przedmiotu sporu. W postępowaniu sądowym ponosi się również koszty sądowe. Obejmują one nie tylko opłaty i koszty pobierane przez sąd, ale również koszty ponoszone przez stronę, która potrzebuje pomocy prawnej, na potrzeby wykonania postanowienia sądu lub koszty niezbędne do dokonania właściwej czynności prawnej lub wdania się w spór. Strona, która nie potrzebuje pomocy prawnej, zwykle ponosi te koszty. Jeżeli sąd wyda wyrok na korzyść tej strony, koszty te zwraca strona przeciwna.

2 Na czym polega pomoc prawna?

W Niemczech rozróżnia się pomoc polegającą na usługach doradczych (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*).

Usługi doradcze obejmują porady prawne i reprezentację w postępowaniach **innych niż** postępowania sądowe i przysługują osobom potrzebującym takiej pomocy zgodnie z ustawą o poradach prawnych dla osób o niskich dochodach i o reprezentacji takich osób (*Gesetz über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen – Beratungshilfegesetz*).

W **postępowaniu sądowym** osoby potrzebujące pomocy prawnej otrzymują ją zgodnie ze stosownymi przepisami.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Usługi doradcze lub pomoc prawną przyznaje się, jeżeli osoba, która chce skorzystać z usług prawnych, nie jest w stanie uzyskać niezbędnych funduszy z uwagi na sytuację osobistą lub finansową (jest osobą potrzebującą) i nie może w żaden inny racjonalny sposób uzyskać pomocy (np. nie ma ubezpieczenia ochrony prawnej, nie może uzyskać porad prawnych w ramach swojej wspólnoty mieszkaniowej lub związku zawodowego itd.).

Ponadto muszą istnieć podstawy do czynności prawnej, w drodze których ta osoba chce dochodzić swoich praw. Jeżeli pomoc prawna została przyznana, wszczynane powództwo lub wdanie się w spór muszą również mieć wystarczające szanse powodzenia. Sąd rozpatrujący wniosek o pomoc prawną stwierdza – na podstawie okoliczności faktycznych przedstawionych przez wnioskodawcę i dostępnych dokumentów – czy roszczenie wnioskodawcy jest uzasadnione lub przynajmniej możliwe do uzasadnienia, przy czym musi być przekonany, że w świetle faktów wnioskodawca będzie w stanie przedstawić dowody. Jeżeli spełnione zostaną wymogi prawne, zainteresowany ma prawo do skorzystania z usług doradczych lub pomocy prawnej.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowania?

W Niemczech rozróżnia się usługi doradcze (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*) (zob. odpowiedź na pytanie 2 powyżej).

Usługi doradcze (obejmujące porady prawne i – w razie potrzeby – reprezentację) świadczy się w sprawach cywilnych, w tym w sprawach wchodzących w zakres prawa pracy, prawa administracyjnego, prawa konstytucyjnego i prawa socjalnego. W sprawach karnych i karno-administracyjnych zapewnia się wyłącznie porady prawne. W sprawach, których należy zastosować prawo obce, usługi doradcze świadczy się, jeżeli okoliczności faktyczne sprawy mają związek z Niemcami. W sprawach wchodzących w zakres prawa podatkowego nie można korzystać z usług doradczych.

Pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo można uzyskać w każdym postępowaniu cywilnym, postępowaniu nieprocesowym oraz postępowaniu przed sądem pracy, sądem administracyjnym, sądem ds. socjalnych lub sądem ds. finansowych (*Arbeitsgericht, Verwaltungsgericht, Sozialgericht* lub *Finanzgericht*). Oskarżeni w postępowaniu karnym i dłużnicy w postępowaniach w związku z niewypłacalnością nie otrzymują pomocy prawnej. Przepisy dotyczące obrońców z urzędu obejmują wyczerpujące przepisy szczególne, które mają zastosowanie do oskarżonych w postępowaniu karnym. Dłużnicy w postępowaniach w związku z niewypłacalnością mogą ubiegać się o odroczenie kosztów postępowania, jeżeli do wniosku o wszczęcie postępowania w związku z niewypłacalnością dołączą wniosek o zwolnienie z pozostałego zadłużenia. Na odrębny wniosek sąd właściwy w sprawach niewypłacalności również w takich sprawach wyznacza dłużnikowi wybranego przez dłużnika adwokata, który zechce go reprezentować, jeśli uzna reprezentowanie dłużnika przez adwokata za niezbędne.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Nie przewidziano żadnych przepisów szczególnych w tym zakresie; istniejące możliwości uzyskania usług doradczych i pomocy prawnej obejmują również sprawy pilne.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularze wniosków o usługi doradcze i o pomoc prawną można uzyskać w sądach rejonowych (*Amtsgerichten*) i u adwokatów.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Niezbędne szczegółowe informacje na temat dochodów należy w wiarygodny sposób potwierdzić za pomocą odpowiednich dokumentów (np. paski wynagrodzenia lub – w przypadku osób samozatrudnionych – ostatnie zeznanie podatkowe).

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

W Niemczech rozróżnia się usługi doradcze (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*) (zob. odpowiedź na pytanie 2 powyżej).

Wniosek o usługi doradcze składa się do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zameldowania (miejsca zamieszkania) osoby ubiegającej się o usługi doradcze. Jeżeli osoba ta nie ma miejsca zameldowania na terytorium Niemiec, sądem właściwym jest sąd właściwy dla miejsca, w którym powstała potrzeba uzyskania usług doradczych. O taką formę pomocy można również zwrócić się bezpośrednio do adwokata. Wówczas w następnej kolejności w ciągu 4 tygodni należy złożyć stosowny wniosek do sądu rejonowego.

Wniosek o pomoc prawną składa się do sądu prowadzącego lub mającego prowadzić postępowanie, w odniesieniu do którego wnosi się o pomoc prawną. To właśnie ten sąd (a nie np. organ pomocy społecznej) rozpatruje wniosek i orzeka, czy spełniono wymogi przyznania pomocy prawnej.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Informacje na temat usług doradczych i pomocy prawnej można uzyskać w sądach rejonowych i u adwokatów.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Osoba uprawniona do usług doradczych lub pomocy prawnej wypełnia właściwy formularz, załącza do niego niezbędne dokumenty i składa go do organu, o którym mowa w pkt 8.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

W Niemczech rozróżnia się usługi doradcze (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*) (zob. odpowiedź na pytanie 2 powyżej).

Osoba, która chce skorzystać z usług prawnych, może uzyskać usługi doradcze od dowolnie wybranego adwokata. W krajach związkowych Brema i Hamburg usługi doradcze uzyskuje się w publicznych ośrodkach porad prawnych. Adwokaci mają obowiązek świadczyć usługi doradcze; wniosek o tego rodzaju pomoc prawną można oddać lub odrzucić tylko w szczególnych sytuacjach i z uzasadnionych przyczyn.

W przypadku pomocy prawnej polegającej na pokryciu kosztów procesowych przez państwo osoba uprawniona również może wybrać dowolnego adwokata. Strona postępowania wybiera adwokata, który jest umocowany do jej reprezentowania przed sądem. Adwokata wybiera i wyznacza prezes sądu wyłącznie wtedy, kiedy zainteresowana strona nie jest w stanie znaleźć adwokata, który zechce ją reprezentować.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

W Niemczech rozróżnia się usługi doradcze (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*) (zob. odpowiedź na pytanie 2 powyżej).

Adwokat ma prawo pobrać opłatę w wysokości 15 euro od osoby, na rzecz której świadczy usługi doradcze, przy czym w zależności od sytuacji tej osoby może odstąpić od pobierania tej opłaty. Odmienne ustalenia dotyczące wynagrodzenia uznaje się za nieważne. Adwokat otrzymuje pozostałą część swojego honorarium od Skarbu Państwa.

Pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania, z wyjątkiem kosztów poniesionych przez stronę postępowania, które nie były niezbędne do ochrony jej praw. Strona uprawniona do pomocy prawnej nie ponosi żadnych innych kosztów.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Jeżeli spełniono wymogi uzyskania pomocy prawnej, strona uprawniona nie ponosi żadnych innych kosztów. Przyznana pomoc prawna obejmuje wszelkie uzasadnione koszty postępowania. Jeżeli sytuacja finansowa strony postępowania pozwala jej jednak na pokrycie kosztów postępowania z dochodów własnych, strona ta ma obowiązek zwrócić Skarbowi Państwa, który pokrył te koszty, odpowiednią kwotę w ratach, w całości lub w części. Do 4 lat po zakończeniu postępowania sąd może zweryfikować sytuację osobistą i finansową strony i nakazać płatność w ratach lub dostosować wysokość spłacanych rat. Płatność można rozłożyć na maksymalnie 48 rat.

Może się zdarzyć, że pomoc prawna nie obejmie wszystkich etapów postępowania („częściowa pomoc prawna”). W takich przypadkach skutek pomocy prawnej ogranicza się do etapu, w odniesieniu do którego ją przyznano.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Przyznana pomoc prawna nie obejmuje z urzędu środków zaskarżenia. Prawo do pomocy prawnej ustaje po wydaniu przez sąd prowadzący postępowanie wyroku kończącego to postępowanie. Można jednak ponownie ubiegać się o pomoc prawną w celu złożenia środka zaskarżenia. Sąd apelacyjny ocenia, czy strona w dalszym ciągu potrzebuje pomocy oraz czy złożony przez nią środek zaskarżenia nie jest bezzasadny i ma szansę powodzenia. Oceny, czy taki środek zaskarżenia ma szansę powodzenia i nie jest bezzasadny, nie przeprowadza się, jeżeli środek złożyła strona przeciwna. Jeżeli spełniono te wymogi, stronie postępowania przysługuje pomoc prawna.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

W Niemczech rozróżnia się usługi doradcze (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*) (zob. odpowiedź na pytanie 2 powyżej).

Wnioskodawcę można pozbawić prawa do usług doradczych, jeżeli przyznano je na podstawie nieprawdziwych informacji podanych przez stronę ubiegającą się o usługi prawne.

Przyznaną pomoc prawną można cofnąć wyłącznie w następujących sytuacjach:

jeżeli pomoc uzyskano pod fałszywymi pozorami na podstawie nieprawdziwych informacji dotyczących sporu;

jeżeli przedstawiono nieprawdziwe informacje, aby spełnić subiektywne wymogi przyznania pomocy, oraz nie przedstawiono niezbędnych oświadczeń;

jeżeli okoliczności osobiste i finansowe, na które powołał się wnioskodawca, ubiegając się o pomoc, nie mają zastosowania;

jeżeli wnioskodawca zalega ze spłatą rat lub

jeżeli wnioskodawca nie zawiadomił sądu o znacznej poprawie dochodów lub innych okolicznościach finansowych bądź o zmianie adresu.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

W Niemczech rozróżnia się usługi doradcze (*Beratungshilfe*) i pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów procesowych przez państwo (*Prozesskostenhilfe*) (zob. odpowiedź na pytanie 2 powyżej).

Od postanowienia sądu rejonowego o oddaleniu wniosku o usługi doradcze przysługuje natychmiastowe zażalenie (*sofortige Beschwerde*).

Jeżeli natomiast sąd oddali wniosek o pomoc prawną, wnioskodawca może w ciągu miesiąca wnieść natychmiastowe zażalenie na odnośne postanowienie sądu, o ile wartość przedmiotu sporu w postępowaniu głównym przekracza 600 euro. Jeżeli wartość przedmiotu sporu w postępowaniu głównym nie

przekracza 600 euro, zażalenie można wnieść wyłącznie wtedy, gdy sąd oddalił wniosek o pomoc prawną wyłącznie ze względu na kryteria dotyczące sytuacji osobistej i finansowej.

Dodatkowe informacje można znaleźć pod adresem:

https://www.bmj.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Beratungs_PKH.html

Ostatnia aktualizacja: 13/03/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Irlandia

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania różnią się w zależności od sądu rozpoznającego sprawę, rodzaju postępowania i stopnia złożoności sprawy.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna oznacza zastępstwo procesowe przez prawnika (*solicitor* lub *barrister*) w postępowaniu cywilnym przed sądem rejonowym, sądem okręgowym, Wysokim Trybunałem, Sądem Apelacyjnym i Sądem Najwyższym oraz w niektórych sprawach rozpoznawanych przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Pomoc prawną można również uzyskać w postępowaniu apelacyjnym przed Trybunałem Apelacyjnym ds. Ochrony Międzynarodowej (International Protection Appeals Tribunal). Jest ona także dostępna w przypadku niektórych dochodzeń, jeżeli koroner złoży wniosek do Rady Pomocy Prawnej (Legal Aid Board).

Co do zasady pomoc prawną świadczą prawnicy (*solicitors*) zatrudnieni przez Radę Pomocy Prawnej w jej centrach pomocy prawnej. Pomoc prawną może jednak również świadczyć prawnik (*solicitor*) prowadzący prywatną praktykę i należący do zespołu prawników (*panel of solicitors*) powołanego przez tę radę. Dotyczy to w szczególności spraw z zakresu prawa rodzinnego i ochrony międzynarodowej.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Przesłanki dochodowe i wkład własny

W celu uzyskania porady w ramach pomocy prawnej w sprawach cywilnych Rada Pomocy Prawnej [strona główna – Rada Pomocy Prawnej \(legalaidboard.ie\)](https://www.legalaidboard.ie) przeprowadza ocenę sytuacji majątkowej wnioskodawcy, aby sprawdzić, czy spełnia on przesłanki skorzystania z jej usług. Przesłanką uzyskania pomocy prawnej i porady prawnej w sprawach cywilnych jest dysponowanie rocznym dochodem rozporządzalnym poniżej 18 000 euro i majątkiem rozporządzalnym poniżej 100 000 euro. Przy obliczaniu obydwu tych kwot Rada Pomocy Prawnej stosuje pewne odliczenia. Domu, w którym zamieszkuje wnioskodawca, nie uwzględnia się przy obliczaniu wysokości jego majątku.

W większości przypadków wnioskodawca ma obowiązek dokonać płatności zwanej „wkładem własnym” (*contribution*). Wysokość wkładu własnego zależy od wysokości dochodu rozporządzalnego i majątku rozporządzalnego wnioskodawcy.

Podczas pierwszej wizyty u prawnika należy wnieść **wkład własny na poczet opłaty za poradę prawną**. Minimalna kwota takiego wkładu wynosi 30 euro. W zależności od dochodów wnioskodawcy wysokość wkładu własnego może wynosić do 150 euro.

Jeżeli Rada Pomocy Prawnej zgodzi się reprezentować wnioskodawcę przed sądem, ma on obowiązek wnieść **wkład własny na poczet opłaty za pomoc prawną**. Minimalna kwota takiego wkładu wynosi 130 euro. W zależności od dochodów i majątku wnioskodawcy kwota ta może być wyższa. Kwota wkładu własnego na poczet opłaty za pomoc prawną obejmuje wkład własny na poczet opłaty za poradę prawną, a więc w przypadku gdy wysokość wkładu obliczono na 130 euro, wnioskodawca miałby obowiązek zapłacić dodatkowo jedynie 100 euro.

Wniesienie wkładu własnego nie jest konieczne w następujących przypadkach:

gdy agencja Tusla zwraca się do sądu o zezwolenie na objęcie dzieci wnioskodawcy opieką państwa lub zezwolenie jej pracownikom na nadzór nad dziećmi wnioskodawcy w jego domu;

gdy wnioskodawca wytacza powództwo lub wdaje się w spór przed sądem rejonowym w sprawach dotyczących zakazu zbliżania się (*barring order*), nakazu zaniechania stosowania przemocy (*safety order*), nakazu ochrony (*protection order*) lub tymczasowego nakazu opuszczenia mieszkania i zakazu zbliżania się do mieszkania z zastrzeżeniem dysponowania inną nieruchomością mieszkalną (*interim barring order*).

W nielicznych innych sytuacjach Rada Pomocy Prawnej również nie pobiera wkładu własnego. Obejmują one przypadki, w których rada udziela porad prawnych osobie, która twierdzi, że padła ofiarą zgwałcenia lub napaści na tle seksualnym, lub reprezentuje ją podczas procesu osoby oskarżonej o popełnienie przestępstwa zgwałcenia lub napaści na tle seksualnym.

Ochrona międzynarodowa (ażyl)

Jeżeli wnioskodawca ubiega się o pomoc prawną w celu wypełnienia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej w Irlandii, ma obowiązek wnieść wkład własny w kwocie jedynie 10 euro.

W jaki sposób ocenia się wysokość dochodów?

Pierwszym krokiem jest wypełnienie oświadczenia o stanie majątkowym na formularzu wniosku o usługi prawne. W formularzu należy podać następujące informacje:

Dochód – tj. całkowity dochód wnioskodawcy, na przykład pensja, wynagrodzenie, świadczenia z tytułu opieki społecznej (niektóre świadczenia z tytułu opieki społecznej, takie jak świadczenie na dziecko i zasiłek opiekuńczy, nie są jednak wliczane) (nie uznaje się również za dochód żadnych środków wsparcia mieszkaniowego wypłacanych przez jakiegokolwiek organ publiczny) oraz emerytura – a także pewne osobiste okoliczności i pewne pozycje wydatków, aby Rada Pomocy Prawnej mogła zdecydować, które elementy należy odliczyć od dochodu w celu obliczenia dochodu rozporządzalnego wnioskodawcy.

Przewidziano następujące odliczenia:

Odliczenie	Kwota maksymalna
Małżonek/partner	3 500 euro
Dzieci i osoby dorosłe pozostające na utrzymaniu	1 600 euro na osobę pozostającą na utrzymaniu
Koszty zakwaterowania	8 000 euro
Opieka nad dziećmi	6 000 euro na dziecko
Podatek dochodowy	Pełna kwota
PRSI (ubezpieczenie społeczne zależne od dochodów)	Pełna kwota
Składka na ubezpieczenie społeczne (<i>universal social charge, USC</i>)	Pełna kwota
Otrzymane dobrowolne płatności	Potrącenie 20 euro za każdą otrzymaną płatność w każdym tygodniu.

Rada Pomocy Prawnej oblicza dochód rozporządzalny wnioskodawcy i informuje go o kwocie wkładu własnego, którą ma on obowiązek uiścić. Wnioskodawca może wypełnić oświadczenie o stanie majątkowym samodzielnie lub – jeżeli nie jest w stanie tego zrobić – może uzyskać pomoc pracowników centrum pomocy prawnej. Na stronie <https://www.legalaidboard.ie/en/> znajduje się wskaźnik online, dzięki któremu wnioskodawca może się dowiedzieć, czy prawdopodobnie spełni przesłanki finansowe uzyskania pomocy. Wskaźnik nie ma mocy wiążącej – nie gwarantuje spełnienia przez wnioskodawcę przesłanek dochodowych skorzystania z usług prawnych. Ma wyłącznie charakter orientacyjny.

Jak potwierdzić moje główne źródło dochodu i odliczenia?

Wnioskodawca może być zobowiązany do przedstawienia potwierdzenia głównego źródła dochodu poprzez dostarczenie np.:

kopii ostatniego paska wynagrodzenia;

kopii paska świadczeń z tytułu opieki społecznej;

wyciągu z książeczki opłat za mieszkanie/zaświadczenia o stanie spłaty kredytu hipotecznego.

Rada Pomocy Prawnej może zwrócić się do Departamentu Spraw Związanych z Zatrudnieniem i Ochrony Socjalnej (Department of Employment Affairs and Social Protection) o zbadanie sytuacji majątkowej każdej osoby ubiegającej się o skorzystanie z usług prawnych lub korzystającej z takich usług. W niektórych okolicznościach Rada Pomocy Prawnej może zwrócić się o dostarczenie dodatkowej dokumentacji związanej z wnioskowanymi odliczeniami.

Jak oblicza się moje zasoby kapitałowe?

Wartość **domu** wnioskodawcy **wyłącza się** z oceny jego zasobów kapitałowych. Jeżeli zasoby kapitałowe wnioskodawcy przekraczają 4 000 euro, ma on obowiązek wypełnić oświadczenie o kapitale na formularzu wniosku. Wymagane są następujące informacje:

kapitał – całkowity kapitał wnioskodawcy każdego rodzaju w postaci nieruchomości, samochodu, gotówki do dyspozycji, gotówki w banku, inwestycji lub innych zasobów oraz

długi – w celu obliczenia kwoty kapitału rozporządzalnego można odliczyć od kapitału pewne długi, na przykład pożyczki zaciągnięte w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

Co się stanie, jeżeli koszty zostaną zasądzone na moją rzecz?

W przypadku zasądzenia kosztów sprawy na rzecz beneficjenta powinny one zostać wpłacone na rzecz Funduszu Pomocy Prawnej i wykorzystane na pokrycie kosztów, jakie Rada Pomocy Prawnej poniosła w związku z zapewnieniem usług prawnych beneficjentowi. Nie dochodzi do tego zazwyczaj w sprawach z zakresu prawa rodzinnego. W sprawach niebędących sprawami z zakresu prawa rodzinnego w przypadku wygrania sprawy przez beneficjenta sąd co do zasady zasądza koszty jego rzecz. W przypadku przegrania sprawy przez beneficjenta sąd może go natomiast zobowiązać do zapłaty kosztów na rzecz strony przeciwnej. W takim przypadku Rada Pomocy Prawnej nie jest zobowiązana do pokrycia kosztów strony przeciwnej, a beneficjent jest osobiście odpowiedzialny za ich pokrycie.

Co się stanie, jeżeli w wyniku postępowania zyskam lub zachowam środki pieniężne lub inne mienie?

Jeżeli w wyniku postępowania beneficjent zyska lub zachowa środki pieniężne lub nieruchomości, Rada Pomocy Prawnej ma prawo – z pewnymi wyjątkami – skorzystać z tych środków pieniężnych lub nieruchomości do pokrycia kosztów pomocy prawnej zapewnionej beneficjentowi. Beneficjent ma obowiązek wpłacić na rzecz Funduszu Pomocy Prawnej wszelkie środki pieniężne, które zyskał lub zachował w wyniku postępowania i które nie podlegają wyłączeniu. Fundusz odliczy poniesione koszty i zwróci beneficjentowi pozostałą część. Jeżeli w wyniku postępowania beneficjent zyska lub zachowa nieruchomość (na przykład dom lub grunty), Fundusz ma prawo ustanowić tzw. zabezpieczenie (*charge*) na tej nieruchomości, aby uniemożliwić jej sprzedaż do czasu uregulowania należności na rzecz Funduszu.

Co należy zrobić, jeżeli zmieni się moja sytuacja finansowa?

Beneficjent usług prawnych ma obowiązek poinformować Radę Pomocy Prawnej (za pośrednictwem prawnika – *solicitor*) o wszelkich zmianach wysokości dochodów lub kapitału, np. jeżeli otrzymał podwyżkę wynagrodzenia, zmieniła się wysokość otrzymywanych przez niego świadczeń z tytułu opieki społecznej lub zakupił nowy samochód lub dom. Jest to konieczne ze względu na to, że podczas korzystania z usług prawnych beneficjent musi stale spełniać przesłanki kwalifikujące go do korzystania z tych usług – do chwili zakończenia sprawy. Nawet jeżeli sytuacja finansowa beneficjenta się poprawiła, nie oznacza to automatycznie, że Rada Pomocy Prawnej zaniecha świadczenia na jego rzecz pomocy prawnej, jednak może podnieść wysokość wkładu własnego beneficjenta.

Co się stanie, jeżeli nie powiadomię centrum pomocy prawnej o zmianie mojej sytuacji?

Jeżeli beneficjent nie poinformuje Rady Pomocy Prawnej o zmianie wysokości dochodów lub kapitału, a rada poweźmie o tym wiadomość, może zdecydować o zaniechaniu świadczenia pomocy prawnej na jego rzecz.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowani?

Jeżeli postępowanie podlega jurysdykcji irlandzkiej, wnioskodawcy z zagranicy, którzy spełniają przesłanki dochodowe oraz uzyskają pozytywny wynik oceny zasadności przyznania pomocy prawnej zgodnie z ustawą i rozporządzeniem, kwalifikują się do otrzymania pomocy prawnej w Irlandii.

Chociaż większość wnioskodawców ubiegających się o pomoc prawną zamieszkuje w Irlandii, możliwe jest, by osoba zamieszkująca poza granicami Irlandii – niezależnie od tego, czy jest obywatelem Irlandii – ubiegała się o pomoc prawną lub poradę prawną w Irlandii, pod warunkiem że osoba ta wnioskuje o pomoc prawną lub poradę prawną w sprawie podlegającej prawu irlandzkiemu, przy czym zazwyczaj jeżeli pomoc prawna zostaje przyznana osobie zamieszkującej poza granicami Irlandii, w przypadku gdy przedmiotem sporu jest nieruchomość lub majątek osobisty, taka nieruchomość lub taki majątek znajdują się w Irlandii. Osoby zamieszkujące poza granicami Irlandii mają obowiązek poddać się takiej samej ocenie sytuacji majątkowej jak wnioskodawcy irlandzcy w celu ustalenia, czy spełniają przesłanki uzyskania pomocy prawnej.

Pomoc prawną przyznaje się bez stosowania kryteriów kwalifikowalności w postaci oceny sytuacji majątkowej w postępowaniach sądowych wszczętych na podstawie ustawy z 1991 r. o uprowadzeniu dziecka i wykonywaniu orzeczeń o powierzeniu opieki nad dzieckiem oraz na podstawie ustawy z 1994 r. o orzeczeniach zasądających alimenty (w przypadku dochodzenia alimentów w ramach jurysdykcji wzajemnej).

Co do zasady nie zapewnia się porad prawnych w sytuacji, gdy uzyskanie przez wnioskodawcę porady prawnej na innej podstawie niż ustawa byłoby możliwe bez większych trudności. Miałoby to zastosowanie zasadniczo w przypadku, gdy usługi są oferowane także przez inne podmioty, np. agencje doradcze lub inne organy państwowe.

Porady prawne w sprawach z dziedziny prawa karnego nie są objęte zakresem ustawy, z wyjątkiem porad udzielanych stronie wnoszącej oskarżenie w sprawach o zgwałcenie.

Przed przyznaniem pomocy prawnej Rada Pomocy Prawnej upewnia się, że wytoczenie powództwa lub wdanie się w spór jest zasadne, biorąc na przykład pod uwagę aspekty prawne sprawy oraz jej prawdopodobny wynik. Kryteria te obejmują: szanse powodzenia; uzasadnione przesłanki wytoczenia powództwa lub wdania się w spór; dostępność jakiegokolwiek metody innej niż postępowanie sądowe, która pozwoliłaby na zadowalające rozwiązanie problemu (np. mediacja lub negocjowanie ugody); możliwość uzyskania przez beneficjenta pomocy prawnej zastępstwa procesowego na innej podstawie niż ustawa (np. możliwość pokrycia kosztów przez zakład ubezpieczeń itp.).

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Rozważa się, czy danego wnioskodawcę należy obsłużyć w inny sposób niż zgodnie z ogólną zasadą, w myśl której wnioskodawców umawia się na wizytę u prawnika (*solicitor*) w ściśle określonej kolejności – według daty umieszczenia ich imion i nazwisk na liście oczekujących na usługi prawne. Priorytetowo traktuje się nowych wnioskodawców ubiegających się o skorzystanie z usług prawnych w następujących kategoriach spraw:

postępowanie w sprawie o uprowadzenie dziecka;

w przypadku gdy zachodzi realne niebezpieczeństwo, że dzieci zostaną wywiezione z terytorium objętego jurysdykcją bez zgody wnioskodawcy;

postępowanie dotyczące opieki nad dzieckiem;

przemoc domowa;

w przypadku gdy zgodnie z przepisami o ustawy o terminach przedawnienia zachodzi ryzyko upływu terminu wytoczenia powództwa, o ile nie zostaną podjęte natychmiastowe działania;

w przypadku gdy zachodzi ryzyko upływu terminów przewidzianych w innych przepisach;

w przypadku gdy zachodzi ryzyko sprzeniewierzenia majątku w taki sposób, że nie będzie on wystarczający do zaspokojenia roszczeń wnioskodawcy.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Wnioskodawca ubiegający się o skorzystanie z usług prawnych może złożyć wniosek w jednym z centrów pomocy prawnej, udając się, telefonując lub pisząc do centrum pomocy prawnej, które znajduje się najbliżej jego miejsca zamieszkania.

Wykaz centrów pomocy prawnej można znaleźć na [stronie internetowej Rady Pomocy Prawnej](#).

W przypadku zgłoszenia telefonicznego wnioskodawca proszony jest o udanie się do tego centrum pomocy prawnej w celu osobistego złożenia wniosku, aby można było wypełnić pisemny formularz wniosku i przeprowadzić ocenę sytuacji majątkowej w celu ustalenia, czy wnioskodawca spełnia przesłanki finansowe uzyskania pomocy prawnej. Wniosek można złożyć drogą pocztową i jest to zazwyczaj odpowiednie rozwiązanie, jeżeli wnioskodawcy trudno jest udać się osobiście do centrum pomocy prawnej.

Pomoc prawną przyznaje się bez stosowania kryteriów kwalifikowalności w postaci oceny sytuacji majątkowej w postępowaniach sądowych wszczętych na podstawie ustawy z 1991 r. o uprowadzeniu dziecka i wykonywaniu orzeczeń o powierzeniu opieki nad dzieckiem oraz na podstawie ustawy z 1994 r. o orzeczeniach zasądzających alimenty (w przypadku dochodzenia alimentów w ramach jurysdykcji wzajemnej).

Dodatkowo Rada Pomocy Prawnej umożliwi złożenie wniosku online na swojej stronie internetowej.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Kopię paska wynagrodzenia/kartę podatkową P60 otrzymywaną na zakończenie roku podatkowego, kopię paska świadczeń z tytułu opieki społecznej lub zawiadomienie o wymiarze podatku (*Notice of Assessment*) otrzymane od Urzędu Skarbowego/zbadane księgi rachunkowe (*Audited Accounts*);

szczegółowe informacje na temat wszelkich uzyskiwanych dochodów (np. świadczeń alimentacyjnych);

szczegółowe informacje na temat płatności z tytułu podatku dochodowego, PRSI (ubezpieczenie społeczne zależne od dochodów) oraz USC (składka na ubezpieczenie społeczne) (informacje te są dostępne na pasku wynagrodzenia lub w zawiadomieniu o wymiarze podatku);

szczegółowe informacje na temat miesięcznych płatności z tytułu kredytu hipotecznego/czynszu;

przybliżoną wartość wszystkich aktywów trwałych wnioskodawcy z wyjątkiem domu, w którym zamieszkuje;

informacje na temat wysokości wszelkich oszczędności wnioskodawcy;

pozostające do spłaty kwoty wszelkich pożyczek/długów wnioskodawcy.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wykaz adresów i numerów telefonu wszystkich centrów pomocy prawnej, zarówno działających w pełnym, jak i niepełnym wymiarze godzin, jest dostępny na [stronie internetowej Rady Pomocy Prawnej](#).

Formularz online składa się również za pośrednictwem strony internetowej Rady Pomocy Prawnej.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Wnioskodawcom spełniającym przesłanki finansowe proponuje się spotkanie z prawnikiem (*solicitor*) zgodnie z procedurą listy oczekujących lub w ramach ustalonych kategorii spraw priorytetowych. Zazwyczaj wnioskodawcy proponuje się spotkanie z jednym z prawników zatrudnionych przez Radę Pomocy Prawnej w jednym z jej biur.

Wnioskodawca uiszcza wkład własny na poczet porady prawnej przed przybyciem na pierwsze spotkanie i otrzymuje stosowne pokwitowanie.

Podczas pierwszego spotkania prawnik wyjaśnia wnioskodawcy, że jeżeli potrzebuje on zastępstwa procesowego przy wytaczaniu powództwa lub wdawaniu się w spór, wkład własny na poczet pomocy prawnej będzie należny po wydaniu zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej (*legal aid certificate*).

Przy składaniu wniosku o wydanie zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej wymagane mogą być dodatkowe informacje. W zależności od charakteru sprawy tego rodzaju dodatkowe informacje mogą obejmować:

dokumentację medyczną/raporty lekarskie;

kopie oświadczeń lub sprawozdań otrzymanych lub sporządzonych przez policję irlandzką (Gardaí);

kopie wszelkich umów.

Jeżeli po otrzymaniu wszystkich niezbędnych informacji uznane zostanie, że wniosek o pomoc prawną nie spełnia przesłanek określonych w przepisach ustawy z 1995 r. o pomocy prawnej w sprawach cywilnych i rozporządzenia z 1996 r., prawnik wystosuje pismo odmowne.

W piśmie tym wskazuje się przesłanki oddalenia wniosku oraz odpowiedni artykuł/odpowiednie artykuły ustawy lub rozporządzenia o pomocy prawnej w sprawach cywilnych. W piśmie poucza się również wnioskodawcę o prawie do wystąpienia o weryfikację decyzji lub jej zaskarżenia do komitetu apelacyjnego Rady Pomocy Prawnej.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Gdy wnioskodawca ubiegający się o pomoc prawną spełnia wymogi określone w ustawie i rozporządzeniu, otrzymuje zaświadczenie o przyznaniu pomocy prawnej, które zapewnia zastępstwo procesowe przez prawnika (*solicitor* i, w stosownych przypadkach, w niektórych postępowaniach cywilnych przed sądem rejonowym, sądem okręgowym, Wysokim Trybunałem oraz Sądem Najwyższym – *barrister*).

Zaświadczenie o przyznaniu pomocy prawnej uprawnia do skorzystania z usług prawnych wyłącznie w postępowaniu lub w odniesieniu do przedmiotu sporu, które wskazano w tym zaświadczeniu. Wydanie na rzecz wnioskodawcy zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej nie oznacza, że jest on uprawniony do pomocy prawnej w innych sprawach. Jeżeli wnioskodawca potrzebuje pomocy prawnej w zakresie więcej niż jednego przedmiotu sporu, konieczne jest złożenie odrębnego wniosku.

Wnioski o wydanie zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej składa prawnik (*solicitor*) w centrum pomocy prawnej po konsultacji z wnioskodawcą.

Art. 29 ust. 1 ustawy stanowi, że aby kwalifikować się do uzyskania pomocy prawnej lub porady prawnej, należy uiścić wkład własny. Wysokość tego wkładu ustala się na podstawie oceny finansowej opartej na informacjach dostarczonych przez wnioskodawcę w oświadczeniach o stanie majątkowym i kapitale.

Jeżeli wnioskodawca nie dysponuje żadnymi aktywami trwałymi, minimalna kwota wkładu własnego na poczet pomocy prawnej wynosi 35 euro, zaś maksymalna – 1 210 euro.

Pełną kwotę wkładu własnego należy uiścić przy odsyłaniu zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej i przed skorzystaniem z usług prawnych. W wyjątkowych okolicznościach Rada może zezwolić wnioskodawcy na dokonanie płatności w ratach. Całą należną kwotę należy jednak uiścić w terminie dwunastu miesięcy i przed zakończeniem postępowania.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Jeżeli we wniosku wnioskodawca wskaże, że chciałby być reprezentowany przez konkretnego prawnika (*solicitor*) w centrum pomocy prawnej, prawnik zarządzający (*managing solicitor*) weźmie pod uwagę wolę wnioskodawcy przy podejmowaniu decyzji, którego prawnika należy mu przydzielić. Prawniki zarządzający uwzględnią również inne okoliczności przy podejmowaniu tej decyzji, np. czy prawnik, o którego wnosił wnioskodawca, będzie dostępny w konkretnym dniu, by reprezentować klienta przed sądem. Jeżeli prawnik, o którego wnosił wnioskodawca, w dniu, w którym rozpoznawana będzie sprawa wnioskodawcy, ma już zarezerwowany czas dla innego klienta w innym miejscu, wówczas prawnik zarządzający przydzieli wnioskodawcy innego prawnika. Jeżeli wnioskodawca był wcześniej reprezentowany przez określonego prawnika z centrum pomocy prawnej, to zwyczajowo prawnik zarządzający przydzieli tego samego prawnika do obsługi prawnej tego klienta w nowej sprawie. Wnioskodawcy nie przysługuje bezwzględne prawo do konsultacji z wybranym przez siebie prawnikiem ani do bycia reprezentowanym przez tego prawnika, jednak prawnik zarządzający zazwyczaj bierze pod uwagę wolę wnioskodawcy przy podejmowaniu decyzji o tym, którego prawnika należy mu przydzielić. Jeżeli wnioskodawca preferuje, by reprezentował go prawnik tej samej płci, wówczas w miarę możliwości prawnik zarządzający stara się zapewnić, aby uwzględniono preferencje wnioskodawcy w tym zakresie.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Uiszczenie wskazanego w zaświadczeniu wkładu własnego na poczet pomocy prawnej zapewnia pokrycie wszystkich kosztów postępowania. Koszty i ogólne odszkodowanie przyznane beneficjentowi w wyniku postępowania sądowego lub ugody pozasądowej są jednak płatne na rzecz Rady Pomocy Prawnej. Rada ma prawo odliczyć poniesione przez siebie koszty od wszelkich środków pieniężnych otrzymanych przez beneficjenta, z pewnymi ograniczonymi wyjątkami. Dotyczy to również rozliczeń dokonywanych na rzecz beneficjenta pomocy prawnej w wyniku postępowania w sprawach małżeńskich, umowy o separacji lub w wyniku separacji sądowej. Jeżeli łączne koszty poniesione przez Radę w związku ze świadczeniem usług prawnych są niższe niż łączna kwota zapłacona przez beneficjenta lub w jego imieniu tytułem wkładu własnego oraz tytułem odzyskania kosztów lub odszkodowania bądź w przypadku uwzględnienia zabezpieczenia ustanowionego na nieruchomości, różnicę zwraca się beneficjentowi.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Nie dotyczy.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Zaświadczenie o przyznaniu pomocy prawnej uprawnia do skorzystania z usług prawnych w postępowaniu lub w odniesieniu do przedmiotu sporu, które wskazano w tym zaświadczeniu. Z chwilą zakończenia wskazanego postępowania lub prowadzonego sporu we wskazanym przedmiocie zaświadczenie wygasa. Wnioskodawca, który potrzebuje dodatkowych usług, które mogą dotyczyć pierwotnego przedmiotu sporu, może wystąpić o zmianę zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej lub wydanie nowego zaświadczenia. O tym, czy wystarczy dokonać zmiany, czy też konieczne jest wydanie nowego zaświadczenia, decydują indywidualne okoliczności sprawy, przy czym prawnik (*solicitor*) udziela porad w tym zakresie.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli beneficjent poda nieprawdziwe informacje lub nie ujawni jakichkolwiek istotnych faktów (na przykład w związku ze zmianą swojej sytuacji finansowej) bądź jeżeli beneficjent będzie się zachowywał w sposób nieodpowiedni, decyzja o przyznaniu pomocy prawnej lub pomocy prawnej bądź obydwu tych form wsparcia może zostać cofnięta, a beneficjent może zostać obciążony odpowiedzialnością za pełne koszty poniesione w jego imieniu.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Wnioskodawca, który nie zgadza się z decyzją Rady Pomocy Prawnej, może wnieść o weryfikację tej decyzji. Jeżeli wnioskodawca domaga się weryfikacji decyzji, ma obowiązek przedstawić do rozpatrzenia dalsze informacje na piśmie wraz z opinią swojego prawnika (*solicitor*) na temat tego, czy decyzja powinna zostać utrzymana. Wnioskodawca może złożyć wniosek o weryfikację decyzji za pośrednictwem centrum pomocy prawnej.

Wnioskodawca, który nie zgadza się z decyzją rady lub z weryfikacją tej decyzji, może zaskarżyć tę decyzję do komitetu rady. Aby zaskarżyć decyzję, wnioskodawca wnosi zażalenie do komitetu apelacyjnego Rady Pomocy Prawnej. Wnioskodawca może wnieść zażalenie na decyzję albo za pośrednictwem centrum pomocy prawnej, albo bezpośrednio do rady.

Wnioskodawca ma obowiązek przedłożyć dodatkowe informacje w celu dokonania weryfikacji lub wniesienia zażalenia w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym został poinformowany, że nie jest uprawniony do skorzystania z usługi, o którą się ubiega.

Komitet apelacyjny składa się z przewodniczącego i czterech innych członków, z których dwóch przed powołaniem na członków rady było praktykującymi prawnikami (*barristers* albo *solicitors*). W skład komitetu wchodzi osoby, które nie brały udziału w podejmowaniu pierwotnej decyzji.

Dalsze informacje

Dalsze informacje, w tym wykaz adresów i numerów telefonu wszystkich centrów pomocy prawnej, są dostępne na [stronie internetowej](#) Rady Pomocy Prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 26/04/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Grecja

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Osoba, która zamierza wszcząć lub wszczęła postępowanie sądowe, ponosi następujące koszty:

opłacenie pełnomocnika procesowego, którego zadaniem jest sporządzenie i złożenie wniosku o pomoc prawną lub inne środki ochrony prawnej, udział w sesjach mediacyjnych, uczestnictwo w rozprawach sądowych w charakterze pełnomocnika w odpowiednich postępowaniach, składanie pism procesowych, przedkładanie pism procesowych celem ich doręczenia przez komornika (*dikastikós epimelitís*) oraz przedłożenie komornikowi tytułu egzekucyjnego w celu wykonania wyroku;

koszty doręczenia pisma wszczynającego postępowanie i środka zaskarżenia;

koszty tłumaczenia pisemnego lub ustnego – w sprawach transgranicznych;

koszty powołania biegłych, jeżeli powołuje się ich decyzją sądu lub na wniosek zainteresowanej strony;

opłaty sądowe za złożenie pism procesowych oraz zastosowanie środków egzekucyjnych;

koszty przyznane stronie przeciwnej.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna to prawo obywateli do ubiegania się o pomoc finansową na potrzeby wszczęcia postępowania sądowego lub udziału w nim. Pomoc prawna obejmuje także zastępstwo procesowe w sprawach przed sądem drugiej instancji, koszty notarialne (*symvolaioγράφος*), komornicze i egzekucyjne.

Zakres pomocy prawnej w sprawach cywilnych i handlowych określono w ustawie 3226/2004 o zapewnieniu pomocy prawnej dla obywateli o niskich dochodach oraz o innych kwestiach, z późniejszymi zmianami (zwanej dalej „ustawą”).

Pomoc prawna może również polegać na wyznaczeniu prawnika praktyka, który udziela porad prawnych w celu rozstrzygnięcia sporu transgranicznego przed wniesieniem sprawy do sądu (art. 10 lit. c) ustawy).

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Art. 11 ustawy stanowi, że pomoc prawna przysługuje wszystkim obywatelom Unii Europejskiej. Pomoc prawna przysługuje także obywatelom państw trzecich i bezpaństwowcom, którzy zgodnie z prawem zamieszkują lub mają miejsce zwykłego pobytu w Unii Europejskiej oraz są w stanie udowodnić, że spełniają właściwe warunki.

Pomoc prawną przyznaje się, jeżeli spełniono warunki określone w ustawie. Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy prawo do pomocy prawnej mają osoby, których roczny dochód na gospodarstwo domowe nie przekracza dwóch trzecich minimalnego rocznego dochodu na osobę określonego w ustawie. W przypadku sporu rodzinnego nie uwzględnia się dochodów strony przeciwnej.

Jeśli miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu osoby ubiegającej się o pomoc prawną znajduje się w innym państwie członkowskim, stosuje się zasady szczególne. Jeśli wnioskodawca wykaże, że nie jest w stanie pokryć kosztów sądowych ze względu na różnicę w wysokości kosztów utrzymania między jego państwem pochodzenia a Grecją, zgodnie z art. 10 ustawy nie obowiązuje wskazany próg dochodów na gospodarstwo domowe.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Tak, w szczególności w postępowaniu cywilnym, karnym oraz postępowaniu w sprawach rodzinnych i w sprawach gospodarczych.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Taką procedurę uregulowano w art. 2 ustawy. Procedura przyznania pomocy prawnej rozpoczyna się z chwilą złożenia przez uprawnionego wniosku zawierającego zwięzły opis przedmiotu postępowania lub czynności oraz dowody spełnienia warunków uzyskania pomocy.

Do wniosku należy dołączyć niezbędne dokumenty potwierdzające, dowody potwierdzające sytuację finansową wnioskodawcy (w szczególności odpis deklaracji podatkowej lub wydane przez kierownika właściwego urzędu skarbowego zaświadczenie potwierdzające, że wnioskodawca nie ma obowiązku jej składania, odpis oświadczenia majątkowego, zaświadczenie o niezaleganiu w płaceniu podatków, numer identyfikacji podatkowej wnioskodawcy (AFM), zaświadczenia dotyczące pomocy społecznej, oświadczenia z mocą przysięgi), a w przypadku obywatela państwa trzeciego – dowód miejsca zamieszkania zgodnego z art. 1 ust. 1.

Wniosek oraz dokumenty potwierdzające należy złożyć co najmniej 15 dni przed rozprawą lub czynnością, których dotyczy wnioskowana pomoc prawna. W razie późniejszego wezwania termin ten może ulec skróceniu. Postępowanie jest nieodpłatne, a stawiennictwo wraz z pełnomocnikiem nie jest konieczne.

Art. 8 ust. 1 stanowi, że wnioski o pomoc prawną składa się do sądu pierwszej instancji (*protodikeia*) miejscowo i rzeczowo właściwego do ich rozpatrzenia. W przypadku czynności niezwiązanych z postępowaniem sądowym właściwy jest cywilny sąd rejonowy (*eirinodikeio*) miejsca zamieszkania wnioskodawcy. Na postanowienie sądu wnioskodawcy przysługuje zażalenie rozpatrywane w postępowaniu w przedmiocie zastosowania środków tymczasowych (*diadikasia ton asfalistikon metron*). Do uwzględnienia wniosku wystarczy spełnienie przesłanki *fumus boni iuris* i nie jest wymagana pełna dokumentacja. W zakresie gromadzenia dowodów sąd dysponuje swobodnym uznaniem.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

We wszystkich greckich sądach funkcjonują specjalne biura, których zadaniem jest pomoc obywatelom o niskich dochodach, uprawnionym do nieodpłatnej pomocy prawnej w celu wszczęcia postępowania. Niektóre sądy udostępniają formularz wniosku przez internet, np. Cywilny Sąd Rejonowy w Patras (Eirinodikeio Pátras), zob. <https://www.eirinodikeio-patras.gov.gr/nomiki-voithia>.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Wnioskodawcy muszą dowieść swojej sytuacji finansowej. Niezbędne dokumenty uzupełniające wymieniono w ustawie (zob. pytanie 5).

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek należy złożyć w sądzie (zob. pytanie 5).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Kryteria uzyskania pomocy prawnej określono w ustawie. Zgodnie z art. 1 ust. 2 obywatelami o niskich dochodach, którzy są uprawnieni do pomocy prawnej, są osoby, których roczny dochód na gospodarstwo domowe nie przekracza dwóch trzecich minimalnego rocznego dochodu na osobę określonego w ogólnokrajowym układzie zbiorowym pracy (*Ethnikí Genikí Syllogikí Sýmvasi Ergasías*). W przypadku sporu rodzinnego nie uwzględnia się dochodów strony przeciwnej.

Jeśli miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu osoby ubiegającej się o pomoc prawną w sprawie cywilnej lub handlowej znajduje się w innym państwie członkowskim, stosuje się zasady szczególne. Jeśli wnioskodawca wykaże, że nie jest w stanie pokryć kosztów sądowych ze względu na różnicę w wysokości kosztów utrzymania między jego państwem członkowskim zamieszkania lub zwykłego pobytu a Grecją, zgodnie z art. 10 ustawy nie obowiązuje wskazany próg dochodów na gospodarstwo domowe.

W przypadku transgranicznych wniosków pomocy prawnej udziela się także na pokrycie kosztów tłumaczenia ustnego i poświadczonego tłumaczenia dokumentów niezbędnych do rozstrzygnięcia sporu oraz kosztów podróży poniesionych przez wnioskodawcę na rzecz osoby, która zamierza poprzeć wniosek i która musi stawić się na rozprawie osobiście, jeśli sąd postanowi, że osoba ta w przeciwnym wypadku nie może uczestniczyć w postępowaniu. Pomoc prawna może również polegać na wyznaczeniu prawnika praktyka, który udziela porad prawnych w celu rozstrzygnięcia sporu przed wniesieniem sprawy do sądu.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Strona musi zwrócić się do sądu właściwego (zob. pytanie 5).

Jeżeli sąd przyznał pomoc prawną, wnioskodawca jest uprawniony do korzystania z usług prawnych, o których mowa w odpowiedzi na pytanie 2.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Kwestię tę uregulowano w art. 5 ustawy. W przypadku powołaniu adwokata wybiera się go z wykazu prowadzonego przez właściwą izbę adwokacką (*dikigorikós syllogos*). Adwokatów pełniących dyżur (*synigoroí ypiesías*) wyznacza się w kolejności alfabetycznej z właściwego wykazu prowadzonego przez izbę adwokacką, a ich wybór zatwierdza sąd przyznający pomoc prawną. Wyznaczony adwokat może odmówić podjęcia się obrony, a wówczas ten sam sąd wyznacza innego adwokata.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Szczegółowe informacje o kosztach objętych pomocą prawną zawarto w art. 9 ustawy z późniejszymi zmianami. Zob. także odpowiedzi na pytania 1 i 2. Pomoc prawna przyznawana w sprawach o rozwód na zgodny wniosek małżonków (*synainetikó diazýgio*) obejmuje zwolnienie z obowiązku pokrycia niektórych lub wszystkich kosztów postępowania przed notariuszem, jak również honorarium pełnomocnika reprezentującego wnioskodawców przed notariuszem.

Korzystanie z pomocy prawnej nie zwalnia strony z obowiązku uiszczenia wszelkich kosztów zasądzonych na rzecz strony przeciwnej.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Ustawa nie przewiduje takiego przypadku. Alternatywą może być ewentualne pokrycie pozostałych kosztów przez organizacje pozarządowe, przede wszystkim w sprawach dotyczących migrantów i uchodźców.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak. Art. 9 ust. 3 ustawy stanowi, że pomoc prawna przyznawana jest odrębnie dla każdego postępowania, dotyczy wszystkich sądów wszystkich instancji i obejmuje także wykonanie wyroku.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Zgodnie z art. 4 ust. 2 i 3 ustawy pomoc prawną można cofnąć lub ograniczyć orzeczeniem właściwego sądu wydanym z urzędu lub na wniosek prokuratora (*eisangeléas*), jeżeli ustalono, że warunki jej przyznania od początku nie były spełnione, już nie są spełnione lub uległy istotnej zmianie. Wnioskodawcy ubiegający się o pomoc prawną na podstawie fałszywego wniosku lub informacji są zobowiązani do zwrotu kosztów, z których zostali zwolnieni.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Zgodnie z art. 8 ust. 2 wnioskodawca może wnieść środek zaskarżenia do sądu pierwszej instancji, orzekającego w składzie wieloosobowym (*polymelés protodikeío*), od orzeczenia sędziego cywilnego sądu rejonowego, sędziego orzekającego jednoosobowo w sądzie pierwszej instancji (*monomelés protodikeío*) lub prezesa sądu pierwszej instancji w terminie 5 dni od wydania orzeczenia. Zaskarżenia rozpatruje się w postępowaniu o zastosowanie środków tymczasowych (art. 682 i nast. kodeksu postępowania cywilnego – *Kódikas Politikís Dikonomías*). Środka zaskarżenia nie można wnieść do Sądu Najwyższego (*Áreios Págos*). W przypadku zmiany okoliczności faktycznych można złożyć nowy wniosek (art. 2 ust. 5 ustawy).

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

W ustawie o pomocy prawnej nie ma przepisów dotyczących tej kwestii.

Ostatnia aktualizacja: 28/02/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [es](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Pomoc prawna - Hiszpania

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

W Hiszpanii wymiar sprawiedliwości ma charakter usługi publicznej. Dostęp do wymiaru sprawiedliwości jest bezpłatny, tj. nie pobiera się z tego tytułu żadnych opłat. Wniesienie sprawy do sądu wiąże się jednak zwykle z pewnymi kosztami, które obejmują przede wszystkim:

honoraria adwokackie;

koszty związane z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;

kaucje wymagane w przypadku wniesienia określonych środków zaskarżenia;

wynagrodzenie biegłych.

Co do zasady strona wszczynająca postępowanie jest zobowiązana pokryć wspomniane koszty z góry. Na koniec postępowania sąd wskazuje stronę ostatecznie zobowiązaną do pokrycia tych kosztów; w Hiszpanii środek ten określa się jako „obciążenie kosztami postępowania” (*condena en costas*), przy czym w tym przypadku obowiązuje zasada „przegrywający płaci”.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Zgodnie z art. 119 hiszpańskiej konstytucji pomoc prawna jest instytucją, w ramach której którą osobom, które mogą wykazać brak wystarczających środków finansowych, przyznaje się szereg świadczeń, głównie w postaci zwolnienia z obowiązku zapłaty honorariów adwokackich oraz poniesienia kosztów związanych z zeznaniami biegłych, gwarancjami, opłatami sądowymi itp.

W szczególności pomoc prawna obejmuje następujące świadczenia:

wstępną poradę prawną;

honoraria adwokackie;

koszty związane z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;

>kaucje wymagane w przypadku wniesienia określonych środków zaskarżenia;

>wynagrodzenie biegłych.

Wyłącznie w odniesieniu do sporów transgranicznych (po zmianie ustawy o pomocy prawnej dokonanej ustawą nr 16/2005 z dnia 18 lipca 2005 r., w wyniku czego zapewniono zgodność systemu pomocy prawnej z przepisami dyrektywy 2002/8/WE) pomoc prawna obejmuje następujące świadczenia:

usługi tłumaczenia ustnego;

tłumaczenie pism/dokumentów;

koszty podróży, w przypadku gdy wymagane jest osobiste stawiennictwo danej osoby;

obronę przez adwokata (*abogado*) i reprezentację przez zastępcę procesowego (*procurador*), nawet jeżeli usługi te nie są konieczne, o ile wymaga ich sąd, aby zagwarantować równość stron.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Pomoc prawna przysługuje wszystkim obywatelom UE, którzy są w stanie wykazać, że nie dysponują wystarczającymi środkami (w przypadku sporów transgranicznych dotyczy to wyłącznie osób fizycznych).

Prawo do pomocy prawnej mają również obywatele państw trzecich, którym przysługuje prawo legalnego pobytu w Hiszpanii lub prawo uznane na podstawie konwencji międzynarodowych (np. konwencji dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę), na takich samych warunkach jak obywatele Unii.

W sprawach z zakresu prawa pracy pomoc prawna przysługuje każdej osobie zatrudnionej, niezależnie od jej obywatelstwa i stopnia zamożności.

Pomoc prawna przysługuje stowarzyszeniom i fundacjom nienastawionym na zysk.

Pomoc prawna w postępowaniu karnym, administracyjnym i wstępnym postępowaniu administracyjnym przysługuje cudzoziemcom, którzy są w stanie wykazać, że nie mają wystarczających środków na uczestnictwo w postępowaniu, nawet jeżeli przebywają w Hiszpanii nielegalnie.

Niezależnie od faktu dysponowania wystarczającymi środkami na uczestnictwo w postępowaniu prawo do pomocy prawnej przysługuje ofiarom przemocy ze względu na płeć, terroryzmu i handlu ludźmi, a także małoletnim i osobom z zaburzeniami psychicznymi, które są ofiarami znęcania się lub niewłaściwego traktowania, przy czym prawo to obejmuje również pozostających przy życiu członków rodziny ofiary w przypadku jej śmierci, pod warunkiem że nie są oni sprawcami.

Podobnie niezależnie od faktu dysponowania wystarczającymi środkami na uczestnictwo w postępowaniu pomoc prawna przysługuje osobom, które są w stanie wykazać, że poniosły trwałe szkody w wyniku wypadku, co całkowicie uniemożliwia im normalne zatrudnienie lub wykonywanie zawodu, i wymagają pomocy innych osób, jeżeli przedmiotem sporu jest odszkodowanie z tytułu poniesionych szkód.

W postępowaniu z zakresu prawa pracy prawo do pomocy prawnej w celu obrony przed sądem przysługuje pracownikom i osobom korzystającym z systemu zabezpieczenia społecznego bez konieczności przedstawiania dowodów potwierdzających brak wystarczających środków.

W przypadku sporów transgranicznych prawo do pomocy prawnej przysługuje wówczas, gdy wnioskodawca jest w stanie udowodnić brak możliwości uiszczenia kosztów postępowania z powodu różnic w kosztach utrzymania między państwem członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania, a Hiszpanią.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawna jest dostępna we wszystkich rodzajach postępowań – zarówno procesowych, jak i nieprocesowych – w których kwota roszczenia przekracza 2 000 euro, z wyjątkiem przypadków, w których pomoc adwokata jest niezbędna ze względu na przedmiot postępowania. Obejmuje ona wszystkie postępowania w pierwszej instancji, w drugiej instancji oraz etap wykonania orzeczenia.

W postępowaniach, których przedmiotem jest kwota niższa niż 2 000 euro i które nie są objęte przymusem adwokackim, pomoc prawną można przyznać również wówczas, gdy stroną przeciwną reprezentuje pełnomocnik procesowy lub gdy sędzia lub sąd wyraźnie tak postanowi w celu zapewnienia równości stron.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Przewidziano możliwość tymczasowego wyznaczenia adwokata przez izbę adwokacką (*Colegio de Abogados*) w terminie maksymalnie 15 dni roboczych od daty otrzymania wniosku albo na podstawie orzeczenia sądowego.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz uzyskać można w biurze informacji prawnej (*Servicio de orientación jurídica*) izb adwokackich, sekretariatach sądów diekańskich (*Decanatos de los Juzgados*) oraz w komisjach ds. pomocy prawnej na szczeblu prowincji (*Comisiones provinciales de Asistencia Jurídica Gratuita*).

Generalna Rada Adwokacka (*Consejo General de la Abogacía Española*) udostępnia obywatelom portal internetowy poświęcony pomocy prawnej ([Justicia Gratuita](#)), na którym można między innymi wypełnić formularz wniosku o przyznanie pomocy prawnej lub sprawdzić, czy spełniono przesłanki finansowe uprawniające do skorzystania z pomocy prawnej. W każdym przypadku należy jednak złożyć dokumenty i wniosek w opisany poniżej sposób.

Gdzie należy złożyć wniosek?

Wnioski o przyznanie pomocy prawnej wraz z odpowiednią dokumentacją należy składać w biurze ds. informacji prawnej izby adwokackiej właściwej dla siedziby sądu, przed którym toczy się postępowanie główne, lub sądu właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy, jeżeli postępowanie jeszcze się nie rozpoczęło.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Dokumenty dotyczące:

sytuacji finansowej wnioskodawcy i członków jego rodziny;

sytuacji osobistej i rodzinnej;

ochrony prawnej, o którą się wnioskuje.

W szczególności następujące dokumenty:

potwierdzenie uiszczenia podatku dochodowego od osób prawnych (*Certificado de liquidación del Impuesto sobre Sociedades*) (w przypadku osób prawnych);

fotokopia oświadczenia o prowadzeniu działalności nienastawionej na zysk lub o wpisie do rejestru fundacji (*Registro de Fundaciones*) (w przypadku osób prawnych);

potwierdzenie prawa własności (*Certificado de signos externos*) wydane przez władze lokalne w miejscu zamieszkania wnioskodawcy;

zaświadczenie o zameldowaniu (*Certificado de empadronamiento*);

zaświadczenie wydane przez INEM dotyczące okresu bezrobocia i pobierania zasiłku;

zaświadczenie o pobieraniu emerytury państwowej (*Certificado de cobro de pensiones publicas*);

zaświadczenie z Urzędu ds. Zatrudnienia (*Servicio Público de Empleo Estatal – SPEE*) potwierdzające pobieranie zasiłku dla bezrobotnych oraz okres, na jaki przyznano taki zasiłek;

inne (wszelkie dokumenty służące potwierdzeniu przedstawianych okoliczności faktycznych).

Aby przyspieszyć proces składania wniosków, izby adwokackie mogą jednak – jeżeli są do tego wyraźnie upoważnione – występować o kilka takich zaświadczeń w imieniu stron.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wnioski o przyznanie pomocy prawnej należy składać w biurze ds. informacji prawnej izby adwokackiej właściwej dla siedziby sądu, przed którym toczy się postępowanie główne, lub sądu właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy, jeżeli postępowanie jeszcze się nie rozpoczęło. W tym ostatnim przypadku sąd niezwłocznie przekazuje wniosek właściwej miejscowo izbie adwokackiej.

Izby te wyznaczono do przyjmowania wniosków o pomoc prawną w sporach transgranicznych. W takich sporach organem przekazującym wniosek jest izba adwokacka właściwa dla miejsca zwykłego pobytu lub dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

Obywatel Unii, którego państwo jest stroną Porozumienia europejskiego w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej, może zwrócić się do organu centralnego wyznaczonego przez jego państwo do wykonywania postanowień tego porozumienia.

Wniosek należy złożyć przed wszczęciem postępowania lub, jeżeli stroną ubiegającą się o pomoc prawną jest pozwany, przed złożeniem odpowiedzi na pozew. Zarówno powód, jak i pozwany mogą jednak zwrócić się o przyznanie pomocy prawnej również w późniejszym terminie, o ile wykażą, że ich sytuacja materialna uległa zmianie.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Izba adwokacka może podjąć następujące decyzje tymczasowe:

powiadomienie wnioskodawcy, że wniosek zawiera braki, które należy usunąć w terminie 10 dni pod rygorem odrzucenia wniosku;

stwierdzenie niedopuszczalności i bezzasadności wniosku oraz powiadomienie o tym fakcie komisji ds. pomocy prawnej;

stwierdzenie, że wniosek spełnia wymogi prawne, co skutkuje wyznaczeniem adwokata w terminie maksymalnie 15 dni, oraz powiadomienie o tym fakcie izby pełnomocników (*Colegio de Procuradores*), aby w terminie 3 dni wyznaczyła pełnomocnika procesowego. Izba adwokacka przekazuje wniosek komisji ds. pomocy prawnej w celu ostatecznego zatwierdzenia.

Jeżeli izba adwokacka nie jest w stanie podjąć decyzji w terminie 15 dni, wnioskodawca kieruje swój wniosek bezpośrednio do komisji ds. pomocy prawnej, która niezwłocznie postanawia o tymczasowym wyznaczeniu adwokata (*abogado*) i pełnomocnika procesowego (*procurador*) na czas weryfikacji informacji i dokumentów.

Komisja ma obowiązek podjęcia ostatecznej decyzji o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy prawnej w terminie maksymalnie 30 dni od daty otrzymania akt. Jeżeli komisja nie podejmie decyzji w terminie 30 dni, tymczasowe decyzje podjęte przez izbę adwokacką i izbę pełnomocników zostają zatwierdzone.

W terminie trzech dni o decyzji należy powiadomić wnioskodawcę, izbę adwokacką, izbę pełnomocników oraz sąd, przed którym toczy się postępowanie, lub przewodniczącego składu orzekającego, jeżeli postępowanie jeszcze się nie rozpoczęło.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Jeżeli wnioskodawcą jest powód, składa on wniosek – przed rozpoczęciem postępowania – do izby adwokackiej właściwej dla siedziby sądu, przed którym toczy się postępowanie główne, lub do sądu dziekańskiego właściwego dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

1. Pozwany składa wniosek przed wniesieniem odpowiedzi na pozew. Wniosek złożony przez pozwanego nie wstrzymuje biegu postępowania; sąd może jednak – z urzędu lub na wniosek zainteresowanej strony – nakazać zawieszenie postępowania do czasu podjęcia decyzji o przyznaniu pomocy prawnej lub o odmowie jej przyznania.

W przypadku sporów transgranicznych, w których pomoc prawna ma na celu wniesienie sprawy do sądu w innym państwie członkowskim, wniosek można również złożyć w izbie adwokackiej (w przypadku osób mających miejsce zamieszkania w Hiszpanii, których dotyczy spór w innym państwie) właściwej dla miejsca pobytu lub zamieszkania wnioskodawcy.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Zgodnie z ogólną zasadą izba adwokacka wyznacza adwokatów według ustalonej kolejności. Wnioskodawca może jednak wskazać własnego adwokata pod warunkiem zrzeczenia się przez niego z praw do otrzymania honorarium za świadczone usługi.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje następujące koszty:

wstępną poradę prawną;
honoraria adwokackie;
koszty związane z publikacją ogłoszeń w dziennikach urzędowych;
kaucje wymagane w przypadku wniesienia określonych środków zaskarżenia;
wynagrodzenie biegłych.

80% ulgi w opłatach za akty notarialne oraz za wypisy z rejestru gruntów i rejestru działalności gospodarczej.

Ponadto w przypadku sporów transgranicznych pomoc prawna obejmuje koszt usług tłumaczenia ustnego oraz tłumaczenia pism/dokumentów, a także koszty podróży, jeżeli sąd rozpoznający sprawę stwierdzi konieczność osobistego stawiennictwa.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Jeżeli dochody wnioskodawcy przekraczają dwukrotność kwoty krajowej płacy minimalnej, lecz nie są wyższe niż jej pięciokrotność, w wyjątkowych przypadkach komisja ds. pomocy prawnej może przyznać pomoc prawną z uwagi na sytuację osobistą i rodzinną wnioskodawcy.

W takim przypadku komisja bierze pod uwagę sytuację rodzinną wnioskodawcy, liczbę dzieci lub członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu, opłaty sądowe oraz inne koszty wynikające z wszczęcia postępowania lub inne koszty o podobnym charakterze, (które to elementy obiektywnie ocenia), a także, każdorazowo, przysługujący wnioskodawcy status członka (wstępnego) rodziny zaliczonej do specjalnej kategorii dużych rodzin.

Na takich samych warunkach jak te przedstawione w poprzednim akapicie można przyznać pomoc prawną z uwagi na stan zdrowia wnioskodawcy lub osób z niepełnosprawnościami, o których mowa w art. 1 ust. 2 ustawy nr 51/2003 z dnia 2 grudnia 2003 r. o równych możliwościach, niedyskryminacji i powszechnej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, a także osób pozostających na utrzymaniu wnioskodawcy, w przypadku gdy wnioskodawca występuje w imieniu tych osób i w ich interesie, pod warunkiem że postępowanie jest związane ze stanem zdrowia lub z niepełnosprawnością, które to okoliczności stanowią przesłankę takiego wyjątkowego przyznania pomocy prawnej.

W takich przypadkach dana komisja ds. pomocy prawnej wyraźnie określa, które świadczenia wymienione w art. 6 mają zastosowanie do wnioskodawcy. Koszty procesowe nieobjęte pomocą prawną pokrywa wnioskodawca do chwili zasądzenia kosztów od jednej ze stron. W przypadku zasądzenia kosztów od strony przeciwnej beneficjent częściowy otrzymuje od niej zwrot wszelkich poniesionych kosztów procesowych.

W przypadku obywateli zamieszkałych w innym państwie UE powyższą zasadę stosuje się w sposób ostrożny, z uwzględnieniem poziomu życia w państwie zamieszkania, aby uniknąć działania na niekorzyść wnioskodawcy.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Prawo do pomocy prawnej uznane w danym sporze obejmuje wszelkie procedury i zdarzenia związane ze sporem, w tym egzekucję, jeśli nastąpi ona w ciągu dwóch lat od dnia wydania orzeczenia w pierwszej instancji, a także wszelkie apelacje od wyroków w ramach tego samego sporu, bez potrzeby składania jakiegokolwiek dodatkowego wniosku.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Decyzję o przyznaniu pomocy prawnej można uchylić, jeżeli podjęto ją na skutek podania przez wnioskodawcę nieścisłych lub nieprawdziwych informacji bądź pominięcia faktów.

Wypłatę środków w ramach pomocy prawnej można wstrzymać, jeżeli sytuacja finansowa osoby, która z niej korzysta, poprawi się w ciągu trzech lat.

W przypadku obu tych scenariuszy obowiązuje ogólna zasada: koszty pokrywa strona przegrywająca.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Na postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej przysługuje zażalenie, które należy wnieść na piśmie do komisji ds. pomocy prawnej w terminie 10 dni od dnia powiadomienia o postanowieniu. Zażalenie to rozpoznaje sąd właściwy.

Ostatnia aktualizacja: 14/03/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [fr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Pomoc prawna - Francja

We Francji pomoc prawna nosi nazwę *aide juridictionnelle*.

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty poniesione w toku postępowania różnią się w zależności od charakteru i złożoności sprawy oraz od rodzaju postępowania i sądu właściwego do rozpoznania sprawy.

Koszty dzielą się na trzy kategorie:

- honorarium adwokata, które nie podlega ustalonemu cennikowi i może zostać swobodnie uzgodnione przez adwokata i klienta; co do zasady koszty te ponosi klient, chyba że jest uprawniony do pomocy prawnej;
- koszty wyszczególnione w art. 695 kodeksu postępowania cywilnego (Code de procédure civile), które obejmują przede wszystkim:
 - a) koszty zastępstwa procesowego należne adwokatom lub niektórym urzędnikom publicznym (*officiers publics* lub *officiers ministériels*); koszty zastępstwa procesowego nalicza się osobno od honorarium;
 - b) opłaty sądowe należne komornikom;
 - c) koszty opinii biegłych i czynności przygotowawczych;
 - d) wszelkie wynagrodzenie należne świadkom na podstawie cennika;
 - e) honorarium obrońcy sądowego (*droit de plaidoirie*);
 - f) wydatki: koszty związane z wydatkami ponoszonymi przez prawników do celów postępowania zgodnie z określonymi stawkami.

Koszty pokrywa strona przegrywająca. Zasadę tę ustanowiono w art. 696 kodeksu postępowania cywilnego. Sędziowie mogą jednak z uzasadnionych przyczyn obciążyć całością lub częścią tych kosztów drugą stronę postępowania; w takim przypadku koszty są dzielone;

• pozostałe koszty, które ponoszą strony postępowania sądowego, pokrywają zasadniczo poszczególne strony, chyba że sędzia postanowi inaczej. Sędzia może skorzystać z tego uprawnienia zarówno w sprawach cywilnych, jak i w sprawach karnych, uwzględniając zasadę słuszności lub sytuację materialną skazanego. Sędzia może również z urzędu postanowić, że obciążenie strony kosztami nie jest konieczne.

W postępowaniu karnym opłaty sądowe pokrywa Skarb Państwa. Skazany uiszcza stałą opłatę za postępowanie, której wysokość zależy od popełnionego czynu.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna (*aide juridictionnelle*) jest elementem systemu pomocy w kwestiach prawnych (*aide juridique*) (który zastąpił dawny system pomocy prawnej uregulowany ustawą z 1972 r.) przewidzianego w ustawie nr 91-647 z dnia 10 lipca 1991 r. o pomocy w kwestiach prawnych, pomocy prawnej i wsparciu w zakresie usług adwokackich w postępowaniach pozasądowych (loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles).

Pomoc w kwestiach prawnych obejmuje:

pomoc prawną: państwo przyznaje pomoc finansową w pełnym lub częściowym zakresie w postępowaniu przed sądem pierwszej lub drugiej instancji, do celów wykonania orzeczenia sądu oraz do celów uiszczenia stosownych opłat przed wszczęciem postępowania lub w przypadku rozwodów za porozumieniem stron w trybie pozasądowym;

wsparcie w zakresie usług adwokackich w pozasądowym postępowaniu karnym w celu skorzystania z innych możliwości niż rozpoznanie sprawy przez sąd (zawarcie ugody, mediacja itp.) lub w trakcie aresztu tymczasowego lub wsparcie dla osadzonych w postępowaniu przed radą dyscyplinarną zakładu karnego;

pomoc w zakresie dostępu do prawa (informacje, wskazówki i bezpłatne konsultacje prawne).

Pomoc prawna i wsparcie w zakresie usług adwokackich w postępowaniach pozasądowych skierowane są do osób, które chcą dochodzić swoich praw, ale dysponują niewielkimi środkami. Tego rodzaju pomoc polega na pokryciu przez państwo w pełnym lub częściowym zakresie poniesionych kosztów i obejmuje również koszty postępowania (honorarium adwokata, komornika, notariusza itp.). Przyznaje się ją osobie, która wystąpi z odpowiednim wnioskiem, jeżeli wytoczone powództwo nie jest niedopuszczalne, bezzasadne lub nie stanowi nadużycia, w szczególności ze względu na liczbę pozwów lub częstotliwość ich składania.

Pomoc prawna może być pełna, częściowa lub zerowa. Nie obejmuje ona żadnych kosztów objętych polisą ubezpieczenia ochrony prawnej lub innym programem ochrony. W stosownych przypadkach każda część kosztów pokrytych w ten sposób zostanie odliczona od kwot wypłaconych przez państwo w ramach pomocy prawnej.

Osoba uprawniona do pomocy prawnej może otrzymać nieodpłatną pomoc adwokata lub innego prawnika (np. komornika, notariusza, licytatora itp.) i może być zwolniona z całości lub części kosztów sądowych. Pomoc prawna podlega kryteriom kwalifikowalności ustanowionym we wspomnianej wyżej ustawie z dnia 10 lipca 1991 r. oraz w dekreście 2020-1717 z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie wykonania ustawy nr 91-647 z dnia 10 lipca 1991 r. o pomocy w kwestiach prawnych, pomocy prawnej i wsparciu w zakresie usług adwokackich w postępowaniach pozasądowych (loi no 91-647 du 10 juillet 1991 relative à l'aide juridique et relatif à l'aide juridictionnelle et à l'aide à l'intervention de l'avocat dans les procédures non juridictionnelles).

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Pomoc prawną przyznają biura ds. pomocy prawnej (*bureau de l'aide juridictionnelle*) przy jednolitych sądach powszechnych (*tribunal judiciaire*), będących połączeniem sądu instancji i wielkiej instancji, z zastrzeżeniem określonych kryteriów dotyczących sytuacji finansowej, obywatelstwa, miejsca zamieszkania i dopuszczalności.

W niektórych sytuacjach pomoc taką można również przyznać na warunkach odstępstwa (zob. poniżej).

Kryteria finansowe:

Do uzyskania pomocy prawnej kwalifikuje się osoba, której dochód stanowiący podstawę do naliczenia podatku (*revenu fiscal de référence*) lub której zdolność płatnicza i majątek nie przekraczają progu określonego w dekrecie.

W dniu 1 stycznia 2021 r. weszły w życie nowe przepisy zmieniające kryteria kwalifikowalności, które umożliwiają dostęp do pomocy prawnej. Obecnie kwalifikowalność do pomocy warunkują następujące elementy.

Dochód stanowiący podstawę do naliczenia podatku (*revenu fiscal de référence*). Dochód ten odpowiada kwocie rocznego dochodu obliczonego przez organy podatkowe i wskazanego w zawiadomieniu o wymiarze podatku. Progi kwalifikowalności określono w art. 3 dekretu 2020-1717 z dnia 28 grudnia 2020 r. o pomocy prawnej (décret 2020-1717 du 28 décembre 2020 relatif à l'aide juridictionnelle). Na przykład wnioski o pomoc prawną złożone w 2021 r. rozpatruje się w świetle kwoty dochodu stanowiącego podstawę do naliczenia podatku wskazanego w ostatnim zawiadomieniu o wymiarze podatku. Od 1 stycznia 2021 r. kwota dochodu stanowiącego podstawę do naliczenia podatku na jedną osobę nie może przekraczać 11 262 euro w przypadku pełnej pomocy prawnej i 16 890 euro w przypadku częściowej pomocy prawnej. Dochodem stanowiącym podstawę do naliczenia podatku brany pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosku o pomoc prawną jest dochód gospodarstwa domowego do celów podatkowych (*foyer fiscal*). Jeżeli do tego gospodarstwa należy większa liczba osób, maksymalne pułapy uwzględniają dochody wszystkich tych osób. Jeżeli jednak wniosek o pomoc prawną dotyczy postępowania związanego ze sporem między wnioskodawcą a członkiem jego gospodarstwa domowego do celów podatkowych, próg dochodowy rozpatruje się indywidualnie; w takich przypadkach przy ustalaniu, czy dana osoba kwalifikuje się do otrzymania pomocy, bierze się pod uwagę jej zdolność płatniczą. Ruchomości (głównie oszczędności): wnioskodawca nie kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej, jeżeli wartość jego ruchomości przekracza pułap ustalony dla pełnej pomocy prawnej (tj. 11 262 euro na osobę w 2020 r.).

Nieruchomości (z wyłączeniem głównego miejsca zamieszkania i siedziby przedsiębiorstwa): wnioskodawca nie kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej, jeżeli wartość jego nieruchomości przekracza dwukrotność pułapu ustalonego dla częściowej pomocy prawnej (tj. 33 780 euro na osobę w 2020 r.). Jeżeli do gospodarstwa domowego do celów podatkowych należy większa liczba osób, maksymalne pułapy uwzględniają ruchomości i nieruchomości wszystkich tych osób. Jeżeli jednak wniosek o pomoc prawną dotyczy postępowania związanego ze sporem między wnioskodawcą a członkiem jego gospodarstwa domowego do celów podatkowych, pułapy dotyczące majątku rozpatruje się indywidualnie.

Skład gospodarstwa domowego do celów podatkowych: Jeżeli do gospodarstwa domowego do celów podatkowych należy większa liczba osób, pułapy dotyczące majątku zwiększa się o:

0,18-krotnie za każdą z dwóch pierwszych dodatkowych osób,

0,1137-krotnie za każdą kolejną osobę.

Pomoc prawną na rzecz ofiar najpoważniejszych przestępstw (ofiar usiłowania zabójstwa lub usiłowania spowodowania uszczerbku na zdrowiu) oraz osób pozostających na ich utrzymaniu przyznaje się jednak bez względu na kryterium dochodowe.

Kryterium obywatelstwa:

O pomoc prawną mogą ubiegać się obywatele Francji i państw członkowskich UE (z wyjątkiem Danii) oraz obywatele państw trzecich, którzy mają legalne miejsce zwykłego pobytu we Francji. Pomoc prawną do celów postępowania prowadzonego przed sądem francuskim może uzyskać również cudzoziemiec, który nie ma miejsca pobytu we Francji, ale jest obywatelem państwa, które zawarło z Francją umowę międzynarodową lub dwustronną uprawniającą obywateli tego państwa do otrzymania pomocy prawnej.

Kryterium miejsca pobytu

Z wyjątkiem przypadków opisanych powyżej zasadniczo stosuje się kryterium miejsca legalnego zwykłego pobytu na terytorium Francji zgodnie z prawem. Cudzoziemiec, który nie ma miejsca pobytu na terytorium Francji, może jednak ubiegać się o pomoc prawną, o ile jest nieletnim, podejrzanym występującym w charakterze świadka, oskarżonym przed sędzią śledczym (*mis en examen*), oskarżonym przed sądem poprawczym lub policyjnym (*prévenu*), oskarżonym przed sądem przysięgłych (*accusé*), skazanym lub pokrzywdzonym w postępowaniu karnym, jeżeli jest objęty nakazem ochrony zgodnie z art. 515-9 kodeksu cywilnego, jeżeli jest stroną ugody sądowej, bądź o ile jest stroną postępowania w przedmiocie warunków ustanowionych w kodeksie dotyczącym wjazdu i pobytu oraz prawa do azylu cudzoziemców na terytorium Francji.

Kryterium dopuszczalności:

Pomoc prawną przyznaje się osobom, których czynności prawne nie wydają się oczywiście niedopuszczalne lub nieuzasadnione. Warunek ten nie ma zastosowania do pozwanych, osób ponoszących odpowiedzialność cywilną, podejrzanych występujących w charakterze świadka, oskarżonych przed sądem poprawczym lub policyjnym, oskarżonym przed sądem przysięgłych ani skazanym.

Wniosek o pomoc prawną w postępowaniu apelacyjnym oddala się, jeżeli nie ma zasadnych podstaw do wszczęcia takiego postępowania.

Jeżeli wniosek został z tego powodu oddalony, ale sędzia dopuści apelację wnioskodawcy, wnioskodawca otrzymuje zwrot poniesionych lub uiszczonych przez niego kosztów, opłat i wynagrodzeń do kwoty pomocy prawnej, która przysługiwałaby mu w świetle jego sytuacji materialnej.

Sytuacje szczególne

Pomoc prawną przyznaje się bez badania kryteriów kwalifikowalności, jeżeli wnioskodawca uzyskał już pomoc prawną do celów prowadzonego postępowania, a strona przeciwna w tym postępowaniu odwołała się od postanowienia wydanego na korzyść wnioskodawcy, lub jeżeli wnosi on powództwo do Krajowego Sądu ds. Prawa do Azylu (Cour nationale du droit d'asile).

Podobnie osoba, która nie spełnia kryteriów kwalifikowalności, może uzyskać pomoc prawną w drodze wyjątku, jeżeli z uwagi na przedmiot sporu lub przewidywalne koszty postępowania wydaje się, że jej roszczenie jest szczególnie zasadne (art. 6 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o pomocy prawnej).

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowania?

Pomoc prawna przysługuje powodom i pozwany w postępowaniu nieprocesowym i procesowym przed każdym sądem oraz na potrzeby przesłuchania małoletnich.

Pomoc prawna może obejmować całość lub część postępowania i może zostać przyznana do celów polubownego rozstrzygnięcia sporu przed wszczęciem postępowania.

Pomoc prawna może również zostać przyznana w celu zabezpieczenia wykonania postanowienia sądu lub innego tytułu wykonawczego, w tym postanowień i tytułów wykonawczych wydanych przez sądy innych państw członkowskich UE, z wyjątkiem Danii.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Pomoc prawna może zostać przyznana tymczasowo, jeżeli istnieje ryzyko, że w wyniku postępowania istotnie pogorszą się warunki utrzymania wnioskodawcy, w szczególności w postępowaniu egzekucyjnym w celu zajęcia lub eksmisji. Wówczas pomoc prawną może przyznać dyrektor biura ds. pomocy prawnej, sąd właściwy lub jego prezes. W postępowaniu karnym przepisy zezwalają na przyznanie pomocy prawnej w sytuacjach pilnych, np. w przypadku interwencji w trakcie przesłuchania podczas pierwszego stawienia się w sądzie (*interrogatoire de première comparution*) lub postępowania przyspieszonego (*comparution immédiate*).

Pomoc prawną przyznaje się tymczasowo w toku postępowania i obejmuje ona wszystkie czynności podjęte przez sąd.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Wniosek o pomoc prawną można pobrać i wydrukować, kopiując poniższy link do swojej przeglądarki:

 <https://www.justice.fr/formulaire/demande-aide-jurisdictionnelle>

O pomoc prawną można ubiegać się przed wytoczeniem powództwa lub w toku postępowania.

O pomoc prawną można ubiegać się również po zakończeniu postępowania, np. w celu wykonania orzeczenia sądu.

Formularz wniosku o pomoc prawną można uzyskać w sądzie właściwym dla miejsca zamieszkania lub w sądzie, w którym będzie rozpoznawana sprawa, oraz w najbliższych „punktach wymiaru sprawiedliwości” [punkty porad prawnych (*Maisons de la Justice et du Droit*), punkt dostępu do wymiaru sprawiedliwości (*Point d'Accès au Droit*) lub punkt dostępu do porad prawnych (*Relais d'Accès au Droit*)]. Aby zlokalizować taki punkt, można skorzystać ze strony internetowej: <http://www.annuaires.justice.gouv.fr/lieux-dacces-aux-droits-10111/>.

Obywatele Francji mieszkający za granicą mogą uzyskać ten formularz w konsulatach lub pod następującym adresem:

Département de l'entraide, du droit international privé et européen, Ministère de la Justice,

Direction des affaires civiles et du sceau,

13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Cudzoziemcy niemający miejsca pobytu we Francji mogą uzyskać formularz pomocy prawnej w centralnym organie wyznaczonym przez właściwe państwo do przekazywania międzynarodowych wniosków o pomoc prawną. Większość państw wyznaczyła jako ten organ swoje ministerstwo ds. sprawiedliwości.

Francja wyznaczyła wskazany powyżej departament Ministerstwa Sprawiedliwości (Bureau du droit de l'Union, du droit international privé et de l'entraide

civile) do przetwarzania wniosków w sprawach cywilnych, handlowych lub administracyjnych złożonych przez obywateli państw członkowskich Rady Europy, które są stronami Porozumienia europejskiego w sprawie przekazywania wniosków o przyznanie pomocy sądowej z dnia 27 stycznia 1977 r., oraz upoważniła ten departament do przyjmowania i przekazywania takich wniosków.

Obywatele państw członkowskich UE (z wyjątkiem Danii), którzy mają miejsce pobytu we Francji lub są stronami postępowania prowadzonego przed sądem francuskim, mogą ubiegać się o transgraniczną pomoc prawną w sprawach cywilnych i handlowych zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. Organem odpowiedzialnym za przetwarzanie tych wniosków we Francji jest:

Bureau de l'aide juridictionnelle

Service de l'accès au droit et à la justice et de l'aide aux victimes (SADJAV)

Ministère de la Justice

13 place Vendôme, 75042 Paris Cedex 01.

Uwaga: Wkrótce będzie można składać wnioski o pomoc prawną za pośrednictwem systemu informacji o pomocy prawnej (Système d'information de l'aide juridictionnelle), który jest obecnie testowany w niektórych sądach.

Dzięki temu systemowi osoby fizyczne będą mogły składać wnioski o pomoc prawną przez internet, a następnie wnioski te będą wpływać do biura ds. pomocy prawnej, co uprości procedury i skróci czas rozpatrywania wniosków.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do uzupełnionego formularza wniosku o pomoc prawną należy załączyć dokumenty potwierdzające (zawiadomienie o wymiarze podatku, zaświadczenie o sytuacji rodzinnej lub obywatelstwie itp.) zgodnie z przepisami dekretu z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie treści formularza wniosku o pomoc prawną oraz wykazu dokumentów, które należy do niego załączyć (Arrêté du 30 décembre 2020 relatif au contenu du formulaire de demande d'aide juridictionnelle et à la liste des pièces à y joindre). Dokumenty potwierdzające dotyczą w szczególności środków finansowych (wnioskodawcy i osób zamieszkujących z wnioskodawcą), przedmiotu wniosku i sądu rozpoznającego sprawę.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek można złożyć lub przesłać do biura ds. pomocy prawnej właściwego dla miejsca pobytu wnioskodawcy lub dla okręgu sądu rozpoznającego sprawę. Przy każdym jednolitym sądzie powszechnym (*tribunal judiciaire*) (dawniej przy sądzie wielkiej instancji – *tribunal de grande instance*) działa jedno takie biuro, które przetwarza wnioski o pomoc prawną w sprawach rozpoznawanych przez dany sąd lub przez sądy właściwe dla jego okręgu: jednolity sąd powszechny (*tribunal judiciaire*), sąd administracyjny (*tribunal administratif*), sąd pracy (*conseil de prud'hommes*), sąd apelacyjny (*cour d'appel*) i administracyjny sąd apelacyjny (*cour administrative d'appel*).

W ramach odstępstwa od powyższej zasady takie biura działają również przy następujących sądach:

Sąd Kasacyjny (Cour de cassation), czyli najwyższy sąd powszechny;

Rada Stanu (Conseil d'état), która jest najwyższym sądem administracyjnym;

Krajowy Sąd ds. Prawa do Azylu (Cour nationale du droit d'asile).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

O wydanym postanowieniu wnioskodawcę zawiadamia biuro ds. pomocy prawnej właściwe dla jego miejsca pobytu.

Aby określić swoje ewentualne uprawnienia do pomocy prawnej, można również skorzystać z symulatora online:

<https://www.justice.fr/simulateurs/aide-juridictionnelle>

Dzięki tej symulacji można się dowiedzieć, czy jest się potencjalnie uprawnionym do pomocy prawnej. Nie zastępuje ona jednak właściwego rozpatrzenia wniosku, a zatem nie przesądza o decyzji, którą podejmie biuro ds. pomocy prawnej.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Wnioskodawca powinien skontaktować się ze swoim adwokatem (lub prawnikiem, np. komornikiem, biegłym, notariuszem itp.) lub osobą wyznaczoną do kontaktu z wnioskodawcą w celu wyjaśnienia swojej sprawy i przekazania wszelkich informacji i dokumentów niezbędnych im do pracy.

Jeżeli wnioskodawca uzyskał częściową pomoc prawną, ustala ze wskazanymi powyżej osobami dodatkowe wynagrodzenie. Kwotę tego wynagrodzenia należy wskazać w umowie, którą wnioskodawca musi podpisać.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Każdy może dowolnie wybrać adwokata.

Osoba, która samodzielnie wyznacza adwokata, musi podać jego imię i nazwisko we wniosku o pomoc prawną.

Jeżeli jednak wnioskodawca nie wskaże adwokata, wyznacza go dziekan izby adwokackiej przy jednolitym sądzie powszechnym (*tribunal judiciaire*) (dawniej przy sądzie wielkiej instancji – *tribunal de grande instance*) lub prezes sądu rozpoznającego sprawę.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pełna pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania, w tym bezpośrednie należności na rzecz adwokata lub innych specjalistów (komorników, biegłych, notariuszy itd.). Należności te oblicza się na podstawie cennika lub tabeli stawek w zależności od rodzaju postępowania.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

W zależności od dochodów wnioskodawcy może on otrzymać częściową pomoc prawną w dwóch stawkach, 55% i 25%, którą pokrywa Skarb Państwa.

Wnioskodawca w dalszym ciągu musi pokryć dodatkową, nieustaloną z góry opłatę, określoną w drodze umowy między wnioskodawcą a adwokatem, przy czym wysokość tej opłaty kontroluje dziekan izby adwokackiej, do którego wnioskodawca może się odwołać.

Podobnie jak w przypadku pełnej pomocy prawnej prawo do częściowej pomocy prawnej również zwalnia uprawnionego z pozostałych niezbędnych kosztów postępowania.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Jeżeli wnioskodawca jest stroną wnoszącą środek zaskarżenia, musi złożyć ponowny wniosek o pomoc prawną, który zostanie poddany ocenie z uwzględnieniem określonych w prawie kryteriów kwalifikowalności.

Jeżeli natomiast środek zaskarżenia wnosi strona przeciwna, przyznane wnioskodawcy uprawnienie do pomocy prawnej będzie nadal skuteczne.

Wnioskodawca musi jednak złożyć wyraźnie ponowny wniosek do biura ds. pomocy prawnej przy jednolitym sądzie powszechnym (*tribunal judiciaire*) właściwym dla własnego miejsca zamieszkania lub w okręgu sądu apelacyjnego.

Jeżeli wnioskodawca otrzymał już pomoc prawną w poprzednich instancjach i chce wnieść skargę kasacyjną, poprzednie postanowienia dotyczące jego kwalifikowalności nie mają już zastosowania. Osoba ubiegająca się o pomoc prawną składa wniosek do biura ds. pomocy prawnej przy Sądzie Kasacyjnym, które bada dopuszczalność proponowanej skargi oraz wysokość dochodów wnioskodawcy. Wniosek o pomoc prawną w postępowaniu apelacyjnym oddala się, jeżeli nie ma zasadnych podstaw do wszczęcia takiego postępowania.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Przyznana pomoc prawna może zostać cofnięta w całości lub w części (art. 50 ustawy z 1991 r. i art. 65–68 dekretu 2020-1717 z dnia 28 grudnia 2020 r. o pomocy prawnej) w toku postępowania lub po jego zakończeniu w następujących okolicznościach:

jeżeli pomoc uzyskano na podstawie fałszywych oświadczeń lub nieprawdziwych dokumentów;

w kontekście postępowania, które jest prowadzone z naruszeniem przepisów procesowych lub które uznano za przewlekłe i oczywiście niedopuszczalne; jeżeli w toku postępowania wartość majątku ruchomego lub nieruchomości uprawnionego znacznie wzrosła; jeżeli w wyniku prawomocnego wyroku sądu wnioskodawca otrzyma kwotę w wysokości przekraczającej pułap, na podstawie którego określa się kwalifikowalność do uzyskania pomocy prawnej; jeżeli zewnętrzne aspekty stylu życia osoby uprawnionej do pomocy prawnej lub wsparcia w zakresie usług adwokackich wydają się oczywiście niewspółmierne do kwoty rocznych środków branych pod uwagę przy ocenie kwalifikowalności tej osoby.

Postanowienie o cofnięciu pomocy prawnej wiąże się z obowiązkiem zwrotu przez uprawnionego kwoty wypłaconej przez Skarb Państwa.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej można zaskarżyć.

Można to zrobić osobiście lub za pośrednictwem adwokata.

Zaskarżyć można postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej w całości lub postanowienie o przyznaniu częściowej pomocy prawnej, jeżeli wnioskodawca ubiegał się o pełną pomoc prawną.

Środek zaskarżenia należy wnieść w terminie 15 dni od dnia otrzymania [zawiadomienia](#) o postanowieniu.

Należy w nim wskazać przesłanki zaskarżenia wydanego postanowienia. Przykład: błędnie podana liczba członków gospodarstwa domowego lub kwota dochodów wnioskodawcy.

Środek zaskarżenia należy przesłać do biura ds. pomocy prawnej, które wydało postanowienie, listem poleconym za potwierdzeniem odbioru.

Należy do niego dołączyć odpis zaskarżonego postanowienia.

Wydział, który wydał postanowienie, przekazuje wniosek do organu właściwego do rozpoznania środka zaskarżenia. Organ właściwy do rozpoznania takiego środka zależy od sądu właściwego do rozpoznania sprawy, w związku z którą złożono wniosek o przyznanie pomocy prawnej.

Organ właściwy do rozpoznania środka zaskarżenia w zależności od sądu	
Sąd	Organ właściwy do rozpoznania środka zaskarżenia
Postępowanie zwykłe	Pierwszy Prezes sądu apelacyjnego właściwego miejscowo dla sądu rozpoznającego sprawę lub sądu apelacyjnego rozpoznającego sprawę
Krajowy Sąd ds. Prawa do Azylu (Cour nationale du droit d'asile)	Prezes Krajowego Sądu ds. Prawa do Azylu
Sąd administracyjny	Prezes administracyjnego sądu apelacyjnego właściwego miejscowo dla danego sądu
Administracyjny sąd apelacyjny	Prezes administracyjnego sądu apelacyjnego rozpoznającego sprawę
Rada Stanu	Przewodniczący Sekcji ds. Sporów Sądowoadministracyjnych Rady Stanu
Sąd Kasacyjny	Pierwszy Prezes Sądu Kasacyjnego
Sąd ds. sporów o własność	Prezes sądu ds. sporów o własność

Po rozpoznaniu środka zaskarżenia wnioskodawca otrzyma [zawiadomienie](#) o postanowieniu pocztą.

To drugie postanowienie jest ostateczne i nie podlega zaskarżeniu.

Uwaga:

Środek zaskarżenia wnoszony przez adwokata do prezesa administracyjnego sądu apelacyjnego lub przewodniczącego Sekcji ds. Sporów Sądowoadministracyjnych Rady Stanu należy przesłać za pośrednictwem systemu zdalnego składania środków zaskarżenia [Télérecours](#).

Pomoc prawna może zostać przyznana z mocą wsteczną, jeżeli strona wniosła pozew i wygrała sprawę, a wcześniej odmówiono jej pomocy prawnej z uwagi na brak uzasadnionej szansy powodzenia powództwa.

Ostatnia aktualizacja: 21/02/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji

językowej [hr](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Pomoc prawna - Chorwacja

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Art. 151 kodeksu postępowania cywilnego (Zakon o parničnom postupku) stanowi, że koszty postępowania obejmują wydatki poniesione w toku postępowania lub w związku z postępowaniem. Koszty te obejmują np. wydatki związane z przeprowadzeniem dowodu, opłaty sądowe, koszty publikacji, wydatki na pokrycie diet i kosztów podróży sędziów i protokolantów, koszty podróży stron poniesione w związku z koniecznością stawienia się przed sądem itp. Koszty postępowania sądowego obejmują również honoraria adwokatów i innych osób uprawnionych do otrzymania wynagrodzenia zgodnie z przepisami.

Zgodnie z art. 152 kodeksu postępowania cywilnego każda ze stron ma obowiązek pokryć z góry koszty wynikające z podejmowanych przez siebie czynności. Strona wnosząca o przeprowadzenie dowodu ma obowiązek – na mocy postanowienia sądu – pokryć z góry koszty przeprowadzenia dowodu. Wskazując stronę zobowiązaną do ostatecznego pokrycia kosztów postępowania, sąd kieruje się podstawową zasadą powodzenia powództwa. Art. 154 akapit pierwszy kodeksu stanowi bowiem, że strona, która przegrała postępowanie w całości, jest zobowiązana do pokrycia kosztów procesu poniesionych przez stronę przeciwną i jej interwenienta. Interwenient strony przegrywającej pokrywa koszty czynności podjętych przez tę stronę. Zgodnie z art. 154 akapit drugi kodeksu, jeżeli roszczenia strony zostały uwzględnione częściowo, sąd wydaje postanowienie w przedmiocie zwrotu kosztów na podstawie procentowego udziału uwzględnionych roszczeń w stosunku do ostatecznie wniesionego pozwu. Przepisy szczególne mają zastosowanie w przypadkach, gdy koszty postępowania wynikają z winy jednej ze stron lub są spowodowane zdarzeniem wywierającym wpływ na jedną ze stron, gdy wyrok wydano na podstawie przyznania się do winy, gdy powód cofnie pozew lub zrzeknie się roszczeń, gdy postępowanie kończy się ugodą oraz w przypadku współuczestnictwa procesowego (art. 156–161 kodeksu postępowania cywilnego).

2 Na czym polega pomoc prawna?

Zgodnie z przepisami ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej (Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći) celem pomocy prawnej jest zapewnienie równości wobec prawa, zagwarantowanie obywatelom Republiki Chorwacji i innym osobom skutecznej ochrony prawnej oraz zapewnienie im dostępu do sądu i innych podmiotów prawa publicznego na równych warunkach.

Pomoc prawną przyznaje się w formie przedsądowej pomocy prawnej (*primarna pravna pomoć*) lub pomocy prawnej na etapie sądowym (*sekundarna pravna pomoć*).

Przedsądowa pomoc prawna obejmuje:

ogólne informacje prawne;

porady prawne;

sporządzanie pism przedkładanych podmiotom prawa publicznego, Europejskiemu Trybunałowi Praw Człowieka i organizacjom międzynarodowym zgodnie z postanowieniami umów międzynarodowych i regulaminami określającymi tryb funkcjonowania tych podmiotów;

świadczenie usług zastępstwa procesowego w postępowaniach przed podmiotami prawa publicznego;

pomoc prawną w kontekście polubownego pozasądowego rozwiązywania sporów.

Przedsądową pomoc prawną świadczą organy administracji na szczeblu żupanii i miasta Zagrzebia (zwane dalej „organami administracji”), upoważnione stowarzyszenia oraz biura prawne. Przy świadczeniu przedsądowej pomocy prawnej organy administracji są uprawnione do udzielania ogólnych informacji prawnych i porad prawnych oraz sporządzania pism procesowych.

Pomoc prawna na etapie sądowym obejmuje:

porady prawne;

sporządzanie pism w postępowaniach w przedmiocie ochrony praw pracowniczych prowadzonych przeciwko pracodawcy;

sporządzanie pism procesowych w postępowaniach sądowych;

świadczenie usług zastępstwa procesowego w postępowaniach sądowych;

pomocą prawną na potrzeby polubownego rozwiązania sporu.

Pomoc prawną na etapie sądowym świadczą adwokaci.

Pomoc prawna na etapie sądowym obejmuje również:

zwolnienie z kosztów postępowania sądowego;

zwolnienie z opłat sądowych.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Prawo do korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej przysługuje następującym osobom:

obywatelom chorwackim;

dzieciom niebędącym obywatelami Chorwacji, które znalazły się na terytorium Chorwacji bez towarzyszącej osoby pełnoletniej, która zgodnie z prawem sprawuje nad nimi opiekę;

cudzoziemcom posiadającym zezwolenie na pobyt czasowy zgodnie z zasadą wzajemności lub cudzoziemcom posiadającym zezwolenie na pobyt stały;

cudzoziemcom objętym ochroną czasową;

cudzoziemcom przebywającym na terytorium Republiki Chorwacji nielegalnie i cudzoziemcom posiadającym zezwolenie na pobyt krótkoterminowy w

postępowaniach w przedmiocie wydania decyzji o wydaleniu lub decyzji nakazującej powrót;

osobom ubiegającym się o azyl, osobom, które uzyskały azyl, cudzoziemcom objętym ochroną uzupełniającą i członkom ich rodzin przebywającym legalnie na terytorium Republiki Chorwacji w postępowaniach, w przypadku których w przepisach szczególnych nie przewidziano możliwości skorzystania z pomocy prawnej.

Co do zasady, aby skorzystać z pomocy prawnej na etapie sądowym, należy spełnić następujące warunki majątkowe:

łącznie miesięczny dochód wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego nie może przekraczać kwoty podstawy obliczenia (3 326,00 kun chorwackich) na członka gospodarstwa domowego oraz

łącznie wartość majątku znajdującego się w posiadaniu wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego nie może przekraczać kwoty odpowiadającej 60-krotności podstawy obliczenia (199 560,00 kun chorwackich).

Pomoc prawna na etapie sądowym zostaje przyznana bez uprzedniej oceny sytuacji finansowej wnioskodawcy, jeżeli wnioskodawca:

jest dzieckiem dochodzącym przysługującego mu prawa do świadczeń alimentacyjnych;

jest ofiarą przestępstwa z użyciem przemocy biorącą udział w postępowaniu, w toku którego dochodzi przysługującego mu prawa do otrzymania kompensaty z tytułu szkód poniesionych wskutek przestępstwa;

jest osobą uprawnioną do pobierania świadczeń zgodnie z przepisami szczególnymi regulującymi wykonywanie praw przysługujących mu w ramach systemu opieki społecznej lub

jest osobą uprawnioną do pobierania zasiłku na utrzymanie przewidzianego w ustawie o prawach weteranów wojny o niepodległość Chorwacji i członków ich rodzin (Zakon o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji) oraz w ustawie o ochronie wojskowych i cywilnych inwalidów wojennych (Zakon o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata).

Przewidziano również możliwość korzystania z pomocy prawnej w sporach transgranicznych. Spór transgraniczny to spór, w którym osoba ubiegająca się o pomoc prawną ma miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż państwo członkowskie, w którym znajduje się sąd prowadzący postępowanie lub w którym ma zostać wykonany wyrok.

Pomoc prawną w sporach transgranicznych przyznaje się w postępowaniach w sprawach cywilnych i gospodarczych oraz w postępowaniach mediacyjnych lub postępowaniach służących zawarciu ugody pozasądowej, a także w kontekście wykonywania dokumentów urzędowych i udzielania porad prawnych w toku takich postępowań. Przepisy dotyczące pomocy prawnej w sporach transgranicznych nie mają zastosowania w postępowaniach podatkowych, celnych ani innego rodzaju postępowaniach administracyjnych.

Osoba ubiegająca się o pomoc prawną w sporze transgranicznym otrzyma taką pomoc, jeżeli spełni warunki wstępne przewidziane w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej. W wyjątkowych przypadkach pomoc prawną można przyznać wnioskodawcy, który nie spełnia warunków uprawniających do otrzymania pomocy prawnej przewidzianych w ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej, lecz wykaze, że nie jest w stanie pokryć kosztów postępowania z uwagi na różnicę w wysokości kosztów utrzymania między jego państwem członkowskim zamieszkania a Republiką Chorwacji.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Przedsądowa pomoc prawna może być świadczona w każdej dziedzinie prawa, pod warunkiem że:

wnioskodawca nie ma wystarczającej wiedzy ani możliwości, aby dochodzić swoich praw;

wnioskodawcy nie przyznano pomocy prawnej na podstawie przepisów szczególnych;

złożony wniosek nie jest oczywiście bezzasadny oraz

sytuacja materialna wnioskodawcy sprawia, że uiszczenie przez niego wynagrodzenia za świadczenie profesjonalnych usług pomocy prawnej na jego rzecz mogłoby zagrozić jego zdolności do pokrycia kosztów własnego utrzymania i kosztów utrzymania członków jego gospodarstwa domowego.

Pomoc prawna na etapie sądowym świadczona przez adwokatów i zwolnienie z obowiązku pokrycia kosztów postępowania sądowego mogą zostać przyznane w następujących rodzajach postępowań:

w postępowaniach związanych z prawami rzeczowymi, z wyjątkiem postępowań dotyczących rejestru gruntów;

w postępowaniach w przedmiocie stosunku pracy;

w postępowaniach na gruncie prawa rodzinnego, z wyjątkiem postępowań dotyczących rozvodu na zgodny wniosek małżonków, jeżeli małżonkowie nie mają wspólnych małoletnich dzieci, przysposobionych dzieci ani dzieci, wobec których wykonują władzę rodzicielską po osiągnięciu przez nie pełnoletności;

w postępowaniach egzekucyjnych i postępowaniach zabezpieczających służących przeprowadzeniu egzekucji lub zabezpieczeniu roszczenia wniesionego w postępowaniu, w toku którego dopuszcza się możliwość przyznania pomocy prawnej zgodnie z przepisami ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej;

w postępowaniach w przedmiocie polubownego rozstrzygnięcia sporu;

w wyjątkowych przypadkach we wszystkich innych postępowaniach przed sądami administracyjnymi i w postępowaniach przed sądami orzekającymi w sprawach cywilnych, jeżeli okaże się to konieczne z uwagi na sytuację życiową wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego oraz zgodnie z podstawowym celem przyświecającym ustawie o nieodpłatnej pomocy prawnej.

W toku powyższych postępowań dopuszcza się możliwość przyznania pomocy prawnej na etapie sądowym świadczonej przez adwokatów, jeżeli spełniono następujące warunki:

postępowanie ma złożony charakter;

wnioskodawca nie jest w stanie reprezentować samego siebie;

sytuacja materialna wnioskodawcy sprawia, że uiszczenie przez niego wynagrodzenia za świadczenie profesjonalnych usług pomocy prawnej na jego rzecz mogłoby zagrozić jego zdolności do pokrycia kosztów własnego utrzymania i kosztów utrzymania członków jego gospodarstwa domowego, zgodnie ze szczegółowymi warunkami przewidzianymi w art. 14 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej;

wniosek nie dotyczy pozwu wniesionego w złej wierze;

w ciągu sześciu miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku żaden inny wniosek złożony przez wnioskodawcę nie został odrzucony z uwagi na umyślne podanie przez niego nieprawdziwych informacji oraz

wnioskodawcy nie przyznano pomocy prawnej na podstawie przepisów szczególnych.

Zwolnienie z opłat sądowych można przyznać we wszystkich postępowaniach sądowych (postępowaniach cywilnych i postępowaniach przed sądami administracyjnymi), jeżeli sytuacja materialna wnioskodawcy sprawia, że uiszczenie przez niego opłat sądowych mogłoby zagrozić jego zdolności do pokrycia kosztów własnego utrzymania i kosztów utrzymania członków jego gospodarstwa domowego, zgodnie ze szczegółowymi warunkami przewidzianymi w art. 14 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej. Przy wydawaniu postanowienia sąd zwraca szczególną uwagę na kwotę opłat sądowych w postępowaniu, w toku którego wystąpiono o zwolnienie z opłat.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Organ administracji ma obowiązek wydać decyzję w sprawie wniosku o zatwierdzenie pomocy prawnej na etapie sądowym w terminie 15 dni od dnia złożenia tego wniosku. Jeżeli wnioskodawca utraci prawo do dokonania czynności, której dotyczył złożony przez niego wniosek, z uwagi na upływ wyznaczonego terminu, organ administracji ma obowiązek wydać decyzję w sprawie wniosku w krótszym terminie, aby umożliwić wnioskodawcy dokonanie czynności w odpowiednim czasie.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Procedurę mającą na celu uzyskanie przedsądowej pomocy prawnej wszczyna się, nawiązując bezpośredni kontakt z podmiotem świadczącym przedsądową pomoc prawną (upoważnionym stowarzyszeniem, biurem prawnym lub organem administracji), dlatego też nie trzeba wypełniać żadnego szczególnego formularza wniosku.

Procedurę służącą uzyskaniu pomocy prawnej na etapie sądowym wszczyna się, składając wniosek o pomoc prawną na specjalnym formularzu we właściwym urzędzie. Formularz wniosku o przyznanie pomocy prawnej można uzyskać w urzędach oraz na stronach internetowych urzędów i Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej (Ministarstvo pravosuđa i uprave).

Wnioski o pomoc prawną w sporze transgranicznym i wnioski o przekazanie wniosku o pomoc prawną w sporze transgranicznym należy składać na formularzach przewidzianych w decyzji Komisji 2004/844/WE z dnia 9 listopada 2004 r. ustanawiającej wzór formularza wniosku o pomoc prawną zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimum wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze oraz w decyzji Komisji 2005/630/WE z dnia 26 sierpnia 2005 r. ustanawiającej wzór formularza przekazania wniosku o pomoc prawną zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE, które opublikowano w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Formularze i wszystkie towarzyszące im dokumenty dotyczące sporu transgranicznego należy przedłożyć w wersji przetłumaczonej na język chorwacki. W przeciwnym wypadku wniosek zostanie odrzucony.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do wniosku składanego we właściwym organie administracji należy załączyć pisemną zgodę wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego na udostępnienie wszystkich danych dotyczących ich łącznego dochodu i majątku, w której wnioskodawca potwierdzi prawidłowość i kompletność przekazanych informacji.

Ofiary przemocy w rodzinie udzielają zgody na udostępnienie wszystkich danych dotyczących ich dochodu i majątku wyłącznie we własnym imieniu.

Członkowie gospodarstwa domowego wnioskodawcy, którzy biorą udział w postępowaniu w charakterze pozwanego/oskarżonego lub których interes jest sprzeczny z interesem wnioskodawcy, nie udzielają takiej zgody.

Do formularza wniosku o pomoc prawną w sporze transgranicznym należy załączyć odpowiednie dokumenty niezbędne do rozpoznania wniosku.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Procedurę mającą na celu uzyskanie przedsądowej pomocy prawnej wszczyna się, nawiązując bezpośredni kontakt z podmiotem świadczącym przedsądową pomoc prawną (upoważnionym stowarzyszeniem, biurem prawnym lub organem administracji), dlatego też nie trzeba wypełniać żadnego szczególnego formularza wniosku; z kolei procedurę mającą na celu uzyskanie pomocy prawnej na etapie sądowym wszczyna się, składając wniosek w organie administracji właściwym dla miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu wnioskodawcy.

Wnioskodawca mający miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w państwie członkowskim Unii Europejskiej, który ubiega się o pomoc prawną w sporze transgranicznym toczącym się przed sądem Republiki Chorwacji, składa wniosek o pomoc prawną w Ministerstwie Sprawiedliwości i Administracji Publicznej Republiki Chorwacji (pełniącym funkcję jednostki przyjmującej).

Strona mająca miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Republice Chorwacji, która ubiega się o pomoc prawną w sporze transgranicznym toczącym się przed sądem innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, składa wniosek w urzędzie właściwym dla jej miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Pomoc prawną na etapie sądowym przyznaje się wnioskodawcy, który spełnia warunki konieczne do skorzystania z prawa do pomocy prawnej, w drodze decyzji o przyznaniu pomocy prawnej. Organ administracji ma obowiązek wydać decyzję w sprawie wniosku w terminie 15 dni od dnia jego złożenia.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Na mocy decyzji w sprawie przyznania pomocy prawnej wnioskodawcy przyznaje się prawo do korzystania z niektórych lub ze wszystkich rodzajów pomocy prawnej na etapie sądowym w odniesieniu do określonego rodzaju postępowania i na określonym etapie postępowania. Wspomniana decyzja zawiera dane osobowe beneficjenta pomocy prawnej, krótki opis zagadnienia prawnego, którego dotyczy pomoc prawna, informacje o formie i zakresie zatwierdzonej pomocy prawnej, dane adwokata, który będzie świadczył pomoc prawną, a także inne dane istotne dla tej decyzji.

Jeżeli wnioskodawca składa wniosek o pomoc prawną w formie zwolnienia z opłat sądowych, musi poinformować o tym fakcie sąd, składając pismo procesowe lub przy dokonywaniu innej czynności w toku postępowania sądowego. Wnioskodawca ma obowiązek przedłożyć decyzję o zwolnieniu z opłat sądowych najpóźniej w terminie sześciu miesięcy od dnia złożenia pisma procesowego lub od dnia dokonania innej czynności w toku postępowania sądowego.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

W decyzji o przyznaniu pomocy prawnej na etapie sądowym wyznacza się również adwokata odpowiedzialnego za świadczenie tej pomocy. Beneficjent pomocy prawnej ma obowiązek przekazać decyzję wskazanemu w niej adwokatowi. W wyjątkowych przypadkach organ administracji wyznacza beneficjentowi innego adwokata po uprzednim otrzymaniu jego zgody załączonej do wniosku o pomoc prawną.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Jak wspomniano powyżej, na mocy decyzji o przyznaniu pomocy prawnej wnioskodawcy przyznaje się prawo do korzystania z niektórych lub ze wszystkich rodzajów pomocy prawnej na etapie sądowym w odniesieniu do określonego rodzaju postępowania i na określonym etapie postępowania. Na podstawie decyzji o przyznaniu pomocy prawnej beneficjent może zostać w całości lub częściowo zwolniony z obowiązku pokrycia honorarium adwokata, kosztów postępowania (zwolnienie z obowiązku wniesienia zaliczki na poczet kosztów powołania świadków, tłumaczy ustnych i biegłych, a także przeprowadzenia dochodzeń i sporządzenia publikacji sądowych) oraz opłat sądowych.

Pomoc prawną przyznaje się w pełnym wymiarze, jeżeli wnioskodawca pobiera zasiłek zgodnie z przepisami szczególnymi regulującymi wykonywanie praw przysługujących mu w ramach systemu opieki społecznej lub zasiłek na utrzymanie przewidziany w ustawie o prawach weteranów wojny o niepodległość Chorwacji i członków ich rodzin oraz w ustawie o ochronie wojskowych i cywilnych inwalidów wojennych lub jeżeli łączny dochód wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego nie przekracza 50% miesięcznej kwoty podstawy obliczenia na członka gospodarstwa domowego.

Każdorazowy wzrost łącznego dochodu wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego powyżej 50% podstawy obliczenia na członka gospodarstwa domowego skutkuje zmniejszeniem kwoty pomocy prawnej w taki sposób, że każdy wzrost dochodu o 10% przekłada się na zmniejszenie pomocy prawnej o 10%, przy czym kwota pomocy prawnej nie powinna być niższa niż 50% kosztów ustalonych dla pomocy prawnej.

Jeżeli pomocy prawnej nie przyznano w pełnym wymiarze, wnioskodawca może zaskarżyć część decyzji o odmowie przyznania pomocy prawnej do Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej. Skorzystanie ze środka zaskarżenia nie skutkuje odroczeniem możliwości korzystania z pomocy prawnej w zatwierdzonej kwocie. Od decyzji Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej o oddaleniu środka zaskarżenia można się odwołać do sądu administracyjnego.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Jeżeli przyznano pomoc prawną w obniżonej kwocie, beneficjent pomocy prawnej ma obowiązek pokryć pozostałe koszty. Jeżeli beneficjent pomocy prawnej wygra sprawę, sąd wydaje postanowienie nakazujące stronie przeciwnej zwrócić beneficjentowi poniesionych przez niego kosztów postępowania.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

We wniosku o pomoc prawną wnioskodawca może wystąpić o przyznanie mu pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym w obydwu instancjach. W przypadku konieczności złożenia z nadzwyczajnego środka zaskarżenia należy przedłożyć specjalny wniosek, co doprowadzi do wydania szczególnej decyzji odnoszącej się wyłącznie do danej czynności prawnej.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli podczas postępowania sytuacja finansowa beneficjenta pomocy prawnej i członków jego gospodarstwa domowego poprawi się w porównaniu z sytuacją z dnia złożenia wniosku w stopniu wpływającym na prawo wnioskodawcy do korzystania z pomocy prawnej oraz na zakres tej pomocy, właściwy organ administracji uchyli decyzję o przyznaniu pomocy prawnej w całości lub w części. Beneficjenci pomocy prawnej mają obowiązek powiadomić organ administracji o każdej poprawie swojej sytuacji finansowej w terminie ośmiu dni od dnia, w którym dowiedzieli się o takiej poprawie. Beneficjent pomocy prawnej może odwołać się od decyzji uchylającej decyzję o przyznaniu mu pomocy prawnej do Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej w terminie 15 dni od daty doręczenia mu tej decyzji. Od decyzji Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej można się odwołać do sądu administracyjnego.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Wnioskodawca lub beneficjent pomocy prawnej może odwołać się od decyzji organu administracji o oddaleniu jego wniosku o pomoc prawną lub od części postanowienia o odmowie przyznania mu pomocy prawnej w pełnym zakresie w terminie 15 dni od dnia doręczenia mu takiej decyzji. Ministerstwo Sprawiedliwości i Administracji Publicznej ma obowiązek rozpoznać prawidłowo wniesiony środek zaskarżenia w terminie ośmiu dni od daty jego otrzymania. Od decyzji Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej można się odwołać do sądu administracyjnego.

Więcej informacji:

Strona internetowa [Ministerstwa Sprawiedliwości i Administracji Publicznej](#)

Ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej (dziennik urzędowy Republiki Chorwacji – „Narodne novine”, NN nr 143/13 i 98/19)

Kodeks postępowania cywilnego (NN nr 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11 – tekst jednolity, 25/13, 89/14, 70/19)

Ostatnia aktualizacja: 23/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej . Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Pomoc prawna - Włochy

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

(Źródła przepisów) – Przepisy regulujące kategorie i procedury dotyczące kosztów postępowań sądowych, w tym pomocy prawnej, określono w sposób kompleksowy w dekrete prezydenckim nr 115 z dnia 30 maja 2002 r. (dziennik urzędowy nr 139/2002), ostatnio zmienionym dekretem ustawodawczym nr 24 z dnia 7 marca 2019 r. (dziennik urzędowy nr 72 z dnia 26 marca 2019 r., którym rozszerzono pomoc prawną, aby obejmowała ona osoby poszukiwane podlegające postępowaniu w sprawie wykonania europejskiego nakazu aresztowania), zawierającym tekst jednolity przepisów dotyczących kosztów sądowych (**art. 74–145, w szczególności wspólne przepisy zawarte w art. 74–89 oraz przepisy szczególne dotyczące pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym, administracyjnym, kontrolnym i podatkowym zawarte w art. 119–145**).

Ustawa nr 794 z dnia 13 czerwca 1942 r., z późniejszymi zmianami, reguluje honoraria adwokackie w sprawach cywilnych, gospodarczych, administracyjnych i podatkowych; opłaty za poszczególne usługi prawne uiszczane są na podstawie taryfy zatwierdzonej zarządzeniem ministerialnym nr 585 z 1994 r.

(Koszty postępowania) – Szeroko rozumiane koszty postępowania w sprawach cywilnych i gospodarczych obejmują zarówno koszty procesu, jak i wydatki oraz honoraria z tytułu pełnomocnictwa procesowego.

Koszty postępowania obejmują standardową opłatę za wpis do ewidencji spraw oraz inne pozycje ewentualnych wydatków (np. koszty sporządzenia opinii biegłego oraz opłaty za sporządzenie odpisów dokumentów).

Opłatę standardową, o której mowa w tekście jednolitym nr 115 z 2002 r., należy uiścić w przypadku każdego postępowania, w tym postępowania upadłościowego i postępowania nieprocesowego, z wyjątkiem przypadków wyraźnie zwolnionych z takich opłat na mocy prawa.

Płatność nie jest wymagana w szczególności w postępowaniach dotyczących stanu rodzinnego i cywilnego osoby określonych w księdze IV kodeksu postępowania cywilnego (np. w sprawach dotyczących separacji sądowej, w przypadku przepisów dotyczących małoletnich; stosunków majątkowych między małżonkami; uznawania statusu uchodźcy); w postępowaniach w sprawie nałożenia środków zapobiegawczych (np. zajęcia mienia w celu zabezpieczenia spłaty zadłużenia); postępowaniach dotyczących rejestru gruntów, postępowaniach w sprawie wyegzekwowania wydania i zwrotu rzeczy, postępowaniach dotyczących świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, wszelkich postępowaniach dotyczących dzieci (np. dotyczących władzy rodzicielskiej) oraz w przypadku przepisów dotyczących właściwości i jurysdykcji sądów.

Strona musi odpowiednio przedstawić powody każdego zwolnienia w uzasadnieniu pisma wszczynającego postępowanie w sprawie.

Opłaty standardowej nie wymaga się w przypadku spraw cywilnych dotyczących odszkodowania w związku z postępowaniem karnym, w którym wnosi się wyłącznie o skazanie sprawcy; w przypadku gdy pozew dotyczy odszkodowania, nawet częściowego, uiszczenie opłaty jest wymagane, jeżeli sąd uwzględni powództwo. Opłata różni się i wynosi od min. **62 euro do maks. 930 euro**, w zależności od charakteru i wartości przedmiotu sporu.

(Zobowiązania płatnicze) – Każda ze stron musi pokryć koszty pism procesowych, które składa lub o które wnosi, oraz uiścić opłatę za pisma niezbędne do wszczęcia postępowania, jeżeli wymaga tego prawo lub sędzia (np. pokrycie kosztów sporządzenia opinii biegłego). W przypadku gdy stronie przysługuje pomoc prawna, jej koszty pokrywa państwo.

Opłatę standardową musi uiścić strona, która wytacza powództwo, wnosi pismo wszczynające postępowanie lub, w postępowaniu egzekucyjnym, wnosi o dokonanie cesji lub sprzedaży.

Wartość przedmiotu sporu określa się w uzasadnieniu pisma wszczynającego postępowanie; strona, która zmienia żądania pozwu, wnosi powództwo wzajemne lub przystępuje do sprawy jako interwenient uboczny samoistny, a tym samym powoduje zwiększenie wartości przedmiotu sporu, musi uiścić dodatkową opłatę.

(Kryterium zasądzenia kosztów) – Zgodnie z ogólną zasadą określoną w art. 91 kodeksu postępowania cywilnego sędzia nakazuje stronie przegrywającej zwrot kosztów postępowania poniesionych przez stronę wygrywającą w orzeczeniu co do istoty sprawy.

Sędzia dysponuje swobodą decyzyjną w kwestii kosztów i może zasądzić ich pokrycie w części lub całości, biorąc pod uwagę ogólny wynik rozstrzygnięcia sporu. Sędzia uwzględni zakres, w jakim pozew w całości jest należycie uzasadniony. Postanowienie sędziego w tej sprawie można zaskarżyć.

Strona przegrywająca musi pokryć wydatki i honoraria adwokata strony wygrywającej wraz z wszelkimi kosztami zleconych przez sąd ekspertyz lub opinii biegłych zgodnie z wynagrodzeniem przyznany z tego tytułu przez sędziego. Strona przegrywająca musi również pokryć inne koszty związane z postępowaniem, które uiszcza się u sekretarza sądowego wraz z kosztami powiadomienia o wydaniu orzeczenia.

2 Na czym polega pomoc prawna?

We włoskim systemie prawnym instytucja „pomocy prawnej” mająca na celu zapewnienie możliwości wdania się w spór obywatelom niedysponującym wystarczającymi środkami, których roszczenia nie są oczywiście bezzasadne, jak również cudzoziemcom zamieszkującym legalnie na terytorium Włoch w przypadku zaistnienia sytuacji lub faktu prowadzącego do wszczęcia postępowania sądowego oraz bezpaństwowcom (art. 119 dekretu prezydenckiego nr 115/2002) obejmuje zwolnienie takich osób z obowiązku poniesienia określonych kosztów (*spese prenotate a debito*, czyli „przedpłacone opłaty sądowe”) oraz pokrycie pozostałych kosztów przez państwo.

Osoba, której przysługująca pomoc prawna, zostanie zwolniona z niektórych opłat, natomiast inne uiści państwo. Zwolnienie obejmuje opłatę standardową, zryczałtowane koszty zawiadomień dokonywanych z urzędu, określone opłaty (opłaty ewidencyjne, opłaty dotyczące ksiąg wieczystych) oraz opłaty za sporządzenie odpisów.

Państwo pokrywa:

honoraria i wydatki adwokata;

koszty podróży i wydatki poniesione przez sędziów, urzędników i komorników sądowych z tytułu wykonywania obowiązków służbowych poza sądem;

koszty podróży i wydatki poniesione przez świadków, urzędników sądowych i biegłych, przy czym zwrotowi podlegają także wydatki poniesione przez biegłych podczas wykonywania obowiązków zawodowych;

koszty publikacji wszelkich informacji prawnych dotyczących orzeczenia sędziego;

koszty zawiadomień dokonywanych z urzędu;

zasiłki z tytułu opieki nad dzieckiem.

Państwo ma prawo do zwrotu kosztów, a w przypadku gdy nie odzyska danych środków pieniężnych od strony przegrywającej, może zażądać ich spłaty od strony, której przysługuje pomoc prawna, w przypadku gdy: 1) beneficjent wygra sprawę lub spór zostanie rozstrzygnięty na jego korzyść i otrzyma on w rezultacie kwotę co najmniej sześć razy wyższą od poniesionych kosztów lub 2) sprawa zostanie wycofana lub zakończona. Zwrot kosztów poniesionych przez państwo gwarantują przepisy szczególne, na wypadek gdyby sprawa została wykreślona z ewidencji spraw lub zakończona wskutek braku podjęcia czynności prawnych przez strony lub braku spełnienia przez strony wymogów prawnych.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

W postępowaniach cywilnych, w tym w postępowaniach nieprocesowych (np. dotyczących separacji sądowej, pieczy nad dzieckiem lub orzeczeń dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej), obywatele Włoch dysponujący niewystarczającymi środkami finansowymi mają prawo do uzyskania pomocy prawnej, aby mogli wdać się w spór, pod warunkiem że ich roszczenia nie są oczywiście bezzasadne.

Bezpaństwowcy oraz cudzoziemcy zamieszkujący legalnie na terytorium Włoch są traktowani tak samo jak obywatele Włoch, przy czym ich pobyt we Włoszech musi być legalny w dniu zaistnienia sytuacji lub faktu, które doprowadziły do wszczęcia postępowania sądowego. Do uzyskania pomocy prawnej kwalifikują się również organizacje nienastawione na zysk lub stowarzyszenia, które nie są zaangażowane w działalność handlową; oznacza to, że pomoc prawną mogą uzyskać nie tylko organizacje charytatywne nienastawione na zysk lub organizacje nienastawione na zysk zajmujące się edukacją osób ubogich, które już kwalifikują się do takiej pomocy na mocy ustawy nr 217/90, ale także organizacje konsumenckie i użytkownicy uwzględnieni w wykazie w art. 5 ustawy nr 281/98.

Zgodnie z art. 76 dekretu prezydenckiego nr 115/2002 wnioskodawca kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej, jeżeli jego roczny dochód podlegający opodatkowaniu, wykazany w ostatniej deklaracji podatkowej, nie przekracza kwoty 11 493,82 euro (dekret ministerialny z dnia 16 stycznia 2018 r., Dziennik Urzędowy nr 49 z dnia 28 lutego 2018 r.).

Progi dochodowe podlegają korekcie co dwa lata na mocy zarządzenia Ministra Sprawiedliwości, po konsultacji z Ministrem Gospodarki i Finansów (art. 77 dekretu prezydenckiego nr 115/2002), aby uwzględnić zachodzące w ciągu dwóch poprzednich lat zmiany wskaźnika cen konsumpcyjnych w przypadku rodzin pracowników fizycznych i umysłowych, określanego przez główny urząd statystyczny we Włoszech (ISTAT).

W przypadku gdy strona mieszka z małżonkiem, zarejestrowanym partnerem lub innymi członkami rodziny, za dochód uznaje się łączny dochód osiągnięty w tym samym okresie przez każdego członka rodziny, uwzględniając dochód wnioskodawcy.

Jeżeli chodzi o konkubentów, których dochód powinien zostać dodany do dochodu wnioskodawcy, progi dochodowe w przypadku postępowania karnego podnosi się do kwoty 1 032,91 euro na każdego członka rodziny zamieszkującego z wnioskodawcą.

Należy zauważyć, że do celów obliczenia kwoty, o której mowa w art. 76, należy uwzględnić świadczenie alimentacyjne otrzymane przez wnioskodawcę po rozwodzie, chyba że jest ono wypłacane ryczałtowo.

Na to, czy osoba kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej, wpływa również dochód z nielegalnej działalności. Oznacza to, że kontrole dochodu nie mogą odbywać się na podstawie automatycznych procedur, lecz wymagają przeanalizowania faktów konkretnej sprawy. Wyklucza to jakkolwiek możliwość przypisania znaczenia wyroku nieprawomocnemu w zakresie, w jakim narusza to zasadę domniemania niewinności. Oznacza to, że odmowa przyznania pomocy na podstawie wyroku nieprawomocnego, z którego można domniemywać istnienie dochodu pochodzącego z nielegalnej działalności, jest niezgodna z prawem (Sąd Kasacyjny, Wydział ds. Karnych, izba czwarta, wyrok z dnia 20 lutego 2013 r., nr 18591).

Wyjątek: pod uwagę bierze się tylko dochód osobisty, jeżeli sprawa dotyczy praw osobistych lub w postępowaniach, w których interes wnioskodawcy jest sprzeczny z interesem pozostałych członków gospodarstwa domowego, z którymi wnioskodawca mieszka.

Pomoc prawna przysługuje kwalifikującej się osobie na wszystkich etapach lub we wszystkich instancjach postępowania; w sprawach cywilnych i administracyjnych – w przeciwieństwie do spraw karnych – w przypadku przegranej strony, która otrzymała pomoc prawną, nie może jednak skorzystać z pomocy prawnej, aby zaskarżyć wyrok. W tym celu należy ponownie złożyć wniosek o pomoc prawną.

Ponadto fakt, że osoba kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym, nie oznacza, że państwo ponosi odpowiedzialność za pokrycie kosztów, które klient jest zobowiązany uiścić na rzecz strony przeciwnej, w przypadku gdy strona ta wygra sprawę, ponieważ za wydatki i opłaty uznaje się wyłącznie wydatki i opłaty należne na rzecz pełnomocnika procesowego strony, której przyznano pomoc prawną, które państwo zobowiązuje się pokryć w zastępstwie strony ze względu na jej niestabilną sytuację finansową oraz zważywszy na fakt, że roszczenia strony nie są oczywiście bezzasadne (zob. wyrok Sądu Kasacyjnego nr 10053 z 2012 r.).

Przypadki szczególne

Na zasadzie odstępstwa od progów dochodowych ustanowionych w art. 76 ust. 1 dekretu prezydenckiego nr 115/2002 następujące kategorie osób mogą – w określonych przypadkach – kwalifikować się do otrzymania pomocy prawnej:

osoby pokrzywdzone wskutek popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 572, 583-*bis*, 609-*bis*, 609-*quater*, 609-*octies* i 612-*bis* kodeksu karnego, oraz wskutek popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 600, 600-*bis*, 600-*ter*, 600-*quinqies*, 601, 602, 609-*quinqies* i 609-*undecies* kodeksu karnego, jeżeli przestępstw tych dopuszczono się wobec osób małoletnich, mogą być uprawnione do otrzymania pomocy, w tym również na zasadzie odstępstwa od progów dochodowych przewidzianych w obowiązujących przepisach (art. 76 ust. 4-*ter*);

małoletni cudzoziemcy bez opieki biorący udział w postępowaniach sądowych w dowolnym charakterze są uprawnieni do uzyskania informacji na temat możliwości powołania zaufanego doradcy prawnego m.in. za pośrednictwem swojego opiekuna lub osoby wykonującej wobec nich władzę rodzicielską zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy nr 184 z dnia 4 maja 1983 r., z późniejszymi zmianami, oraz do wystąpienia z wnioskiem o pomoc prawną na dowolnym etapie postępowania przed sądem dowolnej instancji zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami (art. 76 ust. 4-*quater*);

małoletnie lub pełnoletnie dzieci, które nie są niezależne finansowo i które straciły jedno z rodziców wskutek zabójstwa popełnionego przez współmałżonka, niezależnie od tego, czy małżonkowie pozostawali w separacji sądowej, czy też byli rozwiedzeni, przez zarejestrowanego partnera jednego z rodziców, nawet jeżeli związek partnerski został rozwiązany, lub przez osobę, która pozostawała w długotrwałym związku intymnym z jednym z rodziców o charakterze konkubinatu, mogą być uprawnione do otrzymania pomocy prawnej, w tym również na zasadzie odstępstwa od progów dochodowych, poprzez skorzystanie z takiego uprawnienia – na zasadzie odstępstwa – w toku powiązanego postępowania karnego i wszystkich postępowań cywilnych wszczętych w związku z przestępstwem, uwzględniając postępowanie egzekucyjne (art. 76 ust. 4-*quater*);

ofiary aktów terrorystycznych lub aktów o podobnym charakterze lub osoby pozostałe przy życiu po śmierci takich ofiar (art. 10 ust. 1 ustawy nr 206/2004).

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Jak wspomniano powyżej, w postępowaniach cywilnych, w tym w postępowaniach nieprocesowych (np. dotyczących separacji sądowej, pieczy nad dzieckiem lub orzeczeń dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej), obywatele Włoch dysponujący niewystarczającymi środkami finansowymi mają prawo do uzyskania pomocy prawnej, aby mogli wdać się w spór, pod warunkiem że ich roszczenia nie są oczywiście bezzasadne.

Przewidziano subiektywne przesłanki uzasadniające wyłączenie z możliwości otrzymania przedmiotowej pomocy:

wnioskodawca jest osobą skazaną prawomocnym wyrokiem za przestępstwa wiążące się z naruszeniem przepisów dotyczących przeciwdziałania oszustwom związanym z podatkiem dochodowym i VAT;

wnioskodawca korzysta z usług więcej niż jednego pełnomocnika procesowego poza pełnomocnikiem, którego wyznaczono do celów przeprowadzenia postępowania karnego w trybie zdalnym w przypadkach, w których mają zastosowanie przepisy ustawy nr 11/1998.

Występują jednak przypadki inne niż te opisane powyżej, w których można przyjąć, że wnioskodawca dysponuje wystarczającymi środkami, mianowicie:

w sprawach dotyczących cesji wierzytelności i innych praw osób trzecich (chyba że cesji dokonuje się w ramach spłaty wcześniej istniejących wierzytelności lub praw);

w przypadku skazania wnioskodawcy prawomocnym wyrokiem za przestępstwa, o których mowa w art. 416-*bis* kodeksu karnego i art. 291-*quater* tekstu jednolitego, o którym mowa w dekrety prezydenckim nr 43 z dnia 23 stycznia 1973 r., ograniczone do przestępstw kwalifikowanych przewidzianych w art. 80 i art. 74 ust. 1 tekstu jednolitego, o którym mowa w dekrety prezydenckim nr 309 z dnia 9 października 1990 r., oraz za przestępstwa popełnione poprzez wykorzystanie warunków określonych we wspomnianym wcześniej art. 416-*bis* lub w celu ułatwienia działalności stowarzyszeń wskazanych w tym artykule, przyjmuje się, że dochód wnioskodawcy przekracza ustanowione progi. W takim przypadku dopuszcza się jednak możliwość przedstawienia dowodu przeciwnego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego nr 139 z 2010 r.).

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Nie przewidziano żadnej szczególnej procedury stosowanej w nagłych przypadkach. Warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że zgodnie z art. 126 tekstu jednolitego rada złożona z lokalnych adwokatów (*Consiglio dell'ordine*) może – w terminie 10 dni od dnia złożenia wniosku przez wnioskodawcę lub od dnia jego otrzymania przez radę i pod warunkiem spełnienia stosownych wymogów – przyznać wnioskodawcy pomoc prawną z góry.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

W postępowaniu cywilnym wnioski o pomoc prawną sporządzone w sposób określony w art. 79 i 122 tekstu jednolitego i zawierające informacje wskazane w tych artykułach należy złożyć do rady lokalnych adwokatów lub przesłać listem poleconym na adres rady, przy czym prawo do ich złożenia lub przesłania przysługuje wyłącznie wnioskodawcy lub pełnomocnikowi procesowemu wnioskodawcy.

W przepisach nie sprecyzowano, czy przesyłka polecona wymaga potwierdzenia odbioru; w związku z tym uznaje się, że kwestia ta nie jest warunkiem kwalifikowalności, lecz wchodzi w zakres swobody uznania wnioskodawcy.

Formularze wniosku są dostępne w sekretariacie rady lokalnych adwokatów.

Wnioski w sprawie pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym należy składać w **sekretariacie rady lokalnych adwokatów** właściwej ze względu na:

miejsce służbowe sędziego, który prowadzi postępowanie w sprawie;

miejsce służbowe sędziego, który jest właściwy do orzekania co do istoty sprawy, o ile postępowanie jest nadal w toku;

miejsce służbowe sędziego, który wydał zaskarżone orzeczenie, do celów zaskarżenia do Sądu Kasacyjnego, Rady Stanu lub Trybunału Obrachunkowego.

Wniosek na podstawie art. 78 dekretu prezydenckiego nr 115/2002 jest niedopuszczalny, jeżeli nie zostanie podpisany przez wnioskodawcę. Podpis musi zostać uwierzytelniony przez adwokata lub w drodze procedur ustanowionych na mocy art. 38 ust. 3 dekretu prezydenckiego nr 445 z dnia 28 grudnia 2000 r.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Wniosek, podpisany przez wnioskodawcę, należy sporządzić na czystym (nieopatrzonego pieczęciami) papierze oraz należy w nim określić następujące elementy (art. 79 wspomnianego wyżej dekretu prezydenckiego):

wniosek o przyznanie pomocy prawnej;

dane osobowe oraz nr identyfikacji podatkowej wnioskodawcy oraz członków gospodarstwa domowego wnioskodawcy;

oświadczenie dotyczące dochodu uzyskanego w roku poprzedzającym termin złożenia wniosku (oświadczenie własne);

zobowiązanie do zawiadomienia o wszelkich istotnych zmianach dochodu do celów kwalifikowalności do uzyskania pomocy;

w przypadku sprawy w toku:

termin kolejnej rozprawy;

dane szczegółowe strony przeciwnej oraz jej miejsce zamieszkania;

okoliczności prawne i faktyczne do celów oceny zasadności wnoszonego pozwu;

dowody (pisma, szczegółowe dane kontaktowe, zeznania świadków, opinie biegłych itd., które należy załączyć w formie odpisów).

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Jak określono powyżej, wnioski w sprawie pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym należy składać w **sekretariacie rady lokalnych adwokatów** właściwej ze względu na:

siedzibę sędziego, przed którym toczy się postępowanie;

miejsce służbowe sędziego, który jest właściwy do orzekania co do istoty sprawy, o ile postępowanie jest nadal w toku;

miejsce służbowe sędziego, który wydał zaskarżone orzeczenie, do celów zaskarżenia do Sądu Kasacyjnego, Rady Stanu lub Trybunału Obrachunkowego.

Jeżeli chodzi o postępowanie karne, wnioski należy składać do sędziego, przed którym toczy się postępowanie, przy czym w przypadku postępowania toczącego się przed Sądem Kasacyjnym sędzią właściwym do orzekania w sprawie jest sędzia, który wydał zaskarżone orzeczenie (art. 93 i 96 wspomnianego wyżej dekretu prezydenckiego).

Wnioskodawca lub jego adwokat składają wnioski u sekretarza sądowego w sądzie, w którym orzeka sędzia, przed którym toczy się postępowanie. Istnieje także możliwość wysłania wniosku do sekretarza sądowego przesyłką poleconą.

Jeżeli wnioskodawca został zatrzymany lub pozbawiony wolności, wnioski można składać do dyrektora zakładu karnego lub oficera policji sądowej.

Podczas rozprawy nie ma już możliwości składania wniosków.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Wnioskodawca i sędzia otrzymują odpis pisma, w którym rada lokalnych adwokatów uwzględni wniosek, oddała go lub stwierdza jego niedopuszczalność.

Po otrzymaniu wniosku rada lokalnych adwokatów:

ocenia zasadność wnoszonego pozwu oraz spełnienie warunków formalnych;

w ciągu 10 dni **wyda** jedno z następujących postanowień:

o uwzględnieniu wniosku;

o niedopuszczalności wniosku;

o oddaleniu wniosku;

wysła odpis postanowienia wnioskodawcy, właściwego sędziego oraz urzędu skarbowego, aby zweryfikować zadeklarowany dochód.

Jeżeli rada lokalnych adwokatów oddała wniosek lub uzna go za niedopuszczalny, fakt ten można zgłosić sędziemu orzekającemu w sprawie, który następnie podejmuje decyzję w formie postanowienia. Obowiązuje termin instrukcyjny.

Po zakończeniu kontroli sędzia wydaje uzasadnione postanowienie, w którym uznaje wniosek za niedopuszczalny, uwzględni go albo oddała.

Sekretarz sądowy zawiadamia wnioskodawcę o treści wydanego postanowienia.

W postępowaniu karnym sędzia wydaje jednak postanowienie w ciągu 10 dni od dnia złożenia lub otrzymania wniosku.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

-

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Wnioskodawcy, którzy otrzymali pomoc prawną, mogą wybrać adwokata z wykazów adwokatów świadczących pomoc prawną sporządzanych przez rady lokalnych adwokatów w okręgu sądu apelacyjnego, w którym orzeka sędzia właściwy do orzekania co do istoty sprawy lub sędzia, przed którym toczy się postępowanie.

Wnioskodawcy, którzy otrzymali pomoc prawną, mogą również powołać biegłego, o ile zezwalają na to przepisy prawa.

Jeżeli sprawa toczy się przed Sądem Kasacyjnym, adwokata wybiera się z wykazów sporządzanych przez rady lokalnych adwokatów w okręgu sądu apelacyjnego, w którym orzeka sędzia, który wydał zaskarżone orzeczenie.

Wykaz adwokatów świadczących pomoc prawną obejmuje osoby, które wniosowały o wpisanie do tego wykazu i posiadają kwalifikacje niezbędne do reprezentowania klientów przed sądem.

Rada lokalnych adwokatów podejmuje decyzję o uwzględnieniu adwokata w tym wykazie na podstawie jego kwalifikacji, co najmniej sześcioletniego doświadczenia zawodowego oraz pod warunkiem że nie prowadzono przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego.

W dowolnym momencie adwokat może zostać wykreślony z tego wykazu. Co roku wykaz ten jest aktualizowany i udostępniany ogółowi społeczeństwa we wszystkich sądach w danym okręgu.

Adwokaci reprezentujący stronę, której przyznano pomoc prawną, muszą złożyć wniosek o zawieszenie postępowania, jeżeli sprawa zostanie wykreślona z ewidencji spraw z powodu braku podjęcia czynności prawnych przez bierność stron (zgodnie z art. 309 kodeksu postępowania cywilnego). Niedopełnienie tego obowiązku wiąże się z konsekwencjami dyscyplinarnymi.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Beneficjenci pomocy prawnej (art. 107 wspomnianego wyżej dekretu prezydenckiego) są zwolnieni z obowiązku pokrycia niektórych kosztów, inne natomiast pokrywa państwo, jak określono w art. 131 dekretu prezydenckiego nr 115/2002. W ramach pomocy pokrywa się wszystkie koszty postępowania wymagane na mocy przepisów prawa, w tym koszty powołania biegłego zeznającego na korzyść wnioskodawcy. Pomoc prawna nie obejmuje jednak kosztów konsultacji pozasądowych.

Honoraria i wydatki należne adwokatowi wnioskodawcy opłaca sędzia na koniec każdego etapu lub danej instancji postępowania oraz każdorazowo w przypadku odwołania powołanego adwokata.

Pokrywa się również wydatki i honoraria asystentów sędziego oraz każdego biegłego zeznającego na korzyść wnioskodawcy.

Beneficjent i zaangażowane strony, w tym prokuratur, otrzymują zawiadomienie o nakazie zapłaty i mogą taki nakaz zakwestionować.

Adwokat wnioskodawcy, asystent sędziego i biegły zeznający na korzyść wnioskodawcy nie mogą żądać ani otrzymać wynagrodzenia ani rekompensaty od swojego klienta w wysokości innej niż przewidziana w przepisach prawa. Wszelkie porozumienia zawierające odmienne postanowienia uznaje się za nieważne, a wszelkie naruszenia tego zakazu stanowią poważne przewinienie dyscyplinarne.

W przypadku powództwa cywilnego wszczętego w związku z postępowaniem karnym koszty postępowania reguluje art. 108 tekstu jednolitego. Mówiąc ogólnie, kwalifikowanie się do uzyskania pomocy prawnej daje jednak beneficjentowi takie same uprawnienia jak uprawnienia wynikające z przepisów ogólnych.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

W przepisach dotyczących pomocy prawnej nie przewiduje się częściowej pomocy prawnej.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Pomoc prawna przyznana kwalifikującemu się wnioskodawcy obejmuje wszystkie instancje i etapy postępowania oraz wszelkie inne powiązane postępowania (takie jak postępowanie egzekucyjne).

Jeżeli jednak strona, która otrzymała pomoc prawną, przegra, nie może skorzystać z pomocy prawnej, aby zaskarżyć orzeczenie, z wyjątkiem pozwów o odszkodowanie w związku z postępowaniem karnym.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Sędzia, przed którym toczy się postępowanie, cofa przyznaną pomoc prawną, jeżeli w trakcie postępowania zmieni się dochód beneficjenta, co wpłynie na jego kwalifikowanie się do uzyskania takiej pomocy.

Sędzia, przed którym toczy się postępowanie, może również w każdej chwili cofnąć przyznaną pomoc prawną, jeżeli okaże się, że nie zostały spełnione kryteria kwalifikowalności lub że wnioskodawca działał w złej wierze lub dopuścił się rażącego niedbalstwa.

Cofnięcie jest skuteczne od chwili zweryfikowania zmiany dochodu, lecz w innych przypadkach wywołuje skutek z mocą wsteczną i wymagane jest odzyskanie kwot zapłaconych przez państwo.

W przypadku wykrycia złożenia fałszywego oświadczenia urząd skarbowy zwraca się o cofnięcie pomocy i przekazuje stosowne dowody prokuratorowi odpowiedzialnemu za wszczęcie postępowania karnego w związku z wykrytym fałszywym oświadczeniem.

W toku postępowania organy sądowe lub urzędy skarbowe mogą zwracać się o powtórzenie kontroli spełniania kryteriów kwalifikowalności.

Za złożenie fałszywego oświadczenia w sprawie dochodu grozi kara pozbawienia wolności w wymiarze od jednego roku do pięciu lat oraz grzywna w wysokości od 309,87 euro do 1 549,37 euro. Kara pozbawienia wolności lub grzywna podlegają podwyższeniu, jeżeli fałszywe oświadczenie skutkowało uzyskaniem przez wnioskodawcę pomocy prawnej lub jej utrzymaniem.

Wyrok skazujący wiąże się z cofnięciem pomocy z mocą wsteczną oraz odzyskaniem od sprawcy kwot zapłaconych przez państwo (por. art. 136 wspomnianego powyżej dekretu prezydenckiego).

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Jeżeli właściwa rada lokalnych adwokatów oddali wniosek w sprawie pomocy prawnej lub uzna go za niedopuszczalny, wnioskodawca może złożyć wniosek ponownie do sędziego rozpoznającego sprawę, który następnie podejmie decyzję w formie postanowienia.

Jeżeli chodzi o postępowanie karne, art. 99 dekretu prezydenckiego stanowi jednak, że wnioskodawca lub jego adwokat może odwołać się do prezesa sądu lub prezesa sądu apelacyjnego, w którym orzeka sędzia, który odrzucił lub oddalił wniosek, w ciągu 20 dni od zawiadomienia o odrzuceniu lub oddaleniu wniosku.

Ostatnia aktualizacja: 06/12/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [lv](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Do tej pory przetłumaczono ją na następujące języki: [en](#)

Pomoc prawna - Łotwa

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego koszty postępowania sądowego obejmują:

I koszty sądowe oraz

II koszty postępowania.

Instytucję kosztów sądowych i kosztów postępowania ustanowiono w celu:

częściowego zwrotu kosztów poniesionych przez Skarb Państwa na finansowanie pracy sądów;

zwrotu kosztów poniesionych przez stronę, na której korzyść zapadł wyrok sądu;

zachęcania dłużników do dobrowolnego wypełniania zobowiązań.

Informacje na temat miejsca uiszczenia kosztów sądowych można uzyskać w sekretariacie każdego sądu.

Zażalenie o charakterze incydentalnym (*blakus sūdzību*) od postanowienia w przedmiocie kosztów postępowania może wnieść osoba, której postanowienie to dotyczy.

KOSZTY SĄDOWE obejmują:

opłatę skarbową (*valsts nodeva*);

opłatę kancelaryjną (*kancelejas nodeva*);

koszty rozpoznania powództwa.

Zgodnie z art. 34 kodeksu postępowania cywilnego określonej opłacie skarbowej podlega każda sprawa wniesiona do sądu – zarówno pozew zwykły lub wzajemny, jak i wniosek złożony w sprawie już zawisłej przez osobę trzecią występującą z niezależnym roszczeniem w odniesieniu do przedmiotu sporu, wniosek w specjalnym postępowaniu nieprocesowym oraz inne wnioski przewidziane w tym artykule. W przypadku pozwów o rozwód, jeśli na utrzymaniu powoda pozostaje małoletni, sędzia na wniosek powoda odracza termin uiszczenia opłaty skarbowej lub zezwala na jej uiszczenie w ratach.

Zgodnie z art. 38 kodeksu postępowania cywilnego opłata kancelaryjna jest należna z tytułu:

wydania kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem pisma procesowego oraz ponownego wydania wyroku lub postanowienia sądu;

wydania zaświadczenia;

wydania odpisu tytułu wykonawczego;

poświadczenia uprawnomocnienia się orzeczenia sądu w celu przedłożenia organowi zagranicznemu;

wezwania świadków.

Zgodnie z art. 39 kodeksu postępowania cywilnego koszty postępowania obejmują:

kwoty należne świadkom i biegłym;

wydatki związane z przesłuchaniem świadków lub przeprowadzeniem wizji lokalnej;

wydatki związane z poszukiwaniem pozwanego;

wydatki związane z wykonaniem orzeczenia;

wydatki związane z doręczeniem, wydaniem i tłumaczeniem wezwań do stawienia się przed sądem i innych pism sądowych;

koszty publikacji ogłoszeń w prasie;

opłaty związane z zabezpieczeniem roszczenia.

Zwolnienie od kosztów sądowych:

W ustawie wskazano osoby zwolnione od kosztów sądowych (art. 43 ust. 1 kodeksu postępowania cywilnego), w tym stronę korzystającą z pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa.

W pozostałych przypadkach strona postępowania może złożyć do sądu wniosek o całkowite lub częściowe zwolnienie od kosztów sądowych ze względu na swoją sytuację finansową, przedstawiając odpowiednie dowody.

Sąd lub sędzia rozpoznaje wniosek i przyznaje całkowite lub częściowe zwolnienie z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych na rzecz budżetu państwa, uwzględniając sytuację finansową wnioskodawcy.

Uiszczenie kosztów sądowych:

Rachunki, na które należy uiszczać opłaty skarbowe, opłaty kancelaryjne oraz wydatki związane z rozpoznaniem sprawy znajdują się w portalu w zakładce „Opłaty skarbowe i rachunki sądowe” (*Valsts nodevas un tiesus konti*).

Zwrot kosztów sądowych:

Sąd zasądza zwrot wszystkich kosztów poniesionych przez stronę wygrywającą od strony przeciwnej.

W przypadku częściowego uwzględnienia roszczenia zwrot kosztów sądowych sąd zasądza na rzecz powoda w wysokości proporcjonalnej do uwzględnionej części roszczeń, a na rzecz pozwanego w wysokości proporcjonalnej do oddalonych części roszczeń.

Jeżeli powód cofnie powództwo, ma obowiązek zwrócić pozwanemu poniesione przez niego koszty sądowe. W takim przypadku pozwany nie jest zobowiązany do zwrócenia powodowi poniesionych przez niego kosztów sądowych. Jeżeli jednak powód cofnie powództwo z uwagi na fakt, że pozwany dobrowolnie zaspokoił roszczenie po wniesieniu pozwu, sąd – na wniosek powoda – nakazuje pozwanemu zwrot kosztów sądowych poniesionych przez powoda.

Jeżeli powód jest zwolniony od kosztów sądowych, sąd zasądza od pozwanego poniesione przez powoda koszty sądowe na rzecz budżetu państwa proporcjonalnie do uwzględnionej części roszczeń.

Jeżeli powództwo oddalono lub pozostawiono bez rozpoznania bądź jeżeli powód cofnął powództwo, sąd zasądza od powoda koszty sądowe, które nie zostały uiszczone z góry, na rzecz budżetu państwa. Jeżeli jednak powód cofnie powództwo z powodu dobrowolnego zaspokojenia roszczeń przez pozwanego po wniesieniu pozwu, od pozwanego zasądza się koszty sądowe na rzecz budżetu państwa.

Jeżeli roszczenie uwzględniono częściowo, ale pozwanego zwolniono z kosztów sądowych, koszty te zasądza się od powoda, którego nie zwolniono z kosztów sądowych, proporcjonalnie do kwoty roszczenia, które oddalono.

Jeżeli obie strony są zwolnione z kosztów sądowych, koszty ponosi Skarb Państwa.

Sąd lub sędzia może odroczyć termin uiszczenia kosztów sądowych lub zezwolić na ich uiszczenie w ratach, ze względu na sytuację finansową danej osoby.

Zwrot opłaty skarbowej:

Informacje na temat przesłanek i procedury zwrotu opłaty skarbowej znajdują się w portalu w zakładce „Zwrot opłat” (*nodevu atmaksa*).

II KOSZTY POSTĘPOWANIA obejmują:

honoraria adwokackie;

koszty dojazdu na rozprawę;

koszty związane z gromadzeniem dowodów;

koszty pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa (stosowane do postępowań wszczętych po 1 marca 2016 r.);

koszty pomocy tłumacza ustnego na rozprawie.

Zwrot kosztów postępowania:

Koszty postępowania zwraca się w wysokości określonej przepisami.

Jeżeli roszczenie powoda zostało uwzględnione w całości lub w części oraz jeżeli powód cofnął powództwo z powodu dobrowolnego zaspokojenia roszczeń przez pozwanego po wniesieniu pozwu, od pozwanego zasądza się zwrot kosztów postępowania poniesionych przez powoda.

W przypadku oddalenia powództwa sąd zasądza od powoda zwrot kosztów postępowania poniesionych przez pozwanego.

Jeżeli strona odpowiedzialna za uiszczenie kosztów pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa jest zwolniona z kosztów sądowych, koszty udzielenia takiej pomocy prawnej ponosi Skarb Państwa.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna finansowana przez Skarb Państwa to pomoc w rozwiązaniu sporu prawnego, prowadzonego poza sądem lub przed sądem w celu obrony naruszonych lub zakwestionowanych praw danej osoby lub jej prawnie chronionych interesów, w przypadkach, w trybie i w zakresie przewidzianych przez ustawę o pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa.

Pomoc prawna finansowana przez Skarb Państwa obejmuje porady prawne, sporządzanie pism procesowych oraz reprezentację przed sądem.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Z pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa mogą skorzystać następujące osoby:

osoba, której przysługuje status osoby o niskich dochodach lub osoby potrzebującej – stosowne zaświadczenia wydają lokalne instytucje opieki społecznej;

osoba, która nieoczekiwanie znalazła się w takich okolicznościach i w takiej sytuacji finansowej, które uniemożliwiają jej należyłą ochronę jej praw (kłęski żywiołowe, siła wyższa lub inne okoliczności, na które osoba ta nie ma wpływu) – konieczne jest przedstawienie odpowiednich informacji i dowodów;

osoba, która całkowicie pozostaje na utrzymaniu państwa lub władz lokalnych – konieczne jest przedstawienie odpowiednich informacji przez państwo lub władze lokalne na wniosek tej osoby lub Urzędu ds. Pomocy Prawnej.

Częściowa pomoc prawna finansowana przez Skarb Państwa, w ramach której beneficjent dokonuje współpłaty, oraz pomoc adwokata w określonego rodzaju sprawach cywilnych (sprawach o unieważnienie uchwały walnego zgromadzenia wspólników, sprawach dotyczących sporów wynikających z prawa zobowiązań, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 150 000 euro, oraz sprawach dotyczących ochrony tajemnic handlowych przed nielegalnym uzyskaniem, wykorzystaniem oraz ujawnieniem), może zostać przyznana osobom spełniającym następujące kryteria:

osobom, których dochód nie przekracza minimalnego miesięcznego wynagrodzenia na Łotwie;

osobom, które ze względu na swoją sytuację finansową kwalifikują się do uzyskania pomocy prawnej.

Sygnaliści kwalifikują się do uzyskania pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa bez względu na ich sytuację finansową.

Sytuację finansową i poziom dochodów osoby, która potrzebuje pomocy prawnej w sporze transgranicznym oraz której miejsce zwykłego pobytu lub miejsce zamieszkania znajduje się w jednym z państw członkowskich UE, uznaje się za kwalifikujące do uzyskania pomocy prawnej na potrzeby rozstrzygnięcia sporu na Łotwie, jeżeli w dniu złożenia wniosku o pomoc prawną średni miesięczny dochód tej osoby z ostatnich trzech miesięcy nie przekroczył 50% minimalnego miesięcznego wynagrodzenia na Łotwie, z zastrzeżeniem innych obowiązujących warunków określonych w przepisach.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawną finansowaną przez Skarb Państwa przyznaje się na potrzeby rozstrzygnięcia uzasadnionych sporów cywilnych oraz sądowych spraw cywilnych do chwili uprawomocnienia się wyroku, z wyjątkiem na przykład:

spraw dotyczących roszczenia bezpośrednio związanego z działalnością gospodarczą lub handlową bądź niezależną działalnością zawodową danej osoby;

spraw dotyczących kwestii celnych lub podatkowych;

spraw dotyczących roszczeń z tytułu zniesławienia;

spraw dotyczących zadośćuczynienia za krzywdę, z wyjątkiem spraw, w których świadczenie pomocy prawnej wiąże się z dochodzeniem zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną ofierze w wyniku przestępstwa;

sporów rozstrzyganych przez sąd arbitrażowy lub w drodze innych alternatywnych mechanizmów rozwiązywania sporów;

spraw dotyczących roszczeń związanych z przedmiotami lub usługami o charakterze luksusowym;

kosztów pomocy prawnej, które są nieproporcjonalnie wysokie w porównaniu z kwotą roszczenia.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Należy złożyć wypełniony wniosek o pomoc prawną (na formularzu wniosku) do Urzędu ds. Pomocy Prawnej wraz z odpisami dokumentów potwierdzających informacje zawarte we wniosku (dokumentów wykazujących kwalifikowalność do pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa oraz dokumentów zawierających opis charakteru sporu cywilnego i powiązanych postępowań). Dokumenty należy złożyć w Urzędzie ds. Pomocy Prawnej osobiście bądź przesłać pocztą lub e-mailem na adres pasts@jpa.gov.lv, korzystając z podpisu elektronicznego ze znacznikiem czasu.

Urząd ds. Pomocy Prawnej rozpoznaje otrzymany wniosek i wydaje decyzję o przyznaniu pomocy prawnej lub odrzuca wniosek w terminie 21 dnia od dnia otrzymania wniosku bądź w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku, jeśli sprawa dotyczy praw dzieci.

Jeżeli urząd zażądał podania dodatkowych informacji, termin wydania decyzji odracza się do momentu otrzymania niezbędnych informacji lub upływu terminu przedłożenia takich informacji.

Wydając decyzję o przyznaniu pomocy prawnej, Urząd ds. Pomocy Prawnej wyznacza podmiot świadczący pomoc prawną, który zawarł umowę o świadczenie pomocy prawnej z Urzędem ds. Pomocy Prawnej.

W decyzji o przyznaniu pomocy prawnej określa się podmiot świadczący pomoc prawną, jak również miejsce i czas świadczenia tej pomocy.

O decyzji o przyznaniu pomocy prawnej lub odrzuceniu wniosku powiadamia się wnioskodawcę na piśmie bądź za pośrednictwem poczty lub wiadomości elektronicznej wysłanej na adres wskazany we wniosku; wnioskodawca może także otrzymać zawiadomienie osobiście w Urzędzie ds. Pomocy Prawnej.

Decyzję Urzędu ds. Pomocy Prawnej można zaskarżyć do Ministerstwa Sprawiedliwości, natomiast decyzję Ministerstwa Sprawiedliwości można zaskarżyć do sądu administracyjnego.

W sprawach dotyczących świadczenia częściowej pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa (tj. pomocy adwokata w określonego rodzaju postępowaniach cywilnych) Urząd ds. Pomocy Prawnej podejmuje decyzję w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku o pomoc prawną i wskazuje w niej zakres pomocy prawnej oraz termin, w którym należy dokonać płatności za pomoc prawną. Po otrzymaniu płatności w ciągu siedmiu dni wystawia się zlecenie dla podmiotu świadczącego pomoc prawną na świadczenie pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa. Jeżeli nie otrzymano zapłaty za świadczenie pomocy prawnej, Urząd ds. Pomocy Prawnej podejmuje decyzję o zaprzestaniu świadczenia pomocy prawnej.

Jeżeli osoba mająca miejsce zwykłego pobytu lub miejsce zamieszkania w państwie członkowskim UE wymaga pomocy prawnej w sporze transgranicznym, a spór transgraniczny jest rozstrzygany na Łotwie, Urząd ds. Pomocy Prawnej otrzymuje właściwy wniosek w sporze transgranicznym przekazany przez właściwy organ drugiego zaangażowanego państwa członkowskiego UE lub przez daną osobę oraz rozpoznaje go zgodnie z procedurą określoną w ustawie o pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa. W sprawach, w których spór transgraniczny jest rozstrzygany poza granicami Łotwy, osoba mająca miejsce zwykłego pobytu lub miejsce zamieszkania w państwie członkowskim UE składa właściwy wniosek do Urzędu ds. Pomocy Prawnej (formularz wniosku jest dostępny pod adresem: https://e-justice.europa.eu/157/pl/legal_aid_forms). W takich przypadkach Urząd ds. Pomocy Prawnej przesyła właściwemu organowi danego państwa członkowskiego UE wypełniony formularz wniosku o przeniesienie świadczenia pomocy prawnej wraz z właściwymi dokumentami w terminie siedmiu dni od otrzymania wszystkich tłumaczeń.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz wniosku o pomoc prawną finansowaną przez Skarb Państwa jest dostępny:

na stronie internetowej Urzędu ds. Pomocy Prawnej [https://www.jpa.gov.lv/](https://www.jpa.gov.lv) w zakładce „[Uslugi](#)” (*Pakalpojumi*);

w Urzędzie ds. Pomocy Prawnej (Pils laukums 4, Rīgā);

w urzędach samorządu terytorialnego w łotewskich miastach i powiatach, w których dana osoba ma zadeklarowane miejsce zamieszkania lub w których zamieszkuje zgodnie z prawem.

Formularz wniosku o przyznanie pomocy prawnej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (w sporze transgranicznym) jest dostępny w europejskim portalu „e-Sprawiedliwość” w zakładce „[Formularze on-line](#)”.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do formularza wniosku o pomoc prawną finansowaną przez Skarb Państwa należy dołączyć następujące dokumenty:

odpis dokumentu potwierdzającego, że dana osoba kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej, np. zaświadczenia potwierdzającego, że danej osobie przysługuje status osoby potrzebującej lub osoby o niskich dochodach (lub innego dokumentu potwierdzającego, że osoba ta kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa);

odpisy dokumentów zawierających opis charakteru sporu, postępowania w sprawie itp. (takich jak umowa, wezwanie do stawienia się przed sądem, orzeczenie sądu rodzinnego).

Informacje na temat warunków i procedur świadczenia pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa w innych kategoriach spraw są dostępne pod adresem: [https://jpa.gov.lv/](https://jpa.gov.lv) (strona internetowa Urzędu ds. Pomocy Prawnej w języku łotewskim) lub <https://jpa.gov.lv/par-mums-eng> (strona internetowa Urzędu ds. Pomocy Prawnej w języku angielskim).

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Adres Urzędu ds. Pomocy Prawnej: Pils laukums 4, Rīgā, LV-1050.

E-mail: pasts@jpa.gov.lv

Bezpłatna infolinia: +371 80001801 (informacje na temat usług świadczonych przez Urząd ds. Pomocy Prawnej oraz wypełniania formularzy).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Uprawnienie do uzyskania pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa przysługuje osobom o statusie osoby potrzebującej lub osoby o niskich dochodach, osobom pozostającym całkowicie na utrzymaniu państwa lub władz lokalnych bądź osobom, które nieoczekiwanie znalazły się w takich okolicznościach i takiej sytuacji finansowej, które uniemożliwiają im należytą ochronę ich praw.

Pomoc prawna finansowana przez Skarb Państwa świadczona jest w postępowaniach cywilnych sądowych i pozasądowych (w tym sporach transgranicznych), w postępowaniach odwoławczych w sprawach administracyjnych dotyczących udzielenia azylu lub w postępowaniach odwoławczych od rozstrzygnięć dotyczących zaskarżonych decyzji nakazujących powrót lub od rozstrzygnięć dotyczących zaskarżonych nakazów wydalenia.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Należy złożyć wypełniony wniosek o pomoc prawną (na formularzu wniosku) do Urzędu ds. Pomocy Prawnej wraz z odpisami dokumentów potwierdzających informacje zawarte we wniosku (dokumentów wykazujących kwalifikowalność do pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa oraz dokumentów zawierających opis charakteru sporu cywilnego i powiązanych postępowań). Dokumenty należy złożyć w Urzędzie ds. Pomocy Prawnej osobiście bądź przesłać pocztą lub e-mailem na adres pasts@jpa.gov.lv, korzystając z podpisu elektronicznego ze znacznikiem czasu.

Aby uzyskać pomoc prawną finansowaną przez Skarb Państwa, w Urzędzie ds. Pomocy Prawnej należy złożyć następujące dokumenty:

- 1) wypełniony [formularz](#) wniosku o pomoc prawną finansowaną przez Skarb Państwa wraz z odpisem dokumentu potwierdzającego kwalifikowalność do uzyskania pomocy prawnej, np. zaświadczenia potwierdzającego przysługujący status osoby potrzebującej lub osoby o niskich dochodach;
- 2) odpisy dokumentów zawierających opis charakteru sporu, postępowania w sprawie itp.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Aby zapewnić pomoc prawną, Urząd ds. Pomocy Prawnej zawiera umowy z podmiotami świadczącymi pomoc prawną. Wydając decyzję o przyznaniu pomocy prawnej, Urząd ds. Pomocy Prawnej przydziela konkretną sprawę podmiotowi świadczącemu pomoc prawną.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Strona sama pokrywa koszty postępowania, chyba że zastosowanie mają wyjątki.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Koszty, których nie pokryto w ramach pomocy prawnej, pokrywa strona.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Urząd ds. Pomocy Prawnej świadczy pomoc prawną gwarantowaną przez państwo w następujących przypadkach:

- 1) w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym pomoc prawną zapewnia się osobie wnoszącej skargę konstytucyjną, której Trybunał Konstytucyjny postanowił nie nadawać biegu wyłącznie z powodu braku podstaw prawnych lub ich oczywistej niewystarczalności do podtrzymania żądania;
- 2) w sprawach cywilnych (z wyjątkiem przypadków, w których sprawa dotyczy kwestii celnych lub podatkowych bądź znieśławienia, sprawa bezpośrednio dotyczy działalności gospodarczej lub handlowej bądź niezależnej działalności zawodowej danej osoby, itp.);
- 3) w sprawach administracyjnych:

w postępowaniach odwoławczych w sprawach dotyczących udzielenia azylu;

w postępowaniach odwoławczych od rozstrzygnięć dotyczących zaskarżonych decyzji nakazujących powrót lub od rozstrzygnięć dotyczących zaskarżonych nakazów wydalenia;

w postępowaniach odwoławczych od orzeczenia sądu rodzinnego w przedmiocie ochrony praw i prawnie uzasadnionych interesów dziecka;

w sprawach administracyjnych, w których sąd (sędzia) postanowił o przyznaniu pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa, biorąc pod uwagę złożoność sprawy i sytuację finansową danej osoby.

Częściową pomoc prawną finansowaną przez Skarb Państwa można przyznać w postaci pomocy udzielanej przez adwokata w określonych rodzajach spraw cywilnych:

w sprawach o unieważnienie uchwały walnego zgromadzenia wspólników lub akcjonariuszy spółki kapitałowej;

w sprawach dotyczących sporów wynikających z prawa zobowiązań, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 150 000 euro;
w sprawach dotyczących ochrony tajemnic handlowych przed ich nielegalnym uzyskaniem, wykorzystaniem i ujawnieniem.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli strona nie potrzebuje już przyznanej jej pomocy prawnej, może wycofać wniosek o pomoc prawną przed zakończeniem postępowania, odpowiednio powiadamiając o tym Urząd ds. Pomocy Prawnej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy prawnej wydaną przez Urząd ds. Pomocy Prawnej można zakwestionować i zaskarżyć zgodnie z procedurą określoną w [kodeksie postępowania administracyjnego](#).

Ostatnia aktualizacja: 25/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Litwa

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty pomocy prawnej na etapie sądowym (*antrinė teisinė pagalba*) to koszty, z których wnioskodawca jest zwolniony, mianowicie: koszty postępowania cywilnego, koszty postępowania konstytucyjnego, koszty postępowania administracyjnego, koszty postępowań sądowych dotyczących wykroczeń o charakterze administracyjnym, koszty związane z rozpoznaniem powództwa cywilnego w sprawie karnej, koszty obrony i reprezentacji w postępowaniu (w tym koszty postępowania apelacyjnego i kasacyjnego, niezależnie od tego, kto je wszczął), koszty postępowania egzekucyjnego określone w wytycznych w sprawie wykonywania orzeczeń, zatwierdzonych przez Ministra Sprawiedliwości, oraz koszty sporządzenia pism procesowych, zebrania materiału dowodowego, tłumaczenia i reprezentacji w postępowaniu wstępnym z zakresu pozasądowego rozwiązywania sporów, jeżeli takie postępowanie przewidziano w przepisach prawa lub w orzeczeniu sądu. Pokrywa się także koszty podróży, jeżeli prawo przewiduje lub sąd uzna, że obecność wnioskodawcy jest obowiązkowa.

W sporach transgranicznych w sprawach cywilnych i gospodarczych państwowa pomoc prawna obejmuje:

koszty tłumaczenia ustnego;

koszty tłumaczenia wniosku o pomoc prawną oraz dokumentów potwierdzających;

koszty tłumaczenia niezbędnych pism procesowych wymaganych przez sąd lub właściwy organ i przedłożonych przez wnioskodawcę;

koszty podróży, jakie ponosi wnioskodawca, gdy od osób związanych z jego sprawą wymagane jest stawiennictwo w sądzie na podstawie prawa litewskiego lub orzeczenia sądu, a sąd zdecyduje, że osób tych nie można odpowiednio przesłuchać za pomocą żadnych innych środków.

W sporach transgranicznych, gdy wnioskodawca ma miejsce zamieszkania lub główne miejsce zamieszkania w Republice Litewskiej, państwowa pomoc prawna obejmuje koszty związane z:

pomocą prawną przyznaną na Litwie przed otrzymaniem wniosku o pomoc prawną przez organy w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, w którym sprawa jest rozpoznawana lub w którym ma zostać wykonany wyrok;

tłumaczeniem wniosku o pomoc prawną oraz dokumentów potwierdzających.

Jeżeli strona jest uprawniona do pomocy prawnej na etapie sądowym finansowanej w 100% przez Skarb Państwa, jest zwolniona z obowiązku uiszczenia tych kosztów. Jeżeli strona jest uprawniona jedynie do częściowej pomocy prawnej, pokrywa pozostałą część kosztów we własnym zakresie.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Przedsądową pomoc prawną (*pirminė teisinė pagalba*) i pomoc prawną na etapie sądowym (*antrinė teisinė pagalba*), a także państwową mediację pozasądową (*valstybės užtikrinama neteisminė mediacija*) przyznaje się zgodnie z procedurą określoną w litewskiej ustawie o państwowej pomocy prawnej (Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas).

O przedsądową pomoc prawną może wnieść osoba, która potrzebuje informacji prawnych lub porady prawnej, pomocy w przygotowaniu dokumentów składanych do organów państwowych lub samorządowych, pomocy w pozasądowym rozwiązaniu sporu lub sporządzeniu ugody. Podmioty świadczące przedsądową pomoc prawną sporządzają także pozwy o rozwód na zgodny wniosek małżonków, umowy rozwodowe, wnioski o wydanie nakazu sądowego, sprzeciwy wobec wniosków wierzycieli, wnioski o zezwolenie sądu na sprzedaż nieruchomości lub ustanowienie na niej hipoteki, wnioski o zezwolenie sądu na przyjęcie spadku oraz wnioski o uprzednie zezwolenie sądu na dokonanie czynności prawnej dotyczącej majątku osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie lub częściowo w zakresie pewnych czynności.

Strony mogą skorzystać z przedsądowej pomocy prawnej w dowolnym rejonie Litwy.

O pomoc prawną na etapie sądowym może wnieść osoba, która potrzebuje pomocy w sporządzeniu pism procesowych, obrony lub reprezentacji przez adwokata w postępowaniu sądowym, w tym w postępowaniu egzekucyjnym, reprezentacji na wstępnym pozasądowym etapie sporu, jeśli taka procedura jest wymagana zgodnie z ustawą lub orzeczeniem sądu, zwolnienia z obowiązku zapłaty honorarium adwokackiego, kosztów procesowych i innych kosztów.

O państwową mediację pozasądową może wnieść osoba, która dąży do polubownego rozwiązania sporu cywilnego.

Decyzje o przyznaniu pomocy prawnej na etapie sądowym lub państwowej mediacji pozasądowej podejmuje Służba Państwowej Pomocy Prawnej (Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba).

Wszelkie informacje na temat państwowej pomocy prawnej można znaleźć na stronie internetowej **systemu informacji o usługach pomocy prawnej (Teisinės pagalbos paslaugų informacinės sistemos – TEISIS)**: <https://teisis.lt/external/home/main>.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Przedsądową pomoc prawną mogą uzyskać obywatele litewscy, obywatele państw członkowskich Unii Europejskiej, osoby legalnie zamieszkujące na terytorium Litwy lub innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej oraz osoby uprawnione do takiej pomocy na mocy umów międzynarodowych, których Litwa jest stroną. Wszystkie wyżej wymienione osoby są uprawnione do bezpłatnej godzinnej konsultacji w sprawie, która ich dotyczy, bez względu na ich sytuację finansową.

Podmioty świadczące przedsądową pomoc prawną udzielają porad na temat pozasądowego rozwiązania sporu, udzielają informacji na temat systemu prawnego, ustaw i innych aktów prawnych, pomagają w sporządzeniu ugody, w stosownych przypadkach pomagają w wypełnieniu wniosku o pomoc prawną na etapie sądowym lub sporządzają przewidziane prawem pisma procesowe. Odmawia się przyznania przedsądowej pomocy prawnej, jeżeli: roszczenia wnioskodawcy są oczywiście bezzasadne, wnioskodawcy już udzielono obszernych porad w tej samej sprawie, oczywiste jest, że dana osoba jest w stanie uzyskać poradę adwokata bez korzystania z państwowej pomocy prawnej, wniosek nie dotyczy praw i prawnie uzasadnionych interesów danej osoby, z wyjątkiem przypadków reprezentacji określonych przez prawo lub dochodzi do nadużycia państwowej pomocy prawnej lub prawa podmiotowego bądź prawa procesowego.

Pomoc prawną na etapie sądowym przyznaje się tej samej grupie osób, ale z zastrzeżeniem dokonania oceny majątku osobistego (lub rodzinnego) oraz dochodów osobistych.

Pomoc prawną na etapie sądowym można przyznać osobom, których majątek osobisty (lub rodzinny) oraz roczny dochód osobisty w ciągu ostatnich 12 miesięcy nie przekraczają poziomów normatywnych ustalonych przez rząd litewski, warunkujących uzyskanie pomocy prawnej. Należy zauważyć, że osoby ubiegające się o pomoc prawną na etapie sądowym mają obowiązek przedstawić informacje na temat majątku ruchomego i nieruchomościowego swojego oraz małżonka.

Bezpłatną pomoc prawną na etapie sądowym, niezależnie od stanu majątku osobistego (lub rodzinnego) lub rocznych dochodów osobistych, mogą uzyskać na przykład: pokrzywdzeni przestępstwem; uprawnieni do świadczeń z zabezpieczenia społecznego; osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności lub uznane za niezdolne do pracy bądź osoby, które osiągnęły wiek emerytalny i w przypadku których ustalono znaczny poziom specjalnych potrzeb zgodnie z procedurą przewidzianą w przepisach prawa; a także inne osoby wymienione w art. 12 ustawy o państwowej pomocy prawnej.

Odmawia się przyznania pomocy prawnej na etapie sądowym, jeżeli: roszczenia wnioskodawcy są oczywiście bezzasadne, reprezentacja w sprawie nie jest możliwa; wnioskodawca dochodzi zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną zniesławieniem, ale nie poniósł żadnej szkody majątkowej; wniosek dotyczy roszczenia wynikającego bezpośrednio z działalności handlowej wnioskodawcy lub związanej z jego samozatrudnieniem; wnioskodawca jest w stanie uzyskać dostęp do usług prawnych, o które się ubiega, bez korzystania z państwowej pomocy prawnej; wniosek nie dotyczy naruszenia praw wnioskodawcy, z wyjątkiem przypadków reprezentacji określonych przez prawo; roszczenie, w związku z którym wnioskodawca ubiega się o pomoc prawną na etapie sądowym, scedowano na wnioskodawcę w celu uzyskania państwowej pomocy prawnej; wnioskodawca nadużywa państwowej pomocy prawnej lub prawa podmiotowego bądź prawa procesowego; wnioskodawca odmawia uiszczenia części stałych kosztów pomocy prawnej na etapie sądowym; po zbadaniu zasadności roszczenia ustalono, że potencjalne koszty pomocy prawnej na etapie sądowym byłyby wyższe niż kwota roszczenia majątkowego (interes majątkowy); wnioskodawca w innej sprawie uzyskał pomoc prawną na etapie sądowym, ale nie uiszczył stałych kosztów pomocy prawnej na etapie sądowym, w całości lub w części, w wyznaczonym terminie.

Przeprowadzenie państwowej mediacji pozasądowej jest możliwe, jeżeli przynajmniej jedna ze stron sporu jest uprawniona do pomocy prawnej na etapie sądowym.

W sporach transgranicznych, w których majątek osobisty (lub rodzinny) oraz dochody osobiste osób fizycznych zamieszkujących legalnie w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej przekraczają poziom normatywny ustalony przez rząd, ale osoby te wskazują, że nie są w stanie ponieść kosztów postępowania, Służba Państwowej Pomocy Prawnej ustala, czy dana osoba jest w stanie ponieść koszty postępowania, biorąc pod uwagę koszty życia w innym państwie członkowskim, w którym ta osoba ma miejsce zamieszkania lub główne miejsce zamieszkania, i może zdecydować o przyznaniu pomocy prawnej na etapie sądowym. W takim przypadku oceny, czy wnioskodawca jest uprawniony do pomocy prawnej, biorąc pod uwagę jego majątek osobisty (lub rodzinny) i dochody osobiste, dokonuje się zgodnie z ustawodawstwem miejsca zamieszkania lub głównego miejsca zamieszkania wnioskodawcy.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Tak, z wyjątkiem sporów transgranicznych. W sporach transgranicznych państwową pomoc prawną przyznaje się w sprawach cywilnych i gospodarczych.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Tak. W przypadku gdy w postępowaniu karnym obecność obrońcy lub upoważnionego pełnomocnika jest obowiązkowa, adwokata świadczącego pomoc prawną na etapie sądowym wyznacza śledczy prowadzący postępowanie przygotowawcze, prokurator lub sąd rozpoznający sprawę.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz wniosku o pomoc prawną na etapie sądowym wraz z dokumentami uzupełniającymi oraz formularz wniosku o państwową mediację pozasądową wraz z dokumentami uzupełniającymi można znaleźć na stronie internetowej dotyczącej państwowej pomocy prawnej: <https://vgtp.lt/en/links/requests>. Formularz wniosku, który składa się w sporach transgranicznych, można znaleźć na [europejskim portalu „e-Sprawiedliwość”](#).

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Dokumenty, które należy złożyć, można znaleźć na stronie internetowej dotyczącej państwowej pomocy prawnej: <https://vgtp.lt/en/links/requests>

W przypadku sporów transgranicznych:

Formularz wniosku o pomoc prawną (podpisany przez osobę składającą wniosek o pomoc prawną lub jej pełnomocnika, który musi przedstawić pełnomocnictwo).

Dowód tożsamości: paszport, dokument tożsamości, zezwolenie na pobyt stały lub czasowy na terytorium Litwy/państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Dokumenty potwierdzające roszczenie (np. orzeczenia sądu już wydane w danej sprawie, umowa, jeżeli roszczenia dotyczą wykonania umowy, itp.).

Zaświadczenie (lub poświadczenie) wydane przez właściwy organ państwa zamieszkania, potwierdzające, że dana osoba jest uprawniona do uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej w swoim państwie zgodnie z przepisami tego państwa.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Do Służby Państwowej Pomocy Prawnej:

Odminių g. 3, 01122 Vilnius

Tel. 8 700 00 211

Faks 8 700 35 004

E-mail: teisinepagalba@vgtp.lt

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Należy zwrócić się do Służby Państwowej Pomocy Prawnej.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Należy złożyć wniosek wraz z niezbędnymi dokumentami do Służby Państwowej Pomocy Prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Służba Państwowej Pomocy Prawnej.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Osoba, której przyznano pomoc prawną polegającą na pokryciu przez państwo 100% kosztów pomocy prawnej, jest zwolniona z obowiązku uiszczenia honorarium adwokackiego oraz kosztów procesu. Osoba, której przyznano pomoc prawną polegającą na pokryciu kosztów przez państwo, pokrywa pozostałą część honorarium adwokackiego oraz kosztów procesu. Należy zauważyć, że nie przewidziano zwolnienia z obowiązku uiszczenia kosztów procesu poniesionych przez stronę przeciwną, a zatem jeżeli dana osoba wszczyna postępowanie sądowe i sąd oddała powództwo, sąd może nałożyć na tę osobę obowiązek pokrycia kosztów sądowych poniesionych przez stronę przeciwną. W takich przypadkach państwo nie zwalnia strony z obowiązku uiszczenia kosztów procesu poniesionych przez stronę przeciwną.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Koszty ponosi osoba, która uzyskała częściową pomoc prawną.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak, pomoc prawna na etapie sądowym obejmuje również sporządzenie apelacji i reprezentację przed sądem apelacyjnym. Warto zauważyć, że jeżeli pomoc prawną na etapie sądowym przyznano w pierwszej instancji, należy złożyć nowy wniosek wraz ze wszystkimi niezbędnymi dokumentami, aby otrzymać pomoc prawną na etapie sądowym przed sądem apelacyjnym, przy czym Służba Państwowej Pomocy Prawnej ocenia, czy wnioskodawca kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej w postępowaniu apelacyjnym.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Tak, jeżeli okaże się, że osoba, której przyznano państwową pomoc prawną, w celu jej uzyskania zataiła informacje lub podała informacje fałszywe. Pomoc prawną można wycofać także na wniosek wnioskodawcy lub jeśli okaże się, że wnioskodawca nadużywa pomocy prawnej, nie współpracuje z adwokatem itp.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Tak. Decyzję wydaną przez Służbę Państwowej Pomocy Prawnej można zaskarżyć do litewskiej Komisji ds. Sporów Administracyjnych (Lietuvos administracinių ginčių komisija) (Vilnius g. 27, Vilnius) lub do Okręgowego Sądu Administracyjnego w Wilnie (Vilniaus apygardos administracinis teismas) (Žygimantų g. 2, Vilnius) w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania decyzji.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Nie.

Ostatnia aktualizacja: 26/02/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Luksemburg

1 Jakiekolwiek koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Pomoc prawną można przeznaczyć na pokrycie następujących kosztów procesu:

- opłaty skarbowej i opłaty rejestracyjnej;
- opłat pobieranych przez sekretariat sądu;
- opłat związanych z czynnościami dokonywanymi przez komorników i ich wynagrodzeń;
- opłat związanych z czynnościami dokonywanymi przez biegłych i ich wynagrodzeń;
- wynagrodzeń tłumaczy pisemnych i ustnych;
- opłat związanych z czynnościami dokonywanymi przez notariuszy i ich wynagrodzeń;
- wynagrodzeń świadków;
- kosztów podróży;
- kosztów publikacji;
- honorariów i uposażeń adwokackich;
- należności i opłat za dokonanie wpisów w rejestrze oraz należności i opłat związanych z hipoteką i zastawem;
- opłat za wydanie zaświadczeń o prawie innego państwa (*certificats de coutume*).

2 Na czym polega pomoc prawna?

Dzięki pomocy prawnej osoba fizyczna, która nie dysponuje wystarczającymi środkami finansowymi, może uzyskać wsparcie lub porady prawne udzielane przez adwokata na potrzeby konkretnej sprawy.

3 Jakiekolwiek wymagania należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Osoby, które nie dysponują wystarczającymi środkami, kwalifikują się do otrzymania pomocy prawnej do celów obrony swoich interesów, o ile są:

- obywatelami luksemburskimi lub
- cudzoziemcami uprawnionymi do osiedlenia się w Luksemburgu lub
- obywatelami państwa członkowskiego Unii Europejskiej lub
- cudzoziemcami traktowanymi na równi z obywatelami luksemburskimi do celów związanych z przyznawaniem pomocy prawnej na mocy umowy międzynarodowej lub
- nielegalnie przebywającymi w Luksemburgu obywatelami państw trzecich – w celu otrzymania zwrotu wynagrodzenia należnego im zgodnie z art. 572-7 kodeksu pracy (Code du Travail).

Pomoc prawną można również przyznać dowolnemu innemu cudzoziemcowi, który nie dysponuje wystarczającymi środkami, w toku postępowania dotyczącego przysługującego mu prawa do azylu, wjazdu na terytorium, pobytu lub osiedlenia się lub postępowania w przedmiocie jego wydalenia. Analizę służącą ustaleniu, czy wnioskodawca dysponuje wystarczającymi środkami, przeprowadza się na podstawie łącznego dochodu brutto i całkowitego majątku wnioskodawcy oraz wszelkich innych członków gospodarstwa domowego.

Powód nie może skorzystać z pomocy prawnej, jeżeli wytoczone przez niego powództwo wydaje się od początku bezpodstawne, gdy ma niewielkie szanse powodzenia lub gdy jego cel wydaje się nieproporcjonalny do potencjalnych kosztów.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowania?

Pomoc prawną można przyznać powodowi albo pozwanemu w postępowaniu procesowym lub nieprocesowym, niezależnie od tego, czy postępowanie to jest prowadzone przed sądem, czy też jest postępowaniem pozasądowym. Z wnioskiem o pomoc prawną można wystąpić w odniesieniu do dowolnego powództwa wytaczanego przed sądy powszechne lub sądy administracyjne.

Pomoc prawną można również przyznać w związku ze środkami zabezpieczającymi i procedurami służącymi wykonaniu orzeczeń sądu lub dowolnego innego tytułu wykonawczego.

Pomoc prawna nie przysługuje jednak właścicielom pojazdów silnikowych w sporach związanych z korzystaniem z takich pojazdów. Podobnie – poza wyjątkowymi i należyście uzasadnionymi przypadkami – z pomocy prawnej nie mogą skorzystać przedsiębiorcy, podmioty prowadzące działalność przemysłową, rzemieślnicy ani specjaliści, jeżeli spór dotyczy prowadzonej przez nich działalności lub wykonywanego przez nich zawodu; ogólnie rzecz biorąc, pomocy prawnej nie można również przyznać w sporach dotyczących działalności o charakterze spekulacyjnym prowadzonej przez osobę ubiegającą się o taką pomoc.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

W wyjątkowych przypadkach prezes właściwej Izby Adwokackiej (Bâtonnier de l'Ordre des Avocats) może – bez konieczności dopełnienia jakichkolwiek dodatkowych formalności – przyznać wnioskodawcy tymczasową pomoc prawną w odniesieniu do wskazanych przez siebie czynności procesowych.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz krajowego wniosku o pomoc prawną można uzyskać w Luksemburgu od Centralnego Biura Pomocy Społecznej (Service Central d'Assistance Sociale, tel. 00 352 475821-1).

Można go również pobrać ze strony internetowej Izby [Izby Adwokackiej Luksemburga](#) lub ze strony internetowej Izby [Izby Adwokackiej Diekirch](#).

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do każdego wniosku o pomoc prawną należy załączyć:

kopię dowodu tożsamości wnioskodawcy;

[zaświadczenie potwierdzające fakt zarejestrowania wnioskodawcy i członków jego gospodarstwa domowego we Wspólnym Ośrodku ds. Zabezpieczenia Społecznego](#) (certificat d'affiliation au Centre Commun de la Sécurité Sociale – CCSS);

w przypadku wnioskodawcy i każdego członka jego gospodarstwa domowego: paski wynagrodzenia (lub zaświadczenie o dochodach wydane przez CCSS – *certificat de revenu*), zaświadczenia o pobieraniu gwarantowanego dochodu minimalnego (*attestations de paiement du revenu d'inclusion sociale* – REVIS), o statusie bezrobotnego lub o pobieraniu emerytury bądź renty lub zaświadczenia dotyczące innych płatności za ostatnie trzy miesiące i wskazujące kwoty brutto (wyciągi bankowe nie są wystarczające);

zaświadczenie o niepobieraniu środków z Krajowego Funduszu Solidarności (Fonds national de solidarité) w odniesieniu do każdej osoby zamieszkującej w gospodarstwie domowym, jeżeli gospodarstwo domowe nie pobiera żadnych środków z funduszu;

jeżeli gospodarstwo domowe otrzymuje lub wypłaca alimenty – dokument wskazujący uiszczoną lub otrzymaną kwotę (np. wyciągi bankowe z ostatnich trzech miesięcy);

zaświadczenie o posiadaniu lub nieposiadaniu prawa własności nieruchomości wydane przez Administrację Podatków Bezpośrednich (Administration des Contributions Directes) w odniesieniu do każdego członka gospodarstwa domowego;

w stosownych przypadkach – dokumenty potwierdzające prawo własności nieruchomości położonych za granicą;

dokumenty potwierdzające posiadanie majątku ruchomego (środków pieniężnych, oszczędności, udziałów/akcji, obligacji itd.);

jeżeli na potrzeby gospodarstwa domowego wynajmowany jest lokal mieszkalny – odpis umowy najmu i potwierdzenie zapłaty czynszu z ostatnich trzech miesięcy;

jeżeli gospodarstwo domowe spłaca kredyt hipoteczny – dowód płatności miesięcznej raty;

dokumenty potwierdzające dochody uzyskane z nieruchomości i ruchomości;

dokumenty dotyczące przedmiotowej sprawy.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Decyzję o przyznaniu pomocy prawnej podejmuje prezes izby adwokackiej właściwej dla miejsca zamieszkania wnioskodawcy lub wyznaczona przez niego osoba. W przypadku wnioskodawców niemających miejsca zamieszkania w Luksemburgu decyzję podejmuje prezes Izby Adwokackiej Luksemburga lub wyznaczona przez niego osoba.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Decyzję prezesa doręcza się wnioskodawcy pocztą.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

W decyzji prezes izby wskazuje imię i nazwisko adwokata odpowiedzialnego za świadczenie pomocy prawnej na rzecz wnioskodawcy i zwraca się do wnioskodawcy o nawiązanie kontaktu z tym adwokatem.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Prezes wyznacza adwokata wskazanego samodzielnie przez wnioskodawcę lub, jeżeli wnioskodawca nie wskazał żadnego adwokata lub jeżeli prezes uzna wybranego przez niego adwokata za nieodpowiedniego, kieruje się w tym względzie własnym uznaniem. Poza przypadkami, w których doszło do wystąpienia określonych przeszkód lub konfliktu interesów, adwokaci mają obowiązek stosować się do wytycznych udzielonych im w tym zakresie.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Co do zasady pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty związane z postępowaniem, procedurami lub środkami, w odniesieniu do których ją przyznano (zob. pkt 1).

Pomoc prawna nie obejmuje jednak zwrotu kosztów sądowych (*indemnités de procédure*) ani odszkodowania z tytułu nadużywania praw procesowych i prowadzenia postępowania w złej wierze.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

W Luksemburgu nie przewidziano możliwości przyznania częściowej pomocy prawnej.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Nie, w tym celu wnioskodawca będzie musiał złożyć nowy wniosek o pomoc prawną.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Prezes izby adwokackiej może cofnąć prawo wnioskodawcy do pomocy prawnej nawet po wszczęciu postępowania lub dokonaniu czynności, w odniesieniu do których przyznano tę pomoc, jeżeli okaże się, że prawo to przyznano na podstawie fałszywych oświadczeń lub nieścisłych dokumentów. Prawo do korzystania z pomocy prawnej można również cofnąć, jeżeli beneficjent uzyska podczas trwania postępowania lub po podjęciu stosownych czynności lub w wyniku postępowania lub podjęcia tych czynności dostęp do środków finansowych, które – w przypadku, gdyby dysponował nimi w dniu wystąpienia o pomoc prawną – uniemożliwiłyby mu skorzystanie z takiego prawa. Beneficjenci pomocy prawnej lub adwokat wyznaczony do świadczenia takiej pomocy mają obowiązek powiadomić prezesa izby o wszelkich tego rodzaju zmianach sytuacji beneficjentów.

Decyzję prezesa o cofnięciu prawa do pomocy prawnej przekazuje się niezwłocznie Ministerstwu Sprawiedliwości (Ministère de la Justice). Administracja ds. Rejestrów i Nieruchomości (Administration de l'Enregistrement et des Domaines) jest odpowiedzialna za odzyskiwanie kwot, które wypłacono już tytułem pomocy prawnej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Wnioskodawcy mogą odwołać się od decyzji prezesa o odmowie lub cofnięciu pomocy prawnej do Rady Dyscyplinarnej i Administracyjnej (Conseil disciplinaire et administratif) – rozstrzygnięcie Rady ma wiążący charakter. Odwołania należy wnosić do prezesa Rady Dyscyplinarnej i Administracyjnej listem poleconym w terminie dziesięciu dni od dnia otrzymania powiadomienia o wydaniu decyzji przez prezesa izby adwokackiej. Po wniesieniu odwołania wnioskodawca zostanie przesłuchany przed Radą lub przed jednym z jej oddelegowanych członków.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Złożenie wniosku o pomoc prawną nie powoduje zawieszenia biegu terminu przedawnienia.

Powiązane strony

[Izba Adwokacka Luksemburga](#)

[Guichet.lu](#)

Ostatnia aktualizacja: 07/03/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Malta

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania sądowego są określone w przepisach. Niektóre należności należy uiścić na początku postępowania sądowego, a inne po jego zakończeniu. Są to zasadniczo opłaty stałe, w tym opłaty sądowe. Opłaty sądowe obejmują opłaty za złożenie pozwu, koszty wezwania świadków do stawienia się przed sądem celem przesłuchania, inne koszty związane z postępowaniem oraz koszty odpisów wyroków. Honoraria adwokatów z tytułu zastępstwa procesowego są – z pewnymi wyjątkami – określone w przepisach. Strony mogą jednak uzgodnić inną wysokość honorarium na piśmie.

Wymienione powyżej opłaty nie obejmują dodatkowych kosztów sądowych, które sąd może ustalić w przypadku zaskarżenia wyroku.

Sąd określa stronę, którą obciążą powyższymi kosztami, w wyroku. Co do zasady stroną pokrywającą te koszty jest strona przegrywająca, ale sąd może postanowić inaczej w zależności od okoliczności sprawy.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna jest formą pomocy opłacanej przez państwo na rzecz osoby, na której wniosek – po dokonaniu oceny jej sytuacji finansowej przez urzędników Biura Pomocy Prawnej (tal-Aġenzija għall-Għajnunha Legali) i ocenie zasadności wniosku przez adwokata ds. pomocy prawnej w zależności od rodzaju sprawy – sporządza się zaświadczenie o zasadności powództwa lub wdania się w spór wnioskodawcy bądź dalszego uczestnictwa wnioskodawcy w postępowaniu, przy czym celem tej pomocy jest zapewnienie dostępu wnioskodawcy do wymiaru sprawiedliwości.

W związku z tym pomoc prawna przysługuje osobom o niskich dochodach, których nie stać na opłacenie zastępstwa procesowego i uzyskanie dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Pomoc prawna pełni ważną funkcję, ponieważ zapewnia dostęp do wymiaru sprawiedliwości i równość wobec prawa oraz gwarantuje prawo do zastępstwa procesowego i sprawiedliwego przesłuchania osobom w trudnej sytuacji finansowej. Równość jest podstawową wartością społeczeństwa demokratycznego.

Pomoc prawna jest dostępna we wszystkich sprawach karnych i w niemal wszystkich sprawach cywilnych. W sprawach cywilnych wnioskodawca musi spełniać określone kryterium finansowe i kryterium dotyczące zasadności sprawy.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

W sprawach cywilnych: pomoc prawną przyznaje się wyłącznie wówczas, gdy wnioskodawca pomyślnie przejdzie ocenę sytuacji majątkowej oraz ocenę zasadności sprawy.

Ocena sytuacji majątkowej: aby wnioskodawca spełniał kryterium finansowe, wartość netto jego majątku, w tym dostępnych środków pieniężnych, w ciągu dwunastu miesięcy bezpośrednio poprzedzających ocenę nie może przekraczać 13 000 euro (lub kwoty ustalonej w przepisach). Ponadto dochód uzyskiwany przez wnioskodawcę w ciągu 12 miesięcy bezpośrednio poprzedzających złożenie wniosku o pomoc prawną nie może przekraczać minimalnego krajowego wynagrodzenia dla osób powyżej 18. roku życia.

W ocenie kryterium dochodowego nie uwzględnia się domowych przedmiotów codziennego użytku będących w posiadaniu wnioskodawcy i członków jego rodziny ani głównego miejsca zamieszkania wnioskodawcy lub należącego do niego majątku (zarówno ruchomości, jak i nieruchomości), jeżeli majątek ten jest przedmiotem postępowania sądowego.

Ocena zasadności sprawy: adwokat ds. pomocy prawnej przeprowadza ocenę zasadności sprawy, aby stwierdzić, czy wnioskodawca ma zasadne prawo do złożenia pozwu lub podjęcia obrony bądź (dalszego) uczestnictwa w postępowaniu sądowym, tj. czy w przypadku wnioskodawcy występuje *probabilis causa litigandi*. Każdą sprawę ocenia się pod względem jej zasadności. Ocenę tę przeprowadza adwokat ds. pomocy prawnej. Bada on okoliczności sprawy, możliwy wynik postępowania oraz szanse powodzenia.

Osoba, która kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej i której sąd wyznaczył adwokata i reprezentanta prawnego (*prokuratur legali*) świadczącego pomoc prawną w sprawach cywilnych, będzie otrzymywał pomoc do czasu ostatecznego zakończenia postępowania.

Sprawy karne: w sprawach karnych nie przeprowadza się oceny sytuacji majątkowej. W postępowaniu uproszczonym przed Sądem Pokoju orzekającym jako sąd karny (Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali) sąd wyznacza adwokata z wykazu adwokatów dyżurnych w danym dniu. W pozostałych sprawach karnych oskarżony zawiadamia sąd, że chce skorzystać z pomocy prawnej; wniosek ten odnotowuje się w aktach sprawy. Sąd przekazuje wniosek wraz ze szczegółowymi danymi oskarżonego do Biura Pomocy Prawnej, które informuje następnie, czy wniosek został uwzględniony, oraz wskazuje imię i nazwisko adwokata.

Postępowanie apelacyjne w sprawach karnych: osoba, która chce złożyć apelację od wyroku Sądu Pokoju i skorzystać w tym celu z usług adwokata w ramach pomocy prawnej, niezwłocznie, tj. w dniu wydania wyroku przez sąd lub w dniu kolejnym, zawiadamia o tym Biuro Pomocy Prawnej, aby można było dokonać niezbędnych czynności. Należy podać szczegółowe dane dotyczące wyroku, aby umożliwić wyznaczonemu adwokatowi Biura Pomocy Prawnej ustalenie, czy istnieją wystarczające podstawy do apelacji.

Osoby przesłuchiwane lub zatrzymane: osoby wezwane celem przesłuchania przez policję lub zatrzymane mają prawo do konsultacji z adwokatem dyżurującym w danym dniu w ramach pomocy prawnej.

Postępowanie

W postępowaniu cywilnym wnioskodawca, który chce umówić się na spotkanie z adwokatem Biura Pomocy Prawnej, w pierwszej kolejności przedkłada wymienione poniżej dokumenty (lub inne stosowne dokumenty w zależności od przypadku) w celu oceny kryterium finansowego oraz ustalenia, czy kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej:

dokument z Departamentu Zabezpieczenia Społecznego (mid-Dipartiment tas-Sigurta' Soċjali) wskazujący wysokość dochodów uzyskanych przez wnioskodawcę w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy;

formularz FS3/paski wynagrodzenia wskazujące dochody z ostatnich dwunastu miesięcy;

wyciąg (*statement*) z każdego rachunku bankowego prowadzonego w imieniu wnioskodawcy obejmujący ostatnie dwanaście miesięcy;

dokument z Urzędu Pracy (mill-Aġenzija tax-Xogħol) potwierdzający historię zatrudnienia wnioskodawcy;

dowód tożsamości lub paszport;

dokumenty otrzymane przez wnioskodawcę z sądu do celów ubiegania się o pomoc prawną;

inne powiązane dokumenty, np.:

w postępowaniach w przedmiocie separacji: akt małżeństwa i akty urodzenia dzieci;

w postępowaniach o unieważnienie małżeństwa lub postępowaniach rozwodowych: odpis umowy separacji;

w postępowaniach o zmianę danych w aktach z rejestru publicznego: akt urodzenia/zgonu/malżeństwa osoby;

w postępowaniach spadkowych: odpis testamentu itd.

Podczas spotkania z urzędnikiem Biura Pomocy Prawnej przeprowadza się ocenę sytuacji majątkowej, aby określić, czy wnioskodawca kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej. Jeżeli wnioskodawca kwalifikuje się do otrzymania tej pomocy, umówione zostaje spotkanie wnioskodawcy z adwokatem Biura Pomocy Prawnej w celu omówienia problemu wnioskodawcy lub przedmiotowej sprawy. Na podstawie oceny zasadności sprawy adwokat Biura Pomocy Prawnej zawiadamia wnioskodawcę, czy istnieją zasadne przesłanki do wniesienia pozwu lub podjęcia obrony, stosownie do przypadku.

Wnioskodawca pomoc prawną po pomyślnym przejściu oceny sytuacji majątkowej i oceny zasadności sprawy. Kwalifikujący się wnioskodawca otrzyma pomoc w wypełnieniu przewidzianego w przepisach formularza wniosku o pomoc prawną oraz złoży przyrzeczenie dotyczące swojej sytuacji majątkowej i zasadności sprawy.

Osoba, która nie przejdzie pomyślnie jednej lub obu ocen, otrzyma pismo, w którym zostanie zawiadomiona o oddaleniu jej wniosku wraz z uzasadnieniem.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawną przysługują osobom fizycznym we wszystkich sprawach karnych i w niemal wszystkich sprawach cywilnych. W sprawach cywilnych otrzymanie takiej pomocy jest uwarunkowane pozytywnym przejściem oceny sytuacji majątkowej i oceny zasadności sprawy.

W sprawach dotyczących poprawienia wpisu w rejestrze lub jego skreślenia bądź wpisania do rejestru aktu urodzenia, małżeństwa lub zgonu nie przeprowadza się jednak oceny sytuacji majątkowej.

Przedsiębiorstwa zarejestrowane na mocy ustawy o spółkach nie mogą skorzystać z pomocy prawnej zgodnie z rozdziałem 12 art. 926 Zbioru Praw Malty.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Zgodnie z przepisami w sprawach pilnych (np. w postępowaniach nakazowych) adwokat Biura Pomocy Prawnej może uzyskać tymczasową zgodę sądu właściwego na dokonanie określonych czynności prawnych w imieniu osoby składającej wniosek o pomoc prawną, przy czym po dokonaniu tych czynności przez adwokata należy przeprowadzić ocenę sytuacji majątkowej i ocenę zasadności sprawy.

Jeżeli na późniejszym etapie sąd właściwy pozbawi wnioskodawcę prawa do pomocy prawnej, czynności prawne dokonane przez adwokata nie staną się bezskuteczne, ale wnioskodawca zostanie pozbawiony możliwości skorzystania z pomocy prawnej i sąd może obciążyć wnioskodawcę kosztami poniesionymi w czasie obowiązywania tymczasowej zgody.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz wniosku można złożyć w siedzibie maltańskiego Biura Pomocy Prawnej z pomocą urzędnika Biura Pomocy Prawnej. Wnioskodawca poświadczając prawdziwość informacji zawartych we wniosku. Wniosek o pomoc prawną można również złożyć do Sądu Cywilnego.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do wniosku o pomoc prawną należy załączyć dokumenty opisane w części „Postępowanie” w odpowiedzi na pytanie nr 3 powyżej.

Dokumenty załączone do wniosku powinny dotyczyć przedmiotu sprawy, w odniesieniu do której osoba wnosi o wszczęcie postępowania. Przykładowo jeżeli osoba złożyła wniosek o unieważnienie małżeństwa, należy załączyć odpis aktu małżeństwa. Na wniosek adwokata Biura Pomocy Prawnej należy mu przekazać dokumenty potrzebne do podjęcia decyzji o uwzględnieniu lub oddaleniu wniosku o pomoc prawną.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Należy złożyć go w siedzibie maltańskiego Biura Pomocy Prawnej: <https://legalaidmalta.gov.mt/en/>

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Osoba ubiegająca się o pomoc prawną zostanie oficjalnie zawiadomiona o decyzji w sprawie wniosku wiadomością SMS, telefonicznie, listownie lub pocztą elektroniczną, w zależności od jej potrzeb. Wnioskodawcy przekazuje się imiona i nazwiska adwokata i reprezentanta prawnego oraz ich numery telefonów komórkowych.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Jeżeli wnioskodawca kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej, przekazane mu zostaną imiona i nazwiska adwokata i reprezentanta prawnego wyznaczonych do udzielenia mu pomocy w postępowaniu. Wnioskodawca ma obowiązek skontaktować się z wyznaczonym adwokatem, aby umówić się z nim na spotkanie w celu omówienia sprawy i dalszego przebiegu postępowania.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Po uwzględnieniu wniosku osobie uprawnionej wyznacza się adwokata i reprezentanta prawnego, którzy figurują w wykazie dostępnym sądowni i których nazwiska znajdują się na kolejnych miejscach w wykazie adwokatów dyżurnych. Jeżeli z uzasadnionych przyczyn wnioskodawca pragnie skorzystać z usług adwokata z dalszego miejsca w wykazie adwokatów dyżurnych zamiast z usług wyznaczonego adwokata, składa stosowny wniosek w sądzie. O zamianie adwokata w ramach pomocy prawnej decyduje sąd w drodze postanowienia.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje koszty sądowe. W związku z tym wnioskodawca jest zwolniony z opłat i zaliczek na poczet kosztów.

Jeżeli wnioskodawca wygra sprawę cywilną, pokrywa honorarium adwokata, reprezentanta prawnego, administratorów, sędziów arbitrażowych i biegłych (w stosownych przypadkach) z otrzymanej kwoty lub z zysków uzyskanych ze sprzedaży ruchomości lub nieruchomości w drodze zasądzonej licytacji, bez uszczerbku dla prawa wnioskodawcy do ubiegania się o zwrot tych kosztów od strony, której sąd nakazał pokrycie takich kosztów.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Na Malcie nie funkcjonuje częściowa pomoc prawna. Oznacza to, że wnioskodawca albo otrzymuje pełną pomoc prawną, albo jego wniosek zostaje oddalony / odrzucony. Jeżeli sąd obciąży kosztami postępowania stronę, która otrzymała pomoc prawną, Sekretarz ds. Sądów Cywilnych (Registrar of Civil Courts and Tribunals) nie może obciążyć strony wygrywającej opłatami za wpis do rejestru.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Jeżeli wnioskodawca kwalifikuje się do otrzymania pomocy prawnej, może skorzystać z niej w sądach każdej instancji, w tym w sądach apelacyjnych.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli sąd poweźmie informację, że w czasie korzystania z pomocy prawnej wnioskodawca był świadomy, że posiada większy majątek lub większe dochody niż określone w przepisach progi uprawniające do otrzymania pomocy prawnej, lub że podczas trwania postępowania wnioskodawca był świadomy, że jego dochody wzrosły i przekroczyły próg określony w przepisach, i nie zgłosił tego sądowi, sąd może uznać to za obrazę sądu. Przeciwno wnioskodawcy może również zostać wszczęte postępowanie w związku z krzywoprzysięstwem.

W obu przypadkach wnioskodawcę obciąża się wszystkimi kosztami postępowania tak, jak gdyby nie otrzymał pomocy prawnej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Nie można zaskarżyć decyzji o odmowie przyznania pomocy prawnej. Jeżeli jednak adwokat Biura Pomocy Prawnej sporządzi sprawozdanie, które nie jest korzystne dla wnioskodawcy, Sąd Cywilny ocenia to sprawozdanie i daje stronom możliwość przedstawienia uwag, zanim postanowi, czy przyjąć to sprawozdanie czy też je odrzucić i uwzględnić wniosek o pomoc prawną.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Złożenie wniosku o pomoc prawną nie powoduje zawieszenia biegu terminu przedawnienia.

Ostatnia aktualizacja: 08/03/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [nl](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Pomoc prawna - Niderlandy

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Aby wnieść sprawę do sądu, powód musi uiścić opłaty sądowe oraz wszelkie opłaty za pomoc adwokata (w sprawach o wartości przedmiotu sporu powyżej 25 000 euro opłaty sądowe ponosi również pozwany). W przypadku rozstrzygnięcia na korzyść powoda sąd zwykle nakłada na stronę przegrywającą obowiązek zwrotu kosztów procesu powoda. W takim przypadku strona przegrywająca pokrywa koszty, które poniósł powód w związku z wniesieniem sprawy do sądu.

2 Na czym polega pomoc prawna?

(Subsydiowana) pomoc prawna to pomoc prawna świadczona na rzecz strony w związku z interesem prawnym, który bezpośrednio dotyczy jej osobiście, o ile ustawa lub związane z nią przepisy przewidują taką pomoc prawną.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Zależy to od dochodu strony i rodzaju interesu prawnego, którego ochrony się dochodzi. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej [Rady Pomocy Prawnej](#) (Raad voor Rechtsbijstand).

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Tak. W Niderlandach (subsydiowana) pomoc prawna jest przyznawana na etapie porady prawnej i we wszystkich rodzajach postępowań. Zobacz jednak również odpowiedź na poprzednie pytanie. W Niderlandach można również skorzystać z subsydiowanej mediacji.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Na gruncie prawa cywilnego można wszcząć postępowanie uproszczone. Na gruncie prawa administracyjnego o zastosowanie środka tymczasowego można wnieść na każdym etapie postępowania – zarówno w przypadku pozwu, jak i odwołania w pierwszej lub drugiej instancji.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

W Niderlandach wniosek o przyznanie subsydiowanej pomocy prawnej składa co do zasady adwokat. Adwokat musi być zarejestrowany w Radzie Pomocy Prawnej. Osoby z innego państwa członkowskiego UE mogą złożyć wniosek za pośrednictwem organu przekazującego w swoim państwie członkowskim (zwykle jest to Ministerstwo Sprawiedliwości, sąd lub inna specjalnie wyznaczona organizacja). Wniosek zostanie przekazany organowi przyjmującemu w Niderlandach – Radzie Pomocy Prawnej.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Stosuje się kryterium dochodowe i kryterium interesu prawnego. Aby przeprowadzić ocenę kryterium dochodowego, Rada Pomocy Prawnej musi dysponować informacjami o wysokości rocznego dochodu wnioskodawcy sprzed dwóch lat. Jeżeli wnioskodawca jest w stanie wykazać, że kwalifikuje się do otrzymania subsydiowanej pomocy prawnej w swoim państwie członkowskim, będzie to wystarczające dla Rady Pomocy Prawnej.

Na potrzeby oceny kryterium interesu prawnego należy przedstawić dokumenty potwierdzające interes prawny w sprawie, np. jaka jest wartość przedmiotu sporu, czy sprawa dotyczy interesów firmy wnioskodawcy lub jakie kroki zostały podjęte w celu rozwiązania sporu.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Raad voor Rechtsbijstand
Postbus 70503
5201 CD Den Bosch
Holandia

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Wnioskodawca oraz, w stosownych przypadkach, jego adwokat otrzymają pisemną decyzję w sprawie ewentualnego uwzględnienia wniosku. Od decyzji odmownej można się odwołać.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Wnioskodawca musi zapłacić składkę na poczet honorarium adwokata, której wysokość określa Rada Pomocy Prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Adwokata w Niderlandach można wybrać samodzielnie. Musi być on jednak zarejestrowany w Radzie Pomocy Prawnej. Więcej informacji można znaleźć na stronie: Znajdź adwokata – [Niderlandzka Izba Adwokacka](#) (Zoek een advocaat – Nederlandse Orde van Advocaten).

W razie potrzeby Rada Pomocy Prawnej, jako organ przyjmujący, może zwrócić się do miejscowego dziekana Niderlandzkiej Izby Adwokackiej o wyznaczenie adwokata.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Nie. Trzeba będzie zapłacić składkę na poczet honorarium adwokata. W przypadku wniesienia sprawy do sądu należy także uiścić opłaty sądowe. Ponadto mogą być pobierane opłaty za korzystanie z usług zewnętrznych biegłych lub komornika. Wreszcie, w przypadku przegrania sprawy, powód może zostać obciążony kosztami procesu (w tym kosztami poniesionymi przez stronę przeciwną).

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Wnioskodawca. Może istnieć możliwość ubiegania się o dofinansowanie w państwie członkowskim pochodzenia.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeśli okaże się, że w wyniku postępowania powód otrzyma (lub będzie mu przysługiwało roszczenie o) kwotę, która przekracza połowę kwoty wolnej od podatku obowiązującej w tym okresie, Rada Pomocy Prawnej może podjąć decyzję o pozbawieniu powoda prawa do subsydiowanej pomocy prawnej. W takim przypadku uznaje się, że dana osoba jest w stanie samodzielnie pokryć koszty pomocy prawnej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Od decyzji Rady Pomocy Prawnej dotyczącej uprawnienia do otrzymania pomocy prawnej można wnieść sprzeciw do Rady Pomocy Prawnej. Od decyzji w sprawie takiego sprzeciwu można się odwołać do sądu okręgowego (*rechtbank*), a w drugiej instancji do Wydziału Sądownictwa Administracyjnego (*Afdeling bestuursrechtspraak*) Rady Stanu (*Raad van State*).

Ostatnia aktualizacja: 21/06/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Austria

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

W toku postępowania cywilnego nalicza się opłaty sądowe. Strony mogą również ponosić koszty związane z usługami biegłych, tłumaczy ustnych i świadków, własne koszty podróży i koszty podróży ewentualnych kuratorów (*Kuratoren*) wyznaczonych przez sąd (dla osób nieobecnych lub potrzebujących kuratora), a także koszty związane z obwieszczeniami publicznymi i usługami zastępstwa procesowego świadczonymi przez adwokata. Początkowo każda ze stron pokrywa swoje własne koszty; strona przegrywająca w postępowaniu cywilnym ma jednak obowiązek zwrócić koszty poniesione przez stronę wygrywającą.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Strona, która nie dysponuje wystarczającymi środkami finansowymi, może wystąpić o pomoc prawną (określaną w austriackim postępowaniu cywilnym jako *Verfahrenshilfe*) w chwili wszczęcia postępowania cywilnego lub na dowolnym etapie tego postępowania. W zależności od treści wniosku pomoc prawna może przybrać formę pełnego lub częściowego zwolnienia z opłat sądowych i pozostałych opłat i wydatków, o których mowa w pkt 1, jak również wyznaczenia adwokata z urzędu.

W przypadku wyznaczenia adwokata pomoc prawna obejmuje również koszty porad prawnych udzielanych przez adwokata przed wszczęciem postępowania.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Pomocy prawnej udziela się wyłącznie w przypadku, gdy strona nie jest w stanie – biorąc pod uwagę jej dochody, majątek i spoczywające na niej zobowiązania alimentacyjne – pokryć kosztów wymienionych w pkt 1 (lub ich części) bez zmniejszenia swojego dochodu poniżej poziomu niezbędnego do utrzymania się na skromnym poziomie.

Pomocy prawnej nie przyznaje się, jeżeli wydaje się, że pozew lub odpowiedź na pozew wniesiono wyraźnie bezpodstawnie lub jeżeli są one pozbawione jakichkolwiek szans powodzenia.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawną przyznaje się w odniesieniu do wszystkich postępowań sądowych w sprawach cywilnych i gospodarczych, a wnioskodawca nie jest zobowiązany do spełnienia żadnych wymogów dotyczących obywatelstwa ani miejsca zamieszkania.

Jeżeli pomoc prawną przyznano w toku postępowania głównego (*Titelverfahren*), obejmuje ona również postępowanie egzekucyjne (*Vollstreckungsverfahren*). Strona, której przyznano pomoc prawną w odniesieniu do konkretnej sprawy w innym państwie członkowskim UE, jest również uprawniona do korzystania z pomocy prawnej w Austrii w toku postępowania związanego z uznaniem i wykonaniem orzeczenia wydanego w tej sprawie.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Nie, ale w przypadku, gdy wniosek o pomoc prawną ma pilny charakter (np. dotyczy usług zastępstwa procesowego w związku z zastosowaniem środków tymczasowych), sąd rozpoznaje go w szczególnie szybkim trybie. Jeżeli sąd rozpoznający sprawę przyzna pomoc prawną w formie wyznaczenia adwokata, właściwa izba wyznacza adwokata na pełnomocnika wnioskodawcy w terminie kilku dni.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

W Austrii odpowiedni formularz („ZPForm 1”) można odebrać osobiście w dowolnym sądzie pierwszej instancji, tzn. w sądzie rejonowym (*Bezirksgericht*) lub sądzie krajowym (*Landesgericht*); można również zwrócić się do sądu z pisemnym wnioskiem o jego wydanie. Formularz ten jest również dostępny w internecie pod adresem <https://portal.justiz.gv.at/at.gv.justiz.formulare/Justiz/Verfahrenshilfe.aspx> oraz w niektórych konsulatach austriackich. Skorzystanie z tego formularza jest obowiązkowe.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Należy dokładnie wypełnić oświadczenie majątkowe załączone do wniosku o pomoc prawną („ZPForm 1”). Obejmuje ono wykaz aktywów (dochody i składniki majątku takie jak nieruchomości, rachunki bankowe, polisy ubezpieczeniowe itp.) oraz pasywów (zobowiązania alimentacyjne itp.), a także informacje na temat wnioskodawcy i jego warunków bytowych. W miarę możliwości do wniosku należy również załączyć dokumenty potwierdzające. Podanie nieprawidłowych lub niekompletnych informacji w oświadczeniu majątkowym jest zagrożone karą grzywny i może stanowić podstawę pociągnięcia wnioskodawcy do odpowiedzialności cywilnej z tytułu wszelkich spowodowanych tym faktem szkód, a także do wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w związku z oszustwem.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek o pomoc prawną („ZPForm 1”) należy złożyć w formie pisemnej lub ustnej w sądzie rozpoznającym sprawę w pierwszej instancji, który wyda postanowienie o przyznaniu pomocy prawnej lub odmowie jej przyznania. Ponadto strona może złożyć wniosek o pomoc prawną w formie ustnej w sądzie krajowym właściwym dla jej miejsca zamieszkania w Austrii, nawet jeżeli sąd ten nie jest właściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy, pod warunkiem że siedziba sądu rozpoznającego sprawę znajduje się poza okręgiem sądowym, w którym znajduje się miejsce zamieszkania strony. W takim przypadku wniosek zostanie przekazany sądowi właściwemu.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Wniosek o pomoc prawną rozpoznaje sąd. Wydane przez sąd postanowienie w tym przedmiocie doręcza się wnioskodawcy.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Jeżeli sąd postanowił, że pomoc prawna będzie obejmowała wyznaczenie adwokata, którego tożsamość została już ustalona (zob. odpowiedź na pytanie nr 11), należy skontaktować się z tym adwokatem.

Co do zasady zaleca się zasięgnięcie porady prawnej u prawnika upoważnionego do reprezentowania strony (adwokata lub notariusza) przed wszczęciem postępowania sądowego.

Jeżeli strona nie jest jednak reprezentowana przez adwokata (i skorzystanie z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez adwokata nie jest wymagane na mocy przepisów), może również wytoczyć powództwo i wnosić wszelkie inne wymagane pisma, wnioski i powiadomienia poza rozprawą w formie ustnej we właściwym rzeczowo sądzie rejonowym lub w sądzie rejonowym właściwym dla jej miejsca zamieszkania.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Jeżeli sąd postanowił, że pomoc prawna będzie obejmowała wyznaczenie adwokata, lokalna izba adwokacka wybierze adwokata z listy swoich członków ułożonej w kolejności alfabetycznej, wskazując kolejną osobę z listy. Wnioskodawca może jednak zaproponować wyznaczenie konkretnego adwokata. Choć wniosek nie jest dla lokalnej izby adwokackiej wiążący, izba z reguły uwzględni go, o ile będzie odpowiednio uzasadniony (np. jeżeli adwokat wyrazi na to zgodę i jest już zaznajomiony ze sprawą).

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Sąd może z urzędu przyznać wnioskodawcy pomoc prawną w pełnym zakresie lub – w zależności od jego sytuacji finansowej i biorąc pod uwagę przewidywane koszty postępowania – zwolnić go wyłącznie z niektórych opłat. Pomoc prawna może obejmować: warunkowe zwolnienie z obowiązku pokrycia opłat sądowych, wynagrodzenia świadków i biegłych, kosztów wymaganych obwieszczeń publicznych, kosztów powołania pełnomocnika i wydatków pieniężnych poniesionych przez pełnomocnika lub adwokata; zwolnienie z obowiązku wniesienia zaliczki na pokrycie kosztów strony przeciwnej; zapewnienie możliwości skorzystania z usług zastępstwa procesowego świadczonych przez urzędnika sądowego lub, w stosownych przypadkach, przez adwokata; zwrot niezbędnych kosztów podróży poniesionych przez stronę w związku z koniecznością stawienia się przed sądem prowadzącym postępowanie w celu złożenia zeznań lub wyjaśnienia okoliczności faktycznych.

Jeżeli jednak wnioskodawca przegra sprawę, będzie zobowiązany do pokrycia kosztów postępowania poniesionych przez stronę wygrywającą.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Jeżeli wnioskodawca poniesie inne niezbędne koszty nieobjęte pomocą prawną przyznaną mu zgodnie z postanowieniem sądu, będzie musiał pokryć je z własnych środków, przynajmniej tymczasowo. Strona przegrywająca w postępowaniu cywilnym będzie jednak ostatecznie zobowiązana do zwrócenia stronie przeciwnej poniesionych przez nią kosztów proporcjonalnie do roszczeń, które sąd rozpoznał na jej niekorzyść (jeżeli np. sąd uzna dwie trzecie roszczeń powoda i jedną trzecią roszczeń pozwanego, pozwany będzie zasadniczo zobowiązany do pokrycia poniesionych przez siebie kosztów i zwrotu jednej trzeciej niezbędnych kosztów poniesionych przez powoda).

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Pomoc prawna obejmuje wszystkie etapy postępowania aż do zakończenia sprawy (uwzględniając wszelkie ewentualne późniejsze postępowania egzekucyjne). Dlatego też udziela się jej również w związku z potencjalnymi środkami zaskarżenia (lub w toku postępowania apelacyjnego).

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Sąd ma obowiązek uchylić postanowienie o przyznaniu pomocy prawnej, jeżeli okaże się, że strona nie spełnia już przesłanek, na podstawie których przyznano tę pomoc (np. sytuacja finansowa strony zmieniła się lub dalsze popieranie powództwa lub wdanie się w spór wydaje się oczywiście bezzasadne lub pozbawione jakichkolwiek szans powodzenia), lub cofnąć pomoc prawną w przypadku przedstawienia dowodów świadczących o tym, że przesłanki przyznania tej pomocy nie były spełnione już w chwili jej przyznania. W tym ostatnim przypadku strona ma obowiązek zwrócić otrzymane kwoty i pokryć honorarium wyznaczonego jej adwokata zgodnie z tabelą stawek za świadczone przez niego usługi.

Strona, która uzyska wystarczające środki finansowe w terminie trzech lat od dnia zakończenia postępowania, jest zobowiązana do spłaty otrzymanej pomocy prawnej, o ile będzie w stanie to zrobić bez uszczerbku dla możliwości utrzymania się na skromnym poziomie. Aby ocenić sytuację finansową strony, sąd zwróci się do niej o przedstawienie aktualnego oświadczenia majątkowego (zwykle przez złożenie dokumentu „ZPForm 1” w określonym terminie po zakończeniu postępowania). W przypadku niezłożenia oświadczenia majątkowego wraz z wymaganymi dokumentami w sądzie w wyznaczonym terminie pomoc prawna może zostać cofnięta, a wypłacone kwoty będą podlegały zwrotowi.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej można zaskarżyć do sądu drugiej instancji, który wyda wiążące rozstrzygnięcie w tej kwestii. Na postanowienie sądu drugiej instancji nie przysługuje skarga rewizyjna do Sądu Najwyższego (Oberster Gerichtshof).

Ostatnia aktualizacja: 05/06/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Polska

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania to koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony przed sądem. Obejmują one koszty sądowe oraz: w przypadku, gdy strona prowadzi proces osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, koszty przejazdów do sądu strony lub jej pełnomocnika oraz równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie, nie więcej jednak, niż równowartość wynagrodzenia jednego profesjonalnego pełnomocnika, zaś w przypadku, gdy strona prowadzi proces przez pełnomocnika, który jest adwokatem, radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, wynagrodzenie tego pełnomocnika.

Koszty sądowe obejmują opłaty i wydatki.

Opłatę wnosi się wraz z wniesieniem pisma podlegającego opłacie. O tym, które pismo podlega opłacie, i w jakiej wysokości, stanowi ustawa z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Ta sama ustawa przewiduje zasady obliczania wysokości wydatków.

Opłacie podlegają w szczególności następujące pisma:

pozew i pozew wzajemny;

pismo zawierające oświadczenie o rozszerzeniu powództwa lub jego zmianie w sposób powodujący wzrost wartości przedmiotu sporu;

apelacja i zażalenie;

skarga kasacyjna i skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia;

sprzeciw od wyroku zaocznego;

zarzuty od nakazu zapłaty;

interwencja główna i uboczna;

wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego,

wniosek o ogłoszenie upadłości,

wniosek o wpis i wykreślenie w księdze wieczystej,

wniosek o wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym i w rejestrze zastawów oraz o zmianę i wykreślenie tych wpisów;

skarga o wznowienie postępowania,

skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego,

skarga na orzeczenie referendarza sądowego,

skarga na czynności komornika;

wniosek o wydanie na podstawie akt: odpisu, wypisu, zaświadczenia, wyciągu, innego dokumentu oraz kopii, a nadto wniosek o wydanie odpisu księgi wieczystej (opłata kancelaryjna).

Wydatki obejmują między innymi:

koszty podróży strony zwolnionej od kosztów sądowych związane z nakazaniem przez sąd jej osobistym stawiennictwem;
zwrot kosztów podróży i noclegu oraz utraconych zarobków lub dochodów świadków w związku ze stawiennictwem w sądzie;
wynagrodzenie i zwrot kosztów poniesionych przez biegłych, tłumaczy oraz kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie;
zryczałtowane koszty przeprowadzenia dowodu z opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów;
wynagrodzenie należne innym osobom lub instytucjom oraz zwrot poniesionych przez nie kosztów;
koszty przeprowadzenia innych dowodów;
koszty przewozu zwierząt i rzeczy, utrzymywania ich lub przechowywania;
koszty osadzenia i pobytu w areszcie;
ryczałty należne kuratorom sądowym za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach: o unieważnienie małżeństwa, o rozwód oraz separację, a także za uczestniczenie przy ustalonych przez sąd kontaktach rodziców z dziećmi;
koszty wystawienia zaświadczenia przez lekarza sądowego;
koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd;
koszty ogłoszeń.

Do uiszczenia kosztów sądowych zobowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie lub powodujące wydatki, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Niektóre podmioty są **zwolnione od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych z mocy prawa** (bez składania wniosku), na przykład:

strona dochodząca ustalenia ojcostwa lub macierzyństwa oraz roszczeń z tym związanych (choć w wypadku gdy powództwo o ustalenie ojcostwa okaże się oczywiście bezzasadne, sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie może obciążyć powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy).

strona dochodząca roszczeń alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obniżenie alimentów;

strona wnosząca o uznanie postanowień umownych za niedozwolone;

pracownik wnoszący powództwo albo składający wniosek o wszczęcie postępowania nieprocesowego, z wyjątkiem spraw, w których wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50.000 złotych, lub osoba wnosząca odwołanie do sądu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych;

strona w sprawach związanych z ochroną zdrowia psychicznego;

osoba ubezwłasnowolniona w sprawach o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia.

Wydatki pokrywa tymczasowo Skarb Państwa, jeśli są związane z czynnością, którą sąd podejmuje z urzędu (np. dopuszcza dowód niewskazany przez stronę). Inne wydatki pokrywa tymczasowo strona, która wniosła o podjęcie czynności połączonej z wydatkami. Sąd może zażądać uiszczenia przez stronę zaliczki na poczet wydatków, a jeśli zaliczka nie zostanie uiszczona w określonym terminie, nie podejmie czynności objętej wnioskiem. O zwrocie zaliczki w przypadku nadpłaty, a także o rozliczeniu wyłożonych kosztów sąd rozstrzyga w orzeczeniu końcowym.

Również w orzeczeniu końcowym sąd rozstrzyga, kto ostatecznie poniesie koszty postępowania i w jakiej części. W postępowaniu procesowym zasadą jest, że wszystkie koszty (to jest zarówno te, które wyłożyła sama, jak i te, które wpłacił przeciwnik) ponosi strona, która przegrała proces. W przypadku częściowego uwzględnienia pozwu sąd może wzajemnie znieść koszty postępowania (orzec, że żadna ze stron nie jest obowiązana do zwrotu kosztów drugiej) lub rozdzielić je stosunkowo (w ten sposób strona, która przegrała w większości, będzie obowiązana zwrócić drugiej stronie określoną przez sąd część wyłożonych przez nią kosztów). W postępowaniu nieprocesowym (w takim trybie prowadzone są liczne rodzaje spraw, np. o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka, o stwierdzenie nabycia spadku czy o zniesienie współwłasności) regułą jest wzajemnie zniesienie kosztów postępowania między uczestnikami, jednak sąd, w zależności od sytuacji, w tym postawy uczestników w postępowaniu, zachowuje prawo do odmiennego rozstrzygnięcia, w tym do nałożenia na jednego tylko uczestnika obowiązku pokrycia wszystkich kosztów, w tym zwrotu wyłożonych środków pozostałym uczestnikom.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawna polega na ułatwieniu dostępu do wymiaru sprawiedliwości osobom, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej lub finansowej.

Pomoc prawna regulowana jest:

- a) w sprawach krajowych przez ustawę Kodeks postępowania cywilnego i ustawę o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;
- b) w sprawach transgranicznych przez ustawę o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania, a uzupełniająco przez ustawy wskazane w lit. a).

Sprawy transgraniczne to sprawy, w których wnioskodawca mający miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (z wyjątkiem Danii) ubiega się o przyznanie prawa pomocy w postępowaniu, które ma być wszczęte lub jest prowadzone w Rzeczypospolitej Polskiej, lub w celu ugodowego załatwienia sporu w sprawie cywilnej, w której jurysdykcja przysługuje sądom polskim. To również sprawy, w których wnioskodawca, który ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej ubiega się o przyznanie prawa pomocy w postępowaniu, które ma być wszczęte lub jest prowadzone w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (z wyjątkiem Danii) lub w celu ugodowego załatwienia sporu w sprawie cywilnej, w której jurysdykcja przysługuje sądom takiego państwa.

Pomoc prawna obejmuje:

zwolnienie od kosztów sądowych, dzięki czemu strona nie musi wykładać środków na pokrywanie opłat i wydatków przy wszczęciu postępowania i w jego toku, w tym wydatków związanych ze swoją podróżą do sądu, jeśli sąd nakazał osobiste stawiennictwo strony;

ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym, w tym celem sporządzenia pisma wszczynającego postępowanie (a w sprawach transgranicznych również celem udzielenia porady prawnej i ugodowego załatwienia sporu poza postępowaniem sądowym), dzięki czemu strona jest reprezentowana przez profesjonalnego prawnika bez konieczności ponoszenia związanych z tym kosztów;

ponadto, w sprawach transgranicznych, gdy wnioskodawca, złożył wniosek o przyznanie prawa pomocy w postępowaniu, które ma być wszczęte lub jest prowadzone w innym państwie członkowskim:

- a) zwolnienie od wydatków obejmujących koszty tłumaczenia wniosku o przyznanie prawa pomocy w innym państwie członkowskim oraz niezbędnych dokumentów uzasadniających ten wniosek;
- b) ustanowienia adwokata albo radcy prawnego w celu udzielenia przez niego wnioskodawcy pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej na potrzeby postępowania, które ma być wszczęte lub jest prowadzone w innym państwie członkowskim, do dnia otrzymania wniosku o przyznanie prawa pomocy przez właściwy organ tego państwa członkowskiego.

Pomoc prawna może mieć charakter pełny lub częściowy. W tym ostatnim wypadku może obejmować samo tylko ustanowienie pełnomocnika z urzędu bez zwolnienia z kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu z częściowym zwolnieniem od kosztów sądowych (np. co do ułamkowej części kosztów, powyżej określonej kwoty lub co do określonego kosztu).

W Polsce można również uzyskać doraźną pomoc prawną bez decyzji sądu, w ramach tak zwanej „nieodpłatnej pomocy prawnej”. Nieodpłatna pomoc prawna regulowana jest przez ustawę z 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej. Nieodpłatna pomoc prawna obejmuje:

nieodpłatne udzielenie porady prawnej przez adwokata lub radcę prawnego, również w zakresie aktualnie toczącego się postępowania sądowego;

nieodpłatne sporządzenie projektu pisma, z wyjątkiem pism procesowych w toczącym się postępowaniu sądowym;

nieodpłatne sporządzenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i/lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w toczącym się postępowaniu sądowym;

nieodpłatną mediację.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Z pomocy prawnej przed sądem może skorzystać zarówno osoba fizyczna jak i osoba prawna, a także jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność sądową.

Osoba fizyczna może skorzystać ze zwolnienia od kosztów sądowych pod warunkiem, że nie jest ona w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny lub ich poniesienie narazi ją na taki uszczerbek.

Osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność sądową może skorzystać ze zwolnienia od kosztów sądowych, jeżeli nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa (z wyjątkiem spółki handlowej, której jedynym wspólnikiem albo akcjonariuszem jest Skarb Państwa), powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

O zwolnieniu od kosztów sądowych mogą ubiegać się także organizacje społeczne, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, w ich własnych sprawach prowadzonych w związku z działalnością społeczną, naukową, oświatową, kulturalną, sportową, dobroczynną, samopomocową, w zakresie ochrony konsumenta, ochrony środowiska i opieki społecznej.

Brak jest ścisłych progów dochodu, poniżej którego pomoc prawna jest należna. Każdorazowo zależy to od uznania sądu, który bierze pod uwagę strukturę dochodów, stan majątku i strukturę wydatków strony, w tym liczbę osób na jego/jej utrzymaniu. Sąd może również ocenić, że strona nie ma wystarczających środków na pokrycie wynagrodzenia pełnomocnika, ale ma wystarczające środki by pokryć część, lub nawet całość, kosztów sądowych.

Co więcej, w postępowaniu krajowym sąd może odmówić ustanowienia pełnomocnika z urzędu nawet wówczas, gdy strona nie ma środków na pokrycie jego wynagrodzenia – jeśli uzna, że udział pełnomocnika w postępowaniu nie jest potrzebny. Dotyczy to w praktyce sytuacji, gdy sprawa nie jest skomplikowana, zwłaszcza, gdy jednocześnie strona w dotychczasowym postępowaniu dała wyraz swego obeznania z przepisami prawa i procedurą.

W postępowaniu transgranicznym, w odniesieniu do osób zamieszkałych lub przebywających na terytorium innego państwa członkowskiego UE, z wyjątkiem Danii, sąd odmawia przyznania prawa pomocy w razie oczywistej bezzasadności dochodzonego roszczenia lub obrony praw. Może również jej odmówić z przyczyn dotyczących istoty sprawy, jeżeli wcześniej zostało przyznane wnioskodawcy w tej sprawie prawo pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem postępowania w sprawie cywilnej, lecz do zawarcia ugody nie doszło.

Warunkiem formalnym uzyskania pomocy prawnej jest złożenie w sądzie wniosku w sposób określony w punktach od 6 do 8 poniżej.

Niezależnie od powyższego osoba, która nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, może na swój wniosek złożony w sądzie, w którym sprawa się toczy (lub w sądzie, w którym sprawa powinna się toczyć, jeśli wniosek składany jest przed wszczęciem postępowania) skorzystać z **nieodpłatnej pomocy tłumacza w toku posiedzenia**. Do takiego wniosku nie stosuje się wymogów formalnych takich, jak dla wniosku o pomoc prawną. Stanowi o tym art. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych. Jednakże zapewnienie nieodpłatnej pomocy tłumacza w celu przetłumaczenia pism i dokumentów niezbędnych do przedłożenia w sądzie, wymaga już złożenia zwykłego wniosku o pomoc prawną.

W ramach nieodpłatnej pomocy prawnej ze wsparcia może skorzystać wyłącznie osoba fizyczna, w tym również przedsiębiorca prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, niezatrudniający innych osób (samozatrudniony), jeśli nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej.

Adwokat lub radca prawny może z ważnych powodów odmówić udzielenia nieodpłatnej pomocy prawnej, informując osobę uprawnioną o innych punktach, w których udzielana jest nieodpłatna pomoc prawna, na obszarze powiatu.

W przypadku stwierdzenia, że przedstawiłoby przez osobę uprawnioną problem nie może być rozwiązany w całości albo części poprzez udzielenie nieodpłatnej pomocy prawnej, w szczególności stwierdzenia, że problem nie ma wyłącznie charakteru prawnego, adwokat lub radca prawny informują osobę uprawnioną o możliwościach uzyskania innej stosownej pomocy w jednostkach nieodpłatnego poradnictwa. Udzielenie takiej informacji może polegać również na przekazaniu oferty jednostki nieodpłatnego poradnictwa, w formie karty informacyjnej poradnictwa.

Ponadto, gdy nieodpłatna pomoc prawna miałaby objąć nieodpłatną mediację, wyłączone spod jej zakresu są sprawy, w których sąd lub inny organ skierowały sprawę do postępowania mediacyjnego oraz sprawy, w których zachodzi uzasadnione podejrzenie, że w relacji stron występuje przemoc.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Tak. Pomoc prawną można uzyskać we wszystkich sprawach cywilnych, w tym w sprawach rodzinnych, w sprawach gospodarczych, w sprawach dotyczących stosunku pracy oraz sprawach dotyczących ubezpieczeń społecznych (np. rent i emerytur).

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Nie przewidziano odrębnej procedury, które miałyby zastosowanie w sytuacjach wyjątkowych.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Nie istnieje urzędowy formularz wniosku o pomoc prawną w postępowaniu krajowym. Wniosek ma po prostu formę pisemną lub ustną do protokołu.

W sprawach transgranicznych wniosek może być złożony na urzędowym formularzu, o treści określonej w załączniku do decyzji Komisji nr 2004/844/WE z dnia 9 listopada 2004 r. ustanawiającej wzór formularza wniosku o pomoc prawną zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimum wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze. Formularze te można uzyskać w sekretariatach sądów, w których postępowanie toczy się lub ma być wszczęte. Dostępne są również na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Użycie formularza nie jest jednak obowiązkowe. Wniosek powinien zawierać oświadczenie wnioskodawcy obejmujące dane o jego stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Wniosek o przyznanie prawa pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem postępowania w sprawie cywilnej powinien ponadto zawierać szczegółowe przedstawienie okoliczności faktycznych tej sprawy.

Zastosowanie formularza jest obowiązkowe jedynie w przypadku tych spraw transgranicznych, w których postępowanie toczy się w innym państwie członkowskim z udziałem osoby będącej obywatelem polskim lub posiadającej prawo stałego pobytu na terytorium Polski.

W sprawach transgranicznych wniosek może zostać złożony nie tylko w języku polskim ale również w języku angielskim.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu krajowym należy załączyć oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, według wzoru określonego w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Wzory dostępne są w formie elektronicznej na stronach internetowych sądów, na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości oraz w formie papierowej w sekretariatach sądów, w języku polskim. Jest to wymóg formalny, a **nieuzupełnienie takiego braku w terminie tygodnia od wezwania przez sąd spowoduje zwrot wniosku**. Jeśli zaś

podane we wniosku okoliczności budzą wątpliwości, sąd może zarządzić dochodzenie w celu zbadania rzeczywistej sytuacji wnioskodawcy, w szczególności, zażądać od niego dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów.

W postępowaniu transgranicznym osoba, która zamieszkuje lub przebywa na stałe w innym państwie członkowskim UE, z wyjątkiem Danii, obowiązana jest załączyć do takiego wniosku:

dokumenty potwierdzające dane zawarte we wniosku;

dokumenty potwierdzające obywatelstwo, miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu wnioskodawcy, a jeżeli wnioskodawca nie ma obywatelstwa państwa członkowskiego – dokument potwierdzający, że wnioskodawca przebywa na terytorium państwa członkowskiego zgodnie z prawem tego państwa;

oświadczenie wnioskodawcy wskazujące, czy wnioskodawcy zostało już wcześniej przyznane prawo pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu w tej sprawie, a jeżeli prawo takie było już przyznane, lecz nie doszło do zawarcia ugody, to z jakich przyczyn do zawarcia ugody nie doszło.

Dokumenty te powinny zostać złożone w tłumaczeniu na język polski lub angielski, dokonany przez osobę uprawnioną do dokonywania tłumaczeń w państwie członkowskim, z którego pochodzi wniosek.

Jeżeli wniosek w postępowaniu transgranicznym nie zawiera wszystkich wymaganych informacji albo budzi wątpliwości co do prawdziwości sąd wezwie wnioskodawcę do dodatkowych wyjaśnień lub dokumentów, w wyznaczonym terminie, nie dłuższym niż miesiąc. Dokumentami tymi mogą być w szczególności odpisy zeznań podatkowych, wyciągi lub wykazy z posiadanych rachunków bankowych, depozytów bankowych, papierów wartościowych oraz zaświadczenia o wysokości wynagrodzeń za pracę, honorariów i innych należności i otrzymywanych świadczeń, w tym emerytur, rent i alimentów. **Po bezskutecznym upływie terminu sąd rozpoznaje wniosek na podstawie przedstawionych danych.**

W praktyce wskazane jest, by dla przyspieszenia rozpoznania wniosku zarówno w postępowaniu krajowym jak i w postępowaniu transgranicznym załączać do wniosku od razu wszystkie dokumenty, które wnioskodawca uważa za niezbędne dla udokumentowania jego sytuacji finansowej, w szczególności takie, które wskazano powyżej.

W systemie nieodpłatnej pomocy prawnej do wniosku załącza się oświadczenie, że wnioskodawca nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej. Osoba korzystająca z nieodpłatnej pomocy prawnej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej dodatkowo składa oświadczenie o niezatrudnianiu innych osób w ciągu ostatniego roku. Oświadczenia składa się według ustalonego wzoru, dostępnego w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej. Oświadczenie składa się osobie udzielającej nieodpłatnej pomocy prawnej.

Jako że nieodpłatna pomoc prawna jest udzielana w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej często bezpośrednio po złożeniu wniosku, składając wniosek należy również mieć przy sobie dokument tożsamości oraz wszelkie niezbędne dokumenty obrazujące problem prawny tak, aby udzielona pomoc była skuteczna.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu należy złożyć w sądzie, w którym postępowanie w sporze krajowym ma być wszczęte albo już się toczy.

Osoba fizyczna mająca miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w państwie członkowskim Unii Europejskiej (z wyłączeniem Królestwa Danii), która ubiega się o pomoc prawną w postępowaniu transgranicznym które ma być wszczęte lub jest prowadzone przed sądem polskim może złożyć wniosek o przyznanie prawa pomocy w sądzie, w którym ma być wszczęte lub jest prowadzone postępowanie rozpoznawcze. Jeżeli wniosek dotyczy przyznania prawa pomocy w postępowaniu wykonawczym albo egzekucyjnym, składa się go w sądzie rejonowym, w którego obszarze właściwości jest lub ma być wykonane orzeczenie lub prowadzona egzekucja. Wniosek o przyznanie prawa pomocy można złożyć również za pośrednictwem Ministerstwa Sprawiedliwości Rzeczypospolitej Polskiej lub za pośrednictwem wyznaczonego w tym celu właściwego organu państwa członkowskiego, w którym wnioskodawca ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Ministerstwo Sprawiedliwości niezwłocznie przekazuje wniosek do właściwego sądu.

Osoba fizyczna mająca miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w Polsce, ubiegająca się o prawo pomocy w postępowaniu, które ma być wszczęte lub jest prowadzone w innym państwie członkowskim (z wyłączeniem Królestwa Danii), może złożyć wniosek o przyznanie tego prawa do sądu właściwego innego państwa członkowskiego. Wniosek może być złożony również za pośrednictwem sądu okręgowego właściwego dla miejsca jego zamieszkania lub zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej.

Wniosek o pomoc prawną w ramach systemu nieodpłatnej pomocy prawnej składa się w jednym z punktów nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie Polski, wyznaczonych w powiatach i miastach na prawach powiatu. Mapa punktów wraz z danymi teleadresowymi znajduje się na stronie: <https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/>

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Sąd polski doręcza wnioskodawcy postanowienie wydane w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Informację o stanie rozpoznania wniosku a także o tym, czy wniosek został uwzględniony czy oddalony można uzyskać również telefonicznie lub pocztą elektroniczną w sekretariacie sądu.

W systemie nieodpłatnej pomocy prawnej informacja o tym, czy wnioskodawca został zakwalifikowany do uzyskania pomocy prawnej przekazywana jest bezpośrednio w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

W przypadku uzyskania zwolnienia od kosztów sądowych nie są wymagane dalsze działania. Jednakże, jeśli istnieją wydatki, które strona zwolniona od kosztów musi ponieść celem zapewnienia ochrony swych praw (jak tłumaczenie dokumentów, czy podróż do sądu w przypadku nałożenia obowiązku osobistego stawiennictwa) strona winna złożyć w sądzie wniosek o przyznanie zaliczki na pokrycie tych kosztów. W przeciwnym razie może się okazać, że sąd będzie oczekiwał tymczasowego wyłożenia środków przez stronę zwolnioną od kosztów sądowych, które to środki następnie będą jej zwrócone. W przypadku przyznania zaliczki należy się z niej rozliczyć na podstawie rachunków, w terminie miesiąca od otrzymania zaliczki, nie później jednak niż przed wydaniem postanowienia rozstrzygającego o końcowym rozliczeniu kosztów postępowania.

W wypadku ustanowienia adwokata lub radcy prawnego stosownym jest nawiązanie z nim kontaktu. Może się zdarzyć, że sąd doręczy wnioskodawcy odpis postanowienia o ustanowieniu adwokata lub radcy prawnego bez informacji o imieniu, nazwisku i adresie do doręczeń wyznaczonego adwokata lub radcy prawnego. Informacje te sąd doręczy wnioskodawcy w kolejnym piśmie, po uzyskaniu informacji z właściwej okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych.

Osoba, która uzyskała od sądu zwolnienie od kosztów sądowych w całości lub w części przed wszczęciem postępowania sądowego, składa do sądu odpis postanowienia o zwolnieniu od kosztów sądowych wraz z pozwem lub innym pismem wszczynającym postępowanie.

W systemie nieodpłatnej pomocy prawnej w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej osoba otrzymuje pomoc prawną w oczekiwanej formie bezpośrednio w punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Adwokata lub radcę prawnego, stosownie do postanowienia sądu, wyznacza właściwa okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych, ale jeśli we wniosku wskaże się konkretnego pełnomocnika, to w miarę możliwości i porozumieniu z nim, on zostanie wyznaczony jako pełnomocnik strony wnioskującej. Adwokat lub radca prawny mogą odmówić prowadzenia sprawy z ważnych powodów, w takim wypadku organ samorządu zawodowego wskaże innego pełnomocnika. Również z ważnych powodów można domagać się w toku postępowania zmiany wyznaczonego już pełnomocnika.

Możliwe jest wskazanie we wniosku preferencji co do języka obcego, którym winien włączyć pełnomocnik, jak również co do zawodu prawniczego, z którego powinien pochodzić pełnomocnik, w szczególności, czy powinien on być adwokatem czy radcą prawnym. W praktyce sąd stosuje się do takich wskazań.

W systemie nieodpłatnej pomocy prawnej brak możliwości wyboru adwokata lub radcy prawnego. Pomoc prawna jest udzielana przez adwokata lub radcę prawnego pełniącego dyżur w wybranym przez wnioskodawcę punkcie pomocy prawnej lub przez upoważnionego przez niego aplikanta.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Strona, która została zwolniona od kosztów sądowych w całości nie uiszcza opłat sądowych i nie ponosi wydatków. Strona, która została zwolniona od kosztów sądowych w części, musi uiścić opłaty sądowe i ponieść wydatki w części nieobjętej zwolnieniem. Jeżeli strona ta wygra sprawę, sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie zasądzi zwrot tych kosztów na jej rzecz od strony przegrywającej.

Jeżeli strona zwolniona od kosztów sądowych w całości lub w części przegra sprawę, sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie nałoży na nią obowiązek zwrotu kosztów postępowania, które poniósł przeciwnik (ale nie tych, które poniósł Skarb Państwa).

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Osoba, która została zwolniona od kosztów sądowych w części, ma obowiązek pokryć pozostałe koszty sądowe.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Przyznanie pomocy prawnej w sądzie I instancji obejmuje także postępowanie odwoławcze i egzekucyjne. Strona, która nie była reprezentowana przez pełnomocnika (np. adwokata) w I instancji, może wystąpić o taką formę pomocy w II instancji. W przypadku konieczności złożenia nadzwyczajnego środka zaskarżenia należy przedłożyć specjalny wniosek, co doprowadzi do wydania szczególnej decyzji odnoszącej się wyłącznie do danej czynności prawnej.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Pomoc prawna zarówno w zakresie zwolnienia od kosztów sądowych, jak i w zakresie ustanowienia pełnomocnika z urzędu może zostać cofnięta, jeżeli okaże się, że okoliczności, na których podstawie ją przyznano, nie istniały lub przestały istnieć. W obu wypadkach strona zobowiązana jest uiścić wszystkie przepisane opłaty oraz zwrócić wydatki, jednakże w drugim wypadku sąd może obciążyć stronę tym obowiązkiem także częściowo, stosownie do zmiany, jaka nastąpiła w jej stosunkach.

Stronę, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, sąd, cofając zwolnienie, skazuje na grzywnę w wysokości do 1000 złotych, a stronę, która w takich okolicznościach uzyskała ustanowienie pełnomocnika z urzędu, na grzywnę w wysokości do 3000 złotych. Niezależnie od obowiązku uiszczenia grzywny strona powinna uiścić wszystkie przepisane opłaty i pokryć obciążające ją wydatki albo uiścić wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu.

Osobę, która ponownie zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, świadomie podając nieprawdziwe okoliczności o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, sąd, odrzucając wniosek, skazuje na grzywnę w wysokości do 2000 złotych.

Na postanowienie o wymierzeniu stronie grzywny przysługuje zażalenie na zasadach jak opisane w punkcie 16 poniżej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Tak. Na postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych lub o odmowie ustanowienia pełnomocnika z urzędu przysługuje zażalenie lub, jeśli postanowienie wydał referendarz sądowy, skarga na orzeczenie referendarza sądowego. **Przed zaskarżeniem orzeczenia należy złożyć wniosek o sporządzenie jego pisemnego uzasadnienia, w terminie tygodnia od doręczenia orzeczenia. Następnie, po otrzymaniu orzeczenia z pisemnym uzasadnieniem, w terminie tygodniowym wnosi się środek zaskarżenia, adresując go do sądu, który wydał orzeczenie.** Zarówno wniosek o sporządzenie pisemnego uzasadnienia jak i zażalenie lub skarga na orzeczenie referendarza, są wolne od opłat. Podobną procedurę stosuje się w przypadku cofnięcia uprzednio przyznanego zwolnienia od kosztów sądowych lub ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Nie jest natomiast możliwe zaskarżenie odmowy udzielenia pomocy prawnej, o którą zwrócono się w ramach systemu nieodpłatnej pomocy prawnej.

Dalsze informacje

ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;

ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;

ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania;

2004/844/WE: Decyzja Komisji z dnia 9 listopada 2004 r. ustanawiająca wzór formularza wniosku o pomoc prawną zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimum wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze;

ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

strony internetowe poszczególnych sądów rejonowych i okręgowych;

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

W przypadku wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, ani złożenie wniosku ani zaskarżenie orzeczenia odmawiającego udzielenia zwolnienia co do zasady nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania, chyba że chodzi o zwolnienie powoda od kosztów sądowych na skutek wniosku zgłoszonego w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa. W przypadku prawomocnego oddalenia wniosku złożonego przed upływem terminu do opłacenia pisma, termin na wniesienie opłaty biegnie na nowo od dnia doręczenia wezwania do wniesienia opłaty albo, w określonych wypadkach gdy strona jest reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego, od dnia doręczenia postanowienia oddalającego wniosek o zwolnienie od kosztów. Jednak ewentualny ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych oparty na tych samych okolicznościach nie ma już wpływu na bieg terminu do opłacenia pisma.

Również w przypadku wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, ani złożenie wniosku, ani zaskarżenie orzeczenia odmawiającego jego ustanowienia co do zasady nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania, chyba że chodzi o wniosek zgłoszony w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa. Sąd może jednak wstrzymać rozpoznanie sprawy aż do prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku i w związku z tym nie wyznaczać rozprawy, a wyznaczoną rozprawę odwołać lub odroczyć.

W sytuacji, gdy dla określonej czynności procesowej obowiązkowe jest zastępstwo prawne przez adwokata lub radcę prawnego (złożenie skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania, niektórych zażaleń na postanowienia sądu) złożenie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu przed upływem terminu do dokonania takiej czynności, przerywa bieg tego terminu. Zarówno w przypadku uwzględnienia wniosku jak i jego oddalenia, termin biegnie na nowo. Jednak ewentualny ponowny wniosek oparty na tych samych okolicznościach nie ma już wpływu na bieg terminu.

Dalsze informacje

ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych;

ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;

ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o prawie pomocy w postępowaniu w sprawach cywilnych prowadzonym w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz o prawie pomocy w celu ugodowego załatwienia sporu przed wszczęciem takiego postępowania;

2004/844/WE: Decyzja Komisji z dnia 9 listopada 2004 r. ustanawiająca wzór formularza wniosku o pomoc prawną zgodnie z dyrektywą Rady 2003/8/WE w celu usprawnienia dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sporach transgranicznych poprzez ustanowienie minimum wspólnych zasad odnoszących się do pomocy prawnej w sporach o tym charakterze;

ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej;

<http://www.darmowapomocprawna.ms.gov.pl/>;

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze>

strony internetowe poszczególnych sądów rejonowych i okręgowych;

Ostatnia aktualizacja: 19/07/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Portugalia

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Zgodnie z art. 529 [portugalskiego kodeksu postępowania cywilnego \(Código de Processo Civil\)](#) koszty i wydatki związane z postępowaniem sądowym obejmują:

(i) opłaty sądowe (*taxa de justiça*);

(ii) wydatki związane ze sprawą (*encargos*);

(iii) koszty ponoszone przez strony (*custas de parte*).

Mówiąc bardziej szczegółowo:

(i) Opłaty sądowe uiszcza każda ze stron postępowania sądowego, które ma zostać wszczęte. Opłaty sądowe oblicza się zgodnie z wartością przedmiotu sporu lub złożonością sprawy na podstawie [rozporządzenia w sprawie opłat sądowych \(Regulamento das Custas Processuais\)](#) i tabel załączonych do tego rozporządzenia. Opłaty sądowe wyraża się w tzw. jednostkach rozrachunkowych (*unidades de conta – UC*), które określono w art. 5 rozporządzenia w sprawie opłat sądowych. W 2023 roku wartość jednostki rozrachunkowej nie zmienia się i wynosić będzie 102 euro. Wartość ta może się jednak zmienić na przestrzeni czasu.

(ii) Wydatki związane ze sprawą to wydatki ponoszone w wyniku postępowania sądowego (np. wynagrodzenia biegłych, koszty usług tłumaczenia ustnego itd.) w związku z czynnościami podejmowanymi na wniosek stron lub zarządzonymi przez sędziego – zob. art. 16 rozporządzenia w sprawie opłat sądowych.

(iii) Koszty ponoszone przez strony obejmują wydatki każdej ze stron w toku postępowania; zgodnie z art. 26 rozporządzenia w sprawie opłat sądowych strona przegrywająca pokrywa koszty poniesione przez stronę przeciwną (np. honorarium adwokata wraz z poniesionymi przez niego wydatkami; koszty komornika sądowego itd.).

2 Na czym polega pomoc prawna?

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości zabezpieczono w [ustawie nr 34/2004 z dnia 29 lipca 2004 r.](#)

Zgodnie z art. 6 ustawy nr 34/2004 ochrona prawna jest dostępną w dwóch formach:

(i) porad prawnych,

(ii) pomocy prawnej.

Mówiąc bardziej szczegółowo:

(i) Zgodnie z art. 14 i 15 ustawy nr 34/2004 porady prawne polegają na technicznym objaśnieniu przepisów, które mają zastosowanie do konkretnych okoliczności lub spraw, oraz są udzielane przez adwokatów.

(ii) Zgodnie z art. 16 ustawy nr 34/2004 pomocy prawnej udziela się w następujących formach:

zwolnienia z opłat sądowych i innych wydatków związanych ze sprawą;

wyznaczenia pełnomocnika procesowego (np. adwokata lub doradcy prawnego – *solicitador*) oraz opłacenia jego honorarium i pozostałych wydatków (np. kosztów podróży);

pokrycia kosztów pełnomocnika z urzędu (np. obrońcy w postępowaniu karnym);

rozłożenia płatności opłat sądowych i innych wydatków związanych ze sprawą na raty;

wyznaczenia pełnomocnika procesowego oraz rozłożenia płatności należnego honorarium i pozostałych wydatków na raty;

rozłożenia płatności opłat i kosztów pełnomocnika z urzędu na raty;

wyznaczenia komornika sądowego i pokrycia odnośnej opłaty (np. opłaty za doręczenie wezwania do stawienia się przed sądem, za czynności niezbędne do przeprowadzenia zajęcia majątku oraz za inne czynności egzekucyjne).

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Zgodnie z art. 7 ustawy nr 34/2004 ochronę prawną mogą otrzymać następujące kategorie osób, o ile udowodnią, że są w trudnej sytuacji finansowej:

obywatele Portugalii;

obywatele Unii Europejskiej;

cudzoziemcy i bezpaństwowcy posiadający ważny dokument uprawniający ich do pobytu w państwie członkowskim Unii Europejskiej;

cudzoziemcy, którzy nie posiadają ważnego dokumentu uprawniającego ich do pobytu w państwie członkowskim Unii Europejskiej – jeżeli prawo obowiązujące w ich państwach pochodzenia przyznaje analogiczne prawo obywatelom portugalskim;

organizacje nienastawione na zysk mogą uzyskać ochronę prawną wyłącznie w formie pomocy prawnej.

Uwaga: podmioty o charakterze zarobkowym i przedsiębiorstwa indywidualne z ograniczoną odpowiedzialnością (*estabelecimentos individuais de*

responsabilidade limitada) nie mogą korzystać z ochrony prawnej.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Zgodnie z art. 17 ustawy nr 34/2004 i art. 7 [ministerialnego zarządzenia wykonawczego nr 46/2015 z 23 lutego 2015 r. \(Portaria n.º 46/2015\)](#) system pomocy prawnej ma zastosowanie do:

wszystkich sądów bez względu na rodzaj postępowania;

sądów pokoju;

systemów alternatywnego rozwiązywania sporów, np. mediacji publicznej (*mediação pública*), w tym mediacji w sprawach rodzinnych lub z zakresu prawa pracy;
postępowań prowadzonych przez urzędy rejestrowe;
postępowań w sprawie spisów inwentarza prowadzonych przez notariuszy;
postępowań w sprawie wykroczeń o charakterze administracyjnym.

Przydatne linki:

[System państwowej mediacji rodzinnej \(w języku portugalskim\)](#)

[System państwowej mediacji w sprawach z zakresu prawa pracy \(w języku portugalskim\)](#)

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

W sprawach pilnych, jeżeli konieczne jest uiszczenie opłat sądowych i pokrycie pozostałych wydatków związanych ze sprawą, a ostateczna decyzja w sprawie wniosku o pomoc prawną jeszcze nie zapadła, wnioskodawca przedstawia dokument potwierdzający złożenie takiego wniosku, a następnie postępuje w sposób opisany poniżej (zob. art. 29 ust. 5 ustawy nr 34/2004).

Jeżeli decyzja właściwego organu ds. zabezpieczenia społecznego nie jest jeszcze znana, termin uiszczenia płatności zostaje zawieszony do czasu przekazania tej decyzji wnioskodawcy.

Jeżeli organ ds. zabezpieczenia społecznego podjął już decyzję o przyznaniu pomocy prawnej w formie rozłożenia płatności na raty, płatność pierwszej raty następuje w ciągu 10 dni od dnia przekazania decyzji wnioskodawcy, przy czym w razie uchylecia wspomnianej decyzji kwota ta podlega późniejszemu zwrotowi.

Jeżeli organ ds. zabezpieczenia społecznego podjął już decyzję o odmowie przyznania pomocy prawnej, wspomniane opłaty i wydatki należy pokryć w ciągu 10 dni od dnia przekazania decyzji wnioskodawcy, przy czym w razie uchylecia wspomnianej decyzji kwota ta podlega późniejszemu zwrotowi.

Jeżeli w ciągu 30 dni organ nie podejmie żadnej decyzji w sprawie wniosku o ochronę prawną (porady prawne lub pomoc prawną), dorozumiewa się, że wniosek został uwzględniony, a zainteresowana strona może powołać się na taką dorozumianą zgodę przed sądem lub portugalską Izbą Adwokacką (Ordem dos Advogados) w zależności od formy ochrony prawnej, której dotyczył wniosek – zob. art. 25 ustawy nr 34/2004.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularze niezbędne do złożenia wniosku o ochronę prawną w formie porad prawnych lub w formie dowolnej innej pomocy prawnej, w tym formularz o pomoc prawną w innym państwie członkowskim, można pobrać ze [strony internetowej portugalskiego systemu zabezpieczenia społecznego \(w języku portugalskim\)](#).

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Wykaz dokumentów, które należy załączyć do wniosku, znajduje się w praktycznym przewodniku po ochronie prawnej („Guia Prático Protecção Jurídica”) wydanym przez portugalski Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Instituto da Segurança Social, I.P.) i opublikowanym na stronie internetowej tej instytucji w sekcji pt. „Guias Práticos” („Praktyczne przewodniki”), dostępnym poniżej:

[Strona internetowego portugalskiego systemu zabezpieczenia społecznego](#)

[Praktyczny przewodnik po ochronie prawnej \(w języku portugalskim\)](#)

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek i załączone do niego dokumenty można złożyć osobiście lub wysłać pocztą tradycyjną, faksem bądź pocztą elektroniczną do dowolnego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który zapewnia bezpośrednią obsługę interesantów.

Wykaz głównych oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dla każdego dystryktu oraz ich adresy, numery faksu i adresy poczty elektronicznej znajdują się [tutaj \(strona w języku portugalskim\)](#).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Decyzję o przyznaniu pomocy prawnej wydaje główny kierownik oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwego dla miejsca pobytu lub siedziby wnioskodawcy, wskazując w niej przyznaną formę pomocy prawnej. Jeżeli wnioskodawca nie ma miejsca pobytu w Portugalii, decyzję tę podejmuje główny kierownik oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, do którego złożono wniosek – zob. art. 20 i 29 ustawy nr 34/2004.

Zgodnie z art. 26 ustawy nr 34/2004 decyzja o przyjęciu wniosku o pomoc prawną musi zostać doręczona wnioskodawcy. Co do zasady doręczenie takie odbywa się na adres wskazany przez wnioskodawcę w formularzu jako adres korespondencyjny.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Jeżeli wnioskodawcy wyznaczono pełnomocnika procesowego, wnioskodawca otrzymuje informacje dotyczące adresu kancelarii tego pełnomocnika oraz zostaje pouczone o obowiązku pełnej współpracy z pełnomocnikiem i o możliwej utracie prawa do pomocy prawnej w razie niedopełnienia tego obowiązku. Aby skorzystać z pomocy prawnej w formie zwolnienia z całości lub z części opłat sądowych i wydatków związanych ze sprawą, które poniósł sąd, wnioskodawca przedstawia dokument potwierdzający przyznanie takiej pomocy w terminie wyznaczonym na uiszczenie opłat sądowych.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Pełnomocnika procesowego wyznacza portugalska Izba Adwokacka, która stosownie zawiadamia o tym wnioskodawcę zgodnie z art. 30 i 31 ustawy nr 34/2004.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje wydatki określone w art. 16 ustawy nr 34/2004, tj.:

opłaty sądowe i inne wydatki związane ze sprawą;

koszty zastępstwa procesowego;

honorarium obrońcy z urzędu;

rozłożenie płatności opłat sądowych i innych wydatków związanych ze sprawą na raty;

rozłożenie płatności kosztów zastępstwa procesowego na raty;

rozłożenie płatności honorarium obrońcy z urzędu na raty;

koszty komornika sądowego;

pokrycie wydatków wynikających z transgranicznego charakteru sprawy, jeżeli wnioskodawca ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Zgodnie z art. 29 ust. 4 i 5 ustawy nr 34/2004 wnioskodawca pokrywa wszelkie pozostałe koszty. Jeżeli wnioskodawca wygra jednak sprawę, może się ubiegać o zwrot kosztów poniesionych przez niego jako stronę postępowania zgodnie z art. 26 rozporządzenia w sprawie opłat sądowych.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak, pomoc prawna przysługuje również w postępowaniu apelacyjnym i obejmuje wszelkie późniejsze postępowania powiązane ze sprawą, w odniesieniu do której przyznano pomoc prawną. Jeżeli pomoc prawną przyznano w postępowaniu powiązanim z postępowaniem głównym, można z niej skorzystać również w postępowaniu głównym. Pomoc prawna przysługuje również w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym w związku z wyrokiem sądu wydanym w postępowaniu, w odniesieniu do którego przyznano pomoc prawną – zob. art. 18 ustawy nr 34/2004.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Tak, przyznana pomoc prawną można cofnąć w pełni albo częściowo przed zakończeniem postępowania w sytuacjach, o których mowa w art. 10 ustawy nr 34/2004. Dotyczy to sytuacji, w których po uzyskaniu pomocy prawnej wnioskodawca lub członkowie jego rodziny otrzymali środki finansowe wystarczające do zabezpieczenia swoich interesów. Wówczas wnioskodawca ma obowiązek złożyć oświadczenie, że jest w stanie w całości albo częściowo zabezpieczyć swoje interesy bez ochrony prawnej. W przeciwnym razie grożą mu określone sankcje.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Jeżeli organ ds. zabezpieczenia społecznego postanowi oddalić wniosek w całości albo częściowo, zawiadamia wnioskodawcę o zamiarze podjęcia takiej decyzji i wyznacza dziesięciodniowy termin na udzielenie odpowiedzi. Wraz z odpowiedzią wnioskodawca może przekazać brakujące dokumenty lub dokumenty potwierdzające jego argumenty. Jeżeli wnioskodawca nie udzieli odpowiedzi w ciągu 10 dni roboczych, decyzja organu staje się ostateczna, a wnioskodawca nie otrzymuje żadnego pisma – zob. art. 37 ustawy nr 34/2004, który zawiera odniesienie do portugalskiego kodeksu postępowania administracyjnego (Código do Procedimento Administrativo).

Wnioskodawca może zaskarżyć decyzję organu ds. zabezpieczenia społecznego do sądu. W tym celu wnioskodawca składa pisemną skargę na decyzję w ciągu 15 dni do organu ds. zabezpieczenia społecznego, który wydał tę decyzję. Organ ds. zabezpieczenia społecznego może uchylić swoją decyzję. Jeżeli organ nie uchyli swojej decyzji, musi skierować sprawę do sądu – zob. art. 26–28 ustawy nr 34/2004.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Tak, złożenie wniosku o pomoc prawną może spowodować zawieszenie biegu terminu przedawnienia.

Jeżeli złożono wniosek o przyznanie pomocy prawnej w formie wyznaczenia pełnomocnika procesowego i do akt postępowania włączono pismo potwierdzające złożenie takiego wniosku, bieg terminu przedawnienia przerywa się pięć dni po dniu złożenia wniosku (art. 33 ust. 4 ustawy 23/2004 z dnia 29 lipca 2004 r. oraz art. 323 ust. 1 i 2 kodeksu cywilnego).

Orzecznictwo w tym temacie można znaleźć na stronach internetowych:

Sądu Apelacyjnego w Lizbonie (Tribunal da Relação de Lisboa)

[Processo 439/11.5TTLRS.L1-4](#)

[Processo 7637/17.7T8LSB.L1-2](#)

Sądu Najwyższego (Supremo Tribunal de Justiça)

[Processo 31/14.3TTCBR.C3.S1](#)

Uwaga:

powyższe informacje nie wiążą ani punktu kontaktowego Europejskiej Sieci Sądowej w sprawach cywilnych i handlowych, ani sądów lub innych organów. Należy zatem zapoznać się także z treścią obowiązujących aktów prawnych, które są regularnie aktualizowane i poddawane ewoluującej wykładni w orzecznictwie.

Ostatnia aktualizacja: 13/03/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Rumunia

1 Jakież są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Publiczna pomoc prawna może przybierać następujące formy:

- pokrycie opłat z tytułu usług zastępstwa procesowego, pomocy prawnej oraz – w stosownych przypadkach – obrony świadczonych przez wyznaczonego lub wybranego adwokata w celu zapewnienia stronie możliwości wykonywania lub ochrony prawa lub prawnie uzasadnionego interesu przed sądem lub w celu zapobieżenia sporowi, zwana dalej pomocą świadczoną przez adwokata;
- pokrycie wynagrodzenia biegłego, tłumacza pisemnego lub tłumacza ustnego, z którego usług skorzystano w toku postępowania za zgodą organu sądowego lub organu wymiaru sprawiedliwości, jeżeli obowiązek pokrycia tego wynagrodzenia spoczywa na osobie ubiegającej się o publiczną pomoc prawną;
- pokrycie wynagrodzenia komornika sądowego;
- zwolnienie z obowiązku pokrycia kosztów sądowych przewidzianych w przepisach, przy uwzględnieniu kosztów należnych na etapie egzekucji, obniżenia wysokości tych kosztów, zmiany terminu ich spłaty lub jej odroczenia.

Jeżeli publiczną pomoc prawną przyznaje się obywatelom państw członkowskich UE lub innym osobom mającym miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa członkowskiego, zatwierdzona publiczna pomoc prawna może również obejmować:

- wydatki związane z koniecznością przetłumaczenia dokumentów przedłożonych przez beneficjenta pomocy prawnej, których sąd lub organ wymiaru sprawiedliwości zażądał w celu rozpoznania sprawy, przy jednoczesnym zwolnieniu powiązanych wniosków i przedkładanych lub otrzymywanych dokumentów z obowiązku ich legalizacji lub poddania ich jakiegokolwiek innej formie poświadczenia;
- koszty usług świadczonych przez tłumacza ustnego w toku postępowania przed sądem/organem wymiaru sprawiedliwości;
- wydatki poniesione w związku z koniecznością odbycia przez beneficjenta pomocy lub inną osobę podróży do Rumunii na żądanie sądu lub organu wymiaru sprawiedliwości lub wydatki poniesione z uwagi na fakt, że w przepisach przewidziano obowiązek stawienia się którejkolwiek z tych osób przed sądem.

Kwalifikująca się osoba spełniająca wymogi określone w odpowiedzi na pytanie nr 3 jest również upoważniona do uzyskania zwrotu kosztów poniesionych na pokrycie kosztów wynagrodzenia mediatora, jeżeli przedstawi dowody świadczące o tym, że brała udział w postępowaniu mediacyjnym przed wszczęciem postępowania sądowego, lub jeżeli wystąpi z wnioskiem o mediację po wszczęciu postępowania sądowego, ale przed terminem pierwszej rozprawy.

Publiczną pomoc prawną można przyznać – oddzielnie albo łącznie – w dowolnej z wymienionych powyżej form. Wartość publicznej pomocy prawnej przyznanej oddzielnie albo łącznie w dowolnej formie pomocy świadczonej przez adwokata, biegłego, tłumacza pisemnego, tłumacza ustnego lub komornika sądowego nie może w ciągu jednego roku przekraczać maksymalnego poziomu odpowiadającego 12-krotności krajowej płacy minimalnej brutto w roku, w którym złożono wniosek o pomoc prawną.

(Art. 6, 7, 20 i 44 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

2 Na czym polega pomoc prawna?

Publiczna pomoc prawna stanowi formę pomocy przyznawanej przez państwo w celu zagwarantowania prawa do rzetelnego procesu sądowego i zabezpieczenia równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, aby zapewnić możliwość wykonywania określonych praw lub prawnie uzasadnionych interesów na drodze sądowej, w tym również w celu wykonywania wyroków sądów lub innych tytułów wykonawczych.

(Art. 1 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Z wnioskiem o przyznanie publicznej pomocy prawnej może wystąpić każda osoba fizyczna, która nie jest w stanie pokryć kosztów sądowych związanych z określonym postępowaniem lub kosztów związanych z otrzymywaniem porad prawnych w celu ochrony prawa lub prawnie uzasadnionego interesu przed sądem bez uszczerbku dla środków utrzymania siebie lub swojej rodziny.

Członkami rodziny są małżonkowie, dzieci lub inni bezpośredni zstępni do 18. roku życia, którzy pozostają zależni finansowo od wnioskodawcy, oraz dzieci lub inni bezpośredni zstępni w wieku 18–26 lat, którzy kontynuują naukę i pozostają zależni finansowo od wnioskodawcy. Za członka rodziny uznaje się również osobę zamieszkujejącą we wspólnym miejscu zamieszkania lub pobytu bądź gospodarstwie domowym z wnioskodawcą, jego dziećmi lub innymi bezpośrednimi zstępnymi do 18. roku życia, którzy pozostają zależni finansowo od wnioskodawcy, oraz jego dziećmi lub innymi bezpośrednimi zstępnymi w wieku 18–26 lat, którzy kontynuują naukę i pozostają zależni finansowo od wnioskodawcy.

Publiczna pomoc prawna przysługuje osobom, których średni miesięczny dochód netto na członka rodziny nie przekraczał 500 lei rumuńskich w okresie dwóch miesięcy poprzedzających złożenie wniosku. W takim przypadku państwo pokrywa wszystkie koszty publicznej pomocy prawnej. Jeżeli średni miesięczny dochód netto na członka rodziny w okresie dwóch miesięcy poprzedzających złożenie wniosku nie przekraczał 800 lei rumuńskich, państwo pokrywa 50% kosztów publicznej pomocy prawnej. Kwoty stanowiące progi dochodowe i maksymalna kwota, jaką można przyznać tytułem publicznej pomocy prawnej, mogą zostać zmienione decyzją rządu.

Publiczną pomoc prawną można również przyznać w innych przypadkach, stosownie do potrzeb wnioskodawcy, jeżeli faktyczne lub szacunkowe koszty sądowe prawdopodobnie ograniczą możliwość uzyskania przez wnioskodawcę skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w szczególności z uwagi na różnice w kosztach życia między państwem członkowskim, w którym wnioskodawca ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu, a Rumunią.

Przy ustalaniu wysokości dochodu bierze się pod uwagę wszelkie regularne źródła dochodu, takie jak pensje, świadczenia, honoraria, emerytury, renty, zyski z działalności handlowej lub dochody z tytułu samozatrudnienia itp., a także kwoty należne okresowo, takie jak czynsz i świadczenia alimentacyjne.

Publiczną pomoc prawną przyznaje się niezależnie od sytuacji finansowej wnioskodawcy, jeżeli w przepisach szczególnych przewidziano prawo do pomocy prawnej lub nieodpłatnej pomocy prawnej w charakterze środka ochronnego z uwagi na szczególne okoliczności takie jak małoletniość, niepełnosprawność, określony status itp. W takim przypadku publiczną pomoc prawną przyznaje się bez konieczności spełnienia kryterium dochodowego, ale wyłącznie w celu zabezpieczenia lub uznania określonych praw lub prawnie uzasadnionych interesów wynikających ze szczególnych okoliczności uzasadniających uznanie przewidzianego w przepisach prawa do pomocy prawnej lub nieodpłatnej pomocy prawnej lub w celu zabezpieczenia lub uznania określonych praw lub prawnie uzasadnionych interesów związanych z takimi szczególnymi okolicznościami.

Prawo do publicznej pomocy prawnej wygasa z chwilą śmierci strony lub poprawy jej sytuacji finansowej w stopniu umożliwiającym jej samodzielne pokrycie kosztów sądowych.

(Art. 4, 5, 8, 81, 9, 10, 101, 2, 21 i 50 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowani?

Publiczną pomoc prawną, o której mowa we wspomnianym rządowym rozporządzeniu w trybie pilnym, przyznaje się w sprawach cywilnych, gospodarczych, administracyjnych, sprawach na gruncie prawa pracy i sprawach dotyczących zabezpieczenia społecznego, a także w innych sprawach, z wyjątkiem spraw karnych.

(Art. 3 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Jeżeli chodzi o kwestie związane z pomocą prawną, nie przewidziano żadnej szczególnej procedury, którą należy stosować w nagłych przypadkach.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Wnioski dotyczące publicznej pomocy prawnej składane zgodnie z tym rozdziałem sporządza się na podstawie formularza wniosku przedstawionego w załączniku stanowiącym integralną część wspomnianego rozporządzenia w trybie pilnym. *(Art. 49 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)*

FORMULARZ wniosku o przyznanie pomocy prawnej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej

Instrukcje:

1. Przed wypełnieniem formularza wniosku proszę uważnie zapoznać się z treścią poniższych instrukcji.
2. Osoba wypełniająca wniosek musi podać wszystkie informacje wskazane w tym formularzu.
3. Podanie niedokładnych, nieodpowiednich lub niekompletnych informacji może wydłużyć okres rozpatrywania wniosku.
4. Podanie nieprawdziwych lub niekompletnych informacji we wniosku może pociągnąć za sobą skutki prawne, a wniosek o pomoc prawną może zostać odrzucony; wnioskodawcy mogą również zostać postawione zarzuty karne.
5. Proszę załączyć wszystkie dokumenty potwierdzające.
6. Należy pamiętać, że złożenie tego wniosku pozostaje bez wpływu na bieg terminu na wszczęcie postępowania sądowego.
7. Proszę wpisać datę i podpisać wniosek.

A1. Dane osobowe wnioskodawcy

Nazwisko i imię

Data i miejsce urodzenia

Osobisty numer identyfikacyjny

Adres (miejsce pobytu stałego lub miejsce zamieszkania)

Tel./faks/e-mail

A2. Dane osobowe przedstawiciela ustawowego (jednego z rodziców, opiekuna, kuratora itp.), w stosownych przypadkach (należy wypełnić, jeżeli wnioskodawcę reprezentuje prawnie inna osoba)

Nazwisko i imię

Data i miejsce urodzenia

Osobisty numer identyfikacyjny

Adres

Czy na Pana/Pani utrzymaniu pozostaje jakakolwiek inna osoba, która nie zamieszkuje wspólnie z Panem/Panią?

Nazwisko i imię	Stosunek łączący tę osobę z wnioskodawcą	Data urodzenia
		(w przypadku małoletnich)

Czy pozostaje Pan/Pani na utrzymaniu osoby, która nie zamieszkuje wspólnie z Panem/Panią?

Nazwisko i imię	Stosunek łączący tę osobę z wnioskodawcą

E. Informacje finansowe

Proszę podać wszystkie informacje na własny temat, na temat konkubenta/konkubiny lub małżonka, na temat wszystkich osób pozostających na Pana/Pani utrzymaniu oraz, w stosownych przypadkach, na temat wszystkich osób, na których utrzymaniu Pan/Pani pozostaje.

Jeżeli pobiera Pan/Pani inne świadczenia finansowe poza alimentami od osoby, na której utrzymaniu Pan/Pani pozostaje i która nie zamieszkuje z Panem/Panią, proszę wskazać je w sekcji E.1 „Inne dochody”.

Jeżeli udziela Pan/Pani pomocy finansowej osobie innej niż osoba pozostająca na Pana/Pani utrzymaniu i zamieszkująca z Panem/Panią, proszę wskazać to w sekcji E.3 „Inne wydatki”.

Proszę załączyć wszystkie dokumenty potwierdzające dotyczące opisanych powyżej sytuacji.

Proszę wskazać walutę, w której wyrażono wartości pieniężne przedstawione w tabeli, jeżeli waluta ta jest inna niż RON.

E.1. Szczegółowe I. Wnioskodawcy II. Małżonka albo III. Osób IV. Osób				
informacje konkubenta będących na łożących na				
o dochodzie lub konkubiny utrzymaniu utrzymanie				
miesięcznym wnioskodawcy wnioskodawcy				
Wynagrodzenie,				
świadczenia:				
Zysk z działalności gospodarczej:				
Emerytura/renta:				
Dochód:				
Świadczenia otrzymywane				
z budżetu państwa:				
1. zasiłki:				
2. zasiłek dla bezrobotnych				
i świadczenie z ubezpieczenia				
społecznego:				
Dochód z				
z tytułu uprawnień				
do określonych				
ruchomości lub nieruchomości:				
Inne dochody:				
OGÓŁEM:				

|E.2. Wartość | I. Wnioskodawcy | II. Małżonka albo | III. Osób | IV. Osób |

|majątku | | konkubenta | będących na | łączących na |

| | | lub konkubiny | utrzymaniu | utrzymanie |

| | | | wnioskodawcy | wnioskodawcy |

| | | | | |

|Budynek, w którym | | | | | |

|Pan/Pani zamieszkuje: | | | | | |

| | | | | |

|Inny budynek: | | | | | |

| | | | | |

|Grunty: | | | | | |

| | | | | |

|Oszczędności: | | | | | |

| | | | | |

|Akcje/udziały: | | | | | |

| | | | | |

|Pojazdy silnikowe: | | | | | |

| | | | | |

|Inne aktywa: | | | | | |

| | | | | |

|OGÓŁEM: | | | | | |

| | | | | |

|E.3. Wydatki | I. Wnioskodawcy | II. Małżonka albo | III. Osób | IV. Osób |

|miesięczne | | konkubenta | będących na | łączących na |

| | | lub konkubiny | utrzymaniu | utrzymanie |

| | | | wnioskodawcy | wnioskodawcy |

| | | | | |

|Podatki: | | | | | |

| | | | | |

|Składki | | | | | |

|na ubezpieczenie społeczne:| | | | | |

| | | | | |

|Podatki lokalne: | | | | | |

| | | | | |

|Koszty | | | | | |

|kredytu |hipotecznego: | | | | | |

| | | | | |

|Koszty czynszu i | | | | | |

|mieszkania: | | | | | |

| | | | | |

|Wydatki na | | | | | |

|edukację: | | | | | |

| | | | | |

|Edukacja | | | | | |

|Wydatki na | | | | | |

|opiekę nad dziećmi: | | | | | |

| | | | | |

|Raty: | | | | | |

| | | | | |

|Spłata | | | | | |

|kredytów: | | | | | |

| | | | | |

|Świadczenia alimentacyjne wypłacane na rzecz innych osób | | | | | |

|w ramach | | | | | |

|obowiązku prawnego: | | | | | |

| | | | | |

|Inne wydatki: | | | | | |

| | | | | |

|OGÓŁEM: | | | | | |

| | | | | |

Oświadczam, że podane informacje są prawdziwe i kompletne, i zobowiązuję się niezwłocznie powiadomić właściwy organ przetwarzający wniosek o wszelkich zmianach mojej sytuacji finansowej.

Sporządzono w

Dnia r.

Podpis

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej sporządza się na piśmie – należy zawrzeć w nim szczegółowe informacje na temat przedmiotu i charakteru postępowania, w związku z którym wnosi się o publiczną pomoc prawną, tożsamości, osobistego numeru identyfikacyjnego, miejsca zamieszkania i statusu finansowego wnioskodawcy i jego rodziny, a także załączyć dokumenty potwierdzające jego dochód i dochód jego rodziny oraz dowody potwierdzające spoczywające na nim obowiązki alimentacyjne lub zobowiązania płatnicze. Do wniosku należy również załączyć oświadczenie wnioskodawcy, w którym wskazuje on, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy otrzymał jakąkolwiek publiczną pomoc prawną, formę tej pomocy, sprawę, w związku z którą ją przyznano, oraz kwotę pomocy.

Sąd może zażądać udzielenia wyjaśnień i przedstawienia dowodów przez strony lub przekazania pisemnych informacji przez właściwe organy.

Pomoc pozasądową przyznaje służba ds. pomocy prawnej działająca przy każdej izbie adwokackiej po otrzymaniu stosownego wniosku, którego wzór został zatwierdzony przez dział koordynacji pomocy prawnej. We wniosku podaje się szczegółowe informacje na temat przedmiotu i charakteru wniosku oraz tożsamości, osobistego numeru identyfikacyjnego, miejsca zamieszkania i statusu finansowego wnioskodawcy i jego rodziny. Do wniosku należy załączyć dokumenty potwierdzające poziom dochodów wnioskodawcy i jego rodziny oraz dowody potwierdzające spoczywające na nim obowiązki alimentacyjne lub zobowiązania płatnicze.

Do wniosku należy również załączyć oświadczenie wnioskodawcy, w którym wskazuje on, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy otrzymał jakąkolwiek publiczną pomoc prawną, formę tej pomocy, sprawę, w związku z którą ją przyznano, oraz kwotę pomocy.

Wnioskodawca wykazuje, że znajduje się w trudnej sytuacji finansowej, głównie na podstawie następujących dokumentów:

zaświadczenia potwierdzającego wysokość dochodów wnioskodawcy i pozostałych członków jego rodziny;

wyciągu z ksiąteczki rodzinnej oraz, w stosownych przypadkach, aktów urodzenia dzieci;

zaświadczenia o niepełnosprawności wnioskodawcy lub jego dziecka, w stosownych przypadkach;

oświadczenia wskazującego, że wnioskodawca i członkowie jego rodziny nie otrzymują dodatkowych dochodów;

oświadczenia dotyczącego majątku wnioskodawcy i jego rodziny;

oświadczenia wnioskodawcy lub drugiego z rodziców potwierdzającego, że dziecko nie zostało oddane w pieczę ani umieszczone w pieczy innego upoważnionego podmiotu prywatnego lub służby publicznej lub jakiegokolwiek osoby prawnej;

przekazanego przez właściwe organy dowodu przedstawiającego zestawienie podlegających opodatkowaniu składników majątku wnioskodawcy lub, w stosownych przypadkach, składników majątku członków jego rodziny;

innych dokumentów niezbędnych do potwierdzenia prawa do otrzymywania pomocy prawnej zgodnie z przepisami.

(Art. 14 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, oraz art. 73 ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej kieruje się do właściwego sądu rozpoznającego sprawę, w związku z którą zwrócono się o przyznanie pomocy; wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej na potrzeby wykonania wyroku należy kierować do właściwego sądu odpowiedzialnego za wykonanie tego wyroku. W przypadku braku możliwości wskazania sądu właściwego wniosek rozpoznaje sąd rejonowy, w którego okręgu wnioskodawca ma swoje miejsce pobytu stałego lub miejsce zamieszkania.

Jeżeli z wnioskiem o przyznanie publicznej pomocy prawnej zwrócono się w toku postępowania sądowego, wniosek taki rozpoznaje skład orzekający w postępowaniu głównym.

Publiczną pomoc prawną przyznaje się na dowolnym etapie postępowania, począwszy od dnia wniesienia pozwu przez zainteresowaną stronę przez cały czas trwania postępowania, w odniesieniu do którego wystąpiono z wnioskiem. Wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej jest zwolniony z opłaty skarbowej.

Publiczną pomoc prawną na potrzeby postępowań odwoławczych można przyznać po złożeniu nowego wniosku. Wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej w toku postępowania odwoławczego kieruje się do sądu, który wydał skarżony wyrok, w terminie wyznaczonym na wniesienie apelacji. Wniosek ten jest rozpoznawany w trybie pilnym przez skład orzekający inny niż skład, który wydał orzeczenie rozstrzygające co do istoty sprawy.

Złożenie wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej skutkuje jednorazowym wstrzymaniem biegu terminu na wniesienie apelacji, jeżeli wnioskodawca przedłoży stosowne dokumenty potwierdzające w ciągu maksymalnie dziesięciu dni. Bieg nowego terminu na wniesienie apelacji rozpoczyna się w dniu doręczenia postanowienia o uwzględnieniu lub oddaleniu/odrzućeniu wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej lub, w stosownych przypadkach, zażalenia.

Jeżeli wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej został uwzględniony, sąd niezwłocznie powiadamia o tym wnioskodawcę i izbę adwokacką. W stosownych przypadkach izba adwokacka ma obowiązek wyznaczyć adwokata uprawnionego do reprezentowania wnioskodawcy przed dowolnym sądem apelacyjnym w terminie 48 godzin. Informacje na temat daty wyznaczenia adwokata i jego dane należy przekazać sądowi i wnioskodawcy najpóźniej w ciągu 48 godzin. Bieg nowego terminu na wniesienie apelacji rozpoczyna się w dniu wyznaczenia adwokata.

Pomoc pozasądową przyznaje służba ds. pomocy prawnej działająca przy każdej izbie adwokackiej po otrzymaniu stosownego wniosku, którego wzór został zatwierdzony przez dział koordynacji pomocy prawnej. We wniosku podaje się szczegółowe informacje na temat przedmiotu i charakteru wniosku oraz tożsamości, osobistego numeru identyfikacyjnego, miejsca zamieszkania i statusu finansowego wnioskodawcy i jego rodziny. Do wniosku należy załączyć dokumenty potwierdzające poziom dochodów wnioskodawcy i jego rodziny oraz dowody potwierdzające spoczywające na nim obowiązki alimentacyjne lub zobowiązania płatnicze.

Do wniosku należy również załączyć oświadczenie wnioskodawcy, w którym wskazuje on, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy otrzymał jakąkolwiek publiczną pomoc prawną, formę tej pomocy, sprawę, w związku z którą ją przyznano, oraz kwotę pomocy.

Wniosek o pomoc pozasądową kieruje się do służby ds. pomocy prawnej, która ma obowiązek go rozpoznać w ciągu maksymalnie 15 dni roboczych od dnia rejestracji i wydać postanowienie o jego uwzględnieniu lub oddaleniu/odrzućeniu, w zależności od przypadku. Wspomniane postanowienie doręcza się wnioskodawcy w terminie pięciu dni roboczych od dnia wydania. Wnioskodawca może zaskarżyć postanowienie o oddaleniu/odrzućeniu jego wniosku o pomoc pozasądową do rady izby adwokackiej w ciągu pięciu dni roboczych od daty jego doręczenia. Rada izby adwokackiej rozpoznaje zażalenie na postanowienie o oddaleniu/odrzućeniu wniosku w trybie pilnym na swoim najbliższym posiedzeniu.

(Art. 11, 12 i 13 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, oraz art. 73 ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Sąd rozpoznaje wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej bez wzywania stron do stawienia się przed sądem i wydaje uzasadnione postanowienie przy drzwiach zamkniętych. Zainteresowana strona może wnieść zażalenie na postanowienie o oddaleniu/odrzuconiu wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej w terminie pięciu dni od daty doręczenia tego postanowienia. Zażalenie rozpoznaje inny skład sędziowski przy drzwiach zamkniętych, po czym sąd wydaje ostateczne rozstrzygnięcie w tej kwestii.

Jeżeli wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej został uwzględniony w odniesieniu do pomocy w formie pomocy świadczonej przez adwokata, wniosek wraz z postanowieniem o jego uwzględnieniu niezwłocznie przesyła się prezesowi izby adwokackiej w okręgu podlegającym właściwości tego sądu. Prezes izby adwokackiej lub adwokat, któremu prezes powierzył to zadanie, wyznacza w terminie trzech dni adwokata figurującego w rejestrze do celów pomocy prawnej i przekazuje mu stosowne postanowienie wraz z zawiadomieniem o wyznaczeniu. Prezes izby adwokackiej ma również obowiązek przekazać beneficjentowi publicznej pomocy prawnej imię i nazwisko wyznaczonego adwokata. Zgodnie z przepisami beneficjent publicznej pomocy prawnej może wystąpić o wyznaczenie konkretnego adwokata za jego zgodą.

Wniosek o pomoc pozasądową kieruje się do służby ds. pomocy prawnej, działającej przy każdej izbie adwokackiej, która to służba ma obowiązek go rozpoznać w ciągu maksymalnie 15 dni roboczych od dnia rejestracji i wydać postanowienie o jego uwzględnieniu lub oddaleniu/odrzuconiu, w zależności od przypadku. Wspomniane postanowienie doręcza się wnioskodawcy w terminie pięciu dni roboczych od dnia wydania. Prezes właściwej izby adwokackiej wyznacza adwokata figurującego w rejestrze do celów pomocy prawnej prowadzonym przez izbę adwokacką na podstawie postanowienia o przyznaniu pomocy pozasądowej. Prezes izby adwokackiej może – w stosownych przypadkach – zatwierdzić pomoc pozasądową, którą ma świadczyć adwokat wybrany przez beneficjenta pomocy prawnej.

(Art. 15 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, oraz art. 73 ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Publiczną pomoc prawną w formie pomocy świadczonej przez adwokata przyznaje się zgodnie z przepisami ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, opublikowanej ponownie, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, która dotyczy kwestii pomocy prawnej lub nieodpłatnej pomocy prawnej.

Jeżeli wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej został uwzględniony w odniesieniu do pomocy w formie pomocy świadczonej przez adwokata, wniosek wraz z postanowieniem o jego uwzględnieniu niezwłocznie przesyła się prezesowi izby adwokackiej w okręgu podlegającym właściwości tego sądu. Prezes izby adwokackiej lub adwokat, któremu prezes powierzył to zadanie, wyznacza w terminie trzech dni adwokata figurującego w rejestrze do celów pomocy prawnej i przekazuje mu stosowne postanowienie wraz z zawiadomieniem o wyznaczeniu. Prezes izby adwokackiej ma również obowiązek przekazać beneficjentowi publicznej pomocy prawnej imię i nazwisko wyznaczonego adwokata. Zgodnie z przepisami beneficjent publicznej pomocy prawnej może wystąpić o wyznaczenie konkretnego adwokata za jego zgodą.

Pomoc świadczona przez adwokata może również przybrać formę pomocy pozasądowej i może obejmować udzielanie porad, składanie wniosków lub zawiadomień lub dokonywanie innych podobnych czynności prawnych, a także reprezentowanie klientów w postępowaniach przed organami lub instytucjami publicznymi innymi niż organy wymiaru sprawiedliwości lub organy dysponujące uprawnieniami w zakresie władzy sądowniczej, aby zapewnić wnioskodawcy możliwość wykonania określonych praw lub prawnie uzasadnionych interesów. Pomoc pozasądowa obejmuje udzielanie wnioskodawcy przejrzystych i przystępnych informacji na temat właściwych instytucji zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz, w stosownych przypadkach, zgodnie z wymogami, terminami i procedurami przewidzianymi w tych przepisach w kwestiach związanych z uznawaniem, przyznawaniem lub wykonywaniem prawa lub interesu będącego przedmiotem zainteresowania wnioskodawcy. Pomoc pozasądową przyznaje się zgodnie z ustawą nr 51/1995, ponownie ogłoszoną, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.

Wniosek o pomoc pozasądową kieruje się do służby ds. pomocy prawnej, działającej przy każdej izbie adwokackiej, która to służba ma obowiązek go rozpoznać w ciągu maksymalnie 15 dni roboczych od dnia rejestracji i wydać postanowienie o jego uwzględnieniu lub oddaleniu/odrzuconiu, w zależności od przypadku. Wspomniane postanowienie doręcza się wnioskodawcy w terminie pięciu dni roboczych od dnia wydania. Wnioskodawca może zaskarżyć postanowienie o oddaleniu/odrzuconiu jego wniosku o pomoc pozasądową do rady izby adwokackiej w ciągu pięciu dni roboczych od daty jego doręczenia. Rada izby adwokackiej rozpoznaje zażalenie na postanowienie o oddaleniu/odrzuconiu wniosku w trybie pilnym na swoim najbliższym posiedzeniu. Prezes właściwej izby adwokackiej wyznacza adwokata figurującego w rejestrze do celów pomocy prawnej prowadzonym przez izbę adwokacką na podstawie postanowienia o przyznaniu pomocy pozasądowej. Prezes izby adwokackiej może – w stosownych przypadkach – zatwierdzić pomoc pozasądową, którą ma świadczyć adwokat wybrany przez beneficjenta pomocy prawnej.

W przypadku uwzględnienia wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej w formie pokrycia kosztów wynagrodzenia biegłego, tłumacza pisemnego lub tłumacza ustnego w postanowieniu o uwzględnieniu wniosku ustala się również kwotę należnego wynagrodzenia tymczasowego. Sąd ustali ostateczną kwotę wynagrodzenia po zakończeniu świadczenia usług, za które uiszczono wynagrodzenie tymczasowe.

W przypadku uwzględnienia wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej w formie pokrycia kosztów wynagrodzenia komornika sądowego w postanowieniu o uwzględnieniu wniosku ustala się również kwotę wynagrodzenia tymczasowego należnego komornikowi, której wysokość jest uzależniona od dotychczasowego stopnia złożoności sprawy. Wniosek wraz z postanowieniem o jego uwzględnieniu przekazuje się jak najszybciej terytorialnej izbie komorniczej położonej w okręgu podlegającym właściwości miejscowej tego sądu. Rada terytorialnej izby komorniczej ma obowiązek wyznaczyć komornika sądowego w terminie trzech dni. Komornik ten otrzyma następnie odpowiednie postanowienie wraz z zawiadomieniem o wyznaczeniu. Prezes izby ma również obowiązek przekazać beneficjentowi publicznej pomocy prawnej imię i nazwisko wyznaczonego komornika sądowego. Beneficjent publicznej pomocy prawnej może wystąpić o wyznaczenie konkretnego właściwego miejscowo komornika sądowego.

Po wypełnieniu przez komornika obowiązków spoczywających na nim zgodnie z przepisami i statutem sąd – na wniosek komornika – ustali ostateczną kwotę należnego mu wynagrodzenia, w zależności od stopnia złożoności sprawy i zakresu wykonanych prac, w granicach określonych przepisami prawa.

W przypadku uwzględnienia wniosku o ułatwienie płatności kosztów sądowych w postanowieniu o uwzględnieniu przewiduje się zwolnienie beneficjenta z opłat albo – w stosownych przypadkach – obniżenie kwoty płatności, wydłużenie terminu płatności i rozłożenie płatności na raty. Jeżeli kwota należnych kosztów sądowych przed złożeniem wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej przekraczała dwukrotność miesięcznego dochodu netto wnioskodawcy przypadającego na członka jego rodziny, płatność zostanie rozłożona w taki sposób, aby wysokość należnej raty miesięcznej nie przekraczała połowy dochodu netto na członka rodziny, chyba że sąd uzna za konieczne przyznanie pomocy w innej, korzystniejszej formie. Płatność kosztów sądowych można rozłożyć na maksymalnie 48 rat miesięcznych.

(Art. 23, 24, 25, 32, 33, 34 i 35 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, oraz art. 71 i 73 ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Publiczną pomoc prawną w formie pomocy świadczonej przez adwokata przyznaje się zgodnie z przepisami ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, opublikowanej ponownie, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, która dotyczy kwestii pomocy prawnej lub nieodpłatnej pomocy prawnej.

Jeżeli wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej został uwzględniony w odniesieniu do pomocy w formie pomocy świadczonej przez adwokata, wniosek wraz z postanowieniem o jego uwzględnieniu niezwłocznie przesyła się prezesowi izby adwokackiej w okręgu podlegającym właściwości tego sądu. Prezes izby adwokackiej lub adwokat, któremu prezes powierzył to zadanie, wyznacza w terminie trzech dni adwokata figurującego w rejestrze do celów pomocy prawnej i przekazuje mu stosowne postanowienie wraz z zawiadomieniem o wyznaczeniu. Prezes izby adwokackiej ma również obowiązek przekazać beneficjentowi publicznej pomocy prawnej imię i nazwisko wyznaczonego adwokata. Zgodnie z przepisami beneficjent publicznej pomocy prawnej może wystąpić o wyznaczenie konkretnego adwokata za jego zgodą.

Jeżeli chodzi o pomoc pozasądową, prezes właściwej izby adwokackiej wyznacza adwokata figurującego w rejestrze do celów pomocy prawnej prowadzonym przez izbę adwokacką na podstawie postanowienia o przyznaniu pomocy pozasądowej. Prezes izby adwokackiej może – w stosownych przypadkach – zatwierdzić pomoc pozasądową, którą ma świadczyć adwokat wybrany przez beneficjenta pomocy prawnej.

(Art. 23 i 35 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami, oraz art. 71 i 73 ustawy nr 51/1995 o organizacji i wykonywaniu zawodu adwokata, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Publiczna pomoc prawna może przybierać następujące formy:

- a) pokrycie opłat z tytułu usług zastępstwa procesowego, pomocy prawnej oraz – w stosownych przypadkach – obrony, świadczonych przez wyznaczonego lub wybranego adwokata, w celu zapewnienia stronie możliwości wykonywania lub ochrony prawa lub prawnie uzasadnionego interesu przed sądem lub w celu zapobieżenia sporowi, zwana dalej pomocą świadczoną przez adwokata;
- b) pokrycie wynagrodzenia biegłego, tłumacza pisemnego lub tłumacza ustnego, z którego usług skorzystano w toku postępowania za zgodą organu sądowego lub organu wymiaru sprawiedliwości, jeżeli obowiązek pokrycia tego wynagrodzenia spoczywa na osobie ubiegającej się o publiczną pomoc prawną;
- c) pokrycie wynagrodzenia komornika sądowego;
- d) zwolnienie z obowiązku pokrycia kosztów sądowych przewidzianych w przepisach, uwzględniając koszty należne na etapie egzekucji, obniżenia wysokości tych kosztów, zmiany terminu ich spłaty lub odroczenia ich spłaty.

Jeżeli publiczną pomoc prawną przyznaje się obywatelom państw członkowskich UE lub innym osobom mającym miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa członkowskiego, zatwierdzona publiczna pomoc prawna może również obejmować:

- a) wydatki związane z koniecznością przetłumaczenia dokumentów przedłożonych przez beneficjenta pomocy prawnej, których sąd lub organ wymiaru sprawiedliwości zażądał w celu rozpoznania sprawy, przy jednoczesnym zwolnieniu – zgodnie z tym rozdziałem – powiązanych wniosków i przedkładanych lub otrzymywanych dokumentów z obowiązku ich legalizacji lub poddania ich jakiegokolwiek innej formie poświadczenia;
- b) koszty usług świadczonych przez tłumacza ustnego w toku postępowania przed sądem/organem wymiaru sprawiedliwości;
- c) wydatki poniesione w związku z koniecznością odbycia przez beneficjenta pomocy lub inną osobę podróży do Rumunii na żądanie sądu lub organu wymiaru sprawiedliwości lub wydatki poniesione z uwagi na fakt, że w przepisach przewidziano obowiązek stawienia się którejś z tych osób przed sądem.

Publiczną pomoc prawną można przyznać – oddzielnie albo łącznie – w dowolnej z wymienionych powyżej form. Wartość publicznej pomocy prawnej przyznanej oddzielnie albo łącznie w dowolnej formie pomocy świadczonej przez adwokata, biegłego, tłumacza pisemnego, tłumacza ustnego lub komornika sądowego nie może w ciągu jednego roku przekraczać maksymalnego poziomu odpowiadającego 12-krotności krajowej płacy minimalnej brutto w roku, w którym złożono wniosek o pomoc prawną.

(Art. 6, 7 i 44 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Kosztami, z których strona została zwolniona lub których wysokość została obniżona zgodnie z postanowieniem uwzględniającym wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej, zostanie obciążona strona przeciwna, jeżeli przegra sprawę. Strona przegrywająca będzie zobowiązana zwrócić te kwoty Skarbowi Państwa.

Jeżeli strona, która otrzymała publiczną pomoc prawną, przegra sprawę, będzie zobowiązana pokryć koszty postępowania poniesione przez Skarb Państwa. Sąd może jednak postanowić w orzeczeniu rozstrzygającym co do istoty sprawy o obciążeniu strony, która otrzymała publiczną pomoc prawną, całością lub częścią wydatków poniesionych przez Skarb Państwa, jeżeli strona ta – wskutek niedochowania należytej staranności w toku postępowania – doprowadziła do przegranej sprawy lub jeżeli w orzeczeniu sąd potwierdził dopuszczenie się przez nią nadużyć w toku postępowania.

(Art. 18 i 19 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Jeżeli wyrok wydany w sprawie, w odniesieniu do której sąd uwzględnił wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej, będzie przedmiotem postępowania odwoławczego, publiczną pomoc prawną w formie pomocy świadczonej przez adwokata przyznaną na poprzednim etapie postępowania rozszerza się zgodnie z obowiązującymi przepisami w taki sposób, aby obejmowała również sporządzenie apelacji i uzasadnienia, a także wszczęcie postępowania odwoławczego i prowadzenie tego postępowania.

Wydany wyrok, od którego można się odwołać, wraz z odpisem postanowienia uwzględniającego wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej należy niezwłocznie wnieść do izby adwokackiej w celu ich zweryfikowania i uznania lub, w stosownych przypadkach, w celu wyznaczenia adwokata uprawnionego do reprezentowania strony przed sądem apelacyjnym. Zgodnie z przepisami adwokat jest uprawniony do otrzymania odrębnego wynagrodzenia z tytułu usług świadczonych w toku postępowania apelacyjnego w wysokości ustalonej przez sąd apelacyjny.

Jeżeli strona nie otrzymała publicznej pomocy prawnej na etapie procesowym poprzedzającym postępowanie odwoławcze, powinna wystąpić z nowym wnioskiem o przyznanie publicznej pomocy prawnej.

Bieg nowego terminu na wniesienie apelacji rozpoczyna się w dniu wyznaczenia lub zatwierdzenia adwokata. Informacje na temat daty wyznaczenia adwokata i jego dane należy przekazać sądowi i wnioskodawcy najpóźniej w ciągu 48 godzin.

Sąd apelacyjny sprawdza, czy wnioskodawca nadal spełnia wymogi uprawniające go do korzystania z publicznej pomocy prawnej. Jeżeli sąd stwierdzi, że wnioskodawca nie spełnia już tych wymogów, wyda postanowienie o cofnięciu pomocy i zobowiąże go do pokrycia całości lub części wydatków poniesionych przez Skarb Państwa w związku z koniecznością opłacania honorarium adwokackiego.

(Art. 13.1 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Prawo do publicznej pomocy prawnej wygasa z chwilą śmierci strony lub poprawy jej sytuacji finansowej w stopniu umożliwiającym jej samodzielne pokrycie kosztów sądowych.

Po otrzymaniu wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej wnioskodawcę informuje się o tym, że w przypadku przegrania sprawy będzie zobowiązany do pokrycia kosztów sądowych poniesionych przez stronę przeciwną, oraz o możliwości wystąpienia do niego o zwrot kwot otrzymanych w formie publicznej pomocy prawnej, jeżeli zainteresowana strona zwróci się do sądu, który przyznał publiczną pomoc prawną, i przedstawi dowody dotyczące faktycznej sytuacji beneficjenta tej pomocy; w czasie analizowania otrzymanych dowodów beneficjent może nadal korzystać z przyznanej mu publicznej pomocy prawnej.

Jeżeli sąd stwierdzi, że wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej złożono w złej wierze i zatajono prawdę, wyda postanowienie zobowiązujące osobę, która bezpodstawnie otrzymała publiczną pomoc prawną, do uiszczenia kwot, z których osoba ta została zwolniona, tytułem odszkodowania oraz do uiszczenia grzywny w wysokości odpowiadającej pięciokrotności kwoty, z której osobę tę bezpodstawnie zwolniono. Od takiego postanowienia można się odwołać wyłącznie w drodze zażalenia, w którym można wnieść – w oparciu o uzasadnione przesłanki – o ponowne rozpatrzenie sprawy lub o zmniejszenie kwoty odszkodowania lub grzywny. Zażalenie należy złożyć w terminie pięciu dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie rozpoznaje inny skład sędziowski, którego rozstrzygnięcie jest ostateczne.

Jeżeli na mocy prawomocnego i ostatecznego wyroku sądu beneficjent publicznej pomocy prawnej wejdzie w posiadanie majątku lub roszczeń, których wartość lub kwota przekracza dziesięciokrotność wartości przyznanej mu publicznej pomocy prawnej, beneficjent taki jest zobowiązany do zwrotu otrzymanej publicznej pomocy prawnej. Procedurę zwrotu kosztów opisano w rozdziale III wspomnianego rozporządzenia w trybie pilnym.

(Art. 10, 14, 17 i art. 50 ust. 2 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Sąd rozpoznaje wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej bez wzywania stron do stawienia się przed sądem i wydaje uzasadnione postanowienie przy drzwiach zamkniętych. Zainteresowana strona może wnieść zażalenie na postanowienie o oddaleniu/odrzuconiu wniosku o przyznanie publicznej pomocy prawnej w terminie pięciu dni od daty doręczenia tego postanowienia. Zażalenie rozpoznaje inny skład sędziowski przy drzwiach zamkniętych, po czym sąd wydaje ostateczne rozstrzygnięcie w tej kwestii.

Wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej może zostać oddalony, jeżeli złożono go, dopuszczając się przy tym nadużyć, jeżeli jego szacunkowy koszt jest nieproporcjonalny do wartości przedmiotu sporu i jeżeli nie służy on zabezpieczeniu prawnie uzasadnionego interesu lub jeżeli wniesiono o pomoc na potrzeby powództwa sprzecznego z porządkiem publicznym lub konstytucyjnym.

Jeżeli roszczenie, na potrzeby rozpoznania którego wniesiono o publiczną pomoc prawną, należy do kategorii roszczeń podlegających mediacji lub innym alternatywnym metodom rozwiązywania sporów, wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej zostanie prawdopodobnie oddalony w przypadku przedstawienia dowodów świadczących o tym, że wnioskodawca odmówił skorzystania z takich metod przed wszczęciem postępowania sądowego.

Wniosek o przyznanie publicznej pomocy prawnej może zostać oddalony, jeżeli wnioskodawca dochodzi odszkodowania z tytułu szkód wyrządzonych jego wizerunkowi lub z tytułu naruszenia jego czci lub reputacji i jeżeli nie doznał żadnej szkody majątkowej, a także jeżeli roszczenie wnioskodawcy wywodzi się z jego działalności zawodowej lub gospodarczej.

Jeżeli publiczną pomoc prawną przyznaje się obywatelom państw członkowskich UE lub innym osobom mającym miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu na terytorium państwa członkowskiego, rumuński organ centralny może odmówić przekazania wniosku o pomoc prawną innemu państwu członkowskiemu, jeżeli jest on w oczywisty sposób bezzasadny lub jeżeli wykracza poza zakres dyrektywy Rady 2002/8/WE. Jeżeli właściwy organ wezwanego państwa członkowskiego oddali wniosek o pomoc prawną, rumuński organ centralny wystąpi do wnioskodawcy o zwrot poniesionych kosztów tłumaczenia wniosku.

(Art. 15, 16, 45 i 46 rozporządzenia w trybie pilnym nr 51/2008 dotyczącego publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ustawą nr 193/2008, z późniejszymi zmianami i uzupełnieniami)

Dodatkowe informacje

Przydatne linki:

 [Krajowe Stowarzyszenie Rumuńskich Izb Adwokackich](#) (Uniunea Națională a Barourilor din România)

Ostatnia aktualizacja: 22/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Słowacja

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania obejmują w szczególności koszty poniesione przez strony i ich pełnomocników, w tym opłaty sądowe, utracone zarobki stron i ich pełnomocników procesowych, koszty przeprowadzenia dowodów, koszty notarialne i honoraria pobierane za pełnienie funkcji komisarza sądowego, opłaty pobierane przez zarządcę masy spadkowej i jego honorarium, koszty tłumaczenia ustnego i koszty pełnomocnictwa, jeżeli stroną reprezentuje adwokat. Strony postępowania pokrywają te koszty postępowania, które same poniosły, oraz koszty poniesione przez ich pełnomocników. Koszty poniesione wspólnie przez strony dzieli się między nie proporcjonalnie do ich udziału w sprawie i postępowaniu.

Jeżeli strony reprezentuje adwokat z urzędu, poniesione przez niego koszty i jego honorarium pokrywa skarb państwa.

W postępowaniu spadkowym opłaty notarialne i honorarium notariusza pokrywa spadkobierca, pod warunkiem że masa spadkowa nie jest niewypłacalna.

Spadkobiercy pokrywają koszty proporcjonalnie do wartości netto ich udziału w spadku. W innych przypadkach koszty te pokrywa Skarb Państwa.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pojęcie pomocy prawnej zdefiniowano w ustawie nr 327/2005 o pomocy prawnej dla osób w trudnej sytuacji materialnej oraz zmieniającej ustawę nr 586/2003 o zawodach prawniczych i ustawę nr 455/1991 o działalności gospodarczej (ustawa o działalności gospodarczej) zmienionej ustawą nr 8/2005 (ustawa o pomocy prawnej). § 4 ust. lit. a) ustawy o pomocy prawnej stanowi: „[P]omoc prawna oznacza świadczenie usług prawnych osobom uprawnionym na mocy

niniejszej ustawy na potrzeby wykonywania ich praw, w szczególności udzielanie porad prawnych, zapewnianie pomocy w postępowaniach pozasądowych, w tym ułatwianie rozwiązywania sporów w drodze mediacji, sporządzanie pism sądowych, reprezentowanie w postępowaniu sądowym i podejmowanie powiązanych czynności, a także pokrycie wszystkich lub części kosztów z tym związanych”.

Więcej informacji można znaleźć na [stronie internetowej Centrum Pomocy Prawnej](#), dostępnej również w [języku angielskim](#).

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Centrum Pomocy Prawnej oferuje konsultacje wstępne.

Może z nich skorzystać każda osoba fizyczna. Celem konsultacji wstępnych jest:

wyjaśnienie warunków przyznania pomocy prawnej;

udzielenie podstawowej porady prawnej;

zwrócenie uwagi na ryzyko przekroczenia terminu w danej sprawie;

pomoc w wypełnieniu wniosku o pomoc prawną.

Z konsultacji wstępnych można skorzystać tylko jeden raz w kontekście jednej sprawy sądowej i trwają one nie dłużej niż jedną godzinę. Zgodnie z ustawą o pomocy prawnej konsultacje wstępne podlegają opłacie w wysokości 4,50 euro.

Zgodnie z przepisami ustawy o pomocy prawnej w przypadku sporów krajowych pomoc prawną może otrzymać każda osoba fizyczna, a w przypadku sporów transgranicznych przysługuje ona wyłącznie osobom fizycznym, które mają miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu w państwie członkowskim (tj. we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, z wyjątkiem Danii).

„Osobami uprawnionymi do pomocy prawnej” są osoby fizyczne, którym Centrum Pomocy Prawnej (Centrum právnej pomoci) przyznało taką pomoc w drodze ostatecznej decyzji po przedstawieniu przez te osoby dowodów, że spełniają warunki określone w § 6 ustawy o pomocy prawnej.

„Cudzoziemcami uprawnionymi do pomocy prawnej” są osoby fizyczne, które spełniają określone w ustawie o pomocy prawnej warunki uzyskania pomocy prawnej w sporze transgranicznym i którym Centrum Pomocy Prawnej przyznało taką pomoc w drodze ostatecznej decyzji.

„Mieszkańcami uprawnionymi do pomocy prawnej” są osoby fizyczne, które mają miejsce stałego lub tymczasowego pobytu na terytorium Republiki Słowackiej i ubiegają się o pomoc prawną w innym państwie członkowskim, w którym znajduje się sąd właściwy rozpoznający spór transgraniczny.

Osoby fizyczne mają prawo do uzyskania pomocy prawnej, jeżeli spełniają jednocześnie następujące trzy warunki (spełnienie tych warunków przez osoby fizyczne jest konieczne w przypadku sporów krajowych; przepisy te nie dotyczą postępowania w związku z niewypłacalnością osób fizycznych):

a) osoba fizyczna znajduje się w trudnej sytuacji materialnej, tj. otrzymuje zasiłek socjalny i powiązane świadczenia, jej dochód nie przekracza 1,4-krotności minimum środków utrzymania (lub nie przekracza 1,6-krotności minimum środków utrzymania, w przypadku gdy przyznana pomoc prawna uwzględnia udział wnioskodawcy w kosztach na warunkach określonych w przepisach prawa) i nie jest ona w stanie uzyskać dostępu do usług prawnych ze względu na niedysponowanie wystarczającymi środkami (dokumenty potwierdzające wysokość dochodu nie mogą być starsze niż trzy miesiące);

b) spór nie jest oczywiście bezzasadny;

c) wartość przedmiotu sporu przekracza wysokość ustawowego minimalnego wynagrodzenia określoną w odpowiednich przepisach (nie dotyczy sporów, w których nie można ustalić wartości przedmiotu sporu, np. dotyczących praw i obowiązków rodziców w stosunku do małoletnich dzieci).

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowania?

Zgodnie z ustawą o pomocy prawnej pomoc prawną można uzyskać w sprawach z zakresu prawa cywilnego, prawa pracy i prawa rodzinnego, w postępowaniu przed sądem administracyjnym oraz – w takich przypadkach – również w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym Republiki Słowackiej (spory krajowe).

W sporach transgranicznych ustawa o pomocy prawnej przewiduje, że pomoc prawną można uzyskać w sprawach z zakresu prawa cywilnego, prawa rodzinnego, prawa handlowego i w sprawach o azyl, w postępowaniach w celu wydalenia cudzoziemca z terytorium Słowacji, w postępowaniach dotyczących zatrzymania obywatela państwa trzeciego, w postępowaniach dotyczących zatrzymania wnioskodawcy, w postępowaniach dotyczących przyznania azylu i – w takich przypadkach – również w postępowaniach przed sądem administracyjnym i w postępowaniach przed Trybunałem Konstytucyjnym Republiki Słowackiej. Pomoc prawną mogą również otrzymać osoby, w odniesieniu do których na mocy przepisów szczególnych zawieszono skuteczność czynności na gruncie prawa pracy w postępowaniu w sprawie wniosku o zarządzenie środka nadzwyczajnego.

Centrum Pomocy Prawnej nie zajmuje się sprawami z dziedziny prawa karnego.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Tak, jeżeli istnieje ryzyko, że wnioskodawca nie dotrzyma terminu, może zwrócić się do Centrum Pomocy Prawnej o przyznanie tymczasowej pomocy prawnej w chwili złożenia wniosku. W tym celu wnioskodawca musi wykazać ryzyko niedotrzymania konkretnego terminu. Wówczas Centrum Pomocy Prawnej niezwłocznie podejmuje decyzję o przyznaniu tymczasowej pomocy prawnej, zanim podejmie decyzję o przyznaniu prawa do pomocy prawnej.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Wnioski są dostępne na stronie internetowej [Centrum Pomocy Prawnej](#) oraz w każdym oddziale centrum.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Do wniosku należy dołączyć dokumenty, które potwierdzają informacje wskazane w formularzu wniosku oraz sytuację materialną wnioskodawcy (dokumenty potwierdzające sytuację materialną wnioskodawcy nie mogą być starsze niż trzy miesiące).

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

W oddziale Centrum Pomocy Prawnej najbliższym miejsca stałego, tymczasowego lub zwykłego pobytu wnioskodawcy. Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej [Centrum Pomocy Prawnej](#).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Centrum Pomocy Prawnej podejmuje decyzję o przyznaniu pomocy prawnej w ciągu 30 dni od dnia otrzymania wniosku (60 dni w przypadku wniosków transgranicznych). Decyzję doręcza się wnioskodawcy do rąk własnych listem poleconym lub – opatrzoną uwierzytelnionym podpisem elektronicznym – drogą elektroniczną na aktywną elektroniczną skrzynkę pocztową wnioskodawcy.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Po zaproszeniu przez Centrum Pomocy Prawnej wnioskodawcy zawierają umowę o pomoc prawną bezpośrednio z centrum lub z wyznaczonym adwokatem oraz upoważniają centrum lub wyznaczonego adwokata do podejmowania czynności w związku z przyznaniem pomocy prawnej w ciągu trzech miesięcy od wydania ostatecznej decyzji o przyznaniu pomocy prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Centrum Pomocy Prawnej wyznacza adwokata, radcę prawnego z centrum lub mediatora, który ma reprezentować osobę uprawnioną do pomocy prawnej przed sądem lub w postępowaniu mediacyjnym, jeżeli jest to konieczne do zabezpieczenia jej interesów, w drodze decyzji o przyznaniu pomocy prawnej.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Centrum Pomocy Prawnej podejmuje decyzję o przyznaniu pomocy prawnej w pełnym zakresie, o przyznaniu pomocy prawnej z 20% udziałem wnioskodawcy w kosztach sądowych albo o odmowie przyznania tej pomocy.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Nie dotyczy.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak, pomoc prawną przyznaje się również w zwykłym i nadzwyczajnym postępowaniu odwoławczym i egzekucyjnym.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Tak, pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania. Przesłanki cofnięcia pomocy prawnej określono w § 14 ustawy o pomocy prawnej.

Centrum Pomocy Prawnej może podjąć decyzję o cofnięciu pomocy prawnej w następujących sytuacjach:

jeżeli osoba uprawniona do pomocy prawnej nie będzie należycie współpracować z centrum lub wyznaczonym adwokatem;

jeżeli w trakcie korzystania z pomocy prawnej dochody i sytuacja finansowa osoby uprawnionej zmienią się, w związku z czym przestanie ona spełniać warunek dalszego świadczenia pomocy prawnej określony w § 6 ust. 1 lit. a) ustawy o pomocy prawnej;

jeżeli osoba uprawniona nie zawrze umowy z wyznaczonym adwokatem lub nie upoważni centrum lub wyznaczonego adwokata w ciągu trzech miesięcy od wydania ostatecznej decyzji o przyznaniu pomocy prawnej;

jeżeli okaże się, że wnioskodawca uzyskał pomoc prawną na podstawie nieprawdziwych lub niekompletnych informacji;

jeżeli osoba uprawniona nie podejmie czynności na żądanie, o którym mowa w § 13 ust. 3 (tj. w ciągu ośmiu dni nie przekaże na żądanie centrum dowodów potwierdzających, że w dalszym ciągu spełnia warunki otrzymania pomocy prawnej).

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

W przypadku umorzenia postępowania w sprawie przyznania pomocy prawnej na podstawie kodeksu postępowania administracyjnego (na przykład z powodu niezłożenia wymaganych dokumentów) istnieje możliwość odwołania się w postępowaniu administracyjnym w terminie 15 dni od otrzymania decyzji. W przypadku umorzenia postępowania, a ściślej rzecz ujmując oddalenia wniosku o pomoc prawną, na podstawie ustawy nr 327/2005 z późniejszymi zmianami (na przykład dlatego, że spór jest oczywiście bezzasadny lub że wnioskodawca nie spełnia kryterium dochodowego), istnieje możliwość odwołania się do sądu administracyjnego w drodze skargi administracyjnej w terminie 15 dni od otrzymania decyzji.

Decyzja o odmowie przyznania pomocy prawnej musi zawierać informacje określone w przepisach szczególnych (tj. ustawie nr 71/1967 – kodeks postępowania administracyjnego, z późniejszymi zmianami). Ponadto w decyzji należy pouczyć wnioskodawcę o niemożności ponownego złożenia wniosku o przyznanie pomocy prawnej w tej samej sprawie w ciągu sześciu miesięcy od wydania decyzji, chyba że zmienią się dochody lub sytuacja finansowa wnioskodawcy.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Co do zasady złożenie wniosku o przyznanie pomocy prawnej nie skutkuje zawieszeniem biegu terminu przedawnienia. Jedynym wyjątkiem jest termin na wniesienie skargi do sądu administracyjnego. Jeżeli wnioskodawca zwróci się do Centrum Pomocy Prawnej o wyznaczenie adwokata na podstawie przepisów szczególnych przed wniesieniem skargi, termin na wniesienie skargi do sądu administracyjnego ulega zawieszeniu na czas od dnia złożenia wniosku do dnia wydania ostatecznej decyzji w sprawie takiego wniosku.

W przypadku ryzyka niedotrzymania terminu i gdy wniosku nie złożono pod oczywistą presją czasu (w ostatnim dniu terminu), Centrum Pomocy Prawnej może tymczasowo przyznać pomoc prawną w zakresie konkretnej czynności procesowej (takiej jak wytoczenie powództwa, uczestniczenie w rozprawie itp.) nawet przed rozpoznaniem wniosku o przyznanie pomocy prawnej, przy czym taką decyzję może ono podejmować nawet wielokrotnie w odniesieniu do różnych czynności procesowych, pod warunkiem że można precyzyjnie określić postępowania i prawa, które mogą ulec przedawnieniu, a także pod warunkiem że dokumentacja i dowody załączone do wniosku lub w nim wymienione umożliwiają dokonanie takiej czynności procesowej.

Zgodnie z ustawą centrum może również *ex post* obciążyć wnioskodawcę kosztami postępowania w wysokości określonej zgodnie z przepisami szczególnymi, jeżeli z oceny warunków przyznania pomocy prawnej wynika, że wnioskodawca nie spełnia tych warunków.

Ostatnia aktualizacja: 22/03/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Finlandia

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania różnią się w zależności od charakteru i zakresu sprawy. Koszty sądowe obejmują np. opłaty i wydatki związane z pomocą prawną, zwrot kosztów poniesionych przez świadków oraz koszty usług tłumaczenia ustnego i pisemnego, opłaty manipulacyjne i pobierane przez organy opłaty za dokumenty oraz opłaty egzekucyjne należne Skarbowi Państwa. Opłaty związane z pomocą prawną stanowią większość kosztów postępowania. Co do zasady każda ze stron pokrywa własne koszty sądowe. Sąd może jednak obciążyć stronę przegrywającą kosztami poniesionymi przez stronę przeciwną.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Pomoc prawną przyznaje się – na koszt Skarbu Państwa – osobom, które potrzebują specjalistycznej pomocy w kwestiach prawnych, ale nie są w stanie pokryć kosztów postępowania z uwagi na sytuację finansową. Pomoc prawna obejmuje porady prawne, niezbędne środki i zastępstwo procesowe oraz reprezentowanie przed innymi organami, a także zwolnienie z kosztów postępowania. Nie weryfikuje się sytuacji finansowej wnioskodawcy, który otrzymuje drobną poradę prawną przez telefon lub za pomocą innych środków komunikacji elektronicznej.

3 Jakie wymogi należy spełnić, aby otrzymać pomoc prawną?

Pomoc prawną przyznaje się w sprawach podlegających jurysdykcji fińskich sądów osobom, które mają miejsce zamieszkania w Finlandii, oraz osobom, które mają miejsce zamieszkania lub miejsce zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej (UE) lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Ponadto pomoc prawną przyznaje się, jeżeli sprawę ma rozpoznać fiński sąd lub jeżeli istnieją szczególne przesłanki uzasadniające przyznanie takiej pomocy. W sprawach rozpoznawanych za granicą pomoc prawna obejmuje udzielanie ogólnych porad prawnych.

Pomocy prawnej nie może otrzymać spółka ani korporacja. Przedsiębiorcy mogą otrzymać pomoc prawną w sprawach gospodarczych innych niż postępowania sądowe, o ile zachodzą szczególne przesłanki uzasadniające przyznanie takiej pomocy.

Pomoc prawną przyznaje się na wniosek, nieodpłatnie lub za podlegającą odliczeniu opłatą, uwzględniając sytuację finansową wnioskodawcy. Sytuację finansową wnioskodawcy ocenia się na podstawie środków dostępnych wnioskodawcy na przestrzni miesiąca (środki pozostałe do dyspozycji) i jego majątku. Co do zasady kwotę środków pozostałych do dyspozycji oblicza się na podstawie miesięcznych dochodów wnioskodawcy i jego małżonka lub konkubenta, niezbędnych wydatków i zobowiązań alimentacyjnych. Pomoc prawną przyznaje się osobom, których środki pozostałe do dyspozycji i majątek nie przekraczają kwoty określonej w dekreście rządowym. W dekreście rządowym określono również szczególne przepisy dotyczące dochodów i wydatków, które należy wziąć pod uwagę, wpływ zobowiązań alimentacyjnych na obliczenia kosztów pozostałych do dyspozycji, zasady oceny majątku oraz kryteria określenia podlegającej odliczeniu kwoty, którą ma zapłacić beneficjent pomocy prawnej.

Pomoc prawna nie przysługuje, jeżeli wnioskodawca ma ubezpieczenie ochrony prawnej, które obejmuje daną sprawę. W postępowaniu sądowym sąd może jednak przyznać pomoc prawną w zakresie, w jakim koszty postępowania przekraczają maksymalną kwotę ubezpieczenia. Jeżeli z uwagi na swoją sytuację finansową wnioskodawca jest uprawniony do otrzymania pomocy prawnej bez konieczności uiszczania opłaty, pomoc prawną można przyznać również w celu pokrycia udziału własnego w polisie ubezpieczeniowej.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Pomoc prawną można otrzymać w postępowaniu sądowym oraz pozasądowym.

Pomocy prawnej nie przyznaje się, jeżeli:

sprawa nie ma dużego znaczenia dla wnioskodawcy;

pomoc prawna byłaby wyraźnie bezzasadna w świetle potencjalnych korzyści dla wnioskodawcy;

wszczęcie postępowania stanowiłoby naruszenie przepisów procesowych lub

sprawa opiera się na prawie nabytym przez wnioskodawcę i można przypuszczać, że wnioskodawca nabył to prawo w celu uzyskania pomocy prawnej.

Co do zasady pomoc prawna nie obejmuje zastępstwa procesowego w następujących sprawach:

w postępowaniu w przedmiocie wniosku przed sądem powszechnym;

w zwykłym postępowaniu karnym;

w sprawie wchodzącej w zakres prawa podatkowego lub środków publicznych lub

w sprawach, w których prawo do złożenia środka zaskarżenia wynika z przynależności do organów gminnych lub innych organów publicznych.

Nawet w powyższych przypadkach można skorzystać z usług publicznego doradcy prawnego, który może udzielić porad prawnych i – w razie potrzeby – sporządzić wszelkie wymagane pisma.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Jeżeli sprawa jest pilna, osoba ubiegająca się o pomoc prawną musi poinformować o tym biuro pomocy prawnej (*oikeusaputoimisto*).

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Formularz wniosku o pomoc prawną można uzyskać pod adresem: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/lomakkeet.html>

Formularz wniosku o pomoc prawną można również uzyskać z biura pomocy prawnej. Dane kontaktowe biur znajdują się pod adresem: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

O pomoc prawną można ubiegać się również drogą elektroniczną na stronie:

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

We wniosku o pomoc prawną wnioskodawca przedstawia informacje na temat swojej sytuacji finansowej i przedmiotu sprawy, w odniesieniu do której wnosi o pomoc prawną, oraz na temat ubezpieczenia ochrony prawnej (zob. pytanie nr 6 dotyczące formularzy wniosku o pomoc prawną). Na wniosek biura pomocy prawnej wnioskodawca przedstawia również oświadczenie dotyczące dochodów i wydatków oraz aktywów i zobowiązań. Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących poufności biuro pomocy prawnej ma prawo żądać wszelkich informacji niezbędnych do ustalenia, czy wnioskodawca kwalifikuje się do uzyskania pomocy prawnej w świetle swojej sytuacji finansowej oraz czy wnioskodawca ma ubezpieczenie ochrony prawnej, które obejmuje przedmiotową sprawę.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

O pomoc prawną można zwrócić się w każdym biurze pomocy prawnej. Dane kontaktowe biur znajdują się pod adresem: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

O pomoc prawną można ubiegać się również drogą elektroniczną na stronie:

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

O przyznaniu pomocy prawnej decyduje biuro pomocy prawnej. Biuro wysyła swoją decyzję na adres korespondencyjny podany przez wnioskodawcę.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

W celu uzyskania pomocy prawnej wnioskodawca lub jego pełnomocnik powinni skontaktować się z biurem pomocy prawnej.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Pomoc prawną świadczą publiczni doradcy prawni. W postępowaniach sądowych pomoc prawną mogą również świadczyć prywatni pełnomocnicy, którzy zgodzili się pełnić tę funkcję. Prywatnym pełnomocnikiem może być wyłącznie adwokat (*asianajaja*) lub licencjonowany radca prawny (*luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja*). Jeżeli beneficjent pomocy prawnej wskazał wykwalifikowaną osobę jako swojego pełnomocnika, właściwy organ wyznacza właśnie tę osobę, chyba że zachodzą szczególne przesłanki przeciwnie. Pełniąc swoją funkcję, pełnomocnik ma obowiązek przestrzegać zasad postępowania adwokata.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Pomoc prawna obejmuje wynagrodzenie lub należności doradcy prawnego, w całości albo w części, w zależności od środków i oszczędności posiadanych przez beneficjenta. Pomoc prawna obejmuje usługi doradcy prawnego w wymiarze nieprzekraczającym 80 godzin, chyba że sąd ze szczególnych powodów zdecyduje zwiększyć zakres pomocy prawnej. W postępowaniach pozasądowych 80-godzinny pułap ma charakter bezwzględny. Pomoc prawna obejmuje także koszty tłumaczenia ustnego i pisemnego, opłaty za przeprowadzenie dowodu w sądzie i koszty uzyskania niezbędnych dowodów, takich jak dowody medyczne.

Jeżeli wnioskodawca ma ubezpieczenie ochrony prawnej i przyznano mu bezpłatną pomoc prawną, Skarb Państwa może pokryć udział własny w ubezpieczeniu ochrony prawnej. Ze szczególnych powodów Skarb Państwa może także pokryć koszty przekraczające pułap ubezpieczenia. W decyzji o przyznaniu pomocy prawnej wskazuje się kwotę, która ma zostać pokryta.

Beneficjent pomocy prawnej otrzymuje bezpłatnie od sądu i innych organów dokumenty niezbędne do prowadzenia sprawy, odpisy dokumentów urzędowych, doręczenia itp., a także ogłoszenia w dzienniku urzędowym i powiadomienia o próbach egzekucji.

Wnioskodawca, którego na podstawie oceny posiadanych środków uznano za uprawnionego do otrzymania bezpłatnej pomocy prawnej, a którego nie uznano za potrzebującego pomocy doradcy prawnego, może być zwolniony od powyższych opłat.

Skarb Państwa nie pokrywa kosztów strony przeciwnej, w przypadku gdy beneficjent pomocy prawnej przega sprawę.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Ponoszoną przez beneficjenta pomocy prawnej opłatę, która podlega odliczeniu od kosztów postępowania, określa się na podstawie jego sytuacji finansowej. Jeżeli pomoc prawną świadczy publiczny radca prawny, beneficjent pomocy prawnej uiszcza tę opłatę na rzecz biura pomocy prawnej. Jeżeli pomoc prawną świadczy prywatny pełnomocnik, beneficjent pomocy prawnej uiszcza tę opłatę na rzecz tego pełnomocnika.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak. Pomoc prawna obejmuje wszelkie niezbędne koszty sądowe poniesione przez wnioskodawcę w związku z postępowaniem. Ponoszona przez beneficjenta pomocy prawnej opłatę, która podlega odliczeniu od kosztów postępowania, określa się na podstawie jego sytuacji finansowej.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli okaże się, że przesłanki przyznania pomocy prawnej nie występowały lub że okoliczności zmieniły się bądź już nie zachodzą, biuro pomocy prawnej lub sąd mogą zmienić decyzję o przyznaniu pomocy prawnej lub postanowić o cofnięciu pomocy prawnej. Jeżeli zmienia się wysokość podlegającej odliczeniu opłaty, którą uiszcza beneficjent pomocy prawnej, właściwy organ podejmuje decyzję, czy zmianę tę należy zastosować z mocą wsteczną. Jeżeli właściwy organ postanowi zaprzestać świadczenia pomocy prawnej, postanawia się również, czy beneficjent musi zwrócić Skarbowi Państwa kwotę otrzymanej pomocy prawnej, oraz określa się kwotę takiego zwrotu.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Jeżeli biuro pomocy prawnej oddali wniosek o pomoc prawną, wnioskodawca może zwrócić się o rozpatrzenie tego wniosku do sądu. Biuro pomocy prawnej załącza do decyzji pouczenie dotyczące możliwości skierowania decyzji tego biura do ponownego rozpoznania przez sąd. Wniosek o ponowne rozpoznanie sporządza się w formie pisemnej i przekazuje do biura pomocy prawnej, które wydało decyzję. Biuro pomocy prawnej może również samo zmienić swoją decyzję. Jeżeli biuro pomocy prawnej uznaje, że nie ma podstaw do zmiany decyzji, przekazuje wniosek o ponowne rozpoznanie decyzji do sądu. Sąd może również zmienić decyzję biura pomocy prawnej na niekorzyść wnioskodawcy.

17 Czy złożenie wniosku o pomoc prawną powoduje zawieszenie biegu terminu przedawnienia?

Wniosek o pomoc prawną dotyczy pomocy prawnej w konkretnej sprawie. Wniosek o pomoc prawną nie jest pismem wszczynającym postępowanie sądowe ani nie powoduje przerwania biegu terminu przedawnienia.

Dodatkowe informacje

W postępowaniu karnym sąd może wyznaczyć obrońcę z urzędu, który będzie bronił oskarżonego, oraz pełnomocnika procesowego i asystenta ofiary na czas trwania postępowania przygotowawczego i sądowego. Obrońcą lub pełnomocnikiem procesowym ofiary może zostać wyłącznie publiczny doradca prawny, adwokat lub – w szczególnych przypadkach – licencjonowany radca prawny. Asystent musi posiadać odpowiednie kwalifikacje do pełnienia swojej funkcji. Jeżeli sąd uzna oskarżonego za winnego popełnienia czynu zabronionego, a oskarżony korzystał z usług obrońcy z urzędu w postępowaniu przygotowawczym i sądowym, oskarżony ma obowiązek zwrócić Skarbowi Państwa poniesione przez niego koszty. Jeżeli oskarżony spełnia kryteria finansowe otrzymania pomocy prawnej, kwota do zwrotu nie może przekraczać kwoty przyznanej pomocy prawnej.

Dodatkowe informacje na temat pomocy prawnej można uzyskać pod adresem: <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Ostatnia aktualizacja: 25/03/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Szwecja

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

W Szwecji postępowania sądowe są prowadzone nieodpłatnie, z wyjątkiem opłaty za rejestrację, która wynosi obecnie 2 800 koron szwedzkich (około 265 euro). Jeżeli wartość przedmiotu sporu nie przekracza 24 150 koron szwedzkich (2 270 euro), opłata za rejestrację wynosi 900 koron szwedzkich (85 euro). Jeżeli przyznano pomoc prawną, opłatę za rejestrację pokrywa państwo.

2 Na czym polega pomoc prawna?

W sprawach cywilnych dostępne są następujące rodzaje pomocy w kwestiach prawnych:

porady prawne

pomoc prawna

Oba rodzaje pomocy reguluje [ustawa o pomocy prawnej \(1996:1619\)](#) (rättshjälpslagen).

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Porady prawne

Porady prawne może uzyskać każdy podmiot – osoba fizyczna, stowarzyszenie, przedsiębiorstwo itd. – w odniesieniu do każdej kwestii prawnej.

Porad prawnych może udzielić adwokat, aplikant lub kancelaria prawna. Konsultacja może trwać maksymalnie dwie godziny i może być podzielona na kilka spotkań. Za porady prawne pobiera się opłatę. Opłata wynosi obecnie 1 802,50 koron szwedzkich (około 170 euro) za godzinę. Opłata może zostać zmniejszona o połowę, jeżeli osoba korzystająca z porad dysponuje niewystarczającymi środkami. Dzieci zwykle nie muszą uiszczać żadnej opłaty za otrzymane porady. W razie zmniejszenia opłaty adwokat lub aplikant, który udzielał porad, otrzymuje pozostałą kwotę od Skarbu Państwa.

Pomoc prawna

Pomoc prawna przysługuje wyłącznie osobom fizycznym, a więc nie przyznaje się jej przedsiębiorstwom, stowarzyszeniom itd. W określonych sytuacjach pomoc prawną można przyznać również w odniesieniu do masy spadkowej. Obywatele każdego państwa członkowskiego UE mają takie same prawa do pomocy prawnej jak obywatele szwedzcy.

Pomoc prawną można uzyskać w większości spraw (zob. odpowiedź na pytanie 4).

Uzyskanie pomocy prawnej jest uzależnione od spełnienia następujących przesłanek:

wnioskodawca uzyskał porady prawne w wymiarze co najmniej jednej godziny;

jego dochód nie przekracza określonego progu finansowego, który obecnie wynosi 260 000 koron szwedzkich (około 24 500 euro). Przy obliczaniu dochodu uwzględnia się całą sytuację finansową wnioskodawcy.

Przykładowo pod uwagę bierze się koszty utrzymania dziecka, majątek i zadłużenie;

wnioskodawca faktycznie potrzebuje pomocy prawnej i porad prawnych oraz nie ma innej możliwości zaspokojenia tej potrzeby;

pokrycie kosztów przez Skarb Państwa zostało uznane za zasadne w świetle charakteru i znaczenia odnośnej sprawy, wartości przedmiotu sporu oraz pozostałych okoliczności;

jeżeli wnioskodawca ma – lub powinien mieć – ubezpieczenie ochrony prawnej, musi z niego skorzystać w pierwszej kolejności.

Zob. poradnik w wersji elektronicznej: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behover-du-rattshjalp/har-du-ratt-till-rattshjalp/>.

Dostępny jest również poradnik, dzięki któremu można ustalić, czy jest się uprawnionym do pomocy prawnej na podstawie sytuacji finansowej. Zob.: <https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/behover-du-rattshjalp/rakna-ut-ditt-ekonomiska-underlag/>.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Porady prawne

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 3 powyżej, porady prawne można uzyskać we wszystkich kwestiach prawnych.

Przykładowo można uzyskać informacje i porady na temat:

przepisów dotyczących małżeństwa i innych rodzajów wspólnego pożycia

przepisów dotyczących rozvodu

świadczeń alimentacyjnych
testamentów i spadków
transakcji zakupu i umów.

Pomoc prawna

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 3 powyżej, pomoc prawną można uzyskać w większości spraw, ale istnieją pewne wyjątki. Przykładowo pomoc prawna nie przysługuje w sprawach, w których może wystąpić konieczność wyznaczenia obrońcy lub pełnomocnika z urzędu. W przypadku ofiar przestępstw w niektórych sprawach może zostać wyznaczony „zastępca prawny pokrzywdzonego” (*målsägandebitråde*), zob. [ustawa o zastępcach prawnych pokrzywdzonych](#) (lagen 1988:609 om målsägandebitråde). Ofiara nie musi pokrywać kosztów związanych z takim zastępstwem. Do obowiązków zastępcy prawnego należy wsparcie ofiary w dochodzeniu roszczeń z tytułu szkód wynikających z przestępstwa, np. w dochodzeniu odszkodowania /zadośćuczynienia. Osoba, której wyznaczono zastępcę prawnego, nie może skorzystać z pomocy prawnej.

W niektórych przypadkach pomoc prawną przyznaje się po spełnieniu szczególnych warunków. Takie szczególne warunki należy spełnić m.in. w przypadku spraw, które muszą zostać rozpoznane za granicą, lub w przypadku spraw, w których wartość przedmiotu sporu wyraźnie nie przekroczy 24 150 koron szwedzkich (około 2 270 euro).

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

W sprawach, które wymagają niezwłocznego rozpatrzenia wniosku o pomoc prawną, nie stosuje się żadnych szczególnych przepisów. Z drugiej strony ogólne przepisy prawa procesowego wskazują, że sprawę lub postępowanie należy przeprowadzić jak najszybciej.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Szwedzki Krajowy Urząd Sądownictwa (Domstolsverket) opracował prosty [formularz wniosku](#) wraz z instrukcjami, jak go wypełnić. Formularz można uzyskać w Radzie Pomocy Prawnej (Rättshjälpsmyndigheten) i w sądach.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Jak wskazano w odpowiedzi na pytanie 6, Krajowy Urząd Sądownictwa opublikował m.in. prosty [formularz wniosku](#), który zawiera również instrukcje wypełniania. Dodatkowe informacje można uzyskać w [Krajowym Urzędzie Sądownictwa](#).

We wniosku o pomoc prawną należy podać m.in. informacje na temat kwestii prawnych, których dotyczy wniosek, oraz ewentualnej konieczności rozpoznania przedmiotowej sprawy za granicą, a także informacje na temat tego, czy wnioskodawca uzyskał porady w sprawie, czy posiada ubezpieczenie ochrony prawnej, które obejmuje przedmiotową sprawę, oraz jaka jest sytuacja finansowa wnioskodawcy i pozostałe okoliczności.

Nie trzeba załączać żadnych innych dokumentów. Wnioskodawca może jednak załączyć wszelkie dostępne dokumenty, aby potwierdzić podane informacje.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Wniosek o pomoc prawną należy przesłać do sądu lub organu właściwego do rozpatrzenia tego wniosku.

Jeżeli wniosek o pomoc prawną dotyczy postępowania cywilnego zawisłego przed sądem, wniosek ten rozpatruje sąd. W innych przypadkach wniosek o pomoc prawną rozpatruje [Rada Pomocy Prawnej](#) (Rättshjälpsmyndigheten).

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Rada Pomocy Prawnej lub sąd rozpatrujący wniosek o pomoc prawną zawiadamia wnioskodawcę na piśmie o podjętej decyzji/wydanym postanowieniu.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

W razie przyznania pomocy prawnej wyznacza się równocześnie doradcę prawnego (*rättshjälpsbiträde*), do którego można się zwrócić o dodatkowe informacje.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Doradcą prawnym może zostać adwokat, aplikant lub dowolna inna odpowiednia osoba. Jeżeli wnioskodawca sam wskazał odpowiednią osobę, osoba ta musi zostać wyznaczona jako jego doradca, o ile nie doprowadzi to do istotnego wzrostu kosztów i jeżeli nie ma żadnych szczególnych powodów, które uzasadniałyby niewyznaczenie tej osoby.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

W razie przyznania pomocy prawnej państwo pokrywa następujące koszty:

honorarium doradcy prawnego w maksymalnym wymiarze 100 godzin pracy, chyba że sąd postanowi inaczej;

zasadne koszty przeprowadzania dowodów przez sądy powszechne lub Sąd Pracy (Arbetsdomstolen);

koszty czynności przygotowawczych poniesione z uzasadnionych przyczyn w celu ochrony praw wnioskodawcy do kwoty 10 000 koron szwedzkich (około 942 euro);

koszty mediacji na podstawie rozdziału 42 § 17 [kodeksu postępowania sądowego \(rättegångsbalken\)](#);

opłaty za rejestrację i doręczenie oraz opłaty za czynności egzekucyjne.

Wnioskodawca pokrywa natomiast wszelkie koszty, których nie obejmuje pomoc prawna. Jeżeli wnioskodawca wygra sprawę, może jednak dochodzić zwrotu tych kosztów od strony przeciwniej.

Jeżeli wnioskodawca otrzymał pomoc prawną, wnosi wkład w koszty poprzez uiszczenie opłaty za pomoc prawną. Opłata ta obejmuje część kosztów usług doradcy prawnego. Ustala się ją na podstawie jednej z sześciu stawek, w zależności od dochodów wnioskodawcy; stawki te stanowią określone przedziały dochodów wyrażonych w koronach szwedzkich. Stawki procentowe dla poszczególnych przedziałów wynoszą od 2% do 40%. Przedział dochodów mający zastosowanie i – w rezultacie – odpowiednią stawkę opłaty ustala się na podstawie środków finansowych wnioskodawcy. Wartość środków finansowych wnioskodawcy oblicza się z kolei w oparciu o jego roczne dochody, osoby pozostające na jego utrzymaniu oraz jego majątek. Wnioskodawca może płacić opłaty za pomoc prawną na rzecz swojego doradcy prawnego w miarę pojawiania się kosztów.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Osoba, której przyznano pomoc prawną, ma prawo do wszelkich świadczeń w ramach szwedzkiego systemu pomocy prawnej (zob. odpowiedź na pytanie 12 powyżej). Nie można zatem otrzymać pomocy prawnej wyłącznie w odniesieniu do określonego elementu sprawy.

Z drugiej strony, oprócz systemu pomocy prawnej, wnioskodawca może uzyskać pomoc finansową również w postaci zwrotu niektórych kosztów postępowania, tj. koszty podróży do sądu i kosztów związanych z wezwaniem do stawienia się przed sądem w charakterze świadka. Strona postępowania, która została wezwana do stawienia się na rozprawie, może zatem ubiegać się o zwrot kosztów **podróży i utrzymania** od Skarbu Państwa, jeżeli zwrot ten zostanie uznany za zasadny (zob. rozdział 11 § 6 [kodeksu postępowania sądowego](#)). Jeżeli zwrot jest zasadny w świetle sytuacji finansowej wnioskodawcy, Skarb Państwa może również dokonać zwrotu niezbędnych kosztów podróży i utrzymania oraz kosztów z tytułu utraconego czasu **na rzecz świadka** (zob. rozdział 36 § 24 [kodeksu postępowania sądowego](#)). Osoby prawne nie mogą ubiegać się o zwrot kosztów podróży i utrzymania w związku ze stawieniem się przed sądem.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Tak, ale koszty usług doradcy prawnego pokrywa się wyłącznie w odniesieniu do wymiaru 100 godzin pracy. Jeżeli w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji wykorzystano wszystkie 100 godzin pracy doradcy, pomoc prawna nie będzie obejmować jego usług w postępowaniu przed sądem wyższej instancji.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Pomoc prawna ustaje automatycznie w chwili uznania przedmiotowej sprawy za zakończoną. Zasadniczo pomoc prawna ustaje również wtedy, gdy wnioskodawca wykorzystał wszystkie 100 godzin pracy doradcy prawnego. Sąd może jednak postanowić o dalszym świadczeniu pomocy prawnej. W niektórych przypadkach pomoc prawną przestaje się świadczyć wcześniej. Ma to miejsce np. wtedy, gdy wnioskodawca nie uiszczył opłaty za pomoc prawną lub jeżeli przekazał on nieprawdziwe informacje, a pomoc prawna nie zostałaby przyznana, gdyby wnioskodawca przekazał prawdziwe informacje. Pomoc prawną przestaje się świadczyć przed zakończeniem postępowania również wtedy, gdy doradca prawny przepracował 100 godzin na rzecz wnioskodawcy, a sąd nie postanowił o dalszym świadczeniu pomocy prawnej.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Tak. Wnioskodawca ma prawo zaskarżyć decyzję lub złożyć zażalenie na postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej. Jeżeli postanowienie o odmowie przyznania pomocy prawnej przyjął sąd, zażalenie składa się na tych samych zasadach co w przypadku innych postanowień. Jeżeli sąd pisemnie zawiadamia wnioskodawcę o swoim postanowieniu, poucza go również, jak złożyć zażalenie na postanowienie. Jeżeli decyzję o odmowie przyznania pomocy prawnej wydała Rada Pomocy Prawnej, stosowną skargę należy złożyć do [Rady Pomocy Prawnej \(Rättshjälpsnämnden\)](#).

Dalsze informacje

Dodatkowe informacje na temat szwedzkiego systemu pomocy prawnej oraz formularze wniosku można uzyskać w Krajowym Urzędzie Sądownictwa pod adresem:

Domstolsverket

SE-551 81 JÖNKÖPING, Szwecja

<https://www.domstol.se/amnen/rattshjalp/>

Tel.: +46 36 15 53 00

Ostatnia aktualizacja: 16/03/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Anglia i Walia

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania zależą od charakteru sprawy. Prawnicy (*solicitors*) ponoszą koszty na wyraźne życzenie swoich klientów. Koszty te mogą obejmować honoraria samych prawników, a także takie wydatki jak opłaty sądowe i wynagrodzenie za sporządzenie opinii przez biegłego. W przypadku przyznania pomocy prawnej klienci mogą odzyskać część lub całość tych kosztów od strony przegrywającej, lecz jeżeli przegrają sprawę lub jeżeli strona przegrywająca nie jest w stanie dokonać płatności, sami pokrywają ostatecznie koszty związane z honorarium i wydatkami reprezentującego ich prawnika. Po zakończeniu postępowania sąd orzeka, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy, która strona powinna pokryć koszty procesu. Co do zasady strona przegrywająca sprawę pokrywa koszty poniesione przez stronę wygrywającą, lecz istnieje wiele wyjątków od tej reguły.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Poszczególne poziomy pomocy w sprawach cywilnych obejmują:

pomoc prawną (*legal help*) obejmującą wstępną poradę i pomoc prawną dotyczącą dowolnego problemu prawnego;

pomoc w sądzie (*help at court*) obejmującą pomoc w sądzie, w przypadku gdy nie jest wymagane pełne zastępstwo procesowe;

mediację rodzinną, w ramach której niezależny i przeszkolony zawodowy mediator pomaga małżonkom w osiągnięciu porozumienia w takich kwestiach jak: ustalenia dotyczące miejsca zamieszkania dziecka i sposobu utrzymywania kontaktów z dzieckiem po rozstaniu rodziców (czasami zwane ustaleniami dotyczącymi pieczy nad dzieckiem, miejsca zamieszkania dziecka lub kontaktów z dzieckiem);

świadczenia alimentacyjne na rzecz dzieci;

sprawy majątkowe (na przykład dotyczące mieszkania, oszczędności, emerytury/renty, zadłużenia) oraz

zastępstwo procesowe w sądzie lub trybunale.

Zastępstwo prawne obejmuje reprezentację strony postępowania lub osoby, która chce wnieść pismo wszczynające postępowanie. Większość pilnych spraw z zakresu prawa rodzinnego i innych spraw, w których można skorzystać z pomocy prawnej, wymaga tego rodzaju pomocy. Ten rodzaj pomocy dostępny jest w dwóch postaciach: pomocy prawnej umożliwiającej ustalenie prawdopodobieństwa wygrania sprawy (*investigative help*) i zastępstwa procesowego (*full representation*).

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Finansowanie z Biura Pomocy Prawnej (Legal Aid Agency, LAA) jest dostępne wyłącznie dla osób, których problem prawny kwalifikuje się do udzielenia pomocy prawnej. Nie stosuje się kryteriów dotyczących narodowości ani miejsca zamieszkania.

Zazwyczaj wymaga się, aby dodatkowo wnioskodawcy:

mieli niskie dochody, korzystali z świadczeń socjalnych oraz posiadali niewielkie oszczędności i niewielki majątek (kryterium majątkowe), a także wykazali zasadność przyznania im pomocy prawnej w świetle okoliczności sprawy (kryterium merytoryczne).

Kryterium majątkowe

Przy ocenie kwalifikowalności do pomocy prawnej LAA bierze pod uwagę sytuację finansową wnioskodawcy. W przypadku zarówno pomocy prawnej, jak i zastępstwa prawnego kryterium majątkowe obejmuje ocenę miesięcznego dochodu brutto wnioskodawcy, jego miesięcznego dochodu netto i kapitału, którym może rozporządzać.

Jeżeli wnioskodawca pobiera określone świadczenia socjalne (tzw. *passporting benefits*), automatycznie spełnia kryterium dotyczące dochodu, przy czym w dalszym ciągu będzie konieczna ocena kapitału, którym dysponuje.

Tego rodzaju świadczenia socjalne obejmują:

wsparcie dochodu (*income support*, IS),

zależny od dochodu zasiłek dla bezrobotnych (*jobseeker's allowance*, JSA),

zasiłek na pokrycie kosztów utrzymania (*universal credit*, UC),

wyrównanie do dochodu gwarantowanego (*guarantee credit*, GC) jako część wyrównania do emerytury (*pension credit*),

zależny od dochodu zasiłek dla osób niezdolnych do pracy i wracających do pracy po okresie niezdolności (*employment and support allowance*, ESA).

Jeżeli wnioskodawca otrzymuje wsparcie finansowe, o którym mowa w art. 4 lub 95 ustawy z 1999 r. o imigracji i azylu, z Krajowego Biura ds. Wsparcia w dziedzinie Azylu (National Asylum Support Service, NASS), automatycznie spełnia kryterium dotyczące dochodu i kryterium dotyczące kapitału wyłącznie w przypadku spraw dotyczących imigracji i azylu, w których przyznano pomoc prawną typu *controlled work*, oraz środków zaskarżenia do wyższych trybunałów (*upper tribunals*).

Kryterium majątkowe nie stosuje się w niektórych sprawach, w tym w przypadku: wniosków składanych do trybunału zdrowia psychicznego (*mental health tribunal*), ustanawiania pieczy nad dziećmi, spraw dotyczących uprowadzenia dziecka za granicę.

Kryterium merytoryczne

Przy rozpoznawaniu wniosków o pomoc prawną również stosuje się kryterium merytoryczne, aby ocenić zasadność przyznania pomocy prawnej w świetle okoliczności sprawy.

Dyrektor ds. rozpoznawania wniosków o pomoc prawną (Director of Legal Aid Casework, DLAC) bierze pod uwagę następujące kwestie:

czy prawdopodobny wynik postępowania jest proporcjonalny do jego kosztów;

czy sprawa zawiera element szerzej zakrojonego interesu publicznego;

czy samodzielnie ponoszący koszty, średnio zamożny klient byłby gotowy wydać własne pieniądze na pokrycie kosztów postępowania; oraz

czy odmowa przyznania pomocy prawnej stanowiłaby naruszenie praw wnioskodawcy.

4 Czy pomoc prawną przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Obszary prawa, w których dostępna jest pomoc prawną, określono w części 1 załącznika 1 do ustawy z 2012 r. o pomocy prawnej, skazywaniu i karaniu przestępców.

Należą do nich:

prawo rodzinne publiczne dotyczące ochrony dzieci;

prawo rodzinne prywatne dotyczące przypadków, w których istnieją dowody na przemoc w rodzinie lub znęcanie się nad dzieckiem, uprowadzenia dziecka, ochrony przed przymusowym małżeństwem oraz przypadków, w których małoletni jest stroną postępowania;

zadłużenie zagrażające utratą mieszkania przez dłużnika. Obejmuje to eksmisję z powodu niespłacania kredytu hipotecznego, sądowy nakaz sprzedaży mieszkania oraz ogłoszenie upadłości przymusowej, gdy masa upadłości obejmuje mieszkanie upadłego;

sprawy mieszkaniowe, gdy istnieje zagrożenie utraty mieszkania lub gdy wnioskodawca jest bezdomny. Obejmuje to sprawy dotyczące posiadania mieszkania, eksmisji, zaniedbania wynajętego mieszkania, gdy powoduje ono poważne ryzyko dla zdrowia lub bezpieczeństwa, pomocy w sytuacji bezdomności i zachowania sprzecznego z zasadami współżycia społecznego;

opieka społeczna;

skargi przeciwko organom publicznym;

zdrowie psychiczne i sprawność umysłowa;

kontrola sądowa;

specjalne potrzeby edukacyjne;

wnioski o udzielenie azylu i odwołania od decyzji w tej sprawie;

zatrzymywanie cudzoziemców w celu przeprowadzenia kontroli imigracyjnej;

dyskryminacja;

zaniedbanie medyczne, wskutek którego dziecko doznało urazu neurologicznego, który wywołał u niego poważne upośledzenie w życiu płodowym, przy porodzie lub w okresie poporodowym;

sprawy imigracyjne zawierające elementy przemocy w rodzinie, postępowania przed Specjalną Komisją ds. Odwołań od Decyzji w Sprawach Imigracyjnych (Special Immigration Appeals Commission) lub sprawy dotyczące handlu ludźmi lub niewolnictwa, poddaństwa domowego lub pracy przymusowej;

świadczenia socjalne, lecz wyłącznie w przypadku skarg kasacyjnych (*appeal on a point of law*) do wyższego trybunału, Sądu Apelacyjnego lub Sądu Najwyższego.

W przypadku innych obszarów pomoc prawną można uzyskać pod warunkiem spełnienia kryterium uprawniającego do „wyjątkowego finansowania sprawy” (*exceptional case funding*), przewidzianego w art. 10 ustawy z 2012 r. o pomocy prawnej, skazywaniu i karaniu przestępców.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Pomoc w sytuacjach wyjątkowych (*emergency help*) jest dostępna na potrzeby nagłego zastępstwa procesowego, na przykład w celu zapewnienia ochrony osób lub ich dzieci przed przemocą w rodzinie.

W sprawach z zakresu prywatnego prawa rodzinnego dotyczących przemocy w rodzinie zazwyczaj konieczne jest, aby wnioskodawca przedstawił dowody wykazujące, że jemu lub jego dzieciom zagrażało niebezpieczeństwo ze strony byłego partnera.

Dowody można pozyskać od:

sądów,

policji,

interdyscyplinarnej konferencji ds. oceny ryzyka (multi-agency risk assessment conference, MARAC),

instytucji opieki społecznej,

pracownika opieki zdrowotnej, na przykład lekarza, pielęgniarki, położnej, psychologa lub członka komisji lekarskiej,

menedżera schroniska,

służby wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,

banku, na przykład wyciągi z karty kredytowej, dokumentacja kredytu i wyciągi bankowe,

pracodawcy lub placówki edukacyjnej lub szkoleniowej,

świadczonych od dawcy.

Doradcy prawni, którzy zawarli umowę o świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej, mogą złożyć wniosek o zastępstwo procesowe w sytuacji wyjątkowej w celu dokonania czynności niecierpiących zwłoki. Na potrzeby bieżących czynności należy jednak złożyć wniosek o pomoc prawną w tradycyjny sposób.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

Wszyscy doradcy prawni, którzy zawarli umowę o świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej lub jej nie zawarli, mają obowiązek poinformować swoich klientów o ewentualnej dostępności pomocy prawnej oraz umożliwić im zwrócenie się do osoby udzielającej pomocy prawnej.

Usługi w ramach pomocy prawnej w sprawach cywilnych mogą świadczyć służby udzielające porad telefonicznych Civil Legal Advice (CLA), prawnicy zwani *solicitors* i *barristers* lub organizacje non-profit, które zawarły umowę z Biurem Pomocy Prawnej dotyczącą odpowiedniego obszaru prawa. Osoby udzielające pomocy prawnej można znaleźć online za pomocą wyszukiwarki „Find a solicitor” („Znajdź prawnika”) dostępnej na stronie internetowej Towarzystwa Prawniczego.

Klientów można również kierować do służb udzielających porad telefonicznych CLA w celu wstępnego określenia zakresu pomocy i kwalifikowalności finansowej.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Wnioskodawca ma obowiązek przedstawienia następujących informacji w odniesieniu do siebie i swojego partnera (w stosownych przypadkach): informacji na temat pobieranych świadczeń – w tym oświadczenia dotyczące świadczeń (*benefits statements*), informacji na temat dochodu, oszczędności i wydatków – w tym odcinki wypłaty i wyciągi bankowe, krajowych numerów ubezpieczenia.

Wnioskodawca potrzebuje również kopii dokumentów dotyczących sprawy, np.:

pism sądowych,

aktów małżeństwa i urodzenia (w sprawach rodzinnych),

odpowiednich innych pism.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

Prawnicy (*solicitors*), którzy zawarli umowę o świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej, składają wnioski w imieniu klientów do Biura Pomocy Prawnej.

Informacje o tym, jak znaleźć prawnika, znajdują się powyżej.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Solicitor udziela informacji na temat tego, czy wniosek o udzielenie pomocy prawnej został przyjęty i czy wnioskodawca ma obowiązek uczestniczyć w kosztach.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Solicitor udzieli wszystkich niezbędnych porad prawnych na ten temat.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Wyboru dokonuje sam wnioskodawca (zob. powyżej), lecz musi wybrać prawnika (*solicitor*), który zawarł umowę z Biurem Pomocy Prawnej.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Przyznana pomoc pokrywa wszystkie koszty związane z usługami prawnika, w tym takie wydatki jak opłaty sądowe, przy czym wnioskodawca może być zobowiązany do uiszczania stałej miesięcznej kwoty w zależności od jego sytuacji finansowej.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Zobacz powyżej.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

W przypadku przegranej sprawy kwalifikującej się do udzielenia pomocy prawnej, której nie finansowało LAA, nadal istnieje możliwość złożenia wniosku o pomoc na pokrycie kosztów postępowania apelacyjnego przed sądem wyższej instancji. Należy wówczas spełnić kryterium merytoryczne i kryterium majątkowe.

Jeżeli koszty postępowania pokrywało LAA, istnieje możliwość złożenia wniosku o zmianę treści zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej (*funding certificate*), tak aby obejmowało ono środek zaskarżenia. Na tym etapie LAA upewni się, czy wnioskodawca nadal spełnia kryterium majątkowe i kryterium merytoryczne.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

Jeżeli dochód lub kapitał wnioskodawcy wzrosną w okresie finansowania zastępstwa prawnego, wnioskodawca ma obowiązek niezwłocznie powiadomić o tym LAA, które może wówczas dokonać ponownej oceny jego sytuacji finansowej. W przypadku zmniejszenia się dochodu wnioskodawca może złożyć wniosek o ponowną ocenę jego sytuacji finansowej, wskutek której może dojść do zmniejszenia jego udziału finansowego. Jeżeli wnioskodawca wzbogacił się, na przykład w wyniku odziedziczenia spadku, sprzedaży mieszkania lub wygranej na loterii w okresie korzystania z pomocy prawnej udzielanej przez LAA, może być zobowiązany do pokrycia z tych środków części lub całości kosztów postępowania.

Przyznane finansowanie może ograniczać się do niektórych usług, na przykład sporządzenia opinii w sprawie przez prawnika zwanego *barrister*, i możliwe jest określenie jego górnego limitu. Aby rozszerzyć zakres usług prawnika objętych finansowaniem lub zwiększyć maksymalny koszt takich usług, należy złożyć odpowiedni wniosek za pośrednictwem takiego prawnika.

LAA może wycofać finansowanie, jeżeli jego udzielanie nie jest już zasadne, na przykład gdy wnioskodawca odrzuci racjonalną propozycję ugody lub jeżeli okaże się, że szanse na powodzenie w sprawie są mniejsze niż zakładano. Ma to na celu uniknięcie wydawania środków publicznych w sytuacji, gdy istnieje małe prawdopodobieństwo, że samodzielnie ponoszący koszty klient kontynuowałby sprawę. Jeżeli LAA rozważa wycofanie finansowania, w pierwszej kolejności umożliwi wnioskodawcy wykazanie, dlaczego nie powinno do tego dojść, a jeżeli jednak zapadnie decyzja o wycofaniu finansowania, wnioskodawcy przysługuje prawo do odwołania się od niej do niezależnej komisji zastępców prawnych. W przypadku wycofania finansowania koszty już poniesione przez prawników zostaną pokryte.

Potrącenie za środków uzyskanych w wyniku postępowania (*statutory charge*)

Jeżeli sytuacja finansowa wnioskodawcy poprawi się w wyniku postępowania, może być on zobowiązany do zwrotu części lub całości otrzymanej pomocy prawnej. Po zakończeniu postępowania LAA ma obowiązek odzyskania tych kwot w największym możliwym zakresie. Przede wszystkim LAA uwzględni wszelkie kwoty wpłacone przez wnioskodawcę oraz wszelkie koszty postępowania pokryte przez stronę przeciwną. Następnie LAA odzyska pozostałe saldo ze składników majątku lub środków finansowych odzyskanych lub zachowanych w toku postępowania. Zwążywszy że samodzielnie ponoszący koszty klient byłby zobowiązany do zwrotu wszelkich kosztów należnych po dokonaniu takich potrąceń, klient korzystający z pomocy prawnej również powinien być do tego zobowiązany, jeżeli pozwala na to jego sytuacja finansowa. Jeżeli jednak składnikiem majątku, którym dysponuje wnioskodawca, jest mieszkanie (lub środki finansowe odłożone na zakup mieszkania), istnieje możliwość odroczenia płatności do chwili sprzedaży mieszkania, pod warunkiem że wnioskodawca wyrazi zgody na zapłatę odsetek za okres odroczenia.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

Prawniki zwani *solicitor* lub doradca prawny, który zawarł umowę o świadczenie nieodpłatnej pomocy prawnej, może odmówić świadczenia usług na rzecz danego klienta. We wspomnianej umowie określono okoliczności, w których możliwa jest odmowa, np. w przypadku konfliktu interesów lub braku dyspozycyjności. Powinni oni wyjaśnić klientowi przyczyny odmowy, lecz od decyzji odmownej nie przysługuje odwołanie.

W przypadku odrzucenia wniosku o udzielenie pomocy prawnej z powodów merytorycznych LAA powiadamia wnioskodawcę o swojej decyzji i przekazuje uzasadnienie. Wnioskodawca ma wówczas czternaście dni na wniesienie odwołania. Odwołanie w pierwszej kolejności rozpoznaje LAA. Jeżeli po rozpoznaniu odwołania LAA uzna, że spełniono kryteria przyznania pomocy prawnej, i zmieni decyzję, uwzględni wniosek/odwołanie i wyda zaświadczenie /zmianę zaświadczenia o przyznaniu pomocy prawnej.

Jeżeli LAA uzna, że nie spełniono kryteriów przyznania pomocy prawnej, i utrzyma decyzję w mocy, przekaże wnioskodawcy i jego prawnikowi uzasadnienie decyzji, informując ich jednocześnie o tym, czy wnioskodawcy przysługuje dalszy środek zaskarżenia do Niezależnego Arbitra ds. Pomocy Prawnej (Independent Funding Adjudicator, IFA).

Jeżeli wnioskodawca wnieśli środek zaskarżenia do IFA, IFA wyda decyzję/zalecenie na podstawie informacji przekazanych w uzasadnieniu środka zaskarżenia oraz obowiązujących przepisów dotyczących pomocy prawnej. W stosownych przypadkach IFA może się skontaktować z wnioskodawcą.

Dodatkowe informacje

Dodatkowe informacje na temat pomocy prawnej są dostępne na stronie internetowej [Gov.UK](https://www.gov.uk).

Ostatnia aktualizacja: 12/07/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służbę Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Pomoc prawna - Szkocja

1 Jakie są koszty postępowania sądowego i kto je zazwyczaj ponosi?

Koszty postępowania zależą od charakteru sprawy. Mogą one obejmować wynagrodzenie prawnika (*solicitor*), który reprezentuje osobę korzystającą z pomocy prawnej (osobę uprawnioną), oraz takie wydatki jak opłaty sądowe i wynagrodzenie za sporządzenie opinii biegłego.

Po zakończeniu postępowania sąd orzeka, która strona powinna pokryć koszty procesu. Co do zasady strona przegrywająca sprawę pokrywa koszty poniesione przez stronę wygrywającą, lecz istnieje wiele wyjątków od tej reguły. Jeżeli osoba uprawniona przegra sprawę lub jeżeli sąd zasądzi koszty postępowania od strony przeciwnej, lecz strona przeciwna nie dokona płatności, osoba uprawniona ma obowiązek pokrycia własnych kosztów.

2 Na czym polega pomoc prawna?

Dzięki pomocy prawnej finansowanej ze środków publicznych osoby niedysponujące wystarczającymi środkami mogą wytoczyć powództwo lub wdać się w spór bądź pokryć koszty zastępstwa procesowego. Kwestiami związanymi z nieodpłatną pomocą prawną w Szkocji zajmuje się Szkocka Rada ds. Pomocy Prawnej (Scottish Legal Aid Board, SLAB) będąca niedepartamentalnym podmiotem publicznym finansowanym przez rząd Szkocji.

Wyróżnia się trzy rodzaje pomocy prawnej:

poradę i pomoc prawną w sprawach cywilnych (*civil advice and assistance*): ustna lub pisemna porada dotycząca zastosowania prawa Szkocji do konkretnych okoliczności, w których znajduje się osoba ubiegająca się o poradę. Porady udziela prawnik zwany *solicitor* lub, w stosownych przypadkach, adwokat;

pomoc w postaci zastępstwa procesowego (*advice by way of representation, ABWOR*): kategoria porady i pomocy prawnej, w ramach której możliwe jest zapewnienie zastępstwa procesowego przez prawnika zwanego *solicitor* lub, w stosownych przypadkach, przez adwokata w postępowaniu cywilnym toczącym się przed wyznaczonymi sądami i trybunałami w Szkocji;

pomoc prawną w sprawach cywilnych (*civil legal aid*): odrębny mechanizm, w ramach którego możliwe jest zapewnienie zastępstwa procesowego przez prawnika zwanego *solicitor* lub, w stosownych przypadkach, przez adwokata w postępowaniu cywilnym toczącym się przed innymi wyznaczonymi sądami i trybunałami w Szkocji.

3 Komu przysługuje pomoc prawna?

Kryteria kwalifikowalności stosowane w przypadku osób ubiegających się o pomoc prawną w sprawach cywilnych są spójne i przejrzyste – złożone wnioski muszą spełniać kryteria przewidziane w ustawie. Pierwsze dwa kryteria dotyczą wymogów formalnych wniosku. Należy wskazać podstawę prawną ubiegania się o pomoc prawną w danej sprawie (tzw. uprawdopodobnienie żądania) oraz wykazać, że przeznaczenie środków publicznych na ten cel jest zasadne.

Trzecie kryterium dotyczy sytuacji finansowej wnioskodawcy.

Porady i pomocy prawnej może udzielić prawnik (*solicitor*), jeżeli ma pewność, że sytuacja finansowa wnioskodawcy uprawnia go do uzyskania takiej pomocy, a problem prawny, którego miałyby dotyczyć pomoc, dotyczy prawa szkockiego. *Solicitor* może udzielić porady i pomocy prawnej, której wartość nie przekracza określonego poziomu wydatków. Przed dokonaniem jakichkolwiek czynności wykraczających poza pierwotnie określony poziom wydatków wymagana jest uprzednia zgoda SLAB, podobnie jak w przypadku jakichkolwiek czynności wymagających zastępstwa procesowego.

Przy składaniu wniosku o pomoc prawną na podstawie ustawy z 1986 r. o pomocy prawnej w Szkocji nie obowiązuje wymóg związany z zamieszkiwaniem w Szkocji. Porada i pomoc prawna jest dostępna w sprawach z zakresu prawa szkockiego (w tym prawa Zjednoczonego Królestwa mającego zastosowanie do Szkocji). Pomoc prawna jest dostępna w przypadku postępowań toczących się przed sądami szkockimi.

4 Czy pomoc prawna przysługuje we wszystkich rodzajach postępowań?

Zob. odpowiedź na pyt. 2 powyżej.

Porada i pomoc prawna w sprawach cywilnych jest dostępna w sprawach związanych z zastosowaniem prawa szkockiego.

Pomoc w postaci zastępstwa procesowego jest dostępna w postępowaniu cywilnym przed szeregiem sądów i trybunałów określonych w przepisach, m.in. przed Trybunałami Odwoławczymi ds. Imigracji (*Immigration Appeal Tribunals*) i Trybunałami ds. Zatrudnienia (*Employment Tribunals*).

Pomoc prawna w sprawach cywilnych jest dostępna w postępowaniu cywilnym przed szeregiem innych sądów i trybunałów określonych w przepisach, m.in. przed *sheriff courts* i Court of Session (sąd cywilny najwyższej instancji), które są głównymi sądami orzekającymi w sprawach cywilnych w Szkocji. Pomoc prawna jest również dostępna w przypadku szeregu trybunałów, np. w postępowaniach przed sędzią typu *Commissioner* orzekającym w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego oraz przed Trybunałami Odwoławczymi ds. Zatrudnienia.

Pomoc prawna w sprawach cywilnych nie przysługuje w przypadku postępowań dotyczących w całości lub w części znisławienia; protestów wyborczych; uproszczonych pozwów o rozwód wniesionych do Court of Session lub *sheriff court*; oraz wniosku dłużnika o ogłoszenie upadłości konsumenckiej (*sequestration*). Nie można jej także przyznać w przypadku postępowań przed sądami orzekającymi w sprawach dotyczących drobnych roszczeń (tj. gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 3 000 funtów szterlingów, chyba że roszczenie dotyczy szkody na osobie).

Solicitor może być jednak w stanie udzielić informacji na ten temat w ramach porady i pomocy prawnej.

5 Czy istnieje odrębna procedura odnosząca się do sytuacji wyjątkowych?

Solicitor może dokonać określonych czynności w postępowaniu w sprawach pilnych w celu ochrony interesów wnioskodawcy, zanim SLAB rozpozna złożony wniosek o przyznanie pomocy prawnej w sprawach cywilnych.

6 Gdzie można uzyskać formularz wniosku o pomoc prawną?

SLAB przyjmuje wyłącznie wnioski złożone przez prawnika (*solicitor*) działającego w imieniu wnioskodawcy.

7 Jakie dokumenty należy załączyć do wniosku o pomoc prawną?

Solicitor udzieli informacji na temat dokumentów niezbędnych w związku z oceną kwalifikowalności wnioskodawcy w świetle jego sytuacji finansowej, a także porady dotyczącej istoty sprawy.

8 Gdzie należy złożyć wniosek o pomoc prawną?

SLAB przyjmuje wyłącznie wnioski złożone przez prawnika (*solicitor*) działającego w imieniu wnioskodawcy, a nie bezpośrednio przez wnioskodawców. W przypadku trudności ze znalezieniem prawnika, który mógłby reprezentować daną osobę, na [stronie internetowej](#) Szkockiego Towarzystwa Prawniczego znajduje się wyszukiwarka takich prawników. Umożliwia ona wyszukanie prawnika zarejestrowanego, aby udzielać pomocy prawnej. Z towarzystwem można skontaktować się również pod numerem telefonu 0131 226 7411.

9 W jaki sposób można się dowiedzieć o zakwalifikowaniu do uzyskania pomocy prawnej?

Solicitor poinformuje klienta o tym, czy zgodnie z prawem jest on uprawniony do uzyskania porady i pomocy prawnej dofinansowanej ze środków publicznych.

Solicitor złoży wniosek o przyznanie pomocy prawnej w imieniu klienta, a SLAB – po rozpoznaniu wniosku – skieruje odpowiedź zarówno do pełnomocnika, jak i jego klienta. Na stronie internetowej SLAB znajduje się również kilka [kalkulatorów kwalifikowalności](#), za pomocą których zainteresowana osoba może ustalić, do których rodzajów pomocy może być uprawniona.

10 Co należy zrobić w razie zakwalifikowania się do uzyskania pomocy prawnej?

Solicitor udzieli informacji na temat właściwego sposobu postępowania.

11 Kto wybiera adwokata lub radcę prawnego dla osoby, której przyznano pomoc prawną?

Przed złożeniem wniosku o przyznanie porady i pomocy prawnej lub pomocy prawnej należy skonsultować się z prawnikiem (*solicitor*).

W przypadku trudności ze znalezieniem prawnika, który mógłby reprezentować daną osobę, na stronie internetowej Szkockiego Towarzystwa Prawniczego znajduje się [wyszukiwarka takich prawników](#). Umożliwia ona wyszukanie prawnika zarejestrowanego, aby udzielać pomocy prawnej. Z towarzystwem można skontaktować się również pod numerem telefonu 0131 226 7411.

[SLAB](#) dostarcza również informacji na temat najbliższych prawników udzielających pomocy prawnej lub innych osób udzielających pomocy finansowanej przez SLAB. W przypadku spraw cywilnych możliwe jest wyszukiwanie po rodzaju sprawy. Kancelaria, która jest zarejestrowana jako udzielająca pomocy prawnej, nie ma obowiązku oferowania swoich usług każdemu klientowi ani przyjęcia sprawy związanej z pomocą prawną.

12 Czy pomoc prawna obejmuje wszystkie koszty postępowania?

Zob. odpowiedź na pyt. 1 powyżej.

Pomoc prawna obejmuje wyłącznie wynagrodzenie prawnika reprezentującego osobę uprawnioną oraz inne wydatki związane ze sprawą, takie jak opłaty sądowe i wynagrodzenie za sporządzenie opinii biegłego. Pomoc prawna nie obejmuje kosztów poniesionych przez stronę przeciwną.

Osoba uprawniona do pomocy prawnej może mieć obowiązek pokrycia części kosztów procesu. Wysokość wkładu wniesionego przez taką osobę jest uzależniona od jej sytuacji finansowej.

13 Kto ponosi pozostałe koszty w razie zakwalifikowania się do uzyskania częściowej pomocy prawnej?

Osoba uprawniona do częściowej pomocy prawnej ma obowiązek samodzielnego pokrycia pozostałej części kosztów procesu. W przypadku obowiązku wniesienia wkładu jego wysokość zależy od dochodu netto, oszczędności i majątku danej osoby. SLAB bierze pod uwagę dochody i aktywa (oszczędności oraz posiadane wartościowe przedmioty) począwszy od daty złożenia wniosku aż do zakończenia postępowania.

14 Czy pomoc prawna obejmuje również koszty odwołań?

Pierwotnie przyznana pomoc prawna nie obejmuje środka zaskarżenia na wynik postępowania. W tym celu należy złożyć nowy wniosek o przyznanie pomocy prawnej, po czym SLAB ocenia, czy w przypadku środka zaskarżenia spełniono przewidziane prawem kryteria.

15 Czy pomoc prawna może zostać cofnięta przed zakończeniem postępowania (lub nawet odwołana po zakończeniu postępowania)?

SLAB ma możliwość – z której czasami korzysta – zawieszenia pomocy prawnej z różnych powodów, takich jak brak odpowiedzi ze strony prawnika na wniosek o dodatkowe informacje. Zgodnie z przewidzianymi prawem kryteriami kwalifikowalności SLAB bierze pod uwagę ciągłą ocenę sytuacji finansowej wnioskodawcy i ocenia, czy przyznanie pomocy prawnej nadal jest zasadne. Jednym z elementów kryterium zasadności jest oczekiwanie, że osoba, która otrzymała pomoc prawną, wykonuje orzeczenia sądów.

Pomoc prawną można również wstrzymać, jeżeli osoba uprawniona przekazała nieprawdziwe informacje lub zataiła istotne informacje; w takim przypadku SLAB może również ubiegać się o zwrot wszelkich wypłaconych środków pieniężnych.

16 Czy można zaskarżyć odmowę udzielenia pomocy prawnej?

W przypadku odmowy przyznania pomocy prawnej SLAB przekazuje uzasadnienie. Można wnieść o ponowne rozpoznanie wniosku, zwłaszcza jeśli nastąpiła zmiana okoliczności. Konkretny przypadek można omówić ze SLAB drogą mailową (general@slab.org.uk) lub telefoniczną. Centrala (0131 226 7061) działa od poniedziałku do piątku w godzinach 8:30–17:00.

Ostatnia aktualizacja: 15/07/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.